

รายงานฉบับสมบูรณ์

การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
Tourism routes management of famous priest in Nakhon Srithammarat province

โดยสุจิตราภรณ์ จุสปาโล และคณะ

กรกฎาคม 2554

สัญญาเลขที่ RDG5350046

การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
Tourism routes management of famous priest in Nakhon Sri thammarat province

คณะผู้วิจัย
สุจิตราภรณ์ จุสปาโล
ชัยรัตน์ จุสปาโล

สังกัด
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ชุดโครงการ รวมปัญญาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านเกิดผ่าน HAND TOURISM
จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะที่ 1

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ความช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน คณะผู้วิจัยขอแสดงความขอบพระคุณและขอกล่าวอ้างไว้ดังนี้

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยการประสานงานและให้ความช่วยเหลือจาก ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง และคณะทำงานทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยมหาดไทย โดยท่านอธิการบดี ดร.วิฑูรย์ ดิษยะศริน สัตยารักษ์ และอาจารย์ธรรพรช สัตยารักษ์ ที่สนับสนุนเวลาและให้โอกาสในการทำวิจัย

ผู้อำนวยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราช คุณสุเทพ เกื้อสังข์ คุณสุทธิ ศิลสมัย ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช พระราชพุทธิรังสี เจ้าอาวาสวัดธาตุน้อย พระอธิการสมนึก เจ้าอาวาสวัดทรงบน พระครูพิทักษ์เจติยานุการ เจ้าอาวาสวัดถลุงทอง พระเมธี ธาณรัตน์ คุณสุจิตร์ บางข้า คุณสมทรง บางข้า คุณสมทรง บ้านแหลมประทับ คุณอุสาค์ มณีโชติ คุณประสิทธิ์ สุขศิริ คุณสมบุญ รามแก้ว คุณสมเกียรติ เอี่ยมเพ็ง คุณสง่า ศรีจรัส คุณณรงค์ธรรม สุวรรณปาน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเขาชุมทอง อาจารย์กมลวรรณ มิตรมุสิก อาจารย์ดวงธิดา พัฒโน ผู้นำชุมชนและนักท่องเที่ยวทุกท่านที่กรุณาอนุเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนและครอบครัวของผู้วิจัยที่เป็นกำลังใจช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตาและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล และคณะ

กรกฎาคม 2554

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นครศรีธรรมราช เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชุมชน้ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัดมากศิลป์ ครบสิ้นทั้งปวง ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่จะทราบดีว่านี่คือคำขวัญเมืองนครศรีธรรมราช จากคำขวัญที่ว่าเมืองประวัติศาสตร์นั้น นครศรีธรรมราชมีโบราณสถานและโบราณวัตถุกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด การศึกษาชีวประวัติพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ว่าจะเป็นการสร้างพระเครื่อง กรรมวิธีในการสร้างมวลสาร ประวัติการค้นพบ รวมถึงประวัติของวัดที่เกี่ยวข้องหรือคุณวิเศษของพระเกจิอาจารย์จากเหตุการณ์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จนไปถึงการแจกจ่ายซึ่งทำให้ "พระเครื่อง" มี "ประวัติ" และเป็นศาสตร์ "ความจริงของการดำรงอยู่" มากกว่าการเป็นเพียงวัตถุและอำนาจลึกลับที่จับต้องไม่ได้เท่านั้น นครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นหัวเมืองขนาดใหญ่มีพระเกจิอาจารย์ดัง ๆ มากมาย เช่น พ่อท่านชัง วัดวัวหลุง, พ่อท่านเขียว วัดทรงบน, พ่อท่านคล้าย วัดสวนขัน, พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง และหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เป็นต้น

การจัดทำเส้นทาง การนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือหลักแนวคิด Slow Travel คือ การท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาหลักธรรมคำสอนตลอดจนสามารถน้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติภาวนาในชีวิตประจำวันได้ คณะผู้วิจัยมุ่งหวังให้การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้และอนุรักษ์ประวัติศาสตร์สำคัญของท้องถิ่น โดยเน้นความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย 5 พื้นที่ คือ หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก อำเภอขนอม พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดพระธาตุน้อย อำเภอนาวัง พ่อท่านเขียว วัดหรงบน อำเภอปากพนัง พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง อำเภอรัตนพิบูลย์ พ่อท่านซ้ง วัดวัดหลวง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็นจาก เจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น และการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ชุด ส่วนข้อมูลทุติยภูมิศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์ ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบ t-test สำหรับเพศ , F-test สำหรับอายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส และการเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-Square ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่รู้จักพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง พ่อท่านซ้ง วัดวัดหลวง หลวงปู่เขียว วัดหรงบน ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 3 ชั่วโมงในการสักการะ และมีความตั้งใจกลับมาสักการะพระเกจิอาจารย์อีก การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส พบว่า ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05ทางสถิติ ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 แหล่ง พบว่าศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแตกต่างกันตามเอกลักษณ์และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่งผลต่อสภาพความพร้อมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนการกำหนดเส้นทางและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่เหมาะสมจำนวน 10 เส้นทาง โดยแบ่งเป็นเส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัด นครศรีธรรมราช เชื่อมโยงไปยังจังหวัดสงขลา จำนวน 2 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์ จากจังหวัดนครศรีธรรมราช เชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง และหาดใหญ่ จำนวน 2 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังเกาะนุ้ยนอก จำนวน 2 เส้นทาง โดยมีปฏิทินการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมและเทศกาลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอด 12 เดือน มีโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เหมาะสมจำนวน 5 โปรแกรม โดยแบ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยว สำเร็จรูป 2 วัน 1 คืน จำนวน 2 โปรแกรม โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 3 วัน 2 คืน จำนวน 1 โปรแกรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 1 วัน จำนวน 2 โปรแกรม โดยมีข้อเสนอแนะคือ

1. ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวและงานเทศกาล ประเพณีตามสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งด้านวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตและแผ่นพับ เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและมาท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นการกระจายรายได้สู่ ชุมชนอีกทางหนึ่ง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนท้องถิ่นรอบ ๆ

3. การจัดการรักษาความสะอาดของสถานที่อย่างจริงจัง และเร่งรณรงค์ให้มีการสร้าง จิตสำนึกให้กับเจ้าบ้าน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาดและอนุรักษ์ ธรรมชาติ

4. ควรจัดให้มีห้องน้ำและให้มีการรักษาความสะอาดอย่างเข้มงวด

5. จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5350046
 ชื่อโครงการ : การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
 ชื่อนักวิจัย : 1. สุจิตราภรณ์ จุสปาโล
 2. ชัยรัตน์ จุสปาโล
 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
 E-mail Address : su_palo@hotmail.com
 ระยะเวลาโครงการ : 1 สิงหาคม 2553 - 31 กรกฎาคม 2554

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็นจาก เจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น และการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ชุด ส่วนข้อมูลทุติยภูมิศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์ ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบ t-test สำหรับเพศ , F-test สำหรับอายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส และการเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-Square ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่รู้จักพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง พ่อท่านช้ง วัดวัวหล่ง หลวงปู่เขียว วัดหรงบน ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 3 ชั่วโมงในการสักการะ และมีความตั้งใจกลับมาสักการะพระเกจิอาจารย์อีก การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส พบว่า ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ทางสถิติ ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 แหล่ง พบว่าศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแตกต่างกันตามเอกลักษณ์ และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่งผลต่อสภาพความพร้อมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนการกำหนดเส้นทางและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสมจำนวน 10 เส้นทาง โดยแบ่งเป็นเส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อมโยงไปยังจังหวัดสงขลา จำนวน 2 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราช เชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง และหาดใหญ่ จำนวน 2 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังเกาะนุ้ยนอก จำนวน 2 เส้นทาง โดยมีปฏิทินการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมและเทศกาลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอด 12 เดือน มีโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เหมาะสมจำนวน 5 โปรแกรม โดยแบ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 2 วัน 1 คืน จำนวน 2 โปรแกรม โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 3 วัน 2 คืน จำนวน 1 โปรแกรม และโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 1 วัน จำนวน 2 โปรแกรม

คำหลัก : พระเกจิอาจารย์ เส้นทางและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป

Abstract

Project Code: RDG5350046

Project Title: Tourism routes management of famous priest in Nakhon Sri Thammarat province

Investigators: Jussapalo S. , Jussapalo C.
Hatyai University

Project Duration: 1 August 2010 - 31 December 2011

This research was aimed to study Tourism routes management of famous priest in Nakhon Sri thammarat province . The objectives were (1) to investigate the demand and supply through tourists' behavior, (2) to study the potentiality of managing tourist destinations, (3) to specify the routes and create tourism calendars, (4) to write tour programs and engage to the nearby destinations. The primary sources of data were from group interviews, brainstorming among TAT staff, and Nakorn Sri Thammarat Province Sport and Recreational Center, tourism entrepreneurs, community leaders, local people, and four hundred sets of questionnaires from Thai tourists, while the secondary sources of data were various types of documents. The social science quantitative analysis was used to analyze the data, and the statistical procedures used were percentage, means, standard deviation, correlation coefficient, T-test, for genders, F-test; for ages, education, careers, home towns, salary, and marital status, and Chi-Square, for comparing relationship levels. The content analysis was used to analyze the qualitative data. The research revealed the followings.

The demand and supply of Tourism routes management of famous priest in Nakhon Sri Thammarat province were found that most tourists were acquainted with Tan Por Khai Wachasit, Hlounng Pu Thuot Hyiap Nam Tale Chut, Tan Khling Wat Thalung Thong, Tan Sung Wat Wuo Hlung, Hlounng Pu Kheow Wat Hrong Bon respectively. Most tourists spent one to three hours for worshipping and intended to return. The analysis of variance on the expectations of worshipping varied by genders, ages, education,

careers, home towns, salary, and marital status was found that it was not statically significantly different at 0.05. The potentiality of managing worship destinations in five focal areas was found that it was differentiated by local uniqueness and historical values, affected community's management. Choosing the routes and setting up tourism calendars were found that there were ten appropriate routes: two were linked to Songkhla Province, two were linked to Phattalung Province and Hatyai, four were linked to Phattalung Province, and another two were linked to Kor Nuai Nok. The tourism calendars were organized according to tradition, culture, and local festivals related to annual activities. There were five appropriate tour programs which were two days and one night package tour, 2 programs, three days and two night package tour, 2 programs and a round- trip package tour, 3 programs.

Keywords: famous priest , Routes, Tourism Calendars, and Package Tours.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Output)	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (Outcomes)	7
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	96
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล	98
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล	101
บทที่ 5 บทสรุป	172
บรรณานุกรม	186

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. บทควมวิจัย	174
ภาคผนวก ข. ตารางเปรียบเทียบวัตถุดิบประสงค กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ	195
ภาคผนวก ค. ภาพกิจกรรมการวิจัย	198
ภาคผนวก ค. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว	214
ภาคผนวก ข. แบบการสนทนากลุ่ม	221

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 พฤติกรรมการบริโภค	81
ตารางที่ 2 เพศของนักท่องเที่ยว	102
ตารางที่ 3 อายุของนักท่องเที่ยว	103
ตารางที่ 4 การศึกษาของนักท่องเที่ยว	103
ตารางที่ 5 อาชีพของนักท่องเที่ยว	104
ตารางที่ 6 ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยว	105
ตารางที่ 7 รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยว	105
ตารางที่ 8 สถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยว	106
ตารางที่ 9 วัตถุประสงค์หลักของการท่องเที่ยว	106
ตารางที่ 10 เหตุผลที่ท่านตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช	107
ตารางที่ 11 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยว	107
ตารางที่ 12 ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว	108
ตารางที่ 13 การบริการที่ใช้ในการท่องเที่ยว	108
ตารางที่ 14 สถานที่ในการพักผ่อน	109
ตารางที่ 15 จำนวนวันในการพักผ่อน	109
ตารางที่ 16 ช่วงเวลาในการเดินทาง	110
ตารางที่ 17 แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช	110
ตารางที่ 18 กิจกรรมที่ท่านเลือกทำระหว่างท่องเที่ยว	111
ตารางที่ 19 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 20 ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช	112
ตารางที่ 21 ท่านคิดว่าจะกลับมาสักการะพระเกจิอาจารย์	113
ตารางที่ 22 เวลาในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์	113
ตารางที่ 23 ท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่	113
ตารางที่ 24 ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์	114
ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์	115
ตารางที่ 26 ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	116
ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวัง	117
ตารางที่ 28 ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของจังหวัดนครศรีธรรมราช	125
ตารางที่ 29 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 1	148
ตารางที่ 30 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 2	151
ตารางที่ 31 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 3	154
ตารางที่ 32 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 4	157
ตารางที่ 33 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 5	158
ตารางที่ 34 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	159
ตารางที่ 35 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	160

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ป่อน้ำจืด อำเภอนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	15
ภาพที่ 2 สถานที่สักการะหลวงปู่ทวด เขียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก	15
ภาพที่ 3 ภาพพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์	20
ภาพที่ 4 พระครูสัญญาบัตรชั้นตรี	21
ภาพที่ 5 พระเจดีย์องค์ใหญ่	26
ภาพที่ 6 ลายมือตารางที่เขียนอักษรขอมใส่ลงในลูกอมขี้เทียนหลวงปู่เขียว	33
ภาพที่ 7 ลูกอมขี้เทียนซึ่งเป็นเครื่องรางยุคแรก ๆ ของหลวงปู่เขียว	33
ภาพที่ 8 ชานหมากหลวงปู่เขียวที่แปรสภาพเป็นหิน	34
ภาพที่ 9 ผ้ายันต์รอยฝ่าเท้าฝ่ามือของหลวงปู่เขียว ที่ทำเป็นเสื้อกั๊ก ยุคแรก	35
ภาพที่ 10 หลวงพ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง	39
ภาพที่ 11 บริเวณวัดถลุงทอง สงบเงียบร่มเย็น	39
ภาพที่ 12 สรีระพ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง	40
ภาพที่ 13 เหยี่ยวรูปเหมือน พ่อท่านคลิ้ง หลังภปร	41
ภาพที่ 14 รูปถ่ายพ่อท่านคลิ้ง ในพระเจดีย์ วัดถลุงทอง	42
ภาพที่ 15 วัดถลุงทอง	43
ภาพที่ 16 บริเวณวัดวัดวังหลุงในยุคสมัยของพ่อท่านชั่ง	50
ภาพที่ 17 เหยี่ยวพ่อท่านชั่งรุ่นแรก	54
ภาพที่ 18 รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21	62
ภาพที่ 19 ความสำคัญของอุปสงค์การท่องเที่ยว	67
ภาพที่ 20 บทบาทของการตลาดต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	76

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 21 กระบวนการในการดำเนินการวิจัย	100
ภาพที่ 22 เส้นทางที่ 1 สงขลา-นครศรีธรรมราช	132
ภาพที่ 23 เส้นทางที่ 2 สงขลา-นครศรีธรรมราช	133
ภาพที่ 24 เส้นทางที่ 3 หาดใหญ่-พัทลุง - นครศรีธรรมราช	134
ภาพที่ 25 เส้นทางที่ 4 หาดใหญ่-พัทลุง - นครศรีธรรมราช	135
ภาพที่ 26 เส้นทางที่ 5 พัทลุง - นครศรีธรรมราช	136
ภาพที่ 27 เส้นทางที่ 6 พัทลุง - นครศรีธรรมราช	137
ภาพที่ 28 เส้นทางที่ 7 พัทลุง - นครศรีธรรมราช	138
ภาพที่ 29 เส้นทางที่ 8 พัทลุง - นครศรีธรรมราช	139
ภาพที่ 30 เส้นทางที่ 9 โลมาสีชมพู-มันส์การหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด	140
ภาพที่ 31 เส้นทางที่ 10 โลมาสีชมพู-มันส์การหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด	141
ภาพที่ 29 สรุปภาพรวมเส้นทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์	142

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลกปัจจุบัน เริ่มก้าวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนถ่ายจากรูปแบบเก่าที่ยึดถือ “ปริมาณ” เป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอย่างยาวนาน มาสู่รูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นถึงคุณภาพและความยั่งยืน หรือที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีแนวคิดตั้งอยู่บนฐานความสมดุลของมิติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนได้อย่างแท้จริงนั้น จำเป็นจะต้องมีการปกป้องและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบ มีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางสังคมดีขึ้น และกระจายประโยชน์ทางเศรษฐกิจสู่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยความเป็นธรรม

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นำเงินตราเข้าประเทศ การกระจายรายได้ และรวมไปถึงการลดภาระการขาดดุลชำระเงินของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาทางด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อจะได้แข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดทำแผนการตลาดการท่องเที่ยว ปี 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการจัดทำแผนการตลาดท่องเที่ยวระหว่าง ททท. ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยรวบรวมข้อมูลจากทั้งภายใน คือ ข้อมูลจาก ททท. ส่วนกลาง และภายนอกคือ ข้อมูลจากสำนักงานต่างประเทศ สำนักงานในประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านในการนำมาประมวลและกำหนดเป็นกลยุทธ์การตลาด และแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งตลาดต่างประเทศและตลาดคนไทย โดยแผนการตลาดการท่องเที่ยวจะมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน แนวโน้มในอนาคต และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว รวมถึงใช้เป็นกรอบการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งภายใน ททท. และระหว่าง ททท. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

ดังนั้น แนวทางเร่งด่วนที่จะสามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวต่างชาติกลับมาท่องเที่ยวในเมืองไทยนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งฟื้นความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในการเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยให้กลับคืนมาในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเร็ว ผู้ประกอบการควรเร่งนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการปรับแผนการตลาดที่หันมาเน้นคนไทยและกลุ่มคนต่างชาติที่ทำงานในไทยมากขึ้น และสร้างโอกาสการขยายตลาดโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มมากขึ้น ซึ่งจะต้องจำแนกตลาดตามความสนใจของนักท่องเที่ยว สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่คาดว่าจะได้รับความนิยมจากนี้ และอาจจะเป็นโอกาสทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อการจัดประชุมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเพื่อการแต่งงาน และฮันนีมูน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การท่องเที่ยวเพื่อการผจญภัย การท่องเที่ยวทางเรือ การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มเยาวชน และการท่องเที่ยวแบบคาราวานนครศรีธรรมราช เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชุมชนวัฒนธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัดมากศิลป์ ครบสิ้นกุ้งปู ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่จะทราบดีว่านี่คือคำขวัญเมืองนครศรีธรรมราช จากคำขวัญที่ว่าเมืองประวัติศาสตร์นั้น นครศรีธรรมราชมีโบราณสถานและโบราณวัตถุกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด ซึ่งบางแห่งอยู่ไกลจากสายตาของแขกผู้มาเยือน นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดในประเทศไทย ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ (รองจากสุราษฎร์ธานี) ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 780 กิโลเมตร จังหวัดที่อยู่ติดกัน (จากทิศใต้ วนตามเข็มนาฬิกา) ได้แก่ สงขลา พัทลุง ตรัง กระบี่ และ สุราษฎร์ธานี ในอดีตมีชื่อเรียกดินแดนแถบนี้หลายชื่อที่ตะวันตกนิยมเรียกกันมาจนกระทั่งต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 คือ "ลิกอร์" สันนิษฐานว่าชาวโปรตุเกสที่เข้ามาติดต่อค้าขายในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นเป็นผู้เรียกก่อน ส่วนชื่อ "นครศรีธรรมราช" มาจากพระนามของกษัตริย์ผู้ครองนครในอดีต ทรงมีพระนามว่า "พระเจ้าศรีธรรมราชา" (ราชวงศ์ศรีธรรมราชา) มีความหมายว่า "นครอันเป็นสง่าแห่งพระราชาผู้ทรงธรรม" หรือ "เมืองแห่งพุทธธรรมของพระราชาผู้ยิ่งใหญ่"

การศึกษาชีวประวัติพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ว่าจะเป็นการสร้างพระเครื่อง กรรมวิธีในการสร้างมณฑลสาร ประวัติการค้นพบ รวมถึงประวัติของวัดที่เกี่ยวข้องหรือคุณวิเศษของพระเกจิอาจารย์จากเหตุการณ์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จนไปถึงการแจกจ่าย

ซึ่งทำให้ "พระเครื่อง" มี "ประวัติ" และเป็นศาสตร์ "ความจริงของการดำรงอยู่" มากกว่าการเป็นเพียงวัตถุและอำนาจลึกลับที่จับต้องไม่ได้เท่านั้น นครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นหัวเมืองขนาดใหญ่มีพระเกจิอาจารย์ดัง ๆ มากมาย เช่น พ่อท่านชั่ง วัดวังหวะ พ่อท่านเขียว วัดทรงบน พ่อท่านคล้าย วัดสวนขัน พ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง และหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เป็นต้น

สมเด็จพระเจ้าพะโคะ หรือ หลวงพ่อทวด เป็นที่รู้จักของชาวไทยทุกภูมิภาคในฐานะพระศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิปาฏิหาริย์และอภินิหารแก่กล้าจนได้สมญาว่า "หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด" ประวัติอันพิสดารของท่านมีเล่าสืบกันมาไม่รู้จบสิ้น ยิ่งนานวันยิ่งซับซ้อนและขยายวงกว้างออกไปกลายเป็นความเชื่อความศรัทธาอย่างฝังใจ ขณะที่ท่านรุกรมมุลุดงค์ สมเด็จพระเจ้าพะโคะได้เผยแผ่ธรรมะไปด้วยตามเส้นทางผ่านที่ไหนมีผู้เจ็บป่วยก็ทำการรักษาให้ตามแนวทางที่ท่านเดินพักแรมที่ใดนั้น ที่นั่นก็เกิดเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนในถิ่นนั้นได้ทำการเคารพสักการะบูชามาถึงบัดนี้ ได้แก่ สถานที่เหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ย อำเภอขนอม ที่บ้านโกฏี อำเภอปากพนัง ที่หัวลำภูใหญ่ อำเภอหัวไทรและอีกหลายแห่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช

พ่อท่านชั่ง วัดวังหวะ อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พ่อท่านชั่ง วัดวังหวะ เจ้าของเหรียญแพงที่สุดอันดับหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพระคณาจารย์ในยุคเก่าที่มีบารมีสูง ท่านไม่เคยสร้างเหรียญ หรือรูปถ่ายใด ๆ จะมีก็แต่เครื่องรางของขลังประเภทตะกรุดเสื่อยันต์ ผ้ายันต์ ซึ่งก็มีจำนวนไม่มากนัก แต่เหรียญของท่านกลับ เปี่ยมล้นไปด้วยพุทธคุณอันเป็นอมตะและมีราคาสูงกว่าเหรียญพระเกจิอาจารย์ท่านอื่น ๆ

พ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง นับว่าเป็นอริยะสงฆ์แดนทักษิณอีกองค์หนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตที่ร่ายกว่าปีของท่านมีแต่เมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้ไปกราบท่านสำหรับความศักดิ์สิทธิ์ของท่านนั้น ขนาดพ่อท่านคล้าย แห่งวัดสวนขัน ยังกล่าวยกย่องพ่อท่านคลิ้งเสมอ พระเครื่องและวัตถุมงคลที่ท่านได้เมตตาปลุกเสกเอาไว้มีหลายชนิด เช่น เหรียญ ลูกอมขานหมาก พระปิดตาเนื้อผงผสมว่าน พ่อท่านคลิ้ง ท่านเด่นทางด้าน เมตตา มหานิยมโภคทรัพย์ และแคล้วคลาด

พ่อท่านเขียว วัดทรงบน เป็นพระใจดี พุฒน้อย ใครขออะไรท่านก็จะทำให้ วัตถุมงคลและพระเครื่องของหลวงปู่เขียว ล้วนแล้วแต่มีประสบการณ์ด้านปกป้องคุ้มครองสูงมาก เช่น ผ้ายันต์ รอยมือรอยเท้าผู้ที่โดนโจรปล้นวิ่งเกิดต่อสู้อย่างกล้าหาญ เจ้าของวัวแพกผ้ายันต์ท่าน กระสุนก็ไม่อาจทำอะไรคนที่พกผ้ายันต์ท่านได้ ซึ่งพุทธคุณพระเครื่องที่ท่านปลุกเสกนั้น โด่งดังไปไกลทั่วประเทศเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาต่อมาทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าด้านคงกระพัน มหาอุด หรือเมตตาตามหานิยม แคล้วคลาด ถือว่า หลวงปู่เขียว วัดทรงบน เป็นสุดยอดเกจิอันดับต้น ๆ ของภาคใต้

พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ (พระครูพิศิษฐ์อรรถการ) เทวดาเมืองคอน เทพเจ้าแห่งแดนใต้ ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดสวนขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านเป็นผู้นำในการสร้างวัด พระเจดีย์ พระพุทธรูป และปฏิสังขรณ์บูรณะศาสนสถานเป็นจำนวนมาก เช่น พ.ศ. 2490 สร้างวัดมะปรางงาม ตำบลละอาย อำเภอฉวาง พ.ศ. 2500 สร้างวัดพิศิษฐ์อรรถาราม โดยทนายทอ้งค่ายท่ายถวายเป็นที่ดินใกล้ตลาดนาบอน และวัดที่สำคัญที่สุดคือวัดพระธาตุน้อย หรือคนทั่วไปเรียกว่า วัดพ่อท่านคล้าย นอกจากนั้น พ่อท่านคล้ายได้สร้างพระเจดีย์ไว้หลายองค์ ได้แก่ เจดีย์วัดสวนขัน เจดีย์บ้านควนสวรรค์ ตำบลนาแว อำเภอฉวาง เจดีย์วัดยางค้อม อำเภอพิปูน และที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เจดีย์วัดสวนขันอำเภอพระแสง และเจดีย์หน้าถ้ำขมิ้น บนภูเขาอำเภอนาสาร จุดเด่นของพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ ทรงทราบถึงในหลวงรัชกาลปัจจุบันทรงมีความสนพระทัยและศรัทธาจึงทรงพระกรุณาให้นิมนต์พ่อท่านคล้ายเข้ารับพระราชทานภทฺธิกิจในพระราชวังสวนจิตรลดา ครั้นลูกศิษย์ถามท่านว่า “พ่อท่านถวายเป็นของดีอะไรหรือเปล่า” ท่านตอบว่า “ไม่ให้เทวดาผู้เป็นยอดคนแล้ว จะให้ใครเล่า” และกล่าวอีกว่าในหลวงพระองค์นี้ ทรงบุญญาภิหาร ทรงทศพิธราชธรรมบริบูรณ์

การจัดทำเส้นทางแนะนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือหลักแนวคิด Slow Travel คือ การท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาหลักธรรมคำสอนตลอดจนสามารถน้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติภาวนาในชีวิตประจำวันได้ การศึกษาเส้นทางสถานที่บรรพชาเป็นพระภิกษุ เส้นทางศาสนสถานศึกษา การสร้างบุญบารมีธรรม วัดที่จำพรรษา สถานที่นั่งวิปัสสนากรรมฐาน และสถานที่ที่ท่านมรณภาพ รวมไปถึงสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนลูกศิษย์ของท่าน โดยคุณค่าของการเดินทางตามเส้นทางนี้นั้น มิได้เพียงเพื่อการกระตุ้นสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในมิติเชิงสังคมอีกด้วย เนื่องจากแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมเยือนตามเส้นทางดังกล่าว นั้น จะสะท้อนถึงวิถีชีวิต และหลักธรรมที่พระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้สั่งสอน และยึดเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสสัมผัสกับเรื่องราวและหลักธรรมดังกล่าว ตลอดจนสามารถน้อมนำมาเป็นหลักยึดปฏิบัติในสภาวะที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย และความเครียดกังวลต่าง ๆ ทั้งจากสภาวะเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมได้ โดยคณะผู้วิจัยมุ่งหวังให้การจัดการเส้นทางแนะนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้และอนุรักษ์ประวัติศาสตร์สำคัญของท้องถิ่น โดยเน้นความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยแยกออกเป็น

2 ประเด็นสำคัญคือ 1) มิติเจ้าเป็นของ แหล่งท่องเที่ยว และ 2) มิติของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน เพื่อนำไปใช้ในการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช และสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ในการสืบสานประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1.2.2 เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.3 เพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.4 เพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

1.3.2 ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

1.3.3 เส้นทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

1.3.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีศัพท์ที่เห็นควรนำมาให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันซึ่งมีดังต่อไปนี้

1.4.1 เส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ หมายถึง การท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาหลักธรรมคำสอนตลอดจนสามารถน้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติภาวนาในชีวิตประจำวันได้

1.4.2 พระเกจิอาจารย์ หมายถึง พระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ พ่อท่านเขียว วัดหรงบน พ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง และพ่อท่านซ้ง วัดวัวหล่ง

1.4.3 อุปสงค์ทางการท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4.4 ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา และศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา

1.4.5 นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงศรัทธาและยังไม่มีโอกาสเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเพื่อสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งขอบเขตการวิจัยเป็น 2 ส่วนคือ

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 5 พื้นที่ คือ

1. หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดพระธาตุน้อย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. พ่อท่านเขียว วัดหรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. พ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. พ่อท่านซ้ง วัดวัวหล่ง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ทำการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์และอุปทานด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็นที่สำคัญ คือ 1) มิติในการเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ประชาชนโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ท่องเที่ยว และหน่วยงานของรัฐ 2) มิติของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเส้นทาง ปฏิทินกิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1 การท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำไปประยุกต์เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนาของท้องถิ่นให้กับคนรุ่นหลังเพื่อสืบทอดทำนุบำรุงให้คงอยู่ตลอดไป

1.7.2 ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ ห่วงแหน ประวัติศาสตร์ของชุมชน เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป

1.7.3. เกิดการพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้

1.7.4 ชุมชนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดใกล้เคียง มีความตื่นตัวเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และให้ความสนใจมาท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศรัทธามากขึ้น

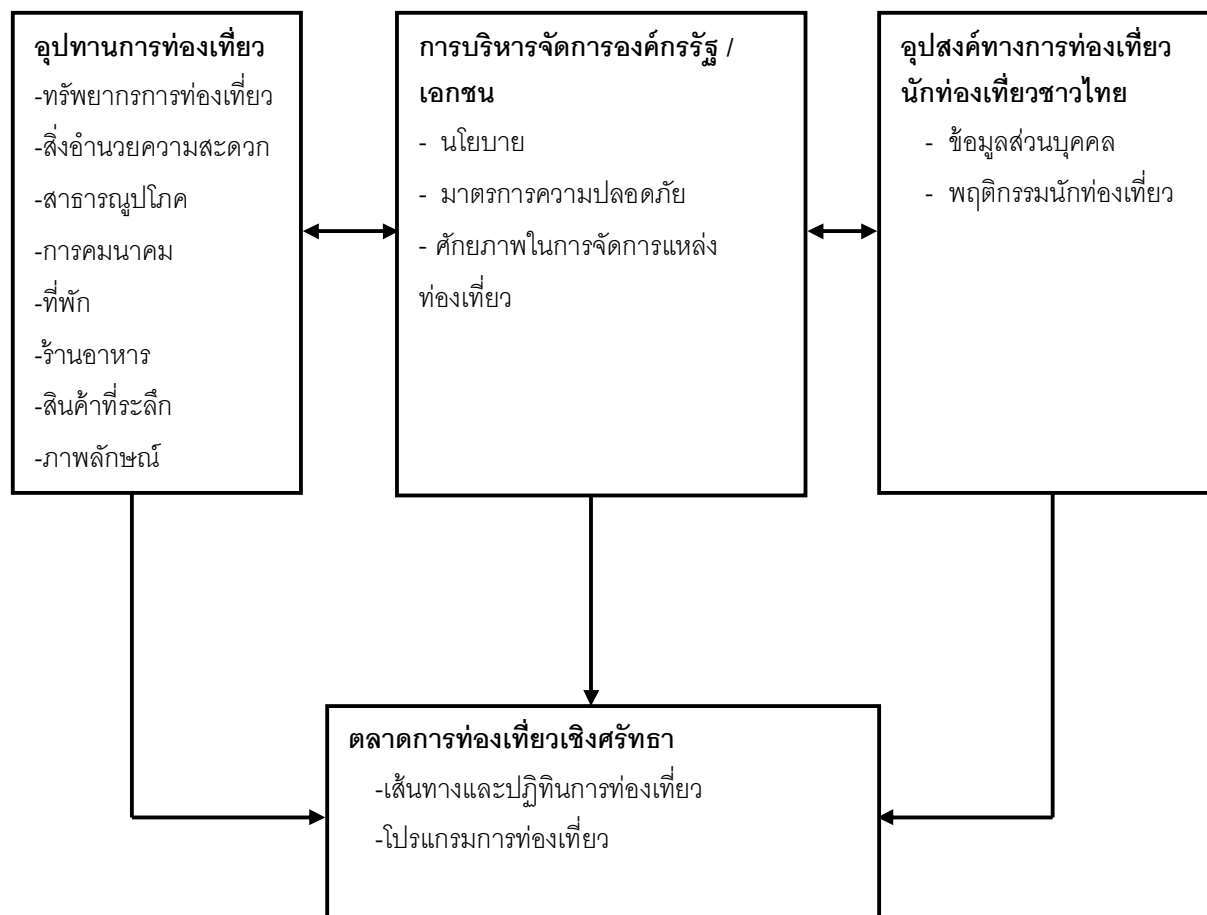
1.8 แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.8.1 บริษัทนำเที่ยวสามารถนำโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไปประยุกต์ใช้ในการจัดรายการนำเที่ยวได้

1.8.2 เศรษฐกิจโดยภาพรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดใกล้เคียง ในอนาคตดีขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร และผู้สนใจประวัติศาสตร์ได้

1.8.3 แหล่งสินค้าท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งจากเอกสารและการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำแนวคิดหลักการมาใช้ในการดำเนินงาน โดยสรุปดังนี้

- 2.1 ข้อมูลของพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยว
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลของพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1.1 หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

สมเด็จพระเจ้าพะโคะหรือหลวงพ่อทวดเป็นที่รู้จักของชาวไทยทุกภูมิภาคในฐานะพระศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิปาฏิหาริย์และอภิญญาแก่กล้าจนได้สมญาว่า "หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด" ประวัติอันพิสดารของท่านมีเล่าสืบกันมาไม่รู้จบสิ้น ยิ่งนานวันยิ่งซับซ้อนและขยายวงกว้างออกไปกลายเป็นความเชื่อความศรัทธาอย่างฝังใจ หลวงพ่อทวดเป็นบุคคลที่มีตัวตนจริงๆ เรื่องราวต่อไปนี้ผู้เขียนได้รวบรวมจากหนังสืออ้างอิงหลายเล่มทั้งที่เป็น ตำนานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หนังสือและเอกสารต่างๆ พอละให้ท่านผู้อ่านได้ทราบว่า หลวงพ่อทวดคือใคร เกิดในสมัยใดและได้สร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระศาสนาไว้อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นคติเตือนใจแก่นุชนรุ่นหลังสืบไป

ประวัติและการศึกษาหลวงพ่อดอหนิยบนำทะเลจิต

เมื่อประมาณสี่ร้อยปีที่ผ่านมาในตอนปลายรัชสมัยของพระมหาธรรมราชา แห่งกรุงศรีอยุธยา ณ หมู่บ้านสวนจันทร์ ตำบลชุมพล เมืองจะทิ้งพระตรงกับวันศุกร์ เดือนสี่ ปีมะโรง พุทธศักราช 2125 ได้มีทารกเพศชายผู้หนึ่งถือกำเนิดจากครอบครัวเล็กๆ ฐานะยากจนแร้นแค้น แต่มีจิตอันเป็นกุศล ชอบทำบุญสุนทานยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ปราศจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ทารกน้อยผู้นี้มีนามว่า "ปู" เป็นบุตรของนายหู นางจันทร์ ในขณะที่เยาว์วัย ทารกผู้นั้นยังความอัศจรรย์ให้แก่บิดามารดาตลอดจนญาติพี่น้องทั้งหลาย ด้วยอยู่มาวັນหนึ่งมีงูตระกูลงูสล้าตัวใหญ่มาขดพันอยู่รอบเปลที่ทารกนอนหลับอยู่ และงูใหญ่ตัวนั้นไม่ยอมให้ใครเข้ามาใกล้เปลที่ทารกนอนอยู่เลย จนกระทั่งบิดามารดาของเด็กเกิดความสงสัยว่า พญางูตัวนั้นน่าจะเป็นเทพดาแปลงมาเพื่อให้เห็นเป็นอัศจรรย์ในบารมีของลูก เราเป็นแน่แท้จึงรับหาข้าวตอกดอกไม้และธูปเทียนมาบูชาสักการะ งูใหญ่จึงคลายลำตัวออกจากเปลน้อย เลื้อยหายไป ต่อมาเมื่อพญางูจากไปแล้ว บิดามารดาทั้งญาติต่างพากันมาที่เปลด้วยความห่วงใยทารกก็ปรากฏว่าเด็กชายปูยังคงนอนหลับอยู่เป็นปกติ แต่เหนือทรวงอกของทารกกลับมีดวงแก้วดวงหนึ่งมีแสงรุ่งเรืองเป็นรัศมีหลากสี ตาหู นางจันทร์จึงเก็บรักษาไว้ นับแต่บัดนั้นฐานะความเป็นอยู่การทำมาหากินก็จำเริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ อยู่สุขสบายตลอดมา

เมื่อกาลล่วงมานานจนเด็กชายปูอายุได้เจ็ดขวบ บิดาได้นำไปฝากสมภารจวง วัดกุฎีหลวง (วัดดีหลวง) เพื่อให้เล่าเรียนหนังสือเด็กชายปูมีความเฉลียวฉลาดมาก สามารถเรียนหนังสือขอมและไทยได้อย่างรวดเร็ว ครั้นอายุได้ 15 ปี ก็บรรพชาเป็นสามเณรและบิดาได้มอบแก้ววิเศษไว้เป็นของประจำตัว ต่อมาสามเณรปูได้ไปศึกษาต่อกับสมเด็จพระชินเสน ที่วัดสีหยัง (สีคิ้ว) ครั้นอายุครบอุปสมบทจึงได้เดินทางไปศึกษาต่อที่นครศรีธรรมราช ณ สำนักพระมหาเถระปิยทัสสี ได้ทำการอุปสมบทมีฉายาว่า "ราโม ฐมฺมิโก" แต่คนทั่วไปเรียกท่านว่า "เจ้าสามเณรม" หรือ "เจ้าสามเณราโม" เจ้าสามเณรมได้ศึกษาอยู่ที่วัดท่าแพ วัดสีมาเมือง และวัดอื่นๆ อีกหลายวัด เมื่อเห็นว่าการศึกษาที่นครศรีธรรมราชเพียงพอแล้วจึงขอโดยสารเรือสำเภาเดิน ทางไปกรุงศรีอยุธยา

ขณะเดินทางถึงเมืองนครศรีธรรมราช เกิดคลื่นทะเลปั่นป่วน เรือไม่สามารถแล่นฝ่าคลื่นลมไปได้ต้องทอดสมอยู่ถึงเจ็ดวัน ทำให้เสบียงอาหารและน้ำหมดบรรดาลูกเรือตั้งข้อสงสัยว่าการที่เกิดเหตุอาเพศ ในครั้งนี้เพราะเจ้าสามเณรม จึงตกลงใจให้ส่งเจ้าสามเณรมขึ้นเกาะและได้นิมนต์ให้เจ้าสามเณรมลงเรือมาด ขณะที่นั่งอยู่ในเรือมาดนั้น ท่านได้หยอหย้าแช่ลงไปในทะเลก็บังเกิดอัศจรรย์น้ำทะเลบริเวณนั้นเป็นประกาย แวววาวโชติช่วง เจ้าสามเณรมจึงบอกให้ลูกเรือตักน้ำขึ้นมา

ดื่มน้ำก็รู้สึกว่าเป็นน้ำจืด จึงช่วยกันตักไว้จนเพียงพอ นายสำเภาจึงนิมนต์ให้ท่านขึ้นสำเภาอีก และตั้งแต่นั้นมาเจ้าสำเภาเป็นชีคันหรืออาจารย์สืบมาเมื่อถึงกรุงศรีอยุธยา ก็ได้ไปพำนักอยู่ที่วัดแค ศึกษาธรรมะที่ วัดลุมพลีนาวาส ต่อมาได้ไปพำนักอยู่ที่วัดของสมเด็จพระสังฆราช ได้ศึกษาธรรมและภาษาบาลี ณ ที่นั่นจนเชี่ยวชาญจึงทูลลาสมเด็จพระสังฆราชไปจำพรรษาที่วัดราชบุรณาส เมื่อประมาณ พ.ศ. 2149 ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระเอกาทศรถ

กระทั่งวันหนึ่งถึงกาลเวลาที่ชื่อเสียงของหลวงพ่อดวงหรือเจ้าสำเภาจะระเบิดลั่นไปทั่วกรุงสยาม จึงได้มีเหตุพิสดารอุบัติขึ้นในรัชสมัยของพระเอกาทศรถ กล่าวคือ สมัยนั้นพระเจ้าอู่แก้วคามินี แห่งประเทศลังกา ซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรแหลมทองทางภาคใต้ คิดแก้มือด้วยการทำพนันแปดธรรมะ และต้องการจะแผ่พระบรมเดชานุภาพมาทางแหลมทอง ใครจะได้กรุงศรีอยุธยามาเป็นประเทศราช แต่พระองค์ไม่ปรารถนาให้เกิดศึกสงครามเสียชีวิตแก่ประชาชนทั้งสองฝ่าย จึงทรงวางแผนการเมืองด้วยสันติวิธี คิดหาทางรวบรัดเอากรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองขึ้นด้วยสติปัญญาเป็นสำคัญ เมื่อคิดได้ดังนั้น พระเจ้ากรุงลังกาจึงมีพระบรมราชโองการสั่งให้พนักงานทูลพระคลังเบิกจ่ายทองคำบริสุทธิ์แล้วให้ช่างทองประจำราชสำนักไปหล่อ ทองคำเหล่านั้นให้เป็นตัวอักษรบาลีเล็กเท่าใบมะขาม ตามพระอภิธรรมทั้งเจ็ดคัมภีร์ จำนวน 84,000 ตัว จากนั้นก็ทรงรับสั่งให้พราหมณ์ผู้เฒ่าอันมีฐานะเทียบเท่าปุโรหิตจำนวนเจ็ด ท่านคุมเรื่องสำเภาเจ็ดลำบรรทุกเสื้อผ้าแพรพรรณ และของมีค่าออกเดินทางมายังกรุงศรีอยุธยาพร้อมกับปริศนาธรรมของพระองค์ เมื่อพราหมณ์ทั้งเจ็ดเดินทางลุล่วงมาถึงกรุงสยามแล้วก็เข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นของกษัตริย์ตนแก่พระเจ้าเอกาทศรถ มีใจความในพระราชสาส์นว่าพระเจ้ากรุงลังกาขอทำให้พระเจ้ากรุงสยามทรงแปลและเรียบเรียงเมล็ดทองคำตาม ลำดับให้เสร็จภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับพระราชสาส์นนี้เป็นต้นไป ถ้าทรงกระทำไม่สำเร็จตามสัญญา ก็จะยึดกรุงศรีอยุธยาให้อยู่ใต้พระบรมเดชานุภาพของพระองค์ และทางกรุงสยามจะต้องส่งดอกไม้เงินดอกไม้ทองอีกทั้งเครื่องราชบรรณาการแก่ กรุงลังกาตลอดไปทุก ๆ ปีเยี่ยงประเทศราชทั้งหลาย

เมื่อพระเอกาทศรถทรงทราบความ ดังนั้น จึงมีพระบรมราชโองการให้สังฆการีเขียนประกาศนิมนต์พระราชาคณะและพระเถระทั่ว พระมหานคร ให้กระทำหน้าที่เรียบเรียงและแปลตัวอักษรทองคำในครั้งนี้ แต่ก็ไม่มีท่านผู้ใดสามารถเรียบเรียงและแปลอักษรทองคำในครั้งนี้ได้จนกาล เวลาุล่วงผ่านไปได้หกวัน ยังความปริวิตกแก่พระองค์และไพร่ฟ้าประชาชนต่างพากันโจษขานถึงเรื่องนี้ให้ อื้ออึงไปหมด ครั้นราตรี กาลยามหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้าพระบรรทมทรงสุบินว่า ได้มีพระยาช้างเผือกลักษณะบริบูรณ์เชือกเช่นพระยาชวสารเชือกหนึ่ง ผาย

ผันมาจากทางทิศตะวันตก เยื้องย่างเข้ามาในพระราชนิเวศน์แล้วก้าวเข้าไปยืนผงาดตระหง่านบน พระแท่นพลางเปล่งเสียงโกญจนาทีกึกก้องไปทั่วทั้งสี่ทิศ เสียงที่โกญจนาทด้วยอำนาจของพระ ยาศสสารเชือกนั้นยังให้พระองค์ทรงสะดุ้งตื่นจากพระบรรทม รุ่งเช้าเมื่อพระองค์เสด็จออกว่า ราชการ ได้ทรงรับสั่งถึงพระสุบินนิมิตประหลาดให้โหรหลวงฟังและได้รับการกราบทูลว่า บังคมทูล ว่า เรื่องนี้หมายถึงชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์และพระบรมเดชาานุภาพจะแผ่ไพศาล ไปทั่ว สาราทิศเป็นที่เกรงขามแก่ อริราชทั้งปวง ทั้งจะมีพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งจากทางทิศตะวันตก มาช่วย ชันอาสาแปลและเรียบเรียงตัวอักษรทองคำปริศนาได้สำเร็จ พระเจ้าอยู่หัวได้ฟังดังนั้นจึงค่อยเบา พระทัย และรับสั่งให้ข้าราชการบริพารทั้งมวลออกตามหาพระภิกษุนั้นทันที

ต่อมาสังฆการีได้พยายามเสาะแสวงหาจนไปพบ "เจ้าสามมีราม" ที่วัดราชานูวาส และเมื่อ ได้ไต่ถามได้ความว่าท่านมาจากเมืองตะลุง (พัทลุงในปัจจุบัน) เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย สังฆการี จึงเล่าความตามเป็นจริงให้เจ้าสามมีรามฟังทั้งได้อ้างตอนท้ายว่า "เห็นจะมีท่านองค์เดียวที่ตรงกับ พระสุบินของพระเจ้าอยู่หัว จึงใคร่ขอนิมนต์ให้ไปช่วยแก้ไขในเรื่องร้ายดังกล่าวให้กลายเป็นดี ณ โอกาสนี้" ครั้นแล้วเจ้าสามมีรามก็ตามสังฆการีไปยังที่ประชุมสงฆ์ ณ ท้องพระโรง พระเจ้าอยู่หัวทรง มีรับสั่งให้พนักงานปูพรมให้ท่านนั่งในที่อันควร พราหมณ์ทั้งเจ็ดคนได้ประมาทเจ้าสามมีรามโดยว่า เอาเด็กสอนคลานมาให้แก้ปริศนา เจ้าสามมีรามก็แก้คำพราหมณ์ว่า กุมารเมื่อออกมาแต่ครรภ์พระ มารดา ก็เดือนก็วันจึงรู้ว่า ก็เดือนก็วันจึงรู้นั่ง ก็เดือนก็วันจึงรู้คลาน จะว่ารู้คว้าแก้ว หรือจะว่ารู้ นั่งแก้ว หรือจะว่ารู้คลานแก้ว ทำไมจึงว่าเราจะแก้ปริศนาธรรมมิได้ พราหมณ์ก็ยังไม่สามารถตอบ คำถามท่านได้ จากนั้นจึงรับนำบาตรใส่อักษรทองคำเข้าไป ประเคนแก่เจ้าสามมีราม ท่านรับ ประเคนมาจากมือพราหมณ์แล้วนั่งสงบจิตอธิษฐานว่า "ขออำนาจคุณปิตามารดาครูบาอาจารย์ และอำนาจผลบุญกุศลที่ได้สร้างมาแต่ปางก่อน และอำนาจเทพดาที่รักษาพระนครตลอดถึง เทวดาอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ครั้นนี้อาตมาจะแปลพระธรรมช่วยกู้บ้านกู้เมือง ขอให้ช่วยดล บันดาลจิตใจให้สว่างแจ้งชัดอุปสรรคที่จะมาขัดขวาง ขอให้แปลพระธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าสำเร็จสมปรารถนาเถิด" ท่านรับประเคนมาจากมือพราหมณ์แล้วนั่งสงบจิตอธิษฐาน ว่า "ขออำนาจคุณปิตามารดาครูบาอาจารย์และอำนาจผลบุญกุศลที่ได้สร้างมาแต่ปางก่อน และ อำนาจเทพดาที่รักษาพระนครตลอดถึงเทวดาอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ครั้นนี้อาตมาจะแปลพระ ธรรมช่วยกู้บ้านกู้เมือง ขอให้ช่วยดลบันดาลจิตใจให้สว่างแจ้งชัดอุปสรรคที่จะมาขัดขวาง ขอให้ แปลพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าสำเร็จสมปรารถนาเถิด" ครั้น แล้วท่านก็คว่ำบาตรเท อักษรทองคำเริ่มแปลปริศนาธรรมทันที ด้วยอำนาจบุญญาบารมี กุศลาภินิหารของท่านที่ได้จุติ ลงมาเป็นพระโพธิสัตว์โปรดสัตว์ในพระพุทธศาสนา กอปรกับโชคชะตาของประเทศชาติที่จะไม่

เสื่อมเสียอธิปไตย เศรษฐกิจบาบามีในพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์เทพยดาทั้งหลายจึงดลบันดาลให้ท่านเรียบเรียงและแปลอักษรจากเมล็ดทองคำ 84,000 ตัว เป็นลำดับโดยสะดวกไม่ติดขัดประการใดเลย ขณะที่ท่านเรียบเรียงและแปลอักษรไปได้มากแล้ว ปรากฏว่าเมล็ดทองคำตัวอักษรขาดหายไปเจ็ดตัวคือ ตัว สั ง วิ ภา ปุ กะ ยะ ปะ ท่านจึงทวงถามเอาที่พราหมณ์ทั้งเจ็ดพราหมณ์ทั้งเจ็ดก็ยอมจำนน จึงประเคนเมล็ดทองคำที่ตนซ่อนไว้นั้นให้ท่านแต่โดยดี ปรากฏว่าท่านแปลพระไตรปิฎกจากเมล็ดทองคำสำเร็จบริบูรณ์เป็นการชนะพราหมณ์ใน เวลาเย็นของวันนั้น

พระราชมนู สมเด็จพระเอกาทศรถทรงพระโสมนัสยินดีเป็นที่ยิ่ง ทรงมีรับสั่งถวายราชสมบัติให้แก่เจ้าสามเณรให้ครอง 7 วัน แต่ท่านก็มีได้รับโดยให้เหตุผลว่าท่านเป็นสมณะ พระองค์ก็จนพระทัยแต่พระประสงค์อันแรงกล้าที่จะสนองคุณความดีความชอบอันใหญ่ ยิ่งให้แก่ท่านในครั้งนี้ จึงพระราชทานสมณศักดิ์ให้แก่เจ้าสามเณรเป็น "พระราชมนูสามเณรคุณูปมาจารย์" ในเวลานั้นพระราชมนูสามเณรคุณูปมาจารย์หรือหลวงพ่อดำได้ไปจำพรรษาอยู่ ณ วัดราชานุวาส ศึกษาและปฏิบัติธรรมอยู่เป็นเวลาหลายปี ด้วยความสงบร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา

โรคห่าเหือดหาย ต่อจากนั้น กรุงศรีอยุธยาเกิดโรคห่าระบาดไปทั่วเมือง ประชาชนล้มป่วยเจ็บตายลงเป็นอันมาก ประชาชนพลเมืองเดือดร้อนเป็นยิ่งนัก สมัยนั้นหยูกยาที่ไม่มี นิยมใช้รักษาป้องกันด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยพระเจ้าอยู่หัวทรงพระวิตก กังวลมากเพราะไม่มีวิธีใดจะช่วยรักษาและป้องกันโรคนี้ได้ ทรงระลึกถึงพระราชมนูฯ มีรับสั่งให้อำมาตย์ไปนิมนต์ท่านเข้าเฝ้า ท่านได้ช่วยไว้อีกครั้งโดยรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัยและดวงแก้ววิเศษ แล้วทำน้ำพระพุทฺธมนต์ประพรมแก่ประชาชนทั่วทั้งพระนคร โรคห่าก็หายขาดด้วยอำนาจ คุณความดีและคุณธรรมอันสูงส่ง ทำให้พระเจ้าอยู่หัวทรงเลื่อมสมณศักดิ์ท่านขึ้นเป็นพระสังฆราชมีนามว่า "พระสังฆราชครูปาจารย์" และทรงพอพระราชหฤทัยในองค์ท่านเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับทรงมีรับสั่งว่า "หากสมเด็จพระเจ้าฯ ประสงค์สิ่งใด หรือจะบูรณะวัดวาอารามใด ๆ ข้าพเจ้าจะอุปถัมภ์ทุกประการ"

กลับสู่ถิ่นฐาน ครั้นกาลเวลาล่วงไปหลายปี สมเด็จพระเจ้าฯ ได้เข้าเฝ้า ถวายพระพรทูลลา จะกลับภูมิลำเนาเดิม พระองค์ทรงอาลัยมาก ไม่กล้าทัดทานเพียงแต่ตรัสว่า "สมเด็จพระเจ้าฯ ละทิ้งโยม" แล้วเสด็จมาส่งสมเด็จพระเจ้าฯ จนสิ้นเขตพระนครศรีอยุธยา ขณะที่ท่านรุกขมูลอุดงค์สมเด็จพระเจ้าฯ ได้เผยแผ่ธรรมะไปด้วยตามเส้นทาง ผ่านที่ไหนมีผู้เจ็บป่วยก็ทำการรักษาให้ตามแนวทางที่ท่านเดินพักแรมที่ใดนั้น ที่นั่นก็เกิดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนในถิ่นนั้นได้ทำ

การเคารพสักการะบูชาหลวงปู่ทวดมาถึงบัดนี้ ได้แก่ที่บ้านโกฏี อำเภอบางแพ จังหวัดลพบุรี อำเภอปากพนัง ที่หัวลำภูใหญ่ อำเภอหัวไทร และอีกหลายแห่ง

สมเด็จพระเจ้าพะโคะ ต่อจากนั้น ท่านก็ได้ธุดงค์ไปจนถึงวัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะ อันเป็นจุดหมายปลายทาง ประชาชนต่างซึ่งชื่นชมยินดีแซ่ซ้องสาธุการต้อนรับท่านเป็นการใหญ่ และได้พร้อมกันถวายนามท่านว่า "สมเด็จพระเจ้าพะโคะ" และเรียกชื่อวัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะว่า "วัดพะโคะ" มาจนบัดนี้ สมเด็จพระเจ้าฯ เห็นวัดพระโคะเสื่อมโทรมมาก เนื่องจากถูกข้าศึกทำลายโจรกรรม มีสภาพเหมือนวัดร้างสมเด็จพระเจ้าฯ กับท่านอาจารย์จวง คิดจะบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพะโคะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ ยินดีและอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง โปรดให้นายช่างผู้ชำนาญ 500 คน และทรงพระราชทานสิ่งของต่างๆ และเงินตราเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก ใช้เวลาประมาณ 3 ปี จึงแล้วเสร็จ สิ่งสำคัญในวัดพะโคะหรือ พระสุวรรณมาลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุซึ่งพระอรหันต์นามว่าพระมหาอินทสสีได้เป็นผู้เดินทางไปอัญเชิญมาจากประเทศอินเดียสมเด็จพระเจ้าฯ ได้จำพรรษาเผยแผ่ธรรมที่วัดพะโคะอยู่หลายพรรษา

เหยียบน้ำทะเลจืด ขณะที่สมเด็จพระเจ้าฯ จำพรรษาอยู่ ณ วัดพะโคะ คราวนี้คาดคะเนว่าท่านมีอายุกาลถึง 80 ปีเศษ อยู่มาวันหนึ่งท่านถือไม้เท้าศักดิ์สิทธิ์ประจำตัวไม้เท้านี้มีลักษณะคดไปมา เป็น 3 คด ชาวบ้านเรียกว่า "ไม้เท้า 3 คด" ท่านออกจากวัดมุ่งหน้าเดินไปยังชายฝั่งทะเลจีน ขณะที่ท่านเดินพักผ่อนรับอากาศทะเลอยู่นั้น ได้มีเรือโจรสลัดจีนแล่นเลียบชายฝั่งมา พวกโจรจีนเห็นท่านเดินอยู่คิดเห็นว่าท่านเป็นคนประหลาดเพราะท่านครองสมณเพศ พวกโจรจึงแวะเรือเทียบฝั่งจับท่านลงเรือไป เมื่อเรือโจรจีนออกจากฝั่งไม่นาน เหตุมหัศจรรย์ก็ปรากฏขึ้น คือ เรือลำนั้นแล่นต่อไปไม่ได้ต้องหยุดนิ่งอยู่กับที่ พวกโจรจีนพยายามแก้ไขจนหมดความสามารถเรือก็ยังไม่เคลื่อน จึงได้จอดเรือนิ่งอยู่ ณ ที่นั้นเป็นเวลาหลายวันหลายคืน ในที่สุดน้ำจืดที่นำมาบริโภคในเรือก็หมดสิ้น จึงขาดน้ำจืดดื่มและหุงต้มอาหารพากันเดือดร้อนกระวนกระวายด้วยกระหายน้ำเป็นอย่างมาก สมเด็จพระเจ้าฯ ท่านเห็นเหตุการณ์ความเดือดร้อนของพวกโจรถึงขั้นที่สุดแล้ว ท่านจึงเหยียบกราบเรือให้ตะแคงต่ำลงแล้วยื่นเท้าเหยียบลงบนผิวน้ำทะเลทั้ง นี้ย่อมไม่พ้นความสังเกตของพวกโจรจีนไปได้ เมื่อท่านยกเท้าขึ้นจากพื้นน้ำทะเลแล้วก็สั่งให้พวกโจรตักน้ำตรงนั้นมาดื่มชิมดู พวกโจรจีนแม้จะไม่เชื่อก็จำเป็นต้องลองเพราะไม่มีทางใดจะช่วยตัวเองได้แล้ว แต่ได้ปรากฏว่าน้ำทะเลเค็มจัดที่ตรงนั้นแปรสภาพเป็นน้ำจืดเป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก พวกโจรจีนได้เห็นประจักษ์ในคุณอภินิหารของท่านเช่นนั้น ก็พากันหวาดเกรงภัยที่จะเกิดแก่พวกเขาต่อไป จึงได้พากันกราบไหว้ขอขมาโทษแล้วนำท่านลงเรือส่งกลับขึ้นฝั่งต่อไป เมื่อ สมเด็จพระเจ้าฯ ขึ้นจากเรือเดินกลับวัด ถึงที่แห่ง

หนึ่งท่านหยุดพักเหนื่อย ได้เอา "ไม้เท้า 3 คด" พิงไว้กับต้นยางสองต้นอันยืนต้นคู่เคียงกัน ต่อมาต้นยางสองต้นนั้นสูงใหญ่ขึ้น ลำต้นและกิ่งก้านสาขาเปลี่ยนไปจากสภาพเดิมกลัดๆ งอๆ แบบเดียวกับรูปไม้เท้าทั้งสองต้น ประชาชนในถิ่นนั้นเรียกว่าต้นยางไม้เท้า ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งปรากฏอยู่ถึงทุกวันนี้ สมเด็จ เจ้าพะโคะหรือหลวงพ่อดวงครองสมณเพศและจำพรรษาอยู่ที่วัดพะโคะ เป็นที่พึ่งของประชาราษฎร์มีความร่มเย็นเป็นสุข ได้ช่วยการเจ็บไข้ได้ทุกข์ บำรุงสุขภาพ เทศนาสั่งสอนธรรมของพระพุทธองค์ ประดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงพุทธศาสนิกชนตลอดมา

ภาพที่ 1 น้ำทะเลจืด เกาะนุ้ย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 2 สถานที่สักการะหลวงปู่ทวด เกาะนุ้ย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

สังฆารธรรม หลังจากนั้นหลายพรรษา สมเด็จพระเจ้าฯ หายไปจากวัดพะโคะเที่ยวจาริกเผยแผ่ธรรมะไปหลายแห่ง จากหลักฐานทราบว่าท่านได้ไปพำนักที่เมืองไทรบุรี ชาวบ้านเรียกท่านว่า "ท่านลังกา" และได้ไปพำนักที่วัดช้างให้ ชาวบ้านเรียกท่านว่า "ท่านช้างให้" ดังนี้ ท่านได้สั่งแก่ศิษย์ว่าหากท่านมรณภาพเมื่อใด ขอให้ช่วยกันจัดการหามศพไปทำการฌาปนกิจ ณ วัดช้างให้ด้วย ขณะหามศพพักแรมนั้น ณ ที่ใดน้ำเหลืองไหลลงสู่พื้นดิน ที่ตรงนั้นให้เอาเสาไม้แก่นปักหมายไว้ต่อไปข้างหน้าจะเป็นสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์อยู่มาไม่นานเท่าไร ท่านก็ได้มรณภาพลงด้วยโรคชรา ปวงศาสนิกก็นำพระศพมาไว้ที่วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สถานที่ที่สมเด็จพระเจ้าฯ เคยพำนักอยู่ หรือไปมา นับได้ดังนี้ วัดกุฏิหลวง วัดสี่หยัง วัดเสมาเมือง นครศรีธรรมราช กรุงศรีอยุธยา วัดพะโคะวัดเกาะใหญ่ วัดในไทรบุรี และวัดช้างให้

ปัจจัยมภาค สมเด็จพระเจ้าฯ ในฐานะพระโพธิสัตว์หน่อพระพุทธรูมิ ผู้ทรงศีลวิสุทธิทรงธรรม และปัญญาญาณอันล้ำเลิศ กอปรด้วยกฤษฎาภินิหารและปาฏิหาริย์ไม่ว่าท่านจะพำนักอยู่สถานที่ใด ที่นั่นจะเป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่ว่าท่านจะจาริกไป ณ ที่ใด ก็จะมีคนกราบไหว้ฟังธรรม หลักการปฏิบัติของท่านเป็นหลักสำคัญของพระโพธิสัตว์คือช่วยเหลือประชาชน และ เผยแผ่ธรรมะให้ชาวโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ สมดังคำว่า "พุทฺธัง ธัมมํ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ" ตลอดไป (ที่มา : <http://www.luangputuad.com/newIndex.php?ID=1>)

2.1.2 พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์

ชีวประวัติและอภินิหารของท่านพระครูพิศิษฐ์อรรถการ (พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) อดีตเจ้าอาวาสวัดสวนขัน หมู่ที่ ๖ ตำบลละอาย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ่อท่านนามเดิมคล้าย สีนิล เกิด ๓^๑๔ ปีชวด ภัทรศก ค.ศ. 1872 จ.ศ. 1238 ร.ศ. 95 ตรงกับวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2419 ณ บ้านโคกกระปือ หมู่ที่ 10 ตำบลช้างกลาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรนายอินทร์-นางเหนียว สีนิล มีพี่น้องหนึ่งคน ชื่อนางเพ็ญเป็นภรรยา นายคล้าย เพ็ชรฤทธิ์ ไม่มีบุตรชายหญิงสืบสกุล แต่มีบุตรบุญธรรมหนึ่งคนชื่อนายครั้น เพ็ชรฤทธิ์

ประวัติการศึกษาเบื้องต้น

เมื่อพ่อท่านอายุประมาณ 10 ขวบ พ่อจะเรียนอักษรสมัย ตามประเพณีในสมัยนั้น บิดาของท่านก็เริ่มให้เรียนหนังสือโดยบิดาของท่านเป็นครูสอนเองที่บ้านพ่อท่านได้เรียนจนชำนาญทั้งอักษรไทยและขอม อ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดี ต่อมาเมื่ออายุประมาณ 13 ขวบ บิดาของท่านก็ได้นำไปฝากให้เรียนวิชาเลขในสำนักของนายชำ ไม่ทราบนามสกุล อดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งปอน (จันดี) บ้านโคกกระเทียม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว ก็ได้ช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพโดยสุจริตสืบมา พ่อท่านเป็นเด็กดีมีความมานะอดทน พยายาม ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงานที่มารดาบิดามอบให้เป็นอย่างที่ตั้งอยู่ในโอวาท คำสั่งสอนของบิดามารดาอย่างเคร่งครัด เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย มีนิสัยอ่อนโยนละมุนละไม จึงเป็นที่รักของบิดามารดาและคณะญาติมิตรเป็นอันมาก

ในปี พ.ศ.2433 อายุของพ่อท่านประมาณ 14-15 ปี มีเหตุการณ์สำคัญที่สุดเกิดขึ้นในชีวิตของท่าน โดยมีผู้เล่าสืบ ๆ กันมาว่าครั้งนั้นท่านได้ไปกับพี่เขย คือนายซ้าย เพ็ชรฤทธิ์ เพื่อไต่ไร่ (ถางป่าทำไร่) ที่ตำบลมะม่วงเอน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยพี่เขยไต่ไร่บุกหยวก ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง พ่อท่านนั่งอยู่บนขอนไม้ที่ไต่ไร่ลงแล้ว ถูกไม้ที่พี่เขยกำลังไต่ไร่ล้มลงมาถูกที่หลังเท้าซ้ายของพ่อท่านแตกละเอียดจากปลายเท้าประมาณ 3 นิ้ว มีอาการเจ็บปวดมาก แม้จะใช้ยาพอกก็ไม่หาย เพราะกระดูกปลายเท้าแตก จึงเกิดเป็นรูด คือหนองที่เป็นก้อนแข็งอยู่ในเนื้อ (น่าจะมีการอมหนองอมเลือดขึ้นที่ปลายเท้า) มีอาการเจ็บปวดยิ่งนัก โดยกำลังใจที่เด็ดเดี่ยว พ่อท่านใช้มีดที่ลับคมดีแล้วตัดปลายเท้าออกเหลือแต่ข้อเท้า โดยมือของท่านเอง ใช้ยาพอกไม่นานก็หายแต่ยังไม่ปกติดี พ่อท่านได้เดินทางออกจากบ้านมะม่วงเอน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มาอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีกระบือเป็นพาหนะ (ขี่ควาย) มาพักรักษาแผลอยู่ที่บ้านนายเพชร-นางขลิบ ชินาภรณ์ (โยมของท่านพระครูอุทัยธรรมธาดา อดีตเจ้าอาวาสวัดอุทัยโพธาราม เจ้าคณะธรรมยุตจังหวัดเพชรบุรี) ซึ่งมีศักดิ์เป็นลุงและป้าญาติผู้ใหญ่ของพ่อท่าน ณ บ้านทุ่งพลี หมู่ที่ 3 ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จนแผลหายเป็นปกติ

เมื่อแผลหายเป็นปกติแล้ว พ่อท่านได้เข้าบรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดวังม่วง ตำบลฉวาง โดยมีอาจารย์ทองปทุมสุวรรณ โณ เจ้าอาวาสวัดวังม่วงเป็นอาจารย์ฝึกสอนให้เรียนหนังสือไทย หนังสือขอม และวิชาเลข จนชำนาญขึ้นกว่าเดิม พ่อท่านบรรพชาเป็นสามเณรอยู่ได้ 2 พรรษา ไม่ปรากฏว่าใครเป็นพระอุปัชฌาย์ให้บรรพชาแล้วได้ลาสิกขาออกไปอยู่บ้านช่วยประกอบกิจการงานบิดามารดาต่อไปเรื่องพ่อท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรครั้งแรกนี้ ท่านพระครูรังสรรค์อภิมุติเจ้าคณะอำเภอฉวาง คำนวณว่า ไม่มีมูลความจริงพ่อท่านได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุทีเดียว ใคร

จะจำผิดหรือจำถูกอย่างไรผู้เขียนตัดสินมิได้ เพราะผู้บอกเล่าและผู้ค้านต่างก็มีอายุ 90 ปีล่วงแล้ว ทั้งสองฝ่าย สันนิษฐานว่า น่าจะเข้าอยู่วัดเป็นศิษย์วัดมากกว่า

ในขณะนี้ เข้าใจว่าพ่อท่านต้องการดีเด่นในวิชาชีพอ่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ จึงได้ไปฝากตัวอยู่กับนายทองสาก อาจารย์หนังตะลุงผู้มีชื่อเสียงในสมัยนั้น ซึ่งตั้งสำนักอยู่ ณ ตำบลสินปุน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ พ่อท่านหัดหนังตะลุงอยู่หลายปี (การหัดหนังตะลุงสมัยนั้นไม่เสียการงาน คือหัดเฉพาะเวลากลางคืน กลางวันจะไปทำการทำงานก็ได้) จนเป็นที่นิยมของคนหมู่มาก พ่อท่านเป็นผู้มีเสียงไพเราะ มีรูปสวย ได้ทั้งส่วนรูปปมาณิกาและโชนปมาณิกา แม้เท้าจะดำ แต่เมื่อได้สองอย่างนั้นแล้ว ความติดพันแห่งเพศตรงกันข้ามก็ต้องมีโดยมิต้องสงสัย ทราบว่ามีหลายคนเสียด้วย ได้ทราบจากญาติผู้ใหญ่ท่านหนึ่งเล่าให้ฟังว่า โยมบิดามารดาของพ่อท่านขอรับรองแกมบังคับให้ท่านบวชและท่านก็ตกลงใจตามคำขอรับรองนั้นแล้ว สาวหนึ่งทราบความก็มาให้คำมั่นสัญญากับท่านว่า จะรอคอยจนกว่าท่านสึกออกมาแล้วจะแต่งงานกัน แต่กรรมลิขิตมิได้สัญญาจนได้ สาวรอคอยอยู่จนถึง 6 ปีเต็ม ท่านไม่สึก จึงต้องตัดสินใจแต่งงานกับชายอื่น ทำไมพ่อท่านก่อนบรรพชาอุปสมบท จึงต้องไปพัวพันอยู่กับทางจังหวัดกระบี่ ข้อนี้ตอบไม่ยาก เพราะโยมบิดาของท่านเป็นชาวจังหวัดกระบี่ หรือเรียกว่าเมืองปกาสัยในสมัยนั้น ท่านมีญาติฝ่ายบิดาอยู่ที่นั่นมาก

การบรรพชาอุปสมบท

พ่อท่านมิได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุทีเดียว ทราบว่าได้บรรพชาเป็นสามเณรมาก่อนไม่น้อยกว่า 1 พรรษา จะเป็นเพราะอายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์หรือเหตุใดไม่แน่ว่า ร.ต.ท.ระบิล นานากุล เขียนว่า พ่อท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2538 อายุ 19 ปี บรรพชาที่วัดจันดี ตำบลช้างกลาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช อาจารย์ผู้ให้บรรพชา คือพระอธิการจัน เจ้าอาวาสวัดจันดี แต่ท่านผู้เฒ่าบางท่านเล่าให้ฟังว่า ท่านพระอุปัชฌาย์กราบให้บรรพชา พ่อท่านเป็นสามเณรแล้วพูดว่า สามเณรคล้ายเจ้ามีวัดอุบัตินทางพระวินัย แต่ไม่ร้ายแรงอะไรมากนัก ยังพอที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้ ฉนั้นขอให้เจ้าท่องพระปาฏิโมกข์ให้ได้ก่อน จึงจะทำพิธีอุปสมบทให้ การที่พ่อท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรนี้จะได้บรรพชาที่วัดไหนไม่มีผู้ใดบอกไว้ชัด ทราบแต่เพียงว่าพ่อท่านเป็นสามเณรอยู่วัดทุ่งปอน (วัดจันดี) และได้ท่องพระปาฏิโมกข์ตามที่พระอุปัชฌาย์สั่งให้ท่องได้จนแม่นยำชำนาญ เรื่องถูกเกณฑ์ให้ท่องพระปาฏิโมกข์นี้ จากปากของพ่อท่านเอง คือเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2475 ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม (เซ่ง อุดตมเถระ) อดีตเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร เจ้าคณะรองหนใต้ เจ้าคณะมณฑลนครศรีธรรมราช ภูเก็ต ออกมาตรวจการณ์คณะสงฆ์พัทลุงที่วัดวังม่วง บรรดาพระสังฆาธิการใน 14 จังหวัดภาคใต้ไปประชุมกันที่นั่น

สำหรับพระเจ้าถิ่นที่ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม โปรดปรานรักใคร่ให้ความสนิทสนมมาก มีอยู่ 2 รูป คือ ท่านอาจารย์สังข์ สิริรัตน วัดไม้เรียง และพ่อท่านคล้าย วันหนึ่งเลิกจากการประชุมพระสังฆาธิการแล้ว ท่านเจ้าคุณฯ กลับที่พัก (กุฏิต้นมะขาม) ท่านอาจารย์สังข์และพ่อท่านคล้ายกับพระผู้ใหญ่อีก 3-4 รูป ตามไปนั่งคุยด้วย เพราะถูกจัดให้เป็นพระอุปัชฌาย์อยู่รับใช้ท่านเจ้าคุณฯ ตลอดเวลาที่ท่านพักอยู่วัดวังม่วง ท่านเจ้าคุณฯ ได้ถามพ่อท่านถึง อายุพรรษา เมื่อพ่อท่านกราบเรียนให้ทราบแล้ว ท่านเจ้าคุณฯ พูดว่า ท่านอาจารย์คล้ายเป็นอุปัชฌาย์ได้แล้ว แล้วท่านคุณฯ หันมาถามพระที่นั่งอยู่ที่นั่งนั้นทุกรูปว่าสมควรหรือไม่ ทุกรูปตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า สมควรแล้ว เหมาะสมที่สุด เฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์สังข์แสดงความยินดีจนออกหน้า จะเป็นเพราะศิษย์จะได้เป็นอุปัชฌาย์หรืออย่างไรทราบมิได้ แต่พ่อท่านเองแสดงอาการเฉยๆ ยกมือประนมกล่าวยอย่างชัดถ้อยชัดคำว่า เกล้าย ไม่สมควรเป็นพระอุปัชฌายะแม้ก่อนจะได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ก็ต้องท่องพระปาฏิโมกข์จนจำได้แม่นยำ ไม่เช่นนั้นท่านพระอุปัชฌาย์ไม่ยอมอุปสมบทให้ โดยท่านกล่าวว่า เกล้าย เป็นคนมีวัตรปฏิบัติเสียทางพระวินัย แต่ไม่ร้ายแรง จำพระปาฏิโมกข์ได้ จึงจะอุปสมบทให้

อนึ่ง หากพระเดชพระคุณจักกรรณาให้เกล้าฯ ได้เป็นพระอุปัชฌายะและเกล้าฯ รับเป็นตามที่พระเดชพระคุณต้องการ และแต่งตั้งให้เป็นแล้วไซ้ร้ ต่อไปภายหน้าพระที่เกล้าฯ บวชให้ ก็จะถูกเพื่อนสหัมมิกทั้งหลายล้อเลียนกล่าวหาว่าเป็นลัทธิวิhari เป็นลูกศิษย์พระตีนด้วน และชาวบ้านที่นั่งอยู่ในที่นั่นต่างก็หัวเราะและมองหน้ากัน ผู้เขียนเองคิดในขณะนั้นและคิดต่อมาจนมีโอกาสได้เขียนเรื่องนี้ว่า พ่อท่านเป็นพระที่ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง รู้จักถ่อมตน เป็นคนไม่เห่อเหิมตามโลกธรรม เข้าลักษณะผู้ที่อ่านตัวออก บอกตัวได้ ใช้ตัวเป็น วางตัวน่าเลื่อมใสจริง ๆ ท่านเจ้าคุณธรรมวโรดม เพียงแต่ยิ้ม ๆ แล้วถามว่า เมื่อท่านอาจารย์คล้ายไม่รับแล้ว จะให้ใครเป็นพระอุปัชฌายะ วัดสวนขันอยู่แล้วและมีอายุพรรษา ความรู้ความสามารถ พอจะเป็นพระอุปัชฌายะได้ ท่านเจ้าคุณฯ ตอบว่า ถ้าอย่างนั้นดีเหมือนกัน แล้วสั่งท่านขุนราชรักษา นายอำเภอฉวาง ซึ่งนั่งอยู่ในที่นั่นด้วย ให้หาคนไปนิมนต์พระใบฎีกามีมาพบในวันนั้นแล้วมอบหมายให้ท่านอาจารย์สังข์ เป็นผู้ฝึกซ้อมหน้าที่พระอุปัชฌายะให้แก่พระใบฎีกามี และสั่งว่า เมื่อฝึกซ้อมได้แล้วให้รายงานให้ทราบจะได้มีการแต่งตั้งต่อไป แต่จะเป็นเพราะกรรมลิขิตหรืออะไรมิทราบได้ ท่านใบฎีกามีได้มรณภาพเสียก่อน ท่านใบฎีกามีอดีตผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนขัน เกิด ๓๒ ปีมะเมีย เดือนมกราคม พ.ศ. 2477 อุปสมบทเมื่ออายุ 20 ปี บริบูรณ์ พ.ศ. 2457 มรณภาพปี พ.ศ. 2486 อายุ 49 พรรษา 24 เป็นอันว่าวัดสวนขันไม่ได้มีพระอุปัชฌายะประจำมาจนบัดนี้

ถึงวัน ๕๔๓ ปีวอกอัฐญศก ตรงกับวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2439 พ่อท่าน (สามเณรคล้าย) พร้อมด้วยสามเณรน้อย (นายน้อย รุ่งเรือง บ้านคลองวัวหลุน) ได้เดินทางจากวัดทุ่งปอน

(วัดจันดี) มายังวัดวังม่วงโดยมีช้างเป็นพาหนะ ในวัน ๒๔ ปีวอกอัฐศก ตรงกับวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2439 เวลา 13.00 น. ได้อุปสมบท ณ อุทกเขปสีมา วัดวังม่วง หมู่ที่ 2 ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีท่านพระครูกราย คงคสุวณฺโณ เจ้าอาวาสวัดหาดสูง เจ้าคณะแขวงฉวาง เป็นพระอุปัชฌายะ พระอาจารย์สังข์ สิริรัตนโน เจ้าอาวาสวัดไม้เรียง เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์ทอง ปทุมสุวณฺโณเจ้าอาวาสวัดวังม่วง เป็นพระอนุสาวนาจารย์ล่อม ถิรโชโต (นายล่อม ธรรมฤทธิ์ ครูสอนหนังสือคนไทยคนแรกแห่งอำเภอฉวาง) วัดวังม่วง เป็นอาจารย์ผู้ให้สรณคมและศีลก่อนจะทำพิธีอุปสมบท พระอุปัชฌายะให้ฉายาในวันอุปสมบทว่า “จันทสุวณฺโณฯ”

ภาพที่ 3 พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์

การศึกษาในสำนักต่างๆ

พ่อท่านได้อุปสมบทแล้วไปจำพรรษาอยู่วัดทุ่งปอน (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดจันดี) หมู่ที่ 8 ตำบลช้างกลาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา เป็นเวลา 2 พรรษา ได้ศึกษาพระธรรมวินัยและฝึกซ้อมพระปาฏิโมกข์จนชำนาญเป็นอย่างดี

พ.ศ. 2441 ได้เข้าไปศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกภาษาบาลี เรียนมูลกัจจานะในสำนักท่านพระครูกาแก้ว (ศรี) ณ วัดหน้าพระบรมธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จนจบหลักสูตรมูลพอแปลภาษาบาลีได้บ้าง แต่ไม่ได้เข้าสอบสนามหลวง ซึ่งสมัยนั้นต้องเดินทางเข้าไปสอบในกรุงเทพมหานคร เป็นการยากอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนต่างจังหวัดโดยมากศึกษาพอเป็นแนวทางค้นคว้าหาความรู้เพื่อปฏิบัติเท่านั้น ศึกษาอยู่เป็นเวลา 2 พรรษา

พ.ศ. 2443 ได้ศึกษาวิปัสสนากัมมัฏฐานกับท่านอาจารย์หนู วัดสามพัน ตำบลอิปัน อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความรู้ความสามารถสั่งสอนศิษย์ในสำนักนั้นด้วย เป็นที่โปรดปรานของท่านอาจารย์หนูยิ่งนัก ใช้แต่เท่านั้น พ่อท่านยังประกอบศาสนากิจอย่างอื่นอีกมาก เช่น สร้างพระพุทธรูป 3 องค์ไว้กับวัดสามพัน สร้างสะพานข้ามคลองอิปัน สร้างพระพุทธรูป 1 องค์ไว้ในภูเขาปาก อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอันว่าในระยะเวลา 3 ปี พ่อท่านได้สร้างถาวรวัตถุ ให้แก่วัดสามพันถึง 3-4 ประการด้วยกัน

พ.ศ. 2445 พ่อท่านได้กลับมาอยู่วัดหาดสูง ใกล้ตลาดตานพอ ตำบลไม้เรียง อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในสำนักพระครูกราย คงคสุวณฺโณ ซึ่งเป็นพระอุปัชฌายะของท่าน เพื่อศึกษาวิปัสสนาและวิชาไสยศาสตร์ต่อไป โดยเหตุที่ท่านพระครูกรายรูปนี้เป็นอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนา และทรงวิทยาคุณทางไสยศาสตร์อย่างสูงสุดในสมัยนั้น นอกจากท่านได้แต่งตั้งเป็นอุปัชฌายะบวชกุลบุตรผู้เข้ามาบรรพชาอุปสมบทแล้วท่านยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะแขวง (เจ้าคณะอำเภอ) นาวังรูปแรก ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก 121 (พ.ศ.2445) ของอำเภอนาวังด้วย พ่อท่านได้ศึกษาวิชาการทั้ง 2 แผนก ในสำนักพระโมคคัลลานพระสารีบุตร ประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถวัดหาดสูง ซึ่งปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ด้วย

ภาพที่ 4 พระครูสัญญาบัตรชั้นตรี

ประวัติการดำเนินงานด้านสาธารณูปการ และสาธารณประโยชน์

วัดสวนขันเป็นวัดราษฎร์ เดิมตั้งอยู่ที่วัดใต้ หรือวัดราษฎร์บำรุงปัจจุบันชาวบ้านเรียกว่า วัดคูด้วน เพราะตั้งอยู่ริมฝั่งคลองคูด้วน มีพระปลัดคง เป็นเจ้าอาวาส

คำว่าขัน เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง เดิมมีผู้เล่าว่า ในบริเวณวัดมีไม้ขันอยู่หลายต้น แต่ต่อมาได้ล้มหายตายจากไปหมด ไม่ได้เหลือไว้ให้เป็นสัญลักษณ์ของวัดอยู่เลย ไม้ขันเป็นพันธุ์ไม้ยืนต้น ใบขนาดกลางปลายใบเรียวเป็นไม้สกุลเดียวกับไม้หนั ไม้เดือย มีผลชาวบ้านนำมาปลูก เปลือกตำคั้นเอาน้ำมันมารับประทานได้ พวกนักไสยศาสตร์นำเอาน้ำมันขันไปเข้าพิธีปลุกเสกทำ เป็นน้ำมันเสน่ห์ก็มี ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2510 ได้เห็นตัวอักษรที่เขาเขียนไว้ที่เก้าอี้ใน หอสมุดวัดสวนขันว่า สมบัติวัดสวนขันนี้ นักสกุขึ้นมาแต่งสักวาไว้บทหนึ่งว่า

สักวาสวนขันนั้นชื่อว่า	ระบุดชาตพญาปาระหง
ผู้ไม่ทราบเนื้อความตามจาง	เขียน ๓ ธงการันต์น่าขันจัง
อักษรเพี้ยนเขียนผิดพิณิจู	เพราะอวดรู้ความหมายจึงหายหลัง
ฝากผู้รู้ไว้ด้วยช่วยระวัง	ให้ชื่อดังสวนขันอยู่มั่น เอย

หน้าที่การงานของพ่อท่านในระยะที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสวนขัน

พ่อท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดสวนขันแล้ว ได้จัดการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งทั้งทางถาวรวัตถุและการศึกษา ทางด้านถาวรวัตถุได้สร้างพระอุโบสถ 1 หลัง ได้ขยายเขตวัดให้กว้างขวางกว่าเดิม และได้จัดบูรณปฏิสังขรณ์ของเก่าให้ถาวรมั่นคงเสมอมา

ท่านพระครูรังสรรค์อภิมุตต์ วัดหาดสูง เจ้าคณะอำเภอฉวาง รูปปัจจุบัน ซึ่งเวลานี้ท่านมีอายุ 92 ปี พรรษา 72 พ่อท่านคล้ายมีคุณพิเศษหลายอย่าง เช่น เป็นนักก่อสร้าง นักประพันธ์ นักปฏิบัติทางวิปัสสนาจนชำนาญ เป็นต้น ทางด้านนักประพันธ์นั้น พ่อท่านเคยแต่งบทกวีดัด สอนนาควาหะศิลป์ไพเราะเพราะพริ้ง เป็นที่จับใจของคนสมันนั้นยิ่งนัก บทกวีดัดนั้นมืทำงานองว่า คล้าย ๆ ร่ายยาวนั่นเองและเคยแต่งบทกลอนธรรมดา ที่ท่านพระครูรังสรรค์ฯ จำได้ตอนหนึ่งว่า

ศิลป์โดยตั้ง	รักษาโดยหวัง
องค์ศิลป์ทั้งผอง	สองร้อยยี่สิบเจ็ด
สิ้นเสร็จควรตรอง	ศิลป์หม่นหมอง
สองร้อยมรณา	

แต่ต่อมาท่านเลิกเป็นนักประพันธ์ เพราะแพ้โหวตเรื่องกระเบื้องไม้กับกระเบื้องดินของ
 จิตแป้น คือเรื่องมีอยู่ว่า พ่อท่านได้เอาไม้กระดานสดมาทำกระเบื้องมุงหลังคากุฏิที่วัดสวนขัน โดย
 เข้าใจว่าจะทนฝนได้ดี แต่เมื่อไม้กระดานสดแห้งเพราะถูกแดดเผา ถึงฤดูฝน ฝนตกก็รั่วจะหาทาง
 แก้ไขอย่างไรก็ไม่สำเร็จต้องรื้อลงเปลี่ยนกระเบื้องดิน จิตแป้นแต่งหนังสือล้อ ท่านก็เลิกจากเป็นนัก
 ประพันธ์แต่นั้นมา

พ่อท่านได้บำเพ็ญอุทตติหิตะประโยชน์ คือ ได้เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบปฏิบัติตรง ปฏิบัติ
 เพื่อพ้นทุกข์ หรือเพื่อออกไปจากทุกข์ ตามที่ได้ศึกษามาจากสำนักต่างๆ ในแนวของพระอริยสงฆ์
 แล้ว ท่านยังมุ่งบำเพ็ญประโยชน์ คือ มุ่งบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชนส่วนใหญ่ ฉะนั้นในฐานะที่
 ท่านเป็นเจ้าของวัดสวนขัน ได้พัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งด้านถาวรวัตถุและการศึกษาแล้ว จึง
 มอบหมายหน้าที่การงานให้พระผู้ช่วยเจ้าอาวาสทำแทน ท่านเองได้จาริกไปในที่ต่างๆ ช่วย
 จัดสร้างวัด ถนนหนทางดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2462 สร้างบวรจรจุฐิตานพระครูกราย ผู้เป็นพระอุปัชฌายะของท่านเองไว้ที่
 วัดหาดสูง และซ่อมแซมพระประธาน พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร ในพระอุโบสถวัดหาดสูง
 ที่พ่อท่านเคยช่วยเหลือก่อสร้างสมัยที่จำพรรษาวัดหาดสูงด้วย

พ.ศ. 2465 ได้ไปสร้างพระพุทธรูป 3 องค์ไว้ในพระอุโบสถวัดยางค้อมและพระเจดีย์ 1
 องค์ไว้หน้าพระอุโบสถด้วย ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ขุนพิบูลมประดิษฐ์ กำนันตำบลพิบูลน์ พร้อมด้วย
 อุบาสกสิกขาได้อาราธนาให้พ่อท่านเป็นผู้ช่วยดำเนินการก่อสร้าง

พ.ศ. 2466 พระอธิการพลูย์ เจ้าอาวาสวัดท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัด
 สุราษฎร์ธานี ได้อาราธนาพ่อท่านไปช่วยสร้างพระพุทธรูป พ่อท่านได้สร้างพระพุทธรูป 3 องค์
 ไว้ในพระอุโบสถวัดท่าเรือและช่วยปฏิสังขรณ์พระอุโบสถให้ด้วย

พ.ศ. 2467 พ่อท่านได้อันเชิญพระพุทธรูปโบราณ 2 องค์ ทำด้วยศิลาแดงจากวัดโพธิ์
 ตำบลท่าข้าม อำเภอพนมพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มาประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถวัดหลักช้าง ในฐานะ
 เป็นพระประธาน และได้เสริมร่างตกแต่งให้สวยงามดียิ่งด้วย

พ.ศ. 2468 ได้สร้างพระพุทธรูป 1 องค์ ไว้เป็นพระประธานในพระอุโบสถไม้เรียง และได้
 เดินทางสร้างพระเจดีย์ 1 องค์ ที่วัดสามพัน ตำบลอับปิ่น อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตาม
 คำนิมนต์ของพระครูสมุห์หนูเจ้าอาวาสวัดสามพันได้ทำการก่อสร้างพระเจดีย์แล้วเสร็จในปีนั้น

พ.ศ. 2469 กลับจากวัดสามพัน ได้สร้างพระเจดีย์ใหญ่ขึ้น 1 องค์ ที่วัดสวนขัน สูง 14 วา
 กับขุดสระ 1 สระ สร้างหอไตร 1 หลังไว้กลางสระ บวรจุพระไตรปิฎก คือคัมภีร์พระพุทธศาสนา ได้
 รวบรวมเก็บไว้ในหอไตรหลังนี้

พ.ศ. 2470 สร้างพระพุทธรูป 2 องค์ไว้ในพระอุโบสถวัดห้วยใหญ่ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2471 ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถและผูกพัทธสีมา วัดควนศรี ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2472 ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถและผูกพัทธสีมา วัดนาสาร ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2473-2474 กลับมาบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะในวัดสวนขันที่ชำรุดทรุดโทรมทั่วทุกหลัง

พ.ศ. 2475 ท่านเจ้าคุณพระศรีธรรมประสาธน์ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมณศักดิ์เป็นเจ้าคุณพระรัตนธัชมุนี) นิมนต์ให้พ่от่านไปจำพรรษาที่วัดจันดี โดยเหตุที่ในปีนั้น วัดจันดีว่างเจ้าอาวาส พ่อท่านได้สร้างกุฏิขึ้นใหม่ 1 หลัง และได้สร้างถนนจากทางรถไฟไปสู่วัดจันดีด้วย ออกพรรษาแล้วพระอธิการ่วม เจ้าอาวาสวัดโตรม อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มานิมนต์ไปสร้างพระพุทธรูปเป็นพระประธานไว้ในพระอุโบสถวัดโตรม 1 องค์ด้วย

พ.ศ. 2476 ได้ปฏิสังขรณ์พระบรมมหาราชวัง และพระพุทธรูป 2 องค์ในถ้ำตลอด ซึ่งตั้งอยู่ใกล้วัดชัยมงคล อำเภอยะแสง จังหวัดนครศรีธรรมราชและในปีนั้นพ่อท่านได้ไปสร้างบวรบรรจุอัฐิต่านอาจารย์สังข์ ศิริรัตน พระกรรมวาจาจารย์ของพ่อท่าน ณ วันไม้เรียง ตำบลไม้เรียง อำเภอยะแสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2477 สร้างถนนจากตำบลละอายไปยังตำบลพิปูน ระยะทางยาว 20 กิโลเมตร กว้าง 8 เมตร และสร้างสะพานข้ามคลองแฉะผ่านถนนสายนี้ยาว 24 เมตร กว้าง 2 เมตร

พ.ศ. 2478 สร้างถนนจากวัดสวนขันไปยังสถานีคลองจันดี ยาว 8 กิโลเมตร กว้าง 6 เมตร และสร้างพระพุทธรูป 20 องค์ในถ้ำตลอดรวมกับพระพุทธรูปท่านสร้างไว้ก่อนเป็น 40 องค์ กับได้บูรณะสิ่งใดที่หน้าถ้ำตลอดด้วย

พ.ศ. 2478 ได้บูรณปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปที่เป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดสามัคคีนุกูล อำเภอยะแสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ทำการผูกพัทธสีมาวัดนั้นด้วย

พ.ศ. 2480 สร้างถนนจากตำบลละอายไปยังตำบลนาแวยาว 10 กิโลเมตร กว้าง 4 เมตร

พ.ศ. 2481 บูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะในวัดสวนขันที่ชำรุดทรุดโทรมให้ดั่งสภาพเดิมเป็นครั้งที่สอง

พ.ศ. 2482 ได้รับพระบรมราชานุญาต ให้ขยายด้านกว้าง-ยาวของพระอุโบสถวัดสวนขันให้กว้างขวางออกไปกว่าเดิม หล่อคอนกรีตให้มั่นคงแข็งแรงขึ้น แล้วผูกพัทธสีมาเป็นที่เรียบร้อยทุกประการ

พ.ศ. 2483 สร้างถนนข้ามทางรถไฟระหว่างกิโลเมตรที่ 728-729 ไปยังบ้านโคกกระทือ หมู่ที่ 9 ตำบลช้างกลางอำเภอฉวาง ไปต่อกับถนนหลักช้าง อำเภอยุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ยาว 15 กิโลเมตร กว้าง 8 เมตร

พ.ศ. 2484 สร้างถนนซอยระหว่างหมู่บ้าน ในเขตตำบลละอายหลายสายและในปีเดียวกันนี้ ได้สร้างพระอุโบสถในวัดโบราณารามตำบลพิปูน อำเภอฉวาง ขึ้นอีกหลังหนึ่งด้วย

พ.ศ. 2485 สร้างสะพานไม้ถาวรข้ามคลองคูด้วน เข้าสู่วัดสวนขัน กว้าง 1 เมตร ยาว 50 เมตร

พ.ศ. 2486 สร้างพระอุโบสถวัดทุ่งนาใหม่ ตำบลพิปูน และสร้างสะพานไม้ถาวรข้ามแม่น้ำตาปี กว้าง 3 เมตร ยาว 46 เมตร

พ.ศ. 2487 สร้างเจดีย์ไว้บนควนสวรรค์ ตำบลนาแว อำเภอฉวาง 1 องค์ และได้เดินทางไปสร้างพระพุทธรูปเป็นพระประธานไว้ในโรงธรรมสภา วัดมณีนิมิต อำเภอฉวาง 1 องค์ เล่าให้ฟังว่า เสาโรงธรรมสภานั้นถูกพายุพัดไม้ล้มทับหักไป 3 ต้น เพราะเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่มีปูนซีเมนต์ใช้หล่อเสา พ่อท่านให้เอาหินมาตำกับครกตำข้าวเป็นผงละเอียดแล้วผสมกับน้ำผึ้งและแป้งเปียกข้าวเหนียว ใช้แทนปูนซีเมนต์หล่อเสาจนติดมั่นคงอยู่มาถึงเวลานี้

พ.ศ. 2488 สร้างเจดีย์ 1 องค์ไว้หน้าถ้ำหมื่น บนภูเข้านาสาร อำเภอฉวาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2489-2490 ได้สร้างวัดใหม่อีกวัดหนึ่งให้ชื่อว่า วัดมะปรางงามสร้างพระอุโบสถ 1 หลัง กับกุฏิ 3 หลัง ในท้องที่ตำบลละอาย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2491 ได้บูรณะวัดร้างซึ่งชาวบ้านเรียกว่า วัดเจ้าฟ้า สร้างถาวรวัตถุขึ้นหลายอย่างที่สำคัญได้สร้างพระอุโบสถขึ้น 1 หลัง แล้วท่านได้เปลี่ยนชื่อวัดนั้นว่า วัดเก่า ชาวบ้านก็ได้เรียกตามท่านว่าวัดเก่ามาจนทุกวันนี้

พ.ศ. 2492 สร้างสะพานไม้ถาวรข้ามคลองเสขลา ตรงหน้าวัดมะปรางงาม

พ.ศ. 2493 สร้างสะพานไม้ถาวรข้ามแม่น้ำตาปี จากตลาดท่านพ่อไปตำบลนาแว อำเภอฉวาง กว้าง 1 เมตร ยาว 126 เมตร และสร้างถนนจากหัวสะพานนั้นในเขตตำบลนาแวผ่านเขาช่องกบไปยังตำบลพิปูน อำเภอฉวาง ยาว 20 กิโลเมตร กว้างประมาณ 5-6 เมตร

พ.ศ. 2494 เดินทางไปสร้างพระพุทธรูปไสยาสน์ ที่วัดชัยมงคลารามในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ยาว 15 วา ตามคำอาราธนาของชาวพุทธในประเทศนั้น

ภาพที่ 5 พระเจดีย์องค์ใหญ่

การสร้างพระเจดีย์องค์ใหญ่

พ.ศ. 2505 นายกลับ งามพร้อม อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลช้างกลาง อำเภอฉวาง ได้ยกที่ดินโคกไม้แดงมีเนื้อที่ 40 ไร่ ถวายพ่อท่านโดยมอบให้เป็นที่ดินสงฆ์สงฆ์ ที่ดินแปลงนี้ตั้งอยู่ใกล้สถานีรถไฟคลองจันดี ห่างกันประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ในเขตหมู่ที่ 9 ตำบลช้างกลาง พ่อท่านได้สร้างเจดีย์องค์ใหญ่ขึ้นในที่ดินแปลงนี้ เริ่มการก่อสร้างเมื่อวันอาทิตย์ที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2505 ตรงกับขึ้น 9 ค่ำ เดือนยี่ ปีมะแม เพื่อจะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่นายประคอง ช่วยพันธ์ถวายจาก กว๊านพะเยา จังหวัดเชียงราย พระเจดีย์องค์นี้สร้างจำลองแบบพระบรมธาตุวัดพระมหาธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

องค์พระเจดีย์มองเห็นเด่นอยู่แต่ไกล ถ้านั่งรถไปสายได้เข้าสู่กรุงเทพฯ ก่อนที่ขบวนรถไฟจะถึงสถานีคลองจันดี จะมองเห็นพระเจดีย์องค์นี้อยู่ทางซ้ายมือ เพราะเหตุที่ได้จำลองมาจากองค์พระบรมธาตุ วัดพระมหาธาตุจึงมีอักษรเขียนไว้ที่ประตูเข้าสู่บริเวณพระเจดีย์ว่า “พระธาตุน้อย หลวงพ่อคล้าย” แต่ชาวบ้านส่วนมากมักจะเรียกว่า “พระธาตุน้อย หรือเจดีย์พ่อท่านคล้าย”

นำเสียดายที่การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จเรียบร้อยตามที่พ้ออ่านดำริไว้ พื่อท่านมรณภาพเสียก่อนงานยังค้างค้างอยู่มาก เช่น องค์พระเจดีย์บางส่วน โรงพระอุโบสถวิหาร ศาลาการเปรียญ พระบรมมหาราชวัง รอยพระพุทธรูปจำลอง พระนั่งรอบกำแพงระเบียง แม้ว่าจะสิ้นค่าใช้จ่ายไปแล้วหลายล้านบาท ซึ่งส่วนมากได้จากเชียงใหม่ พระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน กลับจากภาคเหนือแล้วได้บูรณะถนนจากสี่แยกจันตีมายังทางรถไฟ ที่ถนนพาดทางรถไฟ ติดต่อกับสถานที่ก่อสร้างพระเจดีย์องค์ใหม่

พ.ศ. 2502 สร้างกำแพงวัดสวนขัน เป็นประธานสร้างอุโบสถวัด วั่งตะวันออก ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ขณะที่พักอยู่วัดวั่งตะวันออกนั้นได้ไปบูรณะพระปัญญา และลงรักปิดทองพระด้านในพระบรมธาตุ วัดมหาธาตุ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช สร้างหอฉันวัดวั่งตะวันออกเสร็จแล้ว สร้างสะพานข้ามคลองเสเหลาที่ยางยวน อำเภอฉวาง กว้าง 3 เมตร ยาว 15 เมตร เสร็จแล้วเดินทางไปสร้างพระพุทธรูปและเจดีย์สูง 15 วา ที่วัดคงคาเสียบ ตำบลท่าช้าง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และสร้างถนนจากควนสังข์สู่วัดนี้ ยาว 2 กิโลเมตร กว้าง 4 เมตร สร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองวาด กว้าง 4 เมตร ยาว 11 เมตร ในถนนสายนี้ด้วย

พ.ศ. 2503 สร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองจันดี ผ่านถนนสายสถานีรถไฟไปยังวัดสวนขัน ตำบลละอาย รวม 3 สะพาน แต่ละสะพานกว้าง 4 เมตร ยาว 6 เมตร

พ.ศ. 2504 สร้างบ่อน้ำใหญ่ 1 บ่อ ที่บ้านบ่อมะพร้าว ตำบลทุ่งสง อำเภอทุ่งสง กว้าง 4 เมตร ลึก 12 เมตร มีน้ำพอใช้ตลอดปี สมัยก่อน หมู่บ้านนี้ ขาดแคลนน้ำมาหลายชั่วคนแล้ว บัดนี้มีน้ำใช้บริบูรณ์สำหรับประชาชนในหมู่บ้านนี้สร้างกุฏิถาวรอะไรไว้ เพียงแต่สร้างหลักเล็ก ๆ พออยู่อาศัยได้ชั่วคราวเท่านั้น

2.1.3 หลวงปู่เขียว วัดทรงบน

ประวัติและการศึกษาหลวงปู่เขียว วัดทรงบน

หลวงปู่เขียว ท่านมีชื่อเดิมว่า เขียว นามสกุลยังไม่เป็นที่แน่ชัดแต่เท่าที่สืบทราบจากผู้ที่เกิดทันสมัยหลวงปู่ เข่นยายวุ่น และตาว่าวนามสกุลท่านคือ นามสกุลแป้นปลอด ตรงนี้เป็นการสันนิษฐานเท่านั้นเพราะในสมัยหลวงปู่คงเป็นช่วงที่ เพิ่งมีการใช้นามสกุลกันเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพราะ พ.ร.บ. ขนานนามสกุลบังคับใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2456 หลวงพ่อเขียวท่านเกิดเมื่อวันอาทิตย์ เดือนยี่ ปีมะเมีย ตรงกับ พ.ศ. 2456 และท่านอุปสมบทเมื่ออายุครบยี่สิบเอ็ด เท่ากับว่าท่านทำการอุปสมบทเมื่อ พ.ศ. 2446 ส่วนการประกาศ พ.ร.บ. ขนาน

นามสกุล ออกบังคับใช้ครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2456 ซึ่งในช่วงเวลานั้นท่านพระราชที่ 10 แล้ว

หลวงปู่เขียว ท่านเป็นคนมีพื้นเพเดิมที่ไกล้วัดทรงบนนั่นเอง ในวัยเด็กท่านโยกย้ายที่อยู่หลายครั้ง แต่ก็อยู่บริเวณอำเภอเชียรใหญ่ ซึ่งอำเภอเชียรใหญ่ในปัจจุบันนี้ในอดีตเป็นพื้นที่ของอำเภอปากพนัง เดิมแต่เพื่อความสะดวกในการปกครองจึงแยกออกเป็นอำเภอเชียรใหญ่

หลวงปู่เขียวท่านเกิดเมื่อวันอาทิตย์ เดือนยี่ ปีมะเมีย ตรงกับ พ.ศ. 2425 โยมบิดาของท่านชื่อนายปลอด โยมมารดา ชื่อ นางแป้น ท่านมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันทั้งหมด 4 คน มีชื่อตามลำดับดังนี้

1. หลวงพ่อเขียว อินทมนี
2. นายพลับ
3. นางหนูเอียด
4. นางปาน (มารดา ของตาไ้)

ในวัยเด็กหลวงพ่อเขียว ก็อาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งมีอาชีพเป็นชาวนา ทำไร่ไถนาอยู่บริเวณบ้านนั้นเพราะอาชีพกสิกรรมนี้เองทำให้ครอบครัวของหลวงพ่อเขียว ต้องโยกย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อยๆ แต่ก็ไม่ย้ายไปไกลจากถิ่นเดิมเท่าไรนัก ครั้งหนึ่งย้ายไปอยู่ที่ บ้านทาบทอง อยู่ได้ระยะหนึ่ง ก็ย้ายมาอยู่ที่ บ้านหนองยาว แล้วต่อมาก็ได้ย้ายไปสร้างขนาทำนาอยู่ที่กลางทุ่งนา บริเวณที่เรียกว่านอกนา

เมื่อตอนเป็นฆราวาสนั้น หลวงปู่เขียวท่านเป็นคนขยันขันแข็งเอาการเอางาน การงานในครอบครัวหนักเอาเบาสู้ เนื่องจากท่านเป็นพี่ชายคนโต จำต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัวค่อนข้างหนัก อุปนิสัยแต่เดิมของท่านนั้น เป็นคนเงียบขรึม ไม่ค่อยพูดค่อยจา ทำแต่งงาน ไม่สนใจผู้หญิง จนกระทั่งมีอายุครบบวชแล้ว ก็ไม่มีวีแววว่าจะชอบพอสาวไหน พ่อแม่จึงจัดการให้ท่านบวชที่วัดทรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่เนื่องจากวัดทรงบนสมัยนั้นยังไม่มีอุโบสถ จึงต้องไปทำพิธีอุปสมบทที่วัดบางสระ ท่าพระยา โดยมีพระครูสมุห์เป็นอุปัชฌาย์ พระกรรมวาจา คืออาจารย์เต็ง พระอนุสาวนาจารย์ คือ พระอาจารย์เกื้อ (น้ำชายตาว่วง) เมื่ออุปสมบทแล้ว พระอุปัชฌาย์ตั้งฉายาว่า อินทมนีกิษุ ภายหลังอุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว พระภิกษุเขียว ก็ได้กลับมาจำพรรษา อยู่วัดศึกษาพระธรรมวินัยที่วัดทรงบนซึ่งในขณะนั้นมีพระอาจารย์เอียดเป็นเจ้าอาวาสนั่นเอง ซึ่งสมัยนั้นวัดทรงบนเป็นเพียงวัดเล็กๆ ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ถนนหนทางยังไม่มี การสัญจรติดต่อกับโลกภายนอกก็ทำได้ทางเดียวคือทางเรือ สภาพความเป็นอยู่อย่างนี้ ดำเนินเรื่อยมา จนกระทั่งหลวงปู่เขียวมรณภาพ ภายหลังอุปสมบทแล้ว พระภิกษุเขียวก็เกิดชอบในชีวิตร

บรรพชิต ภายหลังออกพรรษาแล้ว พระภิกษุอื่น ๆ ที่บวชรุ่นเดียวกัน ชาสิกขาออกไปหมดท่านก็ยัง ไม่ลาสิกขา อยู่ครองเพศบรรพชิตตลอดไป ภายหลังที่ท่านตัดสินใจจะอาศัยผ้าเหลืองตลอดชีวิต แล้ว หลวงปู่เขียวก็เริ่มสนใจในกรรมฐานวิปัสสนาและการอุทิศ หลังจากที่ท่านได้ศึกษา กรรมฐานด้านสมถะ และวิปัสสนาธุระกับพระอาจารย์ที่วัดทรงบน ซึ่งมีอาจารย์เอียดเป็นผู้ให้การ อบรม ในส่วนของประวัติการเดินธุดงค์ของท่านที่สอบถามจากตารางมีเห็นว่าหลวงปู่เขียวท่านเดิน ธุดงค์ เหมือนกับหนังสือบางฉบับเขียน ตารางบอกว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งที่ท่านออกจากวัดไปธุดงค์ที่ สระหนองหอยทีเดียว ในช่วงนั้นประมาณพรรษาที่ 25 ในขณะที่ตารางเป็นสามเณร อยู่วัดทรงบน

หากจะว่าไปธุดงค์ก็ไม่ถูกต้องเลยทีเดียว ท่านไปอยู่ในลักษณะที่คล้ายๆ กับการนั่งवास (ปรีวาส) เท่านั้น คือเขาสร้างกระต๊อบเล็กๆ แล้วท่านก็อาศัยที่นั่นทำกรรมฐานแต่ก็เป็นแค่ช่วง ระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น ในสมัยที่ท่านอุปสมบทใหม่ๆ นั้น ท่านอาจารย์เอียด เป็นเจ้าอาวาสดูแล วัดทรงบน นี่ก็เป็นวัดที่เก่าแก่มาวัดหนึ่งสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ตรวจค้นจากประวัติ ทะเบียนวัดแล้วปรากฏว่า วัดทรงบนสร้างเมื่อ พ.ศ. 2114 เพราะจากหลักฐานในอดีตตามที่คน แก่เล่าให้ฟังว่าในอดีตจะมีเสาชิงช้าอยู่ต้นหนึ่ง เป็นเสาเก่าแก่ มีมาแต่โบราณ และมีไม้แค้ วัดทรงบน เท่านั้นแม้วัดกลาง (วัดคงคาหวดี) และวัดล่าง (วัดหงษ์แก้ว) ก็ล้วนมีเสาชิงช้าทั้งสิ้น และถ้าเป็นเช่นนั้นจริงวัดทั้งสามวัดนี้คงสร้างในยุคเดียวกัน คือในยุคที่พม่ามีอิทธิพลใน นครศรีธรรมราช เพราะการสร้างเสาชิงช้าไว้ในวัดนี้เป็นประเพณีของพวกมอญรามัญเท่านั้น ตรง นี้เป็นข้อสันนิษฐานของข้าพเจ้าเท่านั้น จากการสืบค้นลำดับเจ้าอาวาส และผู้ที่มาดูแลวัดวัดทรงบน ที่เป็นสืบต่อ ๆ กันมาเท่าที่พอจะนับได้ มีดังนี้ คือ

1. ท่านสมภาร ปาน
2. ท่านสมภาร ห่อ
3. ท่านสมภาร หอม
4. ท่านสมภาร รอด
5. ท่านสมภาร เอียด
6. หลวงปู่เขียว อินทมนี
7. พระพิศ รักษาเจ้าอาวาส ประมาณ 2 พรรษา
8. พระแปลก รักษาการเจ้าอาวาส ประมาณ 2 – 3 พรรษา
9. พระเอี่ยม ประมาณ 5 พรรษา
10. พระเรือย

11. พระอธิการสมนึก ฉันทัมโม เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน หลังจากพระภิกษุเขียวบวชแล้ว ได้ไปจำพรรษาที่วัดหงษ์แก้วหนึ่งพรรษาเท่านั้น นอกจากนั้นท่านจำพรรษาวัดทรงบนตลอดจนจนกระทั่งมรณภาพ เหตุที่ท่านไปจำพรรษาวัดหงษ์แก้วนั้นเพราะขุนพง กำนันบ้านบางตะพง ต้องการจะยุบวัดทรงบน เนื่องจากในแต่ละปีไม่ค่อยมีพระอยู่จำพรรษา

หลวงปู่เขียวจำพรรษา วัดหงส์แก้วหนึ่งพรรษา ท่านก็กลับมาอยู่ที่วัดทรงบน ท่านปรารภว่าถึงแม้จะยุบวัดทรงบนให้เป็นวัดร้างท่านก็จะอยู่วัดนี้จะไม่ไปไหน ด้วยนิสัยของท่านแล้วเป็นคนพูดน้อย เนื่องจากเป็นคนพูดน้อยนี้เองท่านจึงไม่ค่อยที่จะเทศนาสั่งสอนบนธรรมมาศเท่าไรหรอก จะมีบ้างก็การสอนแบบไม่เป็นทางการเท่านั้น และถ้าหากวัดพระใดมีญาติโยมมากก็จะเอาผูกเทศน์มาอ่านให้โยมฟังเท่านั้น ด้านข้อวัตรปฏิบัติของท่านยึดมั่นในสัจจะยิ่งกว่าชีวิต สมัยหนึ่งท่านพูดกับตาร่วงว่า ร่างกายนี้ไม่เท่าไรก็ตายแต่ความจริงคือสัจจะ จะไม่มีวันตาย เรื่องการถือสัจจะของท่านนี้ทุกคนที่เคยอยู่รับใช้ท่านรู้ดีแม้ว่าลูกศิษย์ของท่านคนไม่มีสัจจะเช่นพูดอะไรแล้วไม่ทำตามคำพูดนั้นท่านจะต้องว่ากล่าวตักเตือนเสมอ ครั้งหนึ่งมีโยมนิมนต์ท่านไปทำอะไรไม่ทราบแน่ชัด ท่านได้บอกกับโยมว่าท่านจะเดินทางไปตอนเที่ยงตรง เมื่อถึงเวลา 12.00 น ท่านก็จะออกเดินทางทันทีโดยไม่คำนึงว่าฝนจะตกฟ้าจะร้องอย่างไร นอกจากการถือสัจจะแล้วท่านมีนิสัยที่จริงจังกับการทำงาน หากว่าท่านลงใจจะทำงานได้แล้วท่านก็จะทำงานนั้นอย่างตั้งใจ และไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย และความยากลำบาก ท่านจะเพียรพยายามจนกว่างานนั้นจะสำเร็จ

นิสัยที่กล่าวถึงในหมู่ผู้ที่ใกล้ชิดอีกประการหนึ่งคือ ท่านรักความยุติธรรมเอาความถูกต้องเป็นที่ตั้ง ท่านมีความเมตตาสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่คนดี ๆ ที่มีศีลมีธรรมเท่านั้น ส่วนอันธพาลหรือพวกนักเลงที่ชอบมีเรื่องกับชาวบ้านแล้วต้องขึ้นโรงขึ้นศาล แม้เป็นลูกเป็นหลานก็อย่าหวังร้องขอความช่วยเหลือจากท่าน

ครั้งหนึ่งมีหลานชายของท่านคนหนึ่งไปมีเรื่องกับชาวบ้านต่างหมู่บ้านจนถูกจับขึ้นโรงพักและจำเป็นต้องใช้เงินในการจัดการกับเรื่องดังกล่าวหนึ่งร้อยบาทซึ่งเงินร้อยบาทในสมัยนั้นไม่ใช่จำนวนน้อย ๆ เลย เมื่อท่านสอบถามความเป็นมาเป็นไปแล้วปรากฏว่าหลานชายท่านเป็นคนผิดท่านไม่ยอมให้ความช่วยเหลือเลยแม้แต่น้อย

ความศักดิ์สิทธิ์และวัตถุมงคลของหลวงปู่เขียว

ในเรื่องของความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงปู่เขียวเริ่มแต่เมื่อใด ก็ไม่มีใครยืนยันได้ชัดเจน ทั้งนี้เพราะท่านเป็นที่เคารพศรัทธาของญาติโยมตั้งแต่ท่านพรรษายังไม่มากแต่พอประมาณได้ว่าช่วงประมาณพรรษา 30 กว่า ที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน เมื่อมีโยมคนหนึ่งผู้อุปฐากวัดชื่อนางแมว อยู่บ้านปากแพรก เกิดทำสร้อยคอทองคำหายในคลองบางพง สร้อยคอเส้นหนึ่งจมหายไป ในคลองแหจนสุดความสามารถแล้วก็ไม่เห็นว่ามีแว้วจะได้คืน นั่งย่นดูด้วยความหมดอาลัยในสร้อยที่ตนรัก และหวงแหนมานาน ขณะเดียวกันไม่ทราบว่ามีใครเดินผ่านมาสอบถามเรื่องราวปรากฏว่ากำลัง จมหาสร้อยที่หายไปเลยแนะนำว่าทำไมไม่ลอง บนบานศาลกล่าวหลวงปู่เขียวดู โยมนั้นก็ทำตามคำแนะนำ อธิฐานจิตระลึกนึกถึงเท้า (เท้า เป็นสรรพนามที่คนเฒ่าคนแก่แต่ก่อนเรียกหลวงปู่เขียว) ที่ศักดิ์สิทธิ์ของให้ได้พบสร้อยที่หายไปทีเทอญ ถ้าหากพบจะทำขนมโค 1 พันใบ ถวายแก่บน ว่าแล้วก็ใช้ไม้ยับเยียว (ไม้ชนิดหนึ่งที่มีหนามเล็กๆ อยู่รอบก้าน มีลูกสีดำรสเปรี้ยวๆ) เดินกวาดไปกวาดมาข้างตลิ่งลำคลอง ด้วยความบังเอิญหรือความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงปู่มีทราบได้ ปรากฏว่าหนามยับเยียวได้เกี่ยวเอาสร้อยขึ้นมา จนปรากฏเป็นอัศจรรย์ใจเป็นอย่างมากทั้งเจ้าของสร้อย และผู้ที่ย่นดู ต่างดีใจและศรัทธาในตัวหลวงปู่เขียวเป็นทวี

ความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องวาจาของหลวงปู่เขียวเป็นที่รำลือเช่นกัน เพราะท่านพูดอะไรไปแล้วไม่ว่าจะด้วยเจตนา หรือไม่เจตนาก็ตามเรื่องนั้นก็จะจริงทันทีไม่ช้าก็เร็ว บางครั้งท่านพูดโดยไม่เจตนา ไม่ช้าเหตุการณ์นั้นก็เกิดขึ้นจริงๆ

นางหวง เป็นคนบางตะพุง อยู่ไม่ไกลจากวัดเท่าไรนักอาชีพแกคือทำนา และรับจ้างเกี่ยวข้าวในฤดูเก็บเกี่ยว บิดาเป็นคนจีน ด้วยความที่เป็นคนขยันมาตั้งแต่บิดามีชีวิตอยู่นางหวงจึงมีไร่นามากโขอยู่ที่เดียว ในแต่ละปีก็รับจ้างเกี่ยวข้าว โดยรับค่าจ้างเป็นข้าวเรียง หากคิดรวมกันแล้วทั้งที่ในส่วนแกทำเอง และรับจ้างเกี่ยวข้าวด้วยในแต่ละปีก็มีข้าวเต็ม창ทุกปี หลังจากฤดูทำนาก็จัดการนวดข้าวนำไปขายที่ปากพนัง ในแต่ละปีก็ขายข้าวจนมีฐานะคนหนึ่ง

วันหนึ่ง ช่วงทำบุญเดือนสามเป็นการทำบุญประจำปี นางหวงจัดสำหรับปันโตเพื่อมาทำบุญอุทิศถวายให้เตี่ยที่ตายไปแล้ว ด้วยความที่รีบร้อนหรือเพราะเหตุใดก็มีอาจทราบได้ ปันโตเถาหนึ่งปรกติแล้วจะมีสี่ลูก ลูกล่างสุดจะใส่ข้าว ลูกที่สองที่สามจะใส่แกงจืด แกงเผ็ด และลูกบนสุดจะใส่ขนมหวาน นางหวงทำอย่างไรไม่อาจทราบได้ปรากฏว่าแกล่อมใส่ข้าวของปันโตลูกล่างสุด พอมาถึงวัดก็จัดการประเคนหลวงปู่เขียวทันที เมื่อรับประเคนท่านก็จัดการแกะออกมาทีละเถาจนถึงเถาล่างสุดซึ่งมีแต่ความว่างเปล่า ท่านมองมาทางนางหวงแล้วพูดว่า

อีหวง หมิงหม่ายข้าวละลือก (อีหวง หมิงไม่มีข้าวนี้ลูก คือลืมนำข้าวใส่ปันโต มีแต่ปันโตเปล่าๆ)

ช่วงระยะปีสองปีผ่านมาเท่านั้น ข้าวในยุ้งฉางนางหวงเริ่มหมดลงไปเรื่อยๆ ข้าวที่มีอยู่เต็มฉางก็ร่อยหรอลงหมดจนไม่มีเหลือ ทำนาก็ได้แต่พอกินพออยู่เท่านั้น สุดท้ายข้าวก็หมดไปจากฉาง แก่ได้ขายยุ้งฉางให้กับเพื่อนบ้านแกเพราะไม่มีข้าวมาใส่อีกต่อไป ทุกวันนี้ยายหวงยังมีชีวิตอยู่แต่ก็ชราภาพมากแล้ว แกเคยปรารภกับตาร่วงว่า

กูเชื่อแล้วเฉยเลย ว่าเป็นผ่นนั้นจริงๆ (กูเชื่อแล้วตาร่วง ว่าเป็นอย่างนั้นจริงๆ)

ท่านใช้ชีวิตในวัยชรา อยู่บนกุฏิไม้หลัง ที่วัดหรงบนเป็นกุฏิไม้ที่ตาร่วงเป็นคนทำมากับมือ ด้วยความศรัทธาในหลวงปู่เขียว ตาร่วงกล่าวว่ากุฏิหลังนี้เป็นหลังที่สร้างขึ้นใหม่เมื่อก่อนท่านอยู่กุฏิเล็กๆ ตาร่วงได้ทำการทอดผ้าป่าข้าวได้ข้าวอยู่มากโข เมื่อเห็นพอสมควรแล้วจึงนำข้าวไปขายที่ปากพนัง ได้เงินมา 70 บาท มาเป็นทุนซื้อไม้และอุปกรณ์ต่างๆ ท่านได้อาศัยกุฏิที่สร้างใหม่นี้จนกระทั่งมรณภาพ

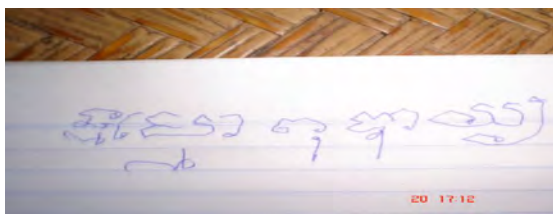
โดยนิสสัยส่วนตัวของท่านแล้วท่านเป็นคนเรียบง่าย สันโดษ ไม่เก็บสะสมอะไรๆ ทั้งนั้น แม้กระทั่งสิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในวัดท่านก็ไม่ให้ความสนใจก่อสร้างอะไรมากมายนัก ในสมัยท่านมีแค่กุฏิ และศาลาการเปรียญเท่านั้น และถาวรวัตถุต่างๆ ก็สร้างอย่างเรียบง่ายไม่ใหญ่โตอะไรมากมายเพียงแต่ให้ใช้งานได้ตามอัตภาพเท่านั้น อีกทั้งการคมนาคมที่ใช้เส้นทางเดียวคือเส้นทางคลองบางตะพุง จึงเป็นการยากที่จะหาศรัทธาจากที่ต่างๆ มาช่วยพัฒนาวัดได้ ประจวบกับคนในละแวกหมู่บ้านก็ล้วนเป็นเกษตรกร ทำนาปลูกพืชแบบพอยังชีพมิได้มีฐานะร่ำรวยพอที่จะมีกำลังในการทำนุบำรุงให้วัดมีความเจริญรุ่งเรืองได้เหมือนอย่างปัจจุบัน ในสมัยก่อนวัดหรงบนเสมือนกับตัดขาดจากโลกภายนอกเลยทีเดียว

และเนื่องจากเส้นทางคมนาคมที่แสนลำบากในอดีต ผู้คนเวลามีความทุกข์ร้อนอะไรก็มักจะไปพึ่งพาอาศัย หรือขอคำปรึกษาที่วัดทั้งนั้นชาวบ้านมีเรื่องมีราวตัดสินใจไม่ได้ก็ต้องให้พระตัดสินใจ มีทุกข์เรื่องความเจ็บไข้ไม่สบาย ก็ต้องให้พระรักษาให้โดยเฉพาะในอดีตนั้นวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งในเรื่องของการศึกษาหาความรู้ศิลปวิทยาการต่างๆ ตลอดจนเป็นโรงพยาบาลรักษาคนไข้ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไรก็ต้องไปหาพระสงฆ์เพื่อให้ท่านช่วยเหลือจัดยาต้มยาทา หรือจะประพรมน้ำมนต์ ในอดีตวัดหรงบนมีชื่อเสียงในเรื่องของการรักษาโรคเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากการกระทำทางวิชาไสยศาสตร์ เป็นที่รู้จักดี ท่านอาจารย์เพชรซึ่งเป็นศิษย์เอกของหลวงปู่เขียวท่านจะมีความรู้ในเรื่องนี้เป็นพิเศษ กล่าวกันว่าหากว่าคนโดยผีเข้าหากจับมัดมาให้อาจารย์เพชรรักษาน้อยรายนักที่สามารถเข้ามาในเขตวัดหรงบนได้ เพราะแค่

มาถึงริมประตูวัดผีที่สิงอยู่ในร่างผู้ป่วยก็จะออกทันทีไม่ยอมเข้าวัดทรงบนเด็ดขาด หลวงปู่เขียว ท่านมักไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับเรื่องอย่างนี้หากมีผู้ป่วยมาหาท่าน ท่านมักจะไล่ให้ไปหาอาจารย์เพชร ทั้งหมด ทั้งหลวงปู่และอาจารย์เพชรจะมีคนมาหาทุกวัน เพราะแต่ละท่านก็มีความสามารถแตกต่างกันไป ใครต้องการรักษาโรคก็ไปที่อาจารย์เพชร ใครต้องการบนบานศาลกล่าวก็ต้องไปหาหลวงปู่เขียว

จากการสอบถามตารางหลวงปู่เขียวเริ่มศักราชแต่เมื่อไร ท่านบอกว่าเขา เริ่มศักราชตั้งแต่สมัยเริ่มเป็นเจ้าอาวาสใหม่ ๆ ในช่วงแรกๆ ก็ยังไม่มีวัดอุ้มงคลอะไรใครมาหา ก็ทำน้ำมนต์ประพรมกันไปในช่วงแรกๆ ท่านยังไม่ได้ทำลูกอมขานหมาก หรืออะไรๆ ทั้งนั้น

เริ่มแรกของการทำวัดอุ้มงคลคือ วันหนึ่งตารางเหลือบไปเห็นรังผึ้งรังหนึ่งในบริเวณวัด ไม่รู้เนื้ออย่างไรไม่ทราบตารางก็นำมาปั้นเป็นก้อนเล็กๆ แล้วนำมามอบให้หลวงปู่เขียวท่านก็รับไว้ เมื่อใครมาหาท่านบนบุญท่านก็นำลูกอมขี้ผึ้งมอบให้เมื่อคนหนึ่งได้ คนอื่นๆ ก็อยากได้ขึ้นมามาก เมื่อลูกอมขี้ผึ้งหมดแล้วท่านก็ปั้นขี้เทียนที่เหลือจากการทำวัตรที่หน้าพระบนบุญท่านนำมาปั้นแทน แต่เมื่อมีคนมาขอเรื่อยๆ หลวงปู่เขียวจึงให้ตารางเขียนอักขระขอมลงใส่เศษกระดาษก่อนแล้วม้วนให้เล็กที่สุดทำเป็นไสลูกอม แล้วเอาเศษขี้เทียนห่อนอกอีกทีหนึ่ง

ภาพที่ 6 ลายมือตารางที่เขียนอักษรขอมใส่ลงในลูกอมขี้เทียนหลวงปู่เขียว

ภาพที่ 7 ลูกอมขี้เทียนซึ่งเป็นเครื่องรางยุคแรก ๆ ของหลวงปู่เขียว

หลังจากที่ท่านแจกลูกอมขี้เทียนให้กับญาติโยมที่มาหาท่าน หรือที่มาขอลูกอมจากท่าน ปรากฏว่าต่างคนก็ต่างมีประสบการณ์ต่าง ๆ นานา คนที่มีลูกอมท่านมักจะปลอดภัยในขณะประสบอุบัติเหตุ บางคนง้างปลาติดคอนำลูกอมท่านมาใส่ในน้ำฐานล้างปลาก็หลุดหาย และจาก

ปากต่อปาก จากหนึ่งเป็นสองจากสองเป็นสี่ ต่างคนก็ต่างกล่าวขวัญถึงความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงปู่ ในยุคสมัยเมื่อตาร่วงยังเป็นหนุ่มๆ ยังไม่มีการนิยมเครื่องรางของขลังอะไรมากนัก เหมือนสมัยปัจจุบัน หลวงปู่ท่านจะปั้นลูกอมเทียนแจกพวกเด็กๆ เสมอและเด็กๆ ก็มาช่วยท่านปั้นเล่นกัน สนุกสนาน ใครมาท่านก็แจกให้ไปทั้งนั้นและพวกที่เอาไปก็ไม่เห็นว่าเป็นของวิเศษอย่างไร ส่วนใหญ่ก็เอาไปตั้งไว้ที่บ้านหรือใครมาขอก็ให้ไปเสียเพราะถือว่า อยู่ใกล้หลวงปู่ก็จะเอาเมื่อไหร่ก็ได้ไปเอาเมื่อนั้น

มาช่วงระยะหลังๆ ผู้คนมาขอมากขึ้นลูกอมเทียนก็ทำไม่ทัน บางคนเห็นท่านเคี้ยวหมากอยู่ก็ขอเศษหมากในปากท่าน ก็เลยกลายเป็นลูกอมชานหมากแทนลูกอมขี้เทียนพอมาระยะหลัง ๆ ลูกอมขี้เทียนคนไม่ค่อยนิยมเท่าไร คนที่มาหาหลวงปู่มักจะมาขอลูกอมชานหมากจากท่านมากกว่า เพราะความรู้สึกว่าลูกอมชานหมากน่าจะดีกว่าลูกอมขี้เทียนเพราะอยู่ในปากท่าน เสมือนว่าเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายท่าน นับแต่นั้นมาลูกอมชานหมากก็โด่งดังไปเรื่อย และผู้คนก็ต่างเดินทางมาขอกันเรื่อยๆ เช่นกัน ในช่วงนี้ท่านยังไม่ได้ทำผ้ายันต์ฝ่ามือฝ่าเท้า เท่าที่สอบถามตาร่วงท่านบอกว่าผ้ายันต์เพิ่งเกิดขึ้นทีหลังไม่กี่ปีก่อนที่ท่านมรณภาพเอง ความพิเศษของลูกอมชานหมากหลวงปู่คือ จะแห้งและแข็ง แต่จะไม่กรอบไม่แตกเป็นอยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น เพียงแต่จะแปรสภาพจากชานหมากธรรมดาเป็นหินหรือไม่เท่านั้น บางลูกแข็งแต่น้ำหนักเบาเหมือนกับเศษหมากทั่วไป แต่บางลูกแปรธาตุจากเศษหมากธรรมดาเป็นหินไปเลยก็มี ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับผู้ครอบครองด้วยว่ามีพฤติกรรมอย่างไร ถ้าเป็นคนดีมีคุณธรรม มีศีลห้าเป็นปกติและที่สำคัญต้องยึดมั่นในสัจจะ มีจิตใจเมตตากรุณาเป็นตั้ง ชานหมากของหลวงปู่ก็จะแปรสภาพไปเป็นหิน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าแปลกน่าฉงนยิ่งนัก

ภาพที่ 8 ชานหมากหลวงปู่เฑียวที่แปรสภาพเป็นหิน

หากจะไม่กล่าวถึงวัตถุมงคลอีกชิ้นหนึ่งของหลวงปู่เฑียว คือผ้ายันต์ฝ่ามือ ฝ่าเท้า คงจะเป็นการรวบรวมประวัติของท่านที่ไม่สมบูรณ์เป็นแน่ ทั้งนี้เพราะเครื่องรางที่นับว่าขึ้นชื่อที่สุดของ

ท่านและหายากที่สุด เป็นที่หวงแหนของผู้ครอบครองที่สุด คงจะหนีไม่พ้นผ้ายันต์รอยฝ่าเท้าฝ่ามือ ผ้ายันต์นี้ท่านมาทำเมื่อไม่กี่ปีก่อนที่ท่านมรณภาพ ตราวงผู้ให้ข้อมูลก็จำได้ไม่แน่ชัดว่าเริ่มทำเมื่อปีอะไร และใครเป็นคนทำคนแรก แต่ท่านจำได้ว่าพวกที่ทำพวกแรกคือบรรดาศิษย์ที่เป็นพวกนักเที่ยว คำว่านักเที่ยวในความหมายของคนแก่อายุ 94 ปีไม่ทราบว่าเป็นนักเที่ยวอย่างไร แต่ก็พอประมาณได้ว่าคงเป็นพวกที่ต้องเดินทางไกล และต้องไปต่างถิ่นหลาย ๆ วัน ครั้งแรกเลยไม่ได้ทำเป็นผ้ายันต์แต่ทำเป็นเสื้อคล้ายๆ เสื้อกั๊กในปัจจุบัน เพื่อใช้ใส่ทับในเวลาเดินทางไปไหนมาไหนในระยะแรกๆ ของการทำท่านจะประทับเฉพาะรอยฝ่าเท้าเท่านั้น ส่วนรอยฝ่ามือนั้นเติมมาทีหลัง เพราะบางคนเห็นว่าเมื่อมีฝ่าเท้าแล้วก็น่าจะมีฝ่ามือบ้าง ก็เลยทำต่อ ๆ กันมา

ภาพที่ 9 ผ้ายันต์รอยฝ่าเท้าฝ่ามือของหลวงปู่เขียว ที่ทำเป็นเสื้อกั๊ก ยุคแรก

กิตติศัพท์คำเล่าลือในเรื่องอิทธิฤทธิ์ของผ้ายันต์ของหลวงปู่เขียวมีมากมายที่เดียวคนก็นำไปบูชาติดตัวมักจะมีประสบการณ์ต่าง ๆ กันออกไป บางรายก็นำไปใช้ในการอธิฐานขอให้สมความปรารถนา บางคนก็นำไปติดตัวอาราธนาบารมีท่านให้ปลอดภัยในการเดินทาง หรือแคล้วคลาดจากอุบัติเหตุต่างๆ อย่างน่าอัศจรรย์ บางรายก็เป็นรั้วของชาติ ในยามออกสู้สมรภูมิสงครามก็นำติดตัวไป เกิดปาฏิหาริย์โดนซุ่มโจมตีทั้งระเบิด และกระสุนนานาชนิด จนเสื้อผ้าขาดวินแทบไม่มีชิ้นดี แต่ก็รอดตายมาได้โดยไม่น่าเชื่อเพราะกระสุนและระเบิดไม่สามารถทำอะไรคนที่มีย่าฝ่าเท้าติดตัวได้เลย

จะขอยกตัวอย่างสักหนึ่งตัวอย่าง ที่เกิดขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้จากการบอกเล่าจากอาจารย์ณรงค์ เลติกุล ผู้เห็นเหตุการณ์และได้ถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานดังนี้ ที่สถานีตำรวจภูธร อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการอบรมอาสาสมัครป้องกันชาติหรือที่

เรียกว่าออส. การอบรมดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจภูธร อำเภอชะอวด เป็นวิทยากร ผู้อบรม ให้ความรู้ที่สำคัญต่างๆ รวมถึงเรื่องการใช้ปืนและวัตถุระเบิดด้วย

จ.ส.ต. ชูชัย เป็นผู้อบรมและสาธิตเรื่องการใช้อาวุธระเบิด ขณะทำการอบรมอยู่นั้น จ.ส.ต.ชูชัย ใส่เสื้อคอกลมผ้าสีขาวยาว นุ่งกางเกงสีเทา ก็ ขณะที่กำลังสาธิตหยาบระเบิดลูกนั้นลูกนี้อยู่ พร้อมทั้งอธิบายหลักการให้ระเบิดต่อหน้าผู้รับการอบรมจำนวนมากนั้น ด้วยความเผอเรอ จ่าชูชัย เอาการระเบิดที่สาธิตแล้วหนีบไว้ที่รักแร้ลูกหนึ่ง ขณะที่หยาบอีกลูกหนึ่งนั้น ระเบิดที่หนีบไว้ที่รักแร้ ก็เกิดระเบิดขึ้นมาเสียงดังสนั่นหวั่นไหว

ท่ามกลางสายตาของผู้รับการอบรม ร่างของจ่าชูชัย กระเด็นไปด้วยแรงระเบิดซึ่งหนีบไว้ได้ รักแร้ รวมทั้งหลังคาของอาคารอบรมก็ปลิวว่อนด้วยแรงระเบิด แรงระเบิดทำให้ร่างจ่าชูชัย กระเด็น ไปกองอยู่กับพื้น ผู้เข้าอบรมที่เห็นเหตุการณ์ต่อหน้าต่อตาเช่นนั้น ต่างตะลึงฟังเพลิงในเหตุการณ์ ระทึกขวัญที่เกิดขึ้น ทุกคนต่างเห็นร่างของจ่าชูชัยกระเด็นไปนอนกับพื้นต่างก็คิดว่าเรียบร้อยแล้ว

สักครู่ร่างของจ่าชูชัยเริ่มขยับและลุกขึ้นมาท่ามกลางความงงัน และซุลมุน ปรากฏว่าไม่มี บาดแผลแม้แต่เล็กน้อย ตามร่างกายก็มีเพียงรอยขีดเป็นจ้ำ ๆ เท่านั้น เสื้อคอกลมสีขาวขาด กระจุย เป็นรอยไหม้ตรงรักแร้ คุณณรงค์ ได้ถ่ายภาพเสื้อตัวดังกล่าวมาด้วย จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีใครคาดคิดว่า จ่าชูชัยจะมีชีวิตรอดมาได้ โดยเฉพาะผู้ที่ รับการอบรม ซึ่งเห็นเหตุการณ์ ต่อหน้าต่อตา ต่างยืนยันว่า ต้องตายแน่ๆ

แต่การณ์กลับเป็นว่า จ่าชูชัยไม่มีบาดแผลแม้แต่นิดเดียว เหนือปาฏิหาริย์เรื่องนี้เกิดขึ้นได้ ด้วยบารมีของพ่อท่านเขียวโดยแท้ ในตัวของจ่า ชูชัย มีเพียงผ้ายันต์รอยมือรอยเท้าพ่อท่านเขียว และพระกริขรูปเหมือนของพ่อท่านเขียว เพียงสองอย่างเท่านั้น ไม่มีพระเครื่องหรือเครื่องรางอย่างอื่นใดอีกเลย เรื่องนี้ยืนยันถึงบารมีอันยิ่งใหญ่ของพ่อท่านเขียวได้อย่างชัดเจน ชนิดที่ไม่มีข้อสงสัยอันใดมาลบเลือนได้เลย

พ่อท่านเขียวเป็นพระเถระที่มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านที่อยู่บริเวณวัด หรือใกล้เคียง ทราบ ดีว่า พ่อท่านเป็นพระที่สงบเยือกเย็น ไม่เคยดุหรือบ่นว่าใครทั้งสิ้น และคำพูดของพ่อท่านนั้น มีความศักดิ์สิทธิ์ หากพ่อท่านกล่าวอะไรไปแล้ว ย่อมเป็นไปตามพูดของพ่อท่านทุกประการ มีเรื่องๆ หนึ่งเล่าสืบกันมาว่า มีคนเอาเรือไปหาท่านที่วัด โดยแยกเข้าคลองปากบางพง ผ่านวัดล่าง และวัด กลาง แล้วจึงถึงวัดบน หรือวัดทรงบนนั่นเอง เมื่อถึงเวลาจะกลับ พ่อท่านกล่าวว่าอย่าเพิ่งไปขอให้ รอท่านก่อน จะได้ไปพร้อมๆ กัน แขนกที่มาหาบอกว่ามีธุระด่วน จะต้องรีบกลับก่อน รอท่านไม่ได้ ขอให้ท่านไปที่หลังก็แล้วกัน ท่านจึงกล่าวขึ้นเปรย ๆ ว่ากลัวจะไปไม่ถึงโค้งบางเขม

หลังจากพ่อท่านฉันเพลเสร็จ ก็บอกศิษย์ให้เตรียมเอาเรือเครื่องออก ท่านต้องไปธุระที่ปากพนัง ลูกศิษย์ ก็พากันจัดเรือให้ท่านมีลูกศิษย์ติดตามไปด้วย สองคน ขณะเรือแล่นออกจากวัดไป ยังไม่ถึงโค้งบางเข้ก็พบเรือของคนที่เป็นหาท่าน แต่ขอกลับไปก่อนโดยพ่อท่านขออาศัยไปด้วย แล้วไม่ยอมคอยท่านจอดอยู่ข้างตลิ่ง กำลังสรวนแกล้งเครื่องยนต์อยู่ทำอย่างไรก็ไม่ติด เป็นเวลาสองชั่วโมงกว่า พ่อเรือของพ่อท่านผ่านไปได้สักครู่หนึ่ง เรือลำนั้นจึงสามารถติดเครื่องวิ่งไปได้ โดยฉันไม่พบสาเหตุว่าเครื่องเสียตรงไหนเลย

ปรากฏว่า เรือของพ่อท่านถึงปากพนังแล้ว เรือลำนั้นจึงถึงปากพนัง ห่างกันเกือบหนึ่งชั่วโมง

อีกเรื่องหนึ่งซึ่งเล่าลือกันมาก โดยที่พ่อท่านอาจจะไม่มีเจตนา เพราะเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้าหรืออาจจะไปด้วยท่านรู้กาลล่วงหน้าด้วยญาณวิเศษก็ได้ เพราะปกติแล้วท่านเป็นล่องพ้นจากอาภรณ์แล้วทั้งสิ้น ผู้ใกล้ชิดพ่อท่านเขียว จะเห็นว่าพ่อท่านเยือกเย็นเป็นปกติอยู่ตลอดเวลา

เรื่องนี้มืออยู่ว่า พวกชาวบ้านและวัยรุ่นแถวๆ วัดทรงบน ซึ่งชอบเล่นการพนัน มักจะชอบไปแอบเล่นกันในป่าช้าวัดทรงบนเสมอ เพราะเกรงตำรวจจะจับ เนื่องจากในป่าช้าเป็นป่ารก ไม่ค่อยมีใครเห็นแต่ก็ไม่พ้นสายตาตำรวจไปได้

วันหนึ่ง มีจ่านายสิบตำรวจล้อม มาจาก สภ.อ. เขียวใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช ได้รู้เบาะแสมว่ามีคนไปเล่นส่ำบ้า กันในป่าช้าวัดทรงบน เป็นประจำจึงนำกำลังมาล้อมจับคนเล่นการพนันได้ทั้งหมด

เมื่อจับแล้ว จ่านายสิบตำรวจซึ่งเป็นหัวหน้าก็นำกำลังมาจับ จึงได้ขึ้นไปบนกุฏิพ่อท่านเขียว เพราะทราบว่าท่านเป็นเจ้าของอาวาส เป็นเจ้าของสถานที่ ก็ได้พบพ่อท่านเขียว แล้วกล่าววาทาต่อว่าพ่อท่านหาว่าให้การสนับสนุนชาวบ้านเช่นการพนัน การกระทำชั่วในบริเวณวัด

พ่อท่านตอบว่า ท่านไม่ทราบ และไม่รู้เรื่องด้วย ชาวบ้านแอบเข้าไปเล่นเอง

จ่านายสิบก็ว่า ไม่ทราบไม่ได้ เพราะท่านเป็นเจ้าของอาวาส ต้องตรวจตราดูแลบริเวณวัด พ่อท่านก็ว่า ถ้าอย่างนั้น ท่านก็ยอมรับว่าท่านดูแลไม่ทั่วถึงเพราะตรงที่เขาเล่นกันเป็นป่าช้า ไม่ค่อยได้เข้าไปดู จ่านายสิบก็ต่อว่าท่านด้วยถ้อยคำไม่สุภาพต่างๆ นาๆ ไม่ยอมหยุด

ขณะนั้นบรรดาลูกศิษย์วัด ต่างก็นึกโมโหตำรวจที่ไม่ยอมเลิกกล่าวดูหมิ่นพ่อท่านต่างๆ นาๆ และขณะที่พ่อท่านสงบนิ่งอยู่นั่นเอง ท่านก็กล่าวขึ้นด้วยเสียงเรียบๆ ไม่มีแววแห่งอารมณ์โกรธแต่อย่างใดว่า

คุณจ่านี่ ทำจะอยู่ไม่นาน

หลังจากต่อว่าต่อขานกันพอสมควรแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจก็กลับไป ยังมีบ้างก็เสี่ยงวิจารณ์ถึงพฤติกรรมตำรวจของบรรดาชาวบ้านที่มาเห็นเหตุการณ์ ไม่นานจากวันนั้น ปรากฏว่าจำนายสิบผู้นั้น ถูกผู้ร้ายยิงตาย

เรื่องราวแห่งความศักดิ์สิทธิ์ ของวาจาพ่อท่านมีกล่าวเล่าลือกันมากมายหลายเรื่องด้วยกัน ขอนำมาเสนอไว้เพียงเท่าที่กล่าวมานั้นเป็นการพอสมควรพ่อท่านเป็นพระเถระที่เคร่งครัดในศีลและวินัยเป็นอย่างยิ่ง ท่านจะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของพระลูกวัดอยู่อย่างสม่ำเสมอ พบเห็นศิษย์องค์ใดกระทำความผิดไม่สมควร ท่านก็จะกล่าวอบรมชี้แนะให้ด้วยความเมตตา

พ่อท่านมีศิลาจารวัตรที่กล่าวได้ว่างดงามน่าประทับใจผู้พบเห็น เพราะใบหน้าที่จะยิ้มแย้มอยู่เสมอ สุขภาพท่านก็แข็งแรง ถึงแม้ร่างกายท่านจะผอมสูงผิวดำ แต่แลดูผ่องใส โดยเฉพาะประกายตาของท่านนั้น เปล่งประกายแวววาว อย่างประหลาด โดยเฉพาะนัยน์ตาท่านใสเหมือนลูกแก้วดวงตาดำสนิทเป็นมัน ผิดจากคนชราทั่วไป ที่มักจะมีดวงตาสีขุ่นมัวเป็นสีน้ำข้าว ตนเรียกกันว่า ตา น้ำข้าว แต่พ่อท่านใสบริสุทธิ์จริงๆ ลูกศิษย์ใกล้ชิดของพ่อท่านเล่าให้ฟังว่า ไม่เคยเห็นพ่อท่านเจ็บป่วยด้วยโรคใดๆ ทั้งสิ้น และโดยปกติแล้วท่านมักจะฉัน ลูกสมอ อยู่เสมอ สุขภาพของท่านจึงแข็งแรงอยู่เสมอ จนวัยล่วงเข้าถึง 94 ปี ท่านก็ยังเป็นปกติ สามารถเดินได้คล่องแคล่ว สายตาอ่านหนังสือได้แจ่มชัด

2.1.4. พ่อท่านคลิ่ง วัดलगทอง (พระครูภาวนาภิรมย์)

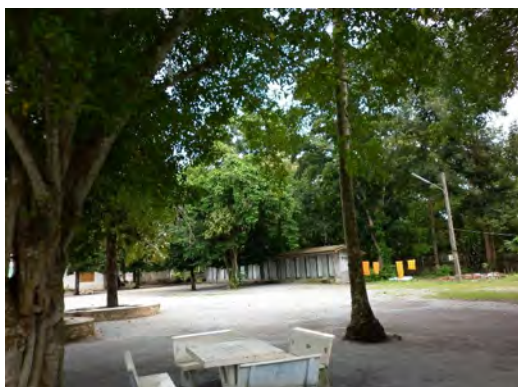
นับว่าเป็นอริยะสงฆ์แดนทักษิณอีกองค์หนึ่งเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตร้อยละปี ท่านมีแต่เมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้ไปกราบท่าน สำหรับความศักดิ์สิทธิ์ของท่านนั้น ขนาดพ่อท่านคล้าย แห่งวัดสวนขัน ยังกล่าวยกย่องพ่อท่านคลิ่งเสมอ เช่นว่า มีชาวบ้านจากอำเภอร่อนพิบูลย์ไปกราบพ่อท่านคล้าย พ่อท่านทราบว่ามีคนร่อนพิบูลย์ ท่านก็จะกล่าวว่า “ทีหลังไม่ต้องมาไกลถึงนี้หรอก ไปหาท่านคลิ่งนั่นแหละ ท่านคลิ่ง (หลวงพ่อกลิ่ง) ให้พรดีเหมือนฉัน” หรือแม้แต่พระอาจารย์นำ วัดดอนศาลา ก็ยังกล่าวยกย่อง พ่อท่านคลิ่ง อยู่เสมอ

ภาพที่ 10 หลวงพ่อท่านคลิ่ง วัดถลุงทอง

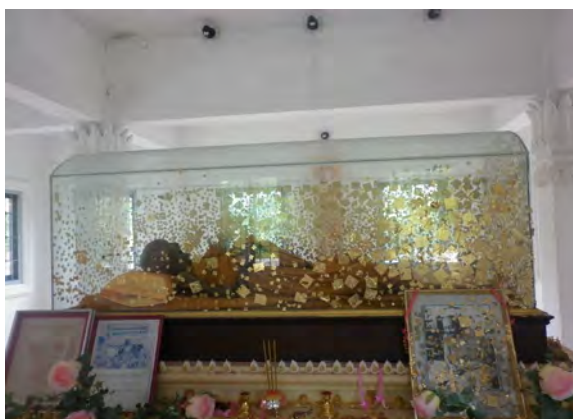
ประวัติพ่อท่านคลิ่ง จันทสิริ วัดถลุงทอง

พ่อท่านคลิ่ง จันทสิริ เกิดวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2429 บรรพชา พ.ศ.2435 ขณะอายุ 8 ปี อุปสมบท พ.ศ.2447 ขณะอายุ 20 ปี ละสังขาร 21 มกราคม พ.ศ.2533 รวมสิริอายุ 104 ปี 84 พรรษา พ่อท่านคลิ่ง เป็นคณาจารย์ที่อายุยืนนานอีกองค์หนึ่ง พระเครื่อง วัตถุมงคลที่ท่านได้เมตตาปลุกเสกเอาไว้มีหลายชนิด เช่น เหรียญ ลูกอมชานหมาก พระปิตตาเนื้อผงผสมว่าน วัตถุมงคลพ่อท่านคลิ่งท่านเด่นทางด้าน เมตตามหานิยม โภคทรัพย์ แคล้วคลาด วัดถลุงทอง เป็นวัดที่เงียบสงบอยู่ห่างจากถนนเอเชียสายหลัก ระหว่างร้อนพิบูลย์-นครศรีธรรมราช เข้าไปประมาณ 9 กิโลเมตร ระหว่างทางจะผ่านสวนผลไม้ ไร่นาและบ้านของชาวบ้าน บริเวณวัดสงบร่มเย็น อยู่ใกล้กับเทือกเขา ชาวบ้านบริเวณนั้นจะนับถือพ่อท่านคลิ่งมาก เพราะท่านเป็นพระที่มีเมตตาต่อทุกคน

ภาพที่ 11 บริเวณวัดถลุงทอง สงบเงียบร่มเย็น

“หลวงพ่อกิ่ง จันทสิริ” เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นพระเถระที่มีวิชาอาคมอีกรูปหนึ่ง นอกจากนี้หลวงพ่อกิ่ง วัดถลุงทองท่านยังมีอายุยืนนานถึง 104 ปี เพราะพ่ของท่านคิ่ง วัดถลุงทอง ท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. 2429 และมรณภาพในปี พ.ศ. 2533 โดยออกบวชเป็นสามเณรขณะอายุ 8 ขวบ แล้วก็ครองเพศเป็นบรรพชิตมาตลอดจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต หากนับพรรษาต่อเนื่องตั้งแต่บวชเป็นสามเณรกระทั่งเป็นพระภิกษุ “หลวงพ่อกิ่ง” ก็จะครองพรรษาได้ถึง 96 พรรษา เลยทีเดียว

ภาพที่ 12 สรีระพ่ท่านคิ่ง วัดถลุงทอง

ความศักดิ์สิทธิ์และอภินิหารของพ่ท่านคิ่ง

ด้านเรื่องราวอภินิหารของ “พ่ท่านคิ่ง” เป็นเรื่องราวของพระเครื่องหลวงพ่อกิ่ง “เหรียญรูปเหมือนพ่ท่านคิ่ง หลั กปร” ซึ่งจัดเป็นเหรียญ ที่อุดมด้วยสิริมงคลเพราะจัดสร้างในวาระฉลองอายุครบ 93 ปี เมื่อ พ.ศ.2521 โดย “พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล” หรือ “เสด็จพระองค์ชายใหญ่” พระโอรสของ “จอมพลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์” อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในรัชกาลที่ 9 พร้อมทั้งได้กราบบังคมทูล พระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอัญเชิญตราสัญลักษณ์ “พระปรมาภิไธยย่อ กปร” ประดิษฐานที่ด้านหลังเหรียญจึงนับเป็นสิริมงคลอันสูงสุด ดังที่ทราบ กันดีในวงการนักสะสมว่า วัดถลุงทองที่มีความเกี่ยวเนื่อง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” รัชกาลปัจจุบันล้วนเป็นที่นิยม ต่อ

นักสะสมซึ่งถึงแม้ว่า ขั้นตอนการสร้าง “เหรียญของพ่อท่านคลั่ง” รุ่นนี้ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” มิได้เสด็จทรงประกอบพิธีแต่ก็ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อ “พ่อท่านคลั่ง” ได้ทรงพระสุหรัยและทรงเจิม “โลหะธาตุมหามงคล” แล้วพระราชทานให้นำมาหล่อหลอมผสมกับแผ่นทองลงอักขระเลขยันต์ของ “พ่อท่านคลั่ง” นับเป็นร้อย ๆ แผ่นและโลหะสัมฤทธิ์เก่าสมัยบ้านเชียงที่มีอายุกว่า 4,000 ปี รวมถึงโลหะสัมฤทธิ์อันเป็น ชิ้นส่วนของพระพุทธรูปโบราณหลายสมัย เช่น ลพบุรี, ทวารวดี, สุโขทัย ฯลฯ

ภาพที่ 13 เหรียญรูปเหมือน พ่อท่านคลั่ง หลังภปร

และจากพิธีสร้างที่ดีเยี่ยมนี้เองจึง เป็นเหรียญพ่อท่านคลั่ง ที่มีประสบการณ์มากมาย อย่างเช่น “นายสุนทร บุญซุ่ม” ชาวตำบลคานโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล ได้เล่าให้ฟังว่า ตัวเขานั้นมีอาชีพเป็น “ได้กังเรือ” ประมงขนาดเล็กที่ออกหาปลาในแถบ “ทะเลอันดามัน” โดยมีลูกเรือเพียง 5 คน ซึ่งช่วงที่พบประสบการณ์นั้น “นายสุนทร” จำได้แน่นอนว่าเป็นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เพราะเป็นฤดูมรสุมทางภาคใต้โดยขณะนำเรือออกหาปลาช่วงเวลาประมาณสองทุ่มเศษ ปรากฏคลื่นขนาดยักษ์ถล่มเรือประมงของเขาอัปปางลง “นายสุนทร” พร้อมลูกเรือต่างกระจัดกระจายไปคนละทิศละทางโดย “นายสุนทร” ที่เคยเป็นลูกเรือมาก่อนจึงช่วยเหลือตัวเองด้วยการเกาะเศษไม้จากเรือที่ อัปปางคอยพยุงตัวเองลอยคออยู่กลางทะเลถึง “ 2 วัน 2 คืน” โดยขณะนั้นได้แต่ภาวนาให้ “พ่อท่านคลั่ง” ช่วยเหลือเนื่องจากในคอแขวน “เหรียญพ่อท่านคลั่งหลัง ภปร” เพียงเหรียญเดียว กระทั่งเช้าตรู่วันที่สาม ขณะจวนจะหมดแรงอยู่แล้ว ก็มีเรือประมงขนาดใหญ่มาช่วยไว้และหลังจากฟังเรื่องราวของ “นายสุนทร” ทุกคนบนเรือประมงที่มาช่วยต่างสงสยไปตาม ๆ กันว่า “นายสุนทร” รอดได้อย่างไรเพราะเป็นที่รู้กันดีในหมู่ชาวประมงหากเรือประมงขนาดเล็ก อัปปางลงยังกลางทะเล ยากที่จะมีคนรอดได้แม้จะเก่งด้านว่ายน้ำแค่ไหนก็ตาม เพราะการว่ายน้ำ

ข้ามวันข้ามคืนจะทำให้หมดแรงไปเองซึ่งตัว “นายสุนทร” เองก็ไม่วางใจว่ารอดได้อย่างไรเพราะช่วงที่ลอยคออยู่ในทะเลนั้น คลื่นแรงมากปะทะหน้าอกเจ็บระบมไปหมดจึงได้แต่ภาวนาขอให้ “เหรียญพ่อท่านคลิ้ง ภาปร” ที่แขวนอยู่ในคอช่วยแล้วกัณฑ์วันน้ำไป

ภาพที่ 14 รูปถ่ายพ่อท่านคลิ้ง ในพระเจดีย์ วัดถลุงทอง

ส่วนอีกเรื่อง “นายฉลอง ส่วงวงศ์” อาชีพทำไร่อยู่บ้านเลขที่ 551 หมู่ที่ 4 ต.ไร่ใหม่ อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เล่าว่าตัวเขาขณะดีความพิพาทกับเพื่อนบ้านเรื่องที่ดิน จึงถูกเพื่อนบ้านผู้นั้นเจ็บแค้นมาตลอด วันหนึ่งในเดือน มิ.ย. 2547 เวลาประมาณสามทุ่มเศษ ขณะ “นายฉลอง” เดินไปตามถนนในหมู่บ้านที่ทั้งมืดและเปลี่ยวปรากฏมีมือปืนมาซุ่มยิงด้วย “ปืนลูกซองกระสุนลูกโดด” (ปกติลูกซองจะเป็นกระสุนลูกปราย) สองนัดปรากฏว่าลูกกระสุนโดนลำตัวนายฉลองอย่างจังแต่นายฉลองกลับไม่เป็นอะไร มือปืนจึงยิงอีก 2 นัด แต่กระสุนปืนก็ทำอะไรนายฉลองไม่ได้เช่นเคย มือปืนที่ซุ่มยิงจึงวิ่งเข้าหานายฉลองแล้วใช้ด้ามปืนตีท้ายทอยนายฉลอง ที่ยืนงออยู่กับที่ถึงกับสลบเหมือดแล้วมือปืนจึงหนีไป กระทั่งเช้าวันรุ่งขึ้นจึงมีคนมาพบจึงพูนายฉลองกลับบ้าน ปรากฏว่านายฉลองโดนยิงลำตัวถึง 3 นัด แต่กระสุนไม่เข้าเป็นเพียง “รอยขีดแดง” เท่านั้นนายฉลองจึงเชื่อมั่นว่าเป็นเพราะพระเครื่องหลวงพ่อคลิ้ง “เหรียญพ่อท่านคลิ้ง หลัง ‘ภาปร’” ที่ใส่ติดบนเตนเลสแขวนคอไว้เพียงเหรียญเดียวช่วยไว้

ภาพที่ 15 วัดถลุงทอง

พ่อท่านคลิ่ง พระอริยสงฆ์แห่งแดนทักษิณอีกรูปหนึ่ง นามพ่อท่านคลิ่ง จันทสิริ แห่งวัดถลุงทอง อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดช่วงชีวิตในกาสาวพัสดุ 86 ปีของท่านเปี่ยมไปด้วยความเมตตาต่อผู้ไปกราบนมัสการท่าน กล่าวในด้านความศักดิ์สิทธิ์ของพ่อท่านคลิ่งนั้น ในสมัยที่พ่อท่านคล้อย วัดสวนขัน ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อชาวอำเภออ่อนพิบูลย์ไปกราบนมัสการท่านถึงวัดสวนขัน ท่านมักกล่าวว่า "ทีหลังไม่ต้องมาไกลถึงนี้หรอก ไปหาท่านคลิ่งนั่นแหละ ท่านคลิ่งให้พรดีเหมือนฉัน" เหรียญปั๊มรูปเหมือนหลัง ปร.พ่อท่านคลิ่ง พระเครื่องที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเหรียญพ่อท่านคลิ่ง หลัง ปร.นี้ เป็นเหรียญปั๊มรูปไข่ ด้านหน้าเป็นรูปเหมือนพ่อท่านคลิ่งหันข้างครึ่งรูป มีอักษรโดยรอบเหรียญว่า "พ่อท่านคลิ่ง จันทสิริ อายุครบ 93 ปี วัดถลุงทอง นครศรีธรรมราช พ.ศ.2521" ด้านหลังเป็นพระปรมาภิไธยย่อ ปร.และอักขระขอมเหรียญ พ่อท่านคลิ่ง หลัง ปร.นับเป็นเหรียญดี พิธีเด่นเหรียญหนึ่งทีเดียว กล่าวคือ เป็นเหรียญที่พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล หรือเสด็จพระองค์ชายใหญ่ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอัญเชิญพระปรมาภิไธยย่อ ปร. ประดิษฐานที่ด้านหลังเหรียญพ่อท่านคลิ่ง จึงนับว่าเป็นสิริมงคลอันสูงสุด เหรียญที่มีตราพระปรมาภิไธยย่อในวงการสะสมบูชาพระเครื่องล้วนเป็นที่นิยม ด้วยมีความเกี่ยวเนื่องในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงพระสุหร่ายและทรงเจิมโลหธาตุมหามงคล แล้วพระราชทานหล่อหลอมรวมกับแผ่นทองลงอักขระเลขยันต์ของพ่อท่านคลิ่ง นัปร้อย แผ่น และโลหะสัมฤทธิ์เก่าสมัยบ้านเชียง อายุกว่า 4,000 ปี และชิ้นส่วนพระพุทธรูปโบราณสมัยทวารวดี, ลพบุรี สุโขทัย ได้ทำพิธีพุทธาภิเษก ณ อุโบสถวัดถลุงทอง เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2521 มี

พ่อท่านคลั่ง เป็นประธานจุดเทียนชัย และนั่งปรก มีพระเกจิอาจารย์ร่วมปลุกเสก คือ พ่อท่าน จันทร วัดทุ่งเพื่อ อำเภอยะรังใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้มีวัตรปฏิบัติอันดีและเคยก่อเกิด ปาฏิหาริย์ระหว่างการปลุกเสกมาหลายครั้ง หลายหน พ่อท่านผอม วัดหญ้าปล้อง อำเภอนครหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พระเกจิอาจารย์รูปนี้มีสมาธิแรงกล้ามาก วิทยาคมเป็นที่เลื่องลือ พ่อท่าน หนูจันทร วัดพันธุเสมา อำเภอนครหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พระเกจิอาจารย์ผู้นิยมอยู่ในป่าช้า เป็นที่พำนัก พระครูภาวนา วัดพระบรมธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้มีสมาธิอันสูงส่ง พระครูภาวนา (บุญทอง) วัดดอนศาลา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ศิษย์สำนักวัดเขาอ้ออัน เลื่องชื่อ พระอาจารย์ศรีเงิน วัดดอนศาลา ศิษย์สำนักเขาอ้ออีกรูปหนึ่ง หลวงพ่อบุญรอด วัดประดู่ พัฒนาราม จังหวัดนครศรีธรรมราช พระเกจิอาจารย์รูปนี้มีทหารเป็นศิษย์มากมาย เพราะวัตถุมงคลของท่านเลื่องชื่อ มีวัตรปฏิบัติไม่ฉ้อฉล และไม่นับเงินไปในงานที่มีการเลี้ยงเหล้า และฆ่าสัตว์ เล่นการพนันนอก จากนั้น ยังมีหลวงพ่อบุญ วัดใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พระครูสังข์ วัดดอนตรอ อำเภอยะรังใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พระอาจารย์แอบ วัดปากน้ำ อำเภอนครหลวง จังหวัดสงขลา ร่วมปลุกเสก มีขุนพันธรักษ์ราชเดช เป็นเจ้าพิธีฝ่ายฆราวาส ปลุกเสกเหรียญพ่อท่านคลั่ง

2.1.5. พ่อท่านซัง วัดวังหลวง

ประวัติและการศึกษาพ่อท่านซัง วัดวังหลวง

พระครูอรุณธรรมรส นามเดิมชื่อ ซัง เป็นบุตรชายคนสุดท้ายของขุนวินศักดาธุ (บุญจันทร ศักดาธุ) และนางส้ม ศักดาธุ เกิดเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2394 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนยี่ ปีกุน ณ บ้านพัง หมู่ที่ 2 ตำบลควนพัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช (หมู่ที่ 7 ตำบลควนพัง ปัจจุบัน) ท่านมีพี่ผู้หญิงร่วมเป็นมารดาบิดาเดียวกัน 20 คน คือ นางรอด และนางแก้ว ได้ถึงแก่กรรมด้วย โรคระบาดตอนยังสาว ๆ

พ.ศ. 2404 ท่านอายุได้ 11 ปี ได้เข้าเรียนอักษรสรสสมัยในสำนักท่านอาจารย์นาถ เจ้าอาวาสวัดพัง

พ.ศ. 2406 ท่านอายุได้ 13 ปี ได้ย้ายไปอยู่สำนักของท่านอุปราชวัดปัง เพื่อเรียนวิชา เลขและคัตลายมือ

พ.ศ. 2409 บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดปังแล้วเรียนพระธรรมวินัยอยู่ 1 พรรษา

พ.ศ. 2410 ท่านอายุได้ 17 ปี ลาสิกขาบทจากสามเณรไปรับราชการเป็นเสมียนอยู่ที่ อำเภอนครหลวง จังหวัดตรัง

พ.ศ. 2413 ท่านอายุได้ 20 ปี ลาออกจากราชการกลับมาอยู่บ้านพัง

พ.ศ. 2414 ท่านอายุได้ 210 ปี อุปสมบทเป็นภิกษุ ณ พัทธสีมาวัดป่า อำเภอรัตนพิบูลย์ พระอุปัชฌาย์รักษวัดป่า เป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านอาจารย์นาถวัดป่า เป็นกรรมการวาจาพระอาจารย์ทองดี เป็นพระอนุสาวนาจารย์เมื่อวันพุธ ขึ้น 13 ค่ำ 8 ปีมะแม พ.ศ. 2414 พระอุปัชฌาย์รักษให้ฉายาว่า สุวรรณโณ ได้เล่าเรียนพระธรรมวินัยกับอาจารย์นาถวัดป่าอยู่ 1 พรรษา พ.ศ. 2415 ท่านอายุได้ 22 ปี ย้ายไปอยู่กับอาจารย์ เจ้าอาวาสวัดวังหลวงอาจารย์และอาจารย์สุต วัดวังหลวง ได้ศึกษาเล่าเรียน วิชา คัมภีร์วิปัสสนาธุระและวิทยาคม ท่านอุตสาหะมานะพากเพียร จนเชี่ยวชาญแตกแนวสามารถบอกกล่าวอบรมศิษย์ได้

พ.ศ. 2425 ท่านอายุได้ 320 ปี พรรษาที่ 11 อาจารย์เจย มรณภาพ ท่านได้เป็นเจ้าอาวาสวัดวังหลวงแทน เอาใจใส่ทะนุบำรุงวัดให้สะอาดร่มรื่น จัดบริหารหมู่คณะ ว่ากล่าวอบรมสั่งสอนศิษย์ อุบาสก อุบาสิกา ให้อยู่ในศีลธรรม ในสมัยนั้นไม่มีโรงเรียนผู้ใดใครได้วิชาก็ต้องมาอยู่ที่วัด ศึกษาอักขระอม นอ โม กับพ่อท่านหรือพระในวัด ต่อมาปีใด ไม่ปรากฏหลักฐานประมาณ พ.ศ. 2445 ได้เปิดโรงเรียนทำการสอนเป็นทางราชการ มีครู 2 คน คือ คุณครูเนื่อง คาวินพุกษ์ เป็นครูใหญ่ คุณครูชม เหมลา เป็นครูรอง การแพทย์ไม่มี ผู้ใดเจ็บไข้ได้ป่วย ต้องคุณผี คุณไสย วิกลจริต นำมาที่วัดวังหลวงพ่อท่านซึ่งจะทำการบำบัดรักษาด้วยวิชาแพทย์ แผนโบราณ สมุนไพร หรือคุณต้องคน คุณไสย คุณผี จะทำน้ำมันตรวดให้จนหาย เป็นที่เคารพนับถือศรัทธา เลื่อมใส เลื่องลือไปทั่ว วัดวังหลวงจึงเจริญมาก ผู้คนมากมายต่างเดินทางมาที่นี่ แม้จะยากลำบากต้องบุกน้ำลุยโคลน ผ่านป่าทึบ เต็มไปด้วยอันตรายสัตว์ร้าย นอนแรม ค้างคืน ก็ยังอุตสาหะ มาราบไหว้บ่าบบำบัดโรคภัยไข้เจ็บบ้างมิได้ขาด พ่อท่านซึ่งได้ชักชวนชาวบ้านช่วยกันสร้างสะพานไม้ ข้ามกลางหนองน้ำวังโล่งยาว ประมาณ 20 เส้น เพื่อการเดินทางไปมาไม่ต้องบุกน้ำมาวัดวังหลวงอีก

พ.ศ. 2441 ท่านอายุ 47 ปี พรรษาที่ 27 ได้รักรักษาตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ให้บรรลุลอุปสมบทกุลบุตร ในแขวงอำเภอรัตนพิบูลย์ และกิ่งอำเภอชะอวด

พ.ศ. 2445 พระศิริธรรมมุนี (พระรัตนนัทมุนี) เจ้าอาวาสวัดท่าโพธิ์ ได้รับการแต่งตั้งตำแหน่งเป็นเจ้าคณะมณฑลนครศรีธรรมราช เห็นว่าพระอธิการซึ่งวัดวังหลวง มีความสามารถอุตสาหะ บริหารปกครองหมู่คณะดีมีปฏิปทาเป็นที่เลื่อมใส ศรัทธาของชาวพุทธ จึงพระทราตรัตตั้งเป็นพระครูเจ้าคณะแขวง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2445 ให้เปิดโรงเรียนเชลยศักดิ์สอนหนังสือไทยแทนการสอนของวัด ที่เป็นอักขระขอมอย่างแต่ก่อนทั่วทุกวัดมี 5 วัด คือ

1. วัดพิศาลนฤมิต ตั้งอยู่ที่ข้างตลาดใน สวนจันทร์
2. วัดวังหวง
3. วัดตุล (วัดสี่ตลากรอยู่ในอำเภอสระหวัดปัจจุบัน)
4. วัดเทา (วัดธงทอง ตำบลเสาธงปัจจุบัน)
5. วัดดอนอินทนน

หากวัดใดไม่มีฆราวาสสอนให้พระภิกษุสอนแทน มีเรื่องเล่าเจ้าคุณพระศรีธรรมมุณี เจ้าคณะมณฑลนครศรีธรรมราช ได้ออกมาประชุมเจ้าอาวาสทุกวัดขอให้เปิดและสนับสนุนอุปการะ พระอธิการแป้น เจ้าอาวาสวัดดอนอินทนนคัดค้านจะไม่เปิดสอน โดยให้เหตุผลว่าวัดของท่านสอนหนังสือบาลี อยู่แล้ว พ่อท่านซึ่งส่งกระดาษให้บอกให้เขียนคำว่า ออพิศ พระอธิการแป้นเขียนไม่ถูก เพราะอักขระขอมไม่มีตัว ฟ พระอธิการแป้นไม่ยอมรับว่าเขียนไม่ถูก พ่อท่านซึ่งตำหนิว่าผิดไม่ยอมรับผิด และสั่งให้เปิดโรงเรียนให้ได้พระอธิการแป้นจึงขัดใจกับพ่อท่านซึ่งตลอดมา

พ.ศ. 2464 ท่านอายุ 70 ปี พรรษาที่ 50 ได้ชักชวนบ้านร่วมแรงร่วมใจสร้างกุฏิถาวรกว้าง 15 เมตร ยาว 20 เมตร เสาก่อด้วยปูนเมนต์ยกพื้นปูพื้น และฝากกันด้วยไม้กระดาน โดยช่างฝีมือดีเด่นในสมัยนั้น สำหรับเก็บของและต้อนรับแขก (ปัจจุบันพระครูสุทธิธรรมสใช้ เป็นกัปปกาศัย) บนประตูมีรูปถ่ายของพ่อท่าน 3 รูป รูปกลางถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2471 ได้แสดงอภินิหารมา 2 ครั้ง (มีอยู่ในอภินิหาร)

พ.ศ. 2467 ท่านอายุ 73 ปี พรรษาที่ 53 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูอรุณธรรมส บริหารหมู่คณะสืบต่อไป แต่ศิษย์และเคารพศรัทธายังคงเรียกชื่อ พ่อท่านซึ่ง เหมือนเดิม

พ.ศ. 2472 ท่านอายุ 78 ปี พรรษาที่ 58 พ่อท่านซึ่งชราภาพมาก จนไม่สามารถบริหารงานได้สะดวกจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นกิตติมศักดิ์พ้นจากตำแหน่งทางราชการ รวมเวลาท่านรับราชการเป็นเจ้าคณะแขวงอยู่ 31 ปี

พ.ศ. 2477 ท่านอายุ 83 ปี พรรษาที่ 63 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แต่ยังไม่ได้สร้างอุโบสถเพราะขาดทุนทรัพย์ประกอบกับพ่อท่านซึ่งชราภาพมาก ประมาณเดือนพฤษภาคม ศิษย์ยานุศิษย์ได้พร้อมใจกันจัดงานพิธีสงฆ์หรือชาวบ้านเรียกว่า ขึ้นเป็นให้พ่อท่านซึ่งในงานนี้ พระยาสุราษฎร์ธานีศรีเกษตรนิคมเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชได้ยืมกิตติศัพท์ จึงเดินมาร่วมงานด้วย

พ.ศ. 2478 ท่านอายุ 84 ปี พรรษาที่ 64 ท่านอาพาธด้วยโรคชราใกล้มรณภาพ นายริม ชุมเปีย ศิษย์กัณฐิ ที่คอยรับใช้ปรนนิบัติอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งมรณภาพ และอีกหลายคนนั่งเฝ้าคอยปรนนิบัติตามพ่อท่านว่าเพื่อสืบนุญ แล้วใครจะมาเป็นหัววัด แทน พ่อท่านตอบหาใครมาอยู่ได้ไม่อยู่ได้ นอกจากคุณตู่ คุณตู่จะมาเฝ้าวัดเอง ต่อมาโรคได้กำเริบหนักขึ้น เหลือความสาม

รถจะเยี่ยวยาให้ทุเลาได้ ครั้นถึงวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2478 พ่อท่านก็ได้มรณภาพด้วยอาการสงบระงับ รวมสิริอายุได้ 84 ปี

พ.ศ. 2480 ศิษย์ยานุศิษย์ได้พร้อมใจกันจัดงานพระราชทานเพลิงศพพ่อท่านซังขึ้น 3 วัน 3 คืน มีมหรสพ หนังตะลุง มโนราห์แสดงตลกงาน มีการทะเลาะวิวาท ตีหัว ขว้างปา แทะ ฟันกันตลอดทั้งคืน บาคเจ็บหัวแตกเป็นอันมากถึงตายก็มี ใครห้ามปรามก็ไม่ได้ ตำรวจถูกแทงตาย 1 คน

ในคืนสุดท้ายพระยาสุราษฎร์ธานีศรีเกษรนิคมได้มาในงานคืนนี้ไม่มีการทะเลาะวิวาท ขว้างปา ตีหัว กันเลย ในงานปลงศพของพ่อท่านซังครั้งนี้ พระครูธรรมรสแห่งวัดราชานิवासศิษย์เอกของพ่อท่านซังองค์หนึ่ง ได้ทำเหรียญที่ระลึกในงานปลงศพ เป็นเนื้อโลหะรมดำผูกด้วยริบบิ้นสีเหลืองสำหรับใช้คล้องคอแจก ใครจะเอาก็เหรียญก็ได้ มีผู้แจกหลายคนในจำนวนนั้นมีคุณครูปรานี รอดบัวทอง คุณครูปรีชา สุวรรณปาน หลังจากงานพระราชทานเพลิงศพเสร็จสิ้นเรียบร้อย พระภิกษุลาสิขาบทบ้าง ย้ายไปอยู่วัดอื่นบางวัดวัดหลวงจึงเป็นวัดร้างชั่วคราวหนึ่ง

พ.ศ. 2482 ชาวบ้านวัดหลวงได้ไปนิมนต์พระนิธย์ ท่านนิธย์ได้บูรณะตกแต่งกุฏิที่ชำรุดใกล้มีสภาพดีเหมือนเดิม ถากบริเวณให้เตียนราบรื่น เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นวัดเทพนิมิต เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ออกหลวงเทพธานี และได้รวบรวมชนน้ำ พานที่แตกชำรุด หรือไม่ชำรุดที่เป็นทองเหลืองทองแดงสัมฤทธิ์ ส่งไปให้พระครูธรรม วัดราชานิवास กรุงเทพฯ ดำเนินการหล่อรูปเหมือนพ่อท่านซังขนาดเท่าองค์จริงนั่งขัดสมาธิ

พ.ศ. 2483 พระอธิการนิธย์และชาวบ้านวัดหลวง ตกลงพร้อมใจกันรื้อกุฏิทรงไทยแฝด 3 หลัง สร้างพระอุโบสถชั่วคราวเสาะไม้หลังคามุงจาก ตรงห้องนอนของพ่อท่านซังปั้นเป็นพระพุทธรูปในทรงอกบวรจุฬารัตน์ทั้งหมดไว้ไม่ใช่บรรจุในรูปหล่อ ดังที่หลายคนเข้าใจ ทำพิธีฝังลูกนิมิตไว้เป็นบรรพชาอุปสมบทกุลบุตรมาจนทุกวันนี้

พ.ศ. 2458 รูปหล่อพ่อท่านได้แห่นำมาไว้ที่วัดเมื่อใดไม่มีใครจำได้ สันนิฐานว่ารูปหล่อนั้นทำการหล่อและนำมาที่วัดวัดหลวงในปีนี้ เหตุที่สันนิษฐานเพราะอักษรที่จารึกไว้ที่ฐานของรูปหล่อเป็นหนังสือสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ใช้คือ พระครูอรรถธัมมรส วัดวัดหลวง พ.ศ. 2482

พ.ศ. 2486 พระอธิการนิธย์ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง วัดวัดหลวงจึงไม่มีพระภิกษุอยู่ กลายเป็นวัดร้างอีกครั้ง

พ.ศ. 2487 พระดั่ง จำพรรษาอยู่ที่วัดจันทน์ ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศิษย์ของพ่อท่านซังรูปหนึ่ง เกิดคิดถึงอาจารย์และวัดของอาจารย์ได้เดินทางมาเยี่ยมเห็นสภาพของวัดชำรุดโทรมมาก ชาวบ้านวัดวัดหลวงมีปู่ครูท ย่าแป้น รณศิริ ย่าवाद

ธานีรัตน์ ป่าถัน ศักดิ์เศรษฐ์ พักตร์นาคปลัด และอีกหลายคนออกมาพบ นิมนต์จำพรรษาอยู่ที่ วัดวัดหลวงท่านรับนิมนต์เป็นเจ้าอาวาสจนกระทั่งมรณภาพ เมื่อ พ.ศ. 2495 เหมือนคำว่า พ่อท่าน ช้าง ที่พูดไว้เป็นวาจาสิทธิ์ก่อนมรณภาพว่า หาใครมาอยู่ได้ไม่ คุณตั่งจะมาเฝ้าเอง

พ.ศ. 2495 พระใบฎีกาสังข์ ปิยธมม วัดสมควร ได้มาดำเนินการจัดงานปลงศพพ่อท่าน ตั้งจนเสร็จเรียบร้อย ข้าพเจ้าได้อยู่ช่วยจนตลอดงาน พระใบฎีกาสังข์เป็นเจ้าอาวาสต่อปฏิสังขรณ์ ซ่อมแซมเสนาสนะ รื้อถอนพระอุโบสถชั่วคราวสร้างขึ้นใหม่ ก่ออิฐถือปูน หลังคามุงจาก ยังไม่ทัน ได้ก่อฝาผนัง โดยพายุพัดหลังคาพัง ทับนักเรียนหญิงเสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บหลายคน พระใบฎีกา สังข์สร้างขึ้นใหม่อีกครั้ง เป็นเสาคอนกรีต เสริมเหล็ก หลังคามุงจากกระเบื้อง ก่อฝาเสร็จปลูกโรง ธรรมศาลาชั่วคราวเสาไม้กลม หลังคามุงจาก อยู่ทางทิศใต้

พ.ศ. 2513 พระใบฎีกาสังข์คิดรื้อโรงธรรมศาลาหลังเก่าออกเพราะชำรุดปลูกสร้างใหม่ เป็นเสาคอนกรีตถาวร แต่ไม่มีเงินจึงสราเหริญพ่อท่านช้างจำนวน 3,000 เหริญ ลักษณะเหมือน เหริญรุ่นแรก ต่างกันที่มีตัวอักษรว่าที่ระลึกงานยกฐูปั่นเข้าหอ ให้เช่าบูชารุ่นที่ 2 เพื่อนำรายได้ ปลูกสร้างได้สำเร็จ

พ.ศ. 2522 รูปหล่อของพ่อท่านช้างที่ประดิษฐานอยู่บนกุฏิหลังใหญ่ไม่เหมาะสมจึงได้สร้าง หอสำหรับประดิษฐานใหม่กลางวัด ได้ทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณมาประทับทรงขออนุญาตสร้าง เหริญรุ่นที่ 3 จำนวน 5,000 เหริญมีอักษรว่า ที่ระลึกในงานสงฆ์น้ำฐูปั่น พ.ศ. 2522 พระใบฎีกาสังข์กับอาจารย์ขันธ์สารมาศ เดินทางเข้ากรุงเทพทำเหริญได้ 5,000 เหริญ ครบตาม จำนวนที่ขอ พระใบฎีกาสังข์เห็นว่าพิมพ์ยังอยู่ในสภาพดีให้ช่างพิมพ์เหริญต่อไปปรากฏว่าหล่อได้ เพียง 84 เหริญ เท่าจำนวนอายุพ่อท่านช้างพิมพ์ต่อมาไม่ได้ เหตุเพราะว่าขอเพียง 5,000 เหริญ แล้วจะทำเหลือคำ ขอเป็นทำนองลงดีจึงเป็นเหตุให้เกิดความอัศจรรย์ขึ้น

พ.ศ. 2526 พระใบฎีกาสังข์ ปิยธมม ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดเทพมงคล อำเภอ ร่อนพิบูลย์ ต่อมาได้รับพระราชทานสมศักดิ์ เป็นพระครูปิยธมคุณตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ พระบวร สุธติญาณ เป็นเจ้าอาวาสต่อ ได้เลื่อนเป็นพระใบฎีกาบรรพ ต่อมาได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสุทธิ ธรรมรส ตำแหน่งพระอุปัชฌาย์คณะตำบลควนชุม เมื่อ พ. ศ. 2530 จนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2534 พระอุโบสถที่พระครูปิยธมคุณสร้างขึ้นชำรุดมาก ประกอบกับจะมีผู้ต้องการ เช่าเหริญพ่อท่านช้างไปบูชาเป็นจำนวนมาก แต่ทางวัดไม่มีให้พระครูสุทธธรรมรสกับคุณครูชม เหมาลา ทำเหริญพ่อท่านช้างรุ่น 4 อีกมีอักษรว่าที่ระลึกคล้ายวันมรณภาพวันที่ 26 มีนาคม พ. ศ. 2535 นำเงินมาซ่อมแซมพระอุโบสถดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้

พ.ศ. 2538 นายอภินันท์ ชี้อานวงศ์ นายอำเภอธนบุรี และนายบุญเลิศ นารีเลิศ นักการสหการฯ อำเภอทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณพ่อท่านซ่งของอนุญาตทำเหรียญรุ่น 5 พ่อท่านประทับทรงอนุญาต มีอักษร ที่ระลึก 100 ปี อำเภอธนบุรี พ.ศ. 2539 ได้แก่

1. เหรียญทองคำตามจำนวนสั่งจอง 108 องค์
2. เหรียญเงินตามจำนวนสั่งจอง
3. เหรียญทองแดงรมดำ 40,000 เหรียญ
4. รูปปั้นนั่งขัดสมาธิ หน้าตัก 9 นิ้ว จำนวน 10 องค์
5. รูปปั้นนั่งขัดสมาธิ หน้าตัก 5 นิ้ว จำนวน 1,000 องค์
6. รูปปั้นนั่งขัดสมาธิ หน้าตัก 3 นิ้ว จำนวน 1,500 องค์
7. รูปปั้นนั่งขัดสมาธิ หน้าตัก 1 นิ้ว จำนวน 1,500 องค์
8. รูปปั้นนั่งขัดสมาธิ หน้าตักครึ่งนิ้ว จำนวน 10,000 องค์

คุณบุญเลิศ นารีเลิศ จากสำนักงานสหกรณ์อำเภอเป็นกำลังสำคัญนิมนต์เกจิอาจารย์ดั่งมาทำการพุทธภิเษกในอุโบสถของวัดหลวง เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2538

พ.ศ. 2542 พระครูสุทธิธรรมรส กรรมการวัดวัดหลวงได้ประชุมตกลงกันว่าถึงเวลาหรือของพ่อท่านซ่งและพ่อท่านสังข์ ออกสร้างโบสถ์น้อยขึ้นใหม่เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อของพ่อท่านซ่ง และพ่อท่านสังข์ ให้สง่าสมเกียรติ สมศักดิ์ศรี ที่พ่อท่านซ่งมีอภินิหารโดดเด่น เลื่องลือไปทั่วแดนสยามจึงสร้างเหรียญรุ่นที่ 6 ขึ้น มีอักษรว่า รุ่นสร้างโบสถ์น้อยแต่เงินที่ได้มาไม่เพียงพอกับการสร้าง

พ.ศ. 2544 พณฯ ท่านชำนาญ ศักดิ์เศรษฐี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช เขต 3 พรรคประชาธิปัตย์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย คุณวิโรจน์ ศักดิ์เศรษฐี และชวนพุทธนำกฐินขอการประปาส่วนส่วนภูมิภาคมาที่วัดวัดหลวง และนำนายช่างจากกรมศิลปากรมาสำรวจและเขียนแปลนมณฑปตรีมุขมอบหมายให้นายเดชา กังสนันท์ นายอำเภอธนบุรี มุนิครุกรีก ศักดิ์เศรษฐี และวัดวัดหลวง ดำเนินการสร้าง เริ่มเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ใช้งบค่าก่อสร้างแล้ว 1,580,000 บาท คงค้างจำนวน 720,000 บาท จึงได้จัดทำวัตถุมงคลขึ้น นายเดชา กังสนันท์ มอบให้นายบุญเลิศ เลิศนารี จัดทำพิบวงสรดวงวิญญาณของพ่อท่านซ่งของอนุญาตสร้างวัตถุมงคล คือ

1. เหรียญทองคำ ตามจำนวนสั่งจอง
2. เหรียญเงิน 100% ตามจำนวนสั่งจอง
3. เหรียญยวดยาว ตามจำนวนสั่งจอง

4. เหรียญทองแดงรมแดง จำนวน 10,000 เหรียญ
5. พระพุทธรูปเหมือนหน้าตัก 12 นิ้ว ตามจำนวนสังฆจง
6. พระพุทธรูปเหมือนหน้าตัก 9 นิ้ว ตามจำนวนสังฆจง
7. พระพุทธรูปเหมือนหน้าตัก 5 นิ้ว ตามจำนวนสังฆจง
8. รูปหล่อโบราณ หน้าตัก 2 ซ.ม.
9. รูปหล่อพิมพ์แตงหน้าหน้าตัก 2 ซ.ม.ตามจำนวนสังฆจง
10. รูปหล่อพิมพ์หน้าตัก 2 ซ.ม. ตามจำนวนสังฆจง

พ่อท่านชังอนุญาตให้คุณบุญเลิศ นารีเลิศ เดินทางเอาแผ่นทองนา บั้งแรก ที่นายด้วงพนมมือให้ขอพ่อท่านกับบอกเหมือนเดิม บั้งที่ 3 พ่อท่านเสกเสร็จอำมื่อจะเข้าปากนายด้วงคอยจ้องอยู่แล้วตะครุขาวในมือพ่อท่านชังได้ใส่เข้าปากกลืนทันที แล้วลุกขึ้นวิ่งลงบันไดพืดนเหยียบดิน พ่อท่านชัง ซึ่งลุกขึ้นไล่ตามมือจับหีนลับพรวด ซึ่งตั้งอยู่ข้างบันไดกว้างประมาณ 20 ซ.ม. ยาวประมาณ 30 ซ.ม. สูงประมาณ 15 ซ.ม. ขว้างลงมาถูกหลังลุกขึ้นวิ่งออกจากวัดไป ถ้าเป็นคนอื่นต้องตายติดดินอยู่ตรงนั้น พ่อท่านชังเห็นเช่นนั้นก็กลับไปเข้าห้องไม้ฉันทะพลมือนั้น เมื่อตอนเช้าพเจ้ามาเป็นครูโรงเรียนวัดวังหวงใหม่และอีกหลายคน เคยเห็นหีนลับพรวดลับมิดกอนนั้น คาคะเน่นน้ำหนักประมาณ 5 กิโลกรัม ปัจจุบันไม่เห็นเสียแล้ว

ภาพที่ 16 บริเวณวัดวังหวงในยุคสมัยของพ่อท่านชัง

ความศักดิ์สิทธิ์ของพ่อท่านซัง วัดวังหวง

ลองนํ้ามนต์ศักดิ์สิทธิ์ ใครเป็นเล้าให้ฟังจำไม่ได้ เด็กวัดวังหวงในสมัยนั้นส่วนมากจะย่างเข้าวัยรุ่นประมาณ 14-15 ปี มีหลายคนด้วยกัน โตบ้าง เล็กบ้าง วันหนึ่งตอนบ่าย พ่อท่านซังเรียกศิษย์วัดทุกคนให้ขึ้นไปนั่งบนกุฏิเด็กทุกคนตกใจ คิดว่าต้องโดนไม้หวายแน่นอน เมื่อทุกคนพร้อม พ่อท่านซังเอาขันน้ำมาตั้งตรงหน้าจุดเทียนเสกทำนํ้ามนต์อยู่พักใหญ่ เรียกให้เข้าไปทีละคนเอานํ้ามนต์ให้กินและประพรมหัวให้ทั่วทุกคน และบอกว่าลงไปทีลานวัด แล้วมึงตีกันนะ เด็กวัดทุกคนลงมาที่ลานวัดด้วยหน้าตาตื่นตกใจ พ่อท่านซังนั่งดูอยู่ด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม เมื่อเห็นว่าเด็กวัดยังไม่ตีกันก็ตะโกนลงมาอีก ยังไม่ตีกันอีกเด็กวัดก็เริ่มหาไม้ตีกันตอนแรกตีกันเบา ๆ ค่อยตีแรงขึ้น จนใครมีแรงเท่าไรตีกันลงไป หกล้มชุลมุนไม่รู้ใครเป็นใครคนที่เดินผ่านหน้าวัดเห็นเด็กตีกันชุลมุน ก็ตกใจวิ่งเข้ามา ตะโกนบอกพ่อท่านซัง “พ่อท่านครับเด็กตีกันพ่อท่านซังนั่งดูเด็กตีกัน หัวเราะชอบใจวิ่งบอกว่าเด็กมันสนุกกัน สักครูใหญ่พ่อท่านซังบอกให้ทุกคนหยุด เรียกขึ้นมาบนกุฏิอีกครั้ง ตักนํ้ามนต์ให้กินและประพรมหัวใจสั่งให้ทุกคนไปอาบน้ำล้างเนื้อที่ท่วมตัวออก ปรากฏว่าเด็กเหล่านี้ไม่มีบาดแผล พกข้าดำเขียวสักคนเป็นที่ยึดจรรยาธินัก

ลักควาย เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2542 พระครูสิริบุญญธรร (พระอนันต์ จงไกรจักร) เจ้าอาวาสบางสะแกในธนบุรีท่านบอกว่ามีผู้นำเหรียญพ่อท่านซังรุ่นหนึ่งมาให้เช่าในราคา 15,000 บาท แต่ผู้ที่นำมาให้เช่านำเหรียญมาให้ข้าพเจ้าดูไม่ได้ ข้าพเจ้าซักถามถึงลักษณะของเหรียญได้บอกท่านว่าเป็นเหรียญปลอมและท่านพระครูสิริฯ ได้เล้าให้ฟังต่อไปว่าเมื่อตอนเด็กๆ ได้กินขนมโคเสมอเขาทำเพื่อแก้บนพ่อท่านซัง ข้าพเจ้าบอกว่าไม่ใช่แก้บนพ่อท่านซังนั้นเป็นการแก้บนพ่อท่านตุงศิษย์ของพ่อท่านซัง ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสรูปหนึ่งของวัดวังหวง มีความขลังศักดิ์สิทธิ์มากเหมือนกัน พระครูสิริบุญญธรรเล้าให้ฟังต่อว่าเมื่อหลายปีมาแล้ว นายนุ้ย (นามสมมติ บ้านในท่อม ตำบลทองลำเจียก อำเภอเชียรใหญ่ งานประจำคือลักวัว ลักควาย ท่านพระครูสิริบุญญธรรถามว่าเมื่อครั้งหนุ่มๆ ลุงนุ้ยเคยลักควาย พ่อท่านซังจริงหรือ ลุงนุ้ยรับว่าจริงแล้วเล้าให้ฟังว่า ตอนตนหนุ่มๆ ไปเที่ยวลักวัว ควาย ในเขตอำเภอร่อนพิบูลย์ ทุกครั้งที่ผ่านหน้าวัดวังหวง เห็นควายผู้ของพ่อท่านซังตัวหนึ่งอ้วนพี ใหญ่โต เขาเงิ่ง ลักษณะงามมาก ไม่มีควายตัวใดเทียบได้ คิดในใจว่าทำไมจึงไม่มีใครลากลักควาย พ่อท่านซังตัวนี้ จะลองลักดูสักครั้ง

ยิงยอดเบญจา (พ่อลุงหมี บุญรัตน์ เล้าให้ฟัง) เมื่อ พ.ศ. 2477 พระยาสุรานุรักษ์ธานีศรีเกษตรนิคม (เต่า ศตะกูรมะ) ย้ายมาเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 และย้ายไปเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2481 ท่านเป็นผู้ใฝ่รู้ในพระเวทย์วิทยาคม

คนหนึ่งได้ทราบถึงความซลัทธิปาฏิหาริย์ของพ่อท่านซึ่งที่เลื่องลือไปทั่วและรู้ว่าจะมีงานสงฆ์
พ่อท่านในเดือนหก พ.ศ. 2477 ศิษย์และผู้เคารพนับถือได้จัดงานขึ้นเบญจาสรงน้ำสะเดาะ
เคราะห์ให้พ่อท่านซึ่ง ซึ่งป่วยเป็นโรคชรา

ปราชญ์ พ.ศ. 2477 คุณครูหม เหมมาลาป่วยขึ้นไปนอนพักผ่อนอยู่บนกุฏิหลังใหญ่
ตอนบ่ายมีชายประมาณ 10 คน ถือหอกบ้าง ตะขอสับข้างบ้าง เดินห้อมล้อมข้างปลายเชือก
หนึ่งเข้ามาในวัด มีโซ่ล่ามทั้งเท้าหน้าและเท้าหลัง นำไปผูกไว้กับต้นมะพร้าวทางทิศอีสานของกุฏิ
พ่อท่านซึ่ง ชวนกันขึ้นไป บนกุฏิกราบพ่อท่านขอให้ช่วยปราบช้างพลายตัวนี้ เพราะมันดุร้ายใช้งา
แทงคนตายให้ตักดาและปราบมันด้วย ความน่ากลัวไปบังคับให้นอนลง ระหว่างต้นขนุนใหญ่
2 ต้น เอาเชือกมัดซึ่งเป็นเถาวัลย์ที่เหนียวผูกจากต้น ขนุนทั้ง 2 ต้น กลับไปกลับมากดหลังไม่ให้
ช้างลุกขึ้นได้ชายคนหนึ่งขึ้นไป บนกุฏิถือขันน้ำมนต์ และเลื้อยตามหลังพ่อท่าน ซึ่งนายเอียด
พุนเกตุ และ นายจีน ไม่ทราบนามสกุล ช่วยกันพยุงพ่อท่านลงมาพ่อก่อนเหยียบพื้นดิน ช้าง
แผดเสียงอาละวาดลุกขึ้น เชือกมัดที่ผูกกับต้นขนุนขาดหมดนักเรียนที่ยืนดูอยู่ในโรงธรรมทั้ง
ข้าพเจ้าด้วยตกใจวิ่งหนีขึ้นไปบนกุฏิหลังใหญ่ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนตัวเล็กที่สุดนายเสนธานีรัตน์
จับข้อมือลากวิ่งไปบนกุฏิเช่นกัน ยืนดูพร้อมเพื่อนนักเรียน พ่อท่านกลับขึ้นไปบนกุฏิอีกครั้งหนึ่ง
พวกความช้างหลายคน ช่วยกันบังคับกลับไปต้นขนุนอีก จัดการดอกลอกทั้งเท้าหน้าและเท้า
หลังติดกัน เอาโซ่ผูกติดกับต้นขนุนอย่างแข็งแรงมั่นคง

วาจาสิทธิ์ “คอยรบกัณฑ์ต่อญาติ” เมื่อเสร็จภารกิจจากการทำนาทำไร่แล้วหรือในฤดูแล้ง
ชาวบ้านมักไปหาความสนุกสำราญด้วยการดูหนังตะลุงมโนราห์แสดงเดี่ยวหรือประชันโรงกัน
ภาษาชาวบ้านว่าแข่งหนัง แข่งมโนราห์ส่วนมากจัดกันในวัดมีคนมาชมมาดูเป็นร้อยเป็นพันและ
จะเกิดการทะเลาะวิวาทตีรันฟันแทงกันเสมอที่วัดวัดหลวงก็จะมีการแสดงหนังตะลุง มโนราห์เป็น
ประจำครั้งหนึ่งเกิดการทะเลาะวิวาทกัน พ่อท่านจะลงมาห้ามปรามและประกาศว่า “อย่ารบกัณฑ์
เหล่าเด็กเหอ คอยรบกัณฑ์ต่อญาติ” หลังจากนั้นต่อมาไม่มีการทะเลาะกันเลย

ใครเป็นหัววัด (เป็นเจ้าอาวาส) เมื่อพ่อท่านซึ่งป่วยหนักใกล้มรณภาพมีคนมาคอย
ปรนนิบัติหลายคน มีคุณย่าवाद ธาณีรัตน์ คุณทวดแป้น นายริน ชุมเปีย นายหยง สุขหิน อีก
หลายคนคนหนึ่ง คุณย่าवाद ธาณีรัตน์ ถามพ่อท่านซึ่งว่า ที่นอนป่วยอยู่ว่า “เมื่อพ่อท่านตาย
แล้ว ใครจะมาเป็นหัววัดต่อไป” พ่อท่านตอบได้ยืนทักกันว่า “ใครหามาอยู่ได้ไม่ คุณตั้งคอยมาเฝ้า
เอง

ปาฏิหาริย์เพลิงพระราชนิพนธ์ พ.ศ. 2480 ศิษยานุศิษย์ได้พร้อมใจกันจัดงาน พระราชนิพนธ์เพลิงพระราชนิพนธ์ขึ้น 3 วัน 3 คืน มีมหรสพ หนังสือตลก มโนราห์ แสดงตลอดงาน มีการทะเลาะวิวาทตีหัว ขว้างปาด้วยวัตถุต่างๆ แทะกันตลอดทั้ง 2 คืน บาดเจ็บหัวแตกเป็นอันมาก ตำรวจถึงตาย 1 คน ใครห้ามปรามก็ไม่ได้ไม่มีใครเชื่อฟัง ในคืนที่ 3 สุดท้ายของงานพระยาสุรราชวรธานีศรีเกษตรนิคม (เต่า ศตะกฐมะ) ได้เดินทางมาร่วมงานด้วย ประกาศว่า “เราพระยาสุรราชวรธานีมาแล้ว” คืนนั้นตลอดทั้งคืนไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ทุกคนนั่งดูมหรสพกันอย่างสบายไม่ต้องระแวงระวังตัว ครึ่งถึงเวลาพระราชนิพนธ์เพลิงพระราชนิพนธ์ ฆราวาสต่างจุดธูปเทียนนำดอกไม้จันทน์ไปวางไว้ใต้หีบศพหมดทุกคนไฟติดริบหรี่ ๆ แม่นำเอาน้ำมันไปราด จะทำอย่างไรไฟก็ไม่ลุกไหม้เหมือนศพอื่นทั่วไป เป็นที่ประหลาดใจศรัทธาอย่างยิ่ง แต่มีคนสุดท้ายเดินถือธูปเทียนดอกไม้จันทน์ที่พระราชนิพนธ์มาไปวางใต้หีบศพพ่อท่านซ่ง ไฟลุกพริบท่วมหีบศพทันที คือ พระยาสุรราชวรธานีศรีเกษตรนิคมเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ศิษย์เอกของพ่อท่านซ่ง นี่คือการนิพนธ์ของพ่อท่านซ่ง แล้วทุกคนต่างก้มลงกราบกับพื้น

มิดโกนไม้คม เมื่อถึงวันโกน คือขึ้น 14 ค่ำ ของทุกเดือน พระภิกษุจะต้องโกนหัวหมดทุกรูปตามพุทธบัญญัติ พ่อท่านซ่งก็ปฏิบัติเช่นกัน ครั้งหนึ่งพ่อท่านให้พระหมื่นบุญรัตน์ ปลงผมให้พระหมื่นลับมิดโกนคมที่สุด พ่อท่านนั่งลงให้โกน พระหมื่นเริ่มโกนมิดลื่นไม่จับเส้นผม ผมพ่อท่านไม่ขาดสักเส้น เหมือนมิดไม่มีคม พระหมื่นและพระอื่นที่เห็นอัศจรรย์ใจ พ่อท่านซ่งหัวเราะ พูดว่าต้นหมี่ (พระหมี่) ลับมิดไม้คมเลย พระหมื่นสงสัยลงโกนหัวพระอื่น มิดคมดีผมขาดเป็นแถว นำมิดโกนไปลับกับหินใหม่ลงโกนหัวพระรูปอื่นมิดก็คมดี พอนำมาโกนหัวพ่อท่านซ่ง ก็เหมือนมิดไม้คมเช่นเดิม เพราะพ่อท่านอยู่ยงคงกระพันแม้เส้นผมก็ตัดไม่ขาด พ่อท่านหัวเราะและพูดว่า “ต้นหมี่ ลับมิดไม้เป็นเอามา” พระหมื่นสงสัยให้พ่อท่าน พ่อท่านซ่งรับมิดโกนมาถูกับฝ่าตีน พร้อมกับพูดว่า “ต้องลับอย่างนี้” แล้วส่งมิดโกนให้กับพระหมื่น พระหมื่นโกนผมให้พ่อท่านเสร็จเรียบร้อยทุกครั้งที่โกนผมต้องให้พ่อท่านทำเช่นนี้เสมอ พ่อท่านสั่งให้เอาผมที่โกนไปฝังดินให้หมด

สร้างเหรียญรุ่นที่ 2 โรงธรรมศาลาหลังชั่วคราวชำรุดมาก พระครูปิยธรรมคุณคิดหาเงินมาสร้างใหม่ โดยทำเหรียญพ่อท่านซ่งให้เช่าบูชา คืนหนึ่ง ใครก็จำไม่ได้ว่าเป็นวันเดือนอะไร มีการนัดหมายกันเรียบร้อยคือ อาจารย์ขับ สารมาศ ครูใหญ่โรงเรียนวัดสุวรรณโสมชาติ อาจารย์ใหม่ทองใสครูใหญ่โรงเรียนบ้านลำหัก อาจารย์พัคตร์ นาคปลัด ครูใหญ่โรงเรียนวัดวัดวังหลุม นายวันชุมเปีย นายหยั่ง สุขหิน นายเจียม คงผอม นายคล้าย สายน้อย นายล้อม ชุมมะ และอีกหลายคนมาพร้อมกันบนกุฏิหลังใหญ่ ตรงหน้ารูปปั้นพ่อท่านซ่ง

ภาพที่ 17 เหรียญพ่อท่านซังรุ่นแรก

กลืนธูปในสนามรบสงครามอินโดจีน ประมาณ พ.ศ. 2494 – 2495 พ่อท่านตั้งเป็นเจ้าอาวาส ยังไม่มีใครรู้ถึงพุทธคุณอันเลิศ ปาฏิหาริย์ ยังไม่มีใครคิดจะหาเหรียญพ่อท่านซังรุ่นที่ 1 ไว้ติดตัวป้องกันภัยแม้แต่ข้าพเจ้า ต่อมาอาจารย์อมร สารมาศ บุตรที่เป็นครูอยู่โรงเรียนวัดคันธมาลี เอาแขวนห้อยคอติดตัว ส่วนอีกเหรียญหนึ่งให้นางวิภา (ผ่องแผ้ว) เหมมาลา แขวงติดตัว ต่อมาคุณลุงแนบ ผ่องแผ้ว อดีต ส.ส.นครศรีธรรมราช ทราบถึง พุทธคุณได้มาขอเอาไป

พ่อท่านซังเข้าทรง พ.ศ. 2496 พระใบฎีกาสังข์ ปิยธมฺโม มาเป็นเจ้าอาวาสวัดหัวหลวง ได้รับโบสถ์หลังเก่า สร้างขึ้นใหม่ก่ออิฐถือปูนหลังคามุงจากต่อมาจากที่มุงหลังคาฝุฝนตกรั่วทั่วไป พระใบฎีกาสังข์ ขอจากมาผดเปลี่ยนใหม่ รื้อจากเก่าบนหลังคาโบสถ์ออกไม่ได้ จึงเอาผ้ามาทำเป็นเพดานบนหัวพระพุทธรูป เศษขยะดับจากตกลงบนเศียรพระพุทธรูปเต็มไปหมด และทุกคนได้โยนของกินข้ามเศียรพระพุทธรูปไปมาบนหลังคาโดยไม่คิดอะไร

สร้อยคอทอง ญาติที่พ่อท่านซังสร้างเมื่อ พ.ศ. 2468 ชำรุดมาก พระใบฎีกาบวร สุทธิญาณ โณ เจ้าอาวาสและกรรมการวัดประชุมตกลงให้ซ่อมแซมใหม่โดยคงรูปเดิมไว้ทั้งหมด ช่างที่ซ่อมแซมหลายคน มีนายด้วง มาลัยทอง, นายรอง สุตสะอาด, นายเชียว สุขย่อย, นายเชียน นวลสะอาด, นายหยั่ง สุขหิ้น. นายหยั่งเป็นคนขี่เล่นสนุกว่าเจิงตกลงอยู่เสมอ ตอนหนึ่งกำลังทำการซ่อมแซมอยู่เส้นหนึ่งส่งให้สงสัยว่าแกะเอาไปทำอะไร แต่ไม่ได้ถามเมื่อได้เชือกตามต้องการแล้ว นายหยั่งนำไปร้อยกับขนมพองที่เขาเอามาทำบุญเดือนสิบ ช่างละแผ่นทำเป็นพวงมาลัย นำไปคล้องคอรูปปั้นพ่อท่านซัง แล้วออกมาเอียงคอดูยิ้มๆ หัวเราะเบาๆ พูดดังๆ ว่า “นานแลพ่อท่านของเรา สวยจัง หล่อจัง” แล้วก็ไปทำการซ่อมแซมกุฏิต่อ ไม่นานนักไม้ที่พาดไว้รองรับเกิดพลาดตก

ลงมา นายด้วง นายเขียว นายรอง นายเขียน ที่ยืนอยู่บนพลัดตกลง โดยไม่รู้ตัวบาดเจ็บคนละไม่มากนัก

ไม้ตีหัว นายหยั่ง สุขหิน และช่างหลายคนได้ไปทำก่อนสร้างอาคารโรงเรียนวัดวัดวังหลุง วันหนึ่งหลังจากเลิก งานแล้วนายหยั่งได้นำหีบเครื่องมือ ช่างไม้ไปวางไว้ใต้ฐานรองรับรูปปั้น พ่อท่านซัง หยิบค้อนตีเคาะรูปปั้นพ่อท่าน แล้ววางค้อนไว้ ในหีบแล้วเดินกลับไปบ้าน ซึ่งอยู่ ทางด้านตะวันออก ของวัดวันรุ่งขึ้นไปทำงานที่อาคารโรงเรียนวัดวัดวังหลุงตามปกติ ไม้ขนาด 1 นิ้ว ครึ่ง คูณ 3 นิ้ว เกิดพลัดตกลงมาจากข้างบนตีหัวนายหยั่งพลัดลงมา เพื่อนๆได้มาช่วยกัน พยายามไม่บาดเจ็บมากนัก เพียงแต่หัวฟกช้ำพอจ้ำสติได้ นายหยั่งหัวเราะ พูดว่าพ่อท่านทำกู แล้ว เมื่อเลิกงานเอาเครื่องมือมาวางที่เดิม กราบรูปปั้นพ่อท่านขอโทษกรรมที่ล่วงเกิน ต่อมา นายหยั่งไม่กล้าพูดสนุกกับรูปพ่อท่านอีกเลย

อีโต้บิน เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2529 อาจารย์เสนอ ไชยณรงค์ รัชการกรกิจพาแห่งประเทศไทยหัวหมาก อาจารย์พจน์ ไชยณรงค์ พูดตลกเหมือนลุงหยั่ง มือชี้ไปที่รูปถ่ายขนาดใหญ่ 3 รูป ๆ ละ ขนาดประมาณ 30 นิ้ว ที่แขวนติดตั้งอยู่บนขอบประตูว่า “เรามาแล้ว อย่ามาเปล่าเอารูป นี้ไปแขวนห้อยคอคนละครูป ใครยังมาเอารูปนี้ขึ้นรับบั้งไว้ไม่ถูกเราเพราะรูปโตดี” พูดเสร็จลงบันได จ.ส.ต.สุรสา พรหมผุย ลงเป็นคนหลังสุด กำลังก้มลงผูกเชือกกรองเท้า เสียงอีโต้ดังมาจากข้างบน คล้ายกับมีคนขว้างตกลงที่บันได จ.ส.ต.สุรสา วิ่งหนี ออกมายืนที่ลานวัดสักครู่ทั้งหมดเดินไปดู รอบกุฏิบนกุฏิ ไม่เห็นมีใครสักคนประตูห้องก็ยังปิดใส่กุญแจเหมือนเดิมตามลานวัดก็ไม่เห็นมีคน เดินไปหยิบอีโต้มาดูยาวประมาณ 7-8 นิ้ว อัสจรรย์ได้เถียงกันมาตลอดทางอีโต้มาจากไหน “นั่นคือปาฏิหาริย์ของพ่อท่านซังไปลองดี พูดตลกกับ พ่อท่านนี่ดีนะที่เป็นคนไกลพ่อท่านตกเตือน สำแดงให้เห็นแค่นี้”

ยิงไม่เข้า นายอมร สารมาศ จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช สอบบรรจุเข้ารับราชการ ครู ที่โรงเรียนวัดคันธมาลี เอาเหรียญพ่อท่านซังรุ่นที่ 1 ซึ่งอาจารย์ซับ สารมาศ บิดาได้ขอจาก ข้าพเจ้าแขวนห้อยคอติดตัวเป็นประจำไปเที่ยวไหนจะไปกับพลานุญเลิศประจำ สภ.ต.ควนพัง ซึ่งเป็นเพื่อนรักกันมาก

พ่อท่านซังเข้าฝัน วันเดือนปีจำไม่ได้ พ.ศ. 2543 ที่ร้านมีดี สีแยมร้อนพิบูลย์ เวลา 5 นาฬิกาเศษ เมื่อขึ้นไปถึงยังไม่จุตฐูปเทียนพ่อท่านซังในฝัน พูดขึ้นเสียงดังๆ ว่า ใครมาลักพ่อ ท่านไปไหนเสียแล้ว ที่ฝาผนังข้างหลังกลายเป็นโพรงดำมีเสียงห้าวๆ ดังออกมาว่ากูอยู่ที่นี้ กูไม่ไป ไหน มึงไม่เชื่อหรือ ฮือ ลั่นเสียงมือสองข้างยื่นออก มือของพ่อท่านลอยจากพื้น 3 ครั้ง “อย่าให้ถูก ลักไปไหน” และถ้าจะซื้อหอยสัก 1,000 บาท ก็ไม่พอวางรากฐาน เสร็จจากการบวงสรวงนำเอา

ปีนโตถวายพระครูสุทธธรรมรส พระภิกษุฉันข้าววยพอเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้เล่าเรื่องผ่นให้พระภิกษุ มีพระไปฎีกาเผือก พระอุทัย พระอิม พระหุ้ย และอีกหลายรูปฟัง ทั้งหมดหัวเราะและมีขร้าวสหลายคนนั่งอยู่ด้วย มีนายตำรวจหญิงคนหนึ่งได้ลากเล็กน้อยจากความผ่น คือ เลขท้ายรถเตอร์วางวัดที่หนึ่งตรงแม่นย้า คือ 853 หลายๆ ท่าน คิดจะย้ายไปสร้างหอพ่ท่านใหม่ที่ข้างโรงเก็บเรือพระบ้าง ข้างประตูทางเข้าบ้าง ด้านตะวันตกบ้าง ซึ่งในที่สุดก็ตกลงสร้างที่เดิม ในวันพุธหรือรากฐานหอเก่า เพื่อหาเหรียญรุ่นที่ 1 ซึ่งบรรจุไว้ที่ฐานแต่รู้ว่าไม่มีใครได้ และขณะเมื่อลงจากรถในวัดนายสวัสดิ์ ดำเด่น เดินเข้ามาหายกมือไหว้ พูดว่า “ผมเชื่อแล้วอาจารย์ศักดิ์สิทธิ์จริง หอพ่ท่านต้องสร้างที่เดิม”

ปาฏิหาริย์เหรียญรุ่น 4 นายสุบรรณ ผดุงเดชสิริ พี่ภรรยาทำบุญบั้งสุกุลมารดาที่วัดวัดหลวงในเทศกาลเดือนสิบทุกปี คราวหนึ่งเข้าไปกราบพระครูสุทธธรรมรสท่านมอบเหรียญพ่ท่านซึ่งรุ่น 4 ให้เหรียญหนึ่ง คุณสุบรรณไม่ค่อยสนใจพระเครื่องของคลัง เมื่อบั้งสุกุลเสร็จกลับกรุงเทพ พร้อมข้าพเจ้าพอไปถึงกรุงเทพฯ ใช้ให้ข้าพเจ้าเอาเหรียญพ่ท่านซึ่งใส่ในกระจกส่องหลังข้าพเจ้าทำให้เสร็จเรียบร้อย

การพนันปั่นแปะ วันหนึ่งนายอิม โพธิมาศ ออกจากบ้านบ่อโพธิ์จะเดินทางไปบ้านควนชุม ขณะเดินผ่านบ้านนายไชน้อย (ชื่อสมมุติ) ได้ยินนายไชน้อย กล่าวกลอนมนโรรหาดังลั่นจึงตะโกนไปว่า “วันนี้สบายใจจริงนะว่าบมโนรรหาดังลั่นไปหมด ได้ลากมาจากไหน” นายไชน้อยตอบมาว่า “เออ สบายใจมากไปปั่นแปะชนะพ่ท่านซึ่งมาหมด “ไปทำอย่างจิงชนะหมด เล่าให้ฟังได้ไหม” นายอิมถาม “ฟังนะข้างดที่อนุโมนานหน้าพ่ท่านออกแล้วเอาสตางค์ปั่นแปะ ถ้ามพ่ท่านซึ่งว่าแทงไหน ข้าก็เอามือหนึ่งกำเงินในหีบออกมา พูดเอาเองว่า แทงหัว มือที่ปิดสตางค์เปิดออก สตางค์แดงปั่นแปะออก ก็อยข้าก็บอกกับรูปหล่อพ่ท่านซึ่งว่า ผิดข้าก็เก็บเงิน ถ้าข้าปั่นออก หัว ก็ทำเงินวางที่ก้อย และพูดว่า พ่ท่านแทงผิดเช่นนี้เรื่อยไปจนหมดหีบ” นายอิมฟังแล้วก็เดินต่อไป ยังบ้านควนชุมตกตอนบ่าย ได้ทราบข่าวว่านายไชน้อยถูกแทงตายเสียแล้ว ได้กลับจากบ้านควนชุม ผ่านบ้านนายทอง (นามสมมุติ) ซึ่งถูกฟันตายอีกคน นายอิมแวะเข้าไปดู ได้ทราบเรื่องละเอียดเล่าให้ข้าพเจ้าฟังต่อ

คำบนบานที่ศักดิ์สิทธิ์ เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2544 เวลาประมาณ 13 นาฬิกา พระครูสุทธธรรมรสเจ้าอาวาสวัดวัดหลวง นอนหลับพักผ่อนอยู่ที่ระเบียงหน้าห้อง รกเก้งสี่ขาคันหนึ่งเล่นเข้ามาจอดใต้ต้นพิกุลหน้ากุฏิประดิษฐานรูปปั้นพ่ท่านซึ่ง มีชายหนุ่มนั่งมา 3 คน 2 คนลงจากรถ คนหนึ่งนั่งกางเกงพรางแบบของทหารหันไปดูรอบๆ คนหนึ่งเดินขึ้นไปบนกุฏิหลังใหญ่

เห็นท่านพระครูสุทธิธรรมรสหลับ เดินเข้าไปล้างในอังสะได้เงินประมาณ 200 บาท แล้วเดินเข้าไปในห้อง อีกคนหนึ่งเห็นพระในกุฎีเผลอ จันทโร เดินเข้าห้องน้ำข้างล่างหลังกุฎี ไปเฝ้าคอยอยู่

อ้ายวัด ควายเพศผู้ตัวหนึ่ง ข้าพเจ้าสอบถามหลายคนแต่ไม่มีใครตอบได้ มันเดินเข้ามาในวัด กินหญ้า กินน้ำ นอนอาศัยหลบนอนอยู่ในวัดจนอ้วนพี สูงใหญ่ เขาใจว งามมาก ใครจะใช้งานอะไร ลากเข็น ไถนา ได้ทุกอย่างอะไร เสร็จแล้วนำมาปล่อยไว้ในวัดพอท่านซึ่งรักมันมาก ในคืนวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ขณะที่พระเกจิอาจารย์ 9 รูป คือพ่อท่านสังข์ วัดดอนตรอ พ่อท่านเนียม วัดบางไทร, พ่อท่านนวล วัดประดิษฐาราม, พ่อท่านจบ วัดธาราวดี, พ่อท่านรื่น วัดน้ำพราย, พ่อท่านชื่น วัดทุ่งชน, พ่อท่านมหาชน วัดโคกเนียน, พ่อท่านเอียด วัดโคกแย้ม, พ่อท่านทัดดี วัดท่าจีน, กำลังเข้าสมาธิแผ่พลังจิต หัวหน้าคณาจารย์เห็นในนิมิตเป็นควาย หรือวัว เขาแดง คล้ายเปลวไฟวิ่งเข้ามาจากหน้าวัดด้านตะวันตก เข้าสู่ด้านหลังโบสถ์ตรงหระประธาน ท่านกวักมือคุณบุญเลิศ นารีเลิศ เข้าไปหาถามว่าพ่อท่านซึ่งมีวัวสักตัวหรือไม่ พระประธานมีอะไร บรรจอยู่ใน มีแต่ควายผู้ตัวหนึ่งใหญ่โต อ้วนพี เขาใจว งามมาก ใช้งานได้ทุกอย่าง ไม่เกเรดุร้าย แต่ต้องขออนุญาตพ่อท่านและบอกมันว่าจะให้ทำอะไร ไถนา ลากเข็นได้ทั้งหมดควายตัวนี้ตายเมื่อใดหาหลักฐานบอกเล่าไม่ได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ดังนี้ (World Tourism Organization, 1997)

1. มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศในการทดแทนฟื้นฟูให้สามารถผลิตและให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไปโดยไม่ลดทอนหรือเสื่อมโทรมลงตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน

2. มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น

3. ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

4. ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากรและวิถีชีวิต

5. เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและใช้วัสดุในท้องถิ่น

6. เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่นภูมิภาคและระดับประเทศ

7. เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบันในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังจึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและสุนทรียภาพพร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศได้ด้วย (GLOBE, 1990)

ตามทฤษฎีของ GLOBE (1990) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีเป้าหมายโดยรวมดังนี้

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

2. เพื่อสร้างคุณภาพในการพัฒนา

3. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

4. เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว

5. เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีหลักการ ดังนี้ (Shirley, 1993)

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว

2. การลดบริโภคที่มากเกินไป และการลดของเสียจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำงานบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาวและเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว

3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาวและช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติการพัฒนาท้องถิ่นและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยพิจารณาด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัดแต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวมแต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ประกอบการประชาชนท้องถิ่นองค์กรสถาบันที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกันรวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. การฝึกอบรมบุคลากรโดยสอดคล้องแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับจะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูลจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10. การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สามารถนำไปสร้างกรอบแนวทางการปฏิบัติ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548) ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อน แล้วจึงพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายหลัง เพื่อให้เหมาะสมกับระบบสาธารณูปโภคที่รองรับเป็นสำคัญ

2. มุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการท่องเที่ยวต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

3. มุ่งพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับทุกๆ ด้าน เพื่อผลักดันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ

4. มุ่งให้ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

5. มุ่งใช้วัสดุและผลผลิตในท้องถิ่น เพื่อช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ทางหนึ่ง และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนไทยในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย
6. มุ่งกระจายรายได้ และนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในระยะยาวของชุมชนท้องถิ่น
7. มุ่งจ้างงานในท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมรูปแบบของงานที่น่าสนใจ เพื่อให้ผลตอบแทนสูงแก่ชุมชนท้องถิ่นนั้น
8. มุ่งพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อจะช่วยยกระดับของบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น
9. มุ่งรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้อยู่รอดในระยะยาวเพื่อเป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวตลอดไป
10. มุ่งทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคระหว่างภาครัฐกิจท่องเที่ยว เพื่อให้การทำงานขององค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐบาลร่วมกันบนหลักการ

จากกรอบแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 ประการ ทำให้ประเทศต่างๆ พยายามหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงเป็นเหตุให้เกิดการจัดประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference of Environment and Development) หรือที่เรียกว่า ประชุม Earth Summit ขึ้น ที่กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 หรือที่เรียกอีกชื่อว่า Rio Summit (ปฏิญญาริโอ) และได้ร่วมลงนามรับรองเอกสารสำคัญ 5 ฉบับ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) คือ

1. ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา(The Rio Declaration on Environment and Development) ประกอบด้วยหลักการ 27 ประการเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของประชาชาติในการดำเนินงานพัฒนา เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

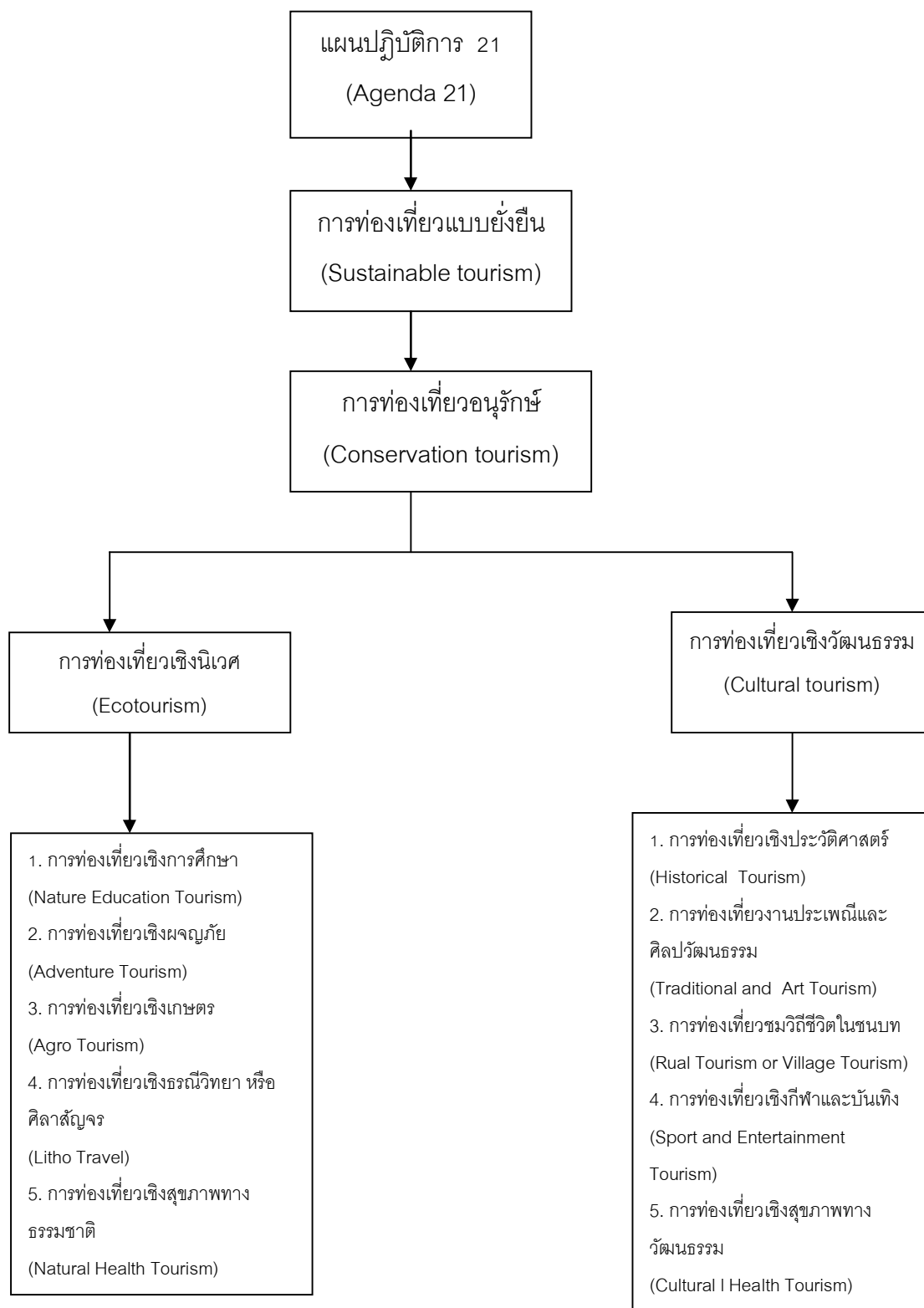
2. แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

3. คำแถลงเกี่ยวกับหลักการเรื่องป่าไม้ เป็นแนวทางในการจัดการ การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับป่าไม้ทุกประเภท อันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาไว้ซึ่งสิ่งมีชีวิตในทุกรูปแบบ

4. กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาระดับก๊าซเรือนกระจก ในบรรยากาศที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสภาวะอากาศทั่วโลก โดยลดปริมาณการปล่อยก๊าซบางชนิดขึ้น สู่อากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงเพื่อใช้เป็นพลังงาน เป็นต้น

5. อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประเทศต่างๆ ยอมรับเอาวิธีการที่จะอนุรักษ์ความหลากหลายชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (และเพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลตอบแทนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันจากการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

จากแผนปฏิบัติการ 21 ดังกล่าวข้างต้นทำให้การท่องเที่ยวต้องปรับตัวสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้นำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แล้วจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็นำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อีก 2 รูปแบบ ดังภาพที่ 18

ภาพที่ 18 รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21

ที่มา: บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548

รูปแบบที่ 1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวธรรมชาติวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมหรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้น จัดขึ้นเพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นต้น

องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พอสรุปได้ 6 ด้าน (บุญเลิศ จิตต์ตั้ง วัฒนา. 2548) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาสถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย

2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาธุรกิจด้านบริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจ โดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมด้วย

4. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่อแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ

5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาในการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเองและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

6. องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวทางขององค์การท่องเที่ยวโลก Shirley และ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา เน้นการพัฒนาจัดการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการดูแลอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวโดยเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นคนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลรักษารวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้มาเยือนคือตัวนักท่องเที่ยวในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อความยั่งยืนต่อไป

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว

การประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เหมือนกับการประกอบธุรกิจอื่นๆ ที่ต้องพยายามให้เกิดการบริโภคขึ้น การบริโภคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็มีอุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาบำบัดความต้องการ หรือการบริโภคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจเกิดขึ้นเมื่อมีอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงจูงใจให้เกิดอุปสงค์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายหลัง ฉะนั้นอุปสงค์และอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอะไรเกิดก่อนหรือหลังก็ได้ ถ้าอุปสงค์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงสร้างอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามมา เรียกว่าเป็นการกระทำแบบ Passive จะมีความเสี่ยงน้อย แต่ถ้าสร้างอุปทานของอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวขึ้นก่อนและชักจูงให้เกิดอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามมาเรียกว่าเป็นการกระทำแบบ Aggressive จะมีความเสี่ยงมากกว่า เราจะกล่าวถึงอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อน แล้วจึงจะกล่าวถึงอุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายหลัง

อุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง หมายความว่า จำนวนต่างๆ ของ สินค้าหรือบริการชนิดนั้นที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในระยะเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาสินค้านั้น หรือ ระดับรายได้ต่างๆของผู้บริโภค หรือ ณ ระดับราคาต่างๆ ของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง

อุปสงค์ (Demand) หมายถึงความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ของผู้บริโภค รวมความสามารถในสนองความต้องการดังกล่าว กล่าวอย่างสั้นๆ อุปสงค์หมายถึง ความต้องการ (want) บวกด้วยอำนาจซื้อ (purchasing power) ถ้าเป็นความต้องการที่เกินกว่า อำนาจซื้อ เราไม่เรียกว่า อุปสงค์หรือเราอาจเรียกปริมาณเสนอซื้อที่พร้อมด้วยอำนาจซื้อว่า เป็น Effective demand และเรียกความต้องการซื้อที่ยังที่พร้อมด้วยอำนาจซื้อ หรือการมีอำนาจซื้อแต่ยังไม่มีความต้องการซื้อว่าเป็น Potential demand (นราทิพย์ ชูติวงศ์, 2546: 25)

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยว

โดยทั่วไปค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยว จะมีค่ามากกว่าหนึ่งเนื่องมาจาก (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2531)

1. ความสามารถทดแทนได้ของสินค้าอื่น หรือแม้แต่สินค้าการท่องเที่ยวประเภทเดียวกันต่อตัวสินค้าการท่องเที่ยว หากสินค้าการท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่ไม่สามารถหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้แล้ว ผู้บริโภคก็ต้องอุปโภคและบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวโดยไม่มีสิทธิเลือก
2. ขนาดของความจำเป็นที่จะแข่งขันกับสินค้าตัวอื่น เนื่องจากสินค้าและบริการการท่องเที่ยวยังอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะแข่งขันกับสินค้าประเภทอื่นๆ ได้ นักท่องเที่ยวที่เก็บสะสมเงินทองไว้เพื่อการท่องเที่ยวอาจเปลี่ยนใจไม่เดินทางได้ หากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินด้านอื่น
3. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ในกรณีเกิดภาวะความผันผวนที่ทำให้รายรับรายจ่ายของครอบครัวเปลี่ยนไป ก็จะส่งผลกระทบต่อรายจ่ายหรือหดตัวของอุปสงค์ด้วย โดยปกติรายรับของครอบครัวอาจเปลี่ยนแปลงได้ด้วยสาเหตุประการ ได้แก่ รายได้ลดลงจากที่เคยได้รับหรือรายได้คงเดิมแต่รายจ่ายเพิ่มขึ้น การที่รายได้เปลี่ยนแปลงไปนี้สูงขึ้นเป็นผลทำให้ค่าของเงินลดลง รายการค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเป็นหมวดค่าใช้จ่าย หมวดแรกที่จะถูกตัดทอน หรือในทางตรงกันข้าม เมื่อคนมีรายได้มากขึ้น อุปสงค์การท่องเที่ยวก็อาจขยายออกได้มากเช่นกัน

4. ความต้องการการเดินทางท่องเที่ยวตามสมัณิณม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กัว่าสถานที่นั้นอยู่ในสมัณิณมของผู้นคนในยุคนั้นมากน้อยเพียงไร

การศีกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยว

การศีกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยว ควรพิจารณาจากปัจจัยดังนี้ (นิรนาท แก้วประเสริฐ, 2549)

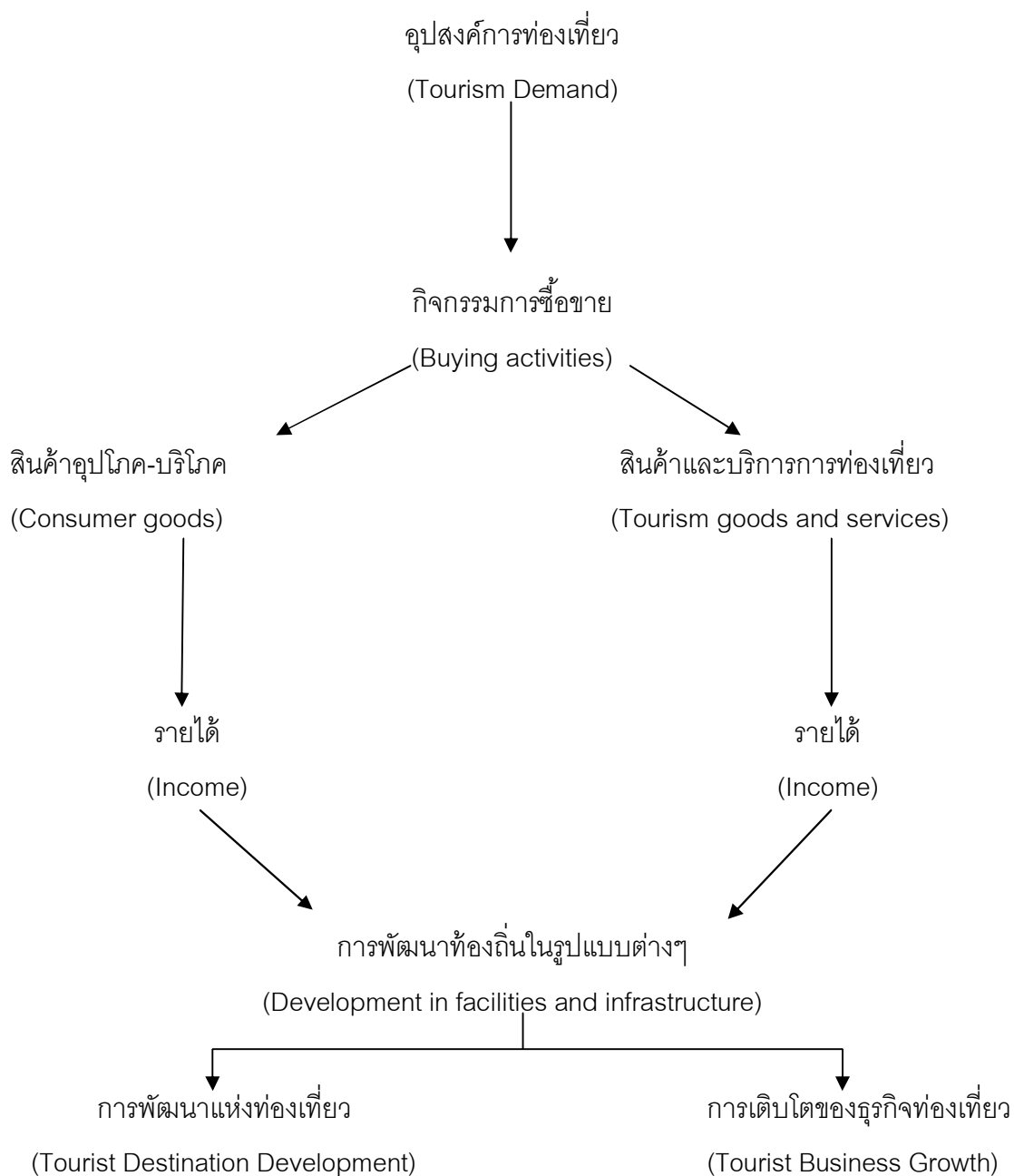
1. จำนวนนักท่องเที่ยว (Tourist Arrivals) ทั้งภายในท้องถิ่น ภายในประเทศและระหว่างประเทศ การสำรวจการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของลูกค้า จึงเป็นงานสำคัญของธุรกิจนอกเหนือไปจาก การสำรวจเพื่อทราบความต้องการเฉพาะ

2. รายได้จากการท่องเที่ยว (Tourist Expenditures) หมายถึงค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวนำใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าเข้าชม ค่าสินค้าของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ แยกตามตลาดนักท่องเที่ยว

3. วันพักเฉลี่ย (Average length of stay) ของตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญรูปแบบกิจกรรมทางการตลาดที่เหมาะสมจะทำให้เพิ่มจำนวนวันพัก ซึ่งเป็นผลให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4. การเพิ่มขึ้นของอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) เช่น สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมไปมาก ห้องพัก บริษัทนำเที่ยว เที่ยวบิน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว และเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน

ความสำคัญของการอุปสงค์การท่องเที่ยว อุปสงค์การท่องเที่ยวเป็นตัวผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าทั่วไป และสินค้าการท่องเที่ยวอย่างอื่นๆ โดยเฉพาะธุรกิจย่อยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว สายการบิน ช่วยเพิ่มการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้นจะดูได้จากภาพที่ 19 ดังนี้

ภาพที่ 19 ความสำคัญของอุปสงค์การท่องเที่ยว

ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นโดยเฉพาะในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆ จะเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนทางธุรกิจมากขึ้น ทั้งประชาชนและนักลงทุนต่างก็พยายามให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากขึ้นเพื่อผลทางด้านรายได้ และรายได้จากการ

ท่องเที่ยวก็สามารถกระจายรายได้ไปสู่ผู้ประกอบการอาชีพในธุรกิจย่อยในลักษณะทวีคูณ (Multiplier Effect) อันก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ นักการตลาดในอุตสาหกรรมตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมากขึ้น พยายามให้อุปสงค์การท่องเที่ยวคงที่หรือเพิ่มขึ้น ดังนั้นกิจกรรมการตลาดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสังคมในปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว ได้แก่

1. ปัจจัยหลักต้น ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสร้างบ้านแปลงเมือง การมีรายได้และระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาการทางด้านการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์
2. ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุทยานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคาการท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และสื่อมวลชน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมีหลายประการ ตลอดจนมีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปริมาณการขยายตัวของธุรกิจย่อยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จะเป็นทั้งปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ยาก ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจสามารถจะคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตลาดท่องเที่ยวบ้าง และสามารถเตรียมกิจกรรมทางการตลาดเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปปัจจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศมีผลกระทบต่อการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมาก เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับอุปสงค์แตกต่างกัน ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีย่อมเอื้ออำนวยให้คนเดินทางมากขึ้นเพื่อไปเจรจาติดต่อธุรกิจ ไปประชุม ไปศึกษาหาความรู้ หรือไปพักผ่อน ปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวกระทำได้ในปริมาณสูงตามอำนาจการซื้อ แต่ประเภทที่กำลังพัฒนาหรือการพัฒนาเศรษฐกิจยังไม่ดีนัก จะให้นักท่องเที่ยวมีอำนาจการซื้อต่ำ และไม่ใช่ว่า

เป้าหมายหลักทางการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยว การดึงดูดลูกค้าเป้าหมายหลัก ผู้ประกอบธุรกิจจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบของการบริการ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับสภาพและฐานะของกลุ่มลูกค้าที่มีเศรษฐกิจดี และมีอำนาจการซื้อสูง จะเห็นได้จากการพัฒนาสินค้าและบริการของธุรกิจโรงแรมมีความแตกต่างกันทางด้านการแข่งขันสูงมาก อัตราการเข้าพัก ที่เพิ่มขึ้นแสดงว่ากิจกรรมทางการตลาดประสบความสำเร็จ สามารถทำให้ อุปสงค์การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นได้ ตัวอย่างข้างล่างนี้ เป็นกลุ่มประเทศพัฒนาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและเป็นผู้ที่ “ให้” การท่องเที่ยว และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นผู้ “รับ” การท่องเที่ยว

2. ปัจจัยทางประชากรศาสตร์

ลักษณะของประชากร ได้แก่ ขนาดและองค์ประกอบของครอบครัว อายุ เพศ การศึกษา ประสิทธิภาพ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ สัญชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วจะมีผลต่อรูปแบบของอุปสงค์และปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ประเทศที่พัฒนาแล้วครอบครัวมีขนาดเล็ก มีบุตรน้อย ต้องทำงานทั้งสามี ภรรยา มีปัญหาการหย่าร้าง มีรายได้พอจะเดินทางท่องเที่ยว และมีพันธะน้อยลง ประเทศที่กำลังพัฒนาเริ่มมีลักษณะครอบครัวแบบนี้ ผู้ประกอบธุรกิจควรปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับลักษณะต่างๆ ของประชากร

องค์การสหประชาชาติได้ประมาณว่า ราวปี ค.ศ. 2025 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของโลกจะมีประมาณร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด หรือคิดเป็นจำนวน ราว 1.6 พันล้านคน นอกจากการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจะแตกต่างกันเนื่องจากอายุแล้วการศึกษาก็ทำให้เพิ่มปริมาณอุปสงค์ด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดรายการนำเที่ยวเพื่อไปศึกษาในต่างประเทศ ให้แก่เยาวชน และการจัดนำเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ เพิ่มมากขึ้นทุกปี

3. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิศาสตร์ของประเทศผู้ซื้อจะมีผลกระทบทำให้อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติแตกต่างกัน และเป็นสิ่งที่กำหนดประเภทของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่ผู้ซื้อต้องการไป เช่น นักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศที่แวดล้อมด้วยทะเลย่อมต้องการไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทภูเขา เมืองนักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีอากาศหนาว เช่น ชาวสแกนดิเนเวีย นิยมไปพักผ่อนในประเทศที่มีอากาศอบอุ่นหรือชายทะเล เช่น นิยมไปแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจากลักษณะทางภูมิประเทศ และภูมิอากาศจะให้รูปแบบอุปสงค์ต่างกันแล้ว ผู้พักอาศัยในเมืองใหญ่มักนิยมเดินทางแบบเข้าไป เย็นกลับ มากกว่าคนในชุมชนเล็กๆ ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยว และโรงแรมควรพิจารณาลักษณะทางภูมิศาสตร์ของลูกค้าด้วยว่าส่วนใหญ่มาจากประเทศใดและ

จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวใดจะจูงใจลูกค้าได้มาก เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการและส่งเสริมการตลาดให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

4. ปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคม

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม จะหล่อหลอมความคิด รสนิยม และทัศนคติในการบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว สังคมตะวันตกมีลักษณะเปิดเผยจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงชาวตะวันตกเดินทางท่องเที่ยวได้บ่อยและไกลมากกว่าผู้หญิงชาวเอเชีย และตะวันออกกลาง ซึ่งไม่นิยมเดินทางโดยลำพัง หรือท่องเที่ยวแบบผจญภัยมากเกินไป การท่องเที่ยวแบบผจญภัยจึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยววัยหนุ่มสาวชาวตะวันตก นอกจากนี้คือนิยมของการมีบ้านพักหลังที่สอง เพื่อพักผ่อนในชนบทหรืออยู่ชายทะเล ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าต่อชีวิต ส่วนประเทศในแถบเอเชียที่เจริญพัฒนาไปมาก เช่น ประเทศญี่ปุ่น หญิงสาวโสดชาวญี่ปุ่น และอยู่ในวัยทำงานจะมีรสนิยมในการท่องเที่ยวหรูหรา สะดวกสบาย นับเป็นลูกค้าเป้าหมายสำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง นอกเหนือไปจากคู่ฮั่นนิมูน ซึ่งนิยมเดินทางไปพักผ่อนต่างประเทศหลังจากแต่งงานมาก สรุปได้ว่าทัศนคติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งสามารถกำหนดรสนิยม ค่านิยม ปริมาณ ระดับ และรูปแบบของการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวได้

5. ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย

การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของประเทศอาจทำให้การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงและ/หรืออาจทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวแตกต่างกัน เนื่องจากมีความรู้สึกปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัยในการจะเดินทางท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น เกิดภาวะสงคราม การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง ถ้านักท่องเที่ยวหวั่นเกรงเรื่องความปลอดภัย อุปสงค์จะลดลง มีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น สายการบินต้องระงับเส้นทางบินชั่วคราว อัตราการเข้าพักโรงแรมลดลงจนอาจต้องปลดพนักงาน การท่องเที่ยวภายในประเทศลดลงแม้แต่ตลาดท่องเที่ยวภายในประเทศเองก็หยุดชะงัก การฟื้นฟูต้องใช้เวลาพอสมควร สำนักงานงานท่องเที่ยวของประเทศ จำเป็นต้องริบประชาสัมพันธ์เพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์ธุรกิจภาคเอกชนต้องเร่งการส่งเสริมการตลาดและการขาย นอกจากนี้ประเทศที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวย่อมสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวได้ว่า จะได้รับการบริการที่มีมาตรฐาน ไม่ถูกหลอกลวงและได้รับสิทธิการคุ้มครองการบริโภคด้วย เช่น ประเทศไทยมี พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 นักท่องเที่ยวสามารถเรียกร้องขอให้ชดใช้ได้ถ้าไม่ได้รับการบริการตามข้อตกลงที่ธุรกิจนำเที่ยวได้ให้ไว้ กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญในการเพิ่มลดอุปสงค์ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน

เช่น พ.ร.บ. เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ได้นานที่สุด ให้นักท่องเที่ยวชื่นชมและอยากกลับมาเยือนอีก

6. ปัจจัยทางสื่อสารมวลชน

ข้อมูลข่าวสารทุกชนิดจากสื่อมวลชนสามารถสร้างความเชื่อถือ มั่นใจ หรือไม่มั่นใจ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ช่วยสร้างความรู้จัก ค้นเคย การต่อต้าน หรืออยากรู้ อยากเห็นมากขึ้น และช่วยในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ทั้งนี้ข่าวสารทางลบ เช่น ปัญหาการเมือง การต่อสู้ระหว่างชนชาติ โรคระบาด ความไม่ปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวเป็นผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยว ปัญหาภาพลักษณ์ทางลบของไทย เช่น ปัญหาโสเภณีเด็ก โรคเอดส์ การจลาจลทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนใจ เบี่ยงเบนการซื้อรายการนำเที่ยวไปยังประเทศอื่นที่มีลักษณะภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมใกล้เคียงกับประเทศไทยแทน

สื่อมวลชนที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ โทรทัศน์ และกิจกรรมเวลาว่างที่คนในสังคมปัจจุบันทำมากที่สุดคือ การดูโทรทัศน์ การส่งเสริมและการโฆษณาธุรกิจท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวเกิดอุปสงค์ที่หลากหลายละช่วยให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเร็วขึ้น

7. ปัจจัยทางการเปรียบเทียบราคา

การเปรียบเทียบราคาการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีอุปสงค์แตกต่างกัน โดยการเปรียบเทียบราคาส่งกับบริษัทที่เป็นคู่แข่ง หรือกับราคาปีก่อนหน้านี้ ราคาจะแสดงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ประกอบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่กล่าวก่อนหน้านี้แล้วทำให้อุปสงค์แตกต่างไปจากเดิม ราคาการท่องเที่ยวของประเทศต้นทางและปลายทางที่จะไปก็มีผลกระทบต่ออุปสงค์ ถ้าแตกต่างกันมากนักท่องเที่ยวที่มีอำนาจการซื้อสูงจึงจะสามารถไปได้ และถ้าราคาการท่องเที่ยวที่จุดหมายปลายทางไม่แพงมากนักก็จะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาได้ในระยะเริ่มแรก เมื่อมีความนิยมชมชอบก็จะกลับมาเที่ยวอีกในขณะนี้ค่าเงินบาทของไทยลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา 1\$ U.S. ประมาณ 40 บาท ทำให้ราคาการท่องเที่ยวของไทยมีราคาถูกกว่าจะเป็นคู่แข่งทางการตลาดการท่องเที่ยวได้

8. ปัจจัยทางการเคลื่อนย้ายส่วนบุคคล

การเดินทางส่วนตัวโดยเฉพาะทางรถยนต์ช่วยให้การท่องเที่ยวภายในประเทศ และเดินทางไปยังประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกันเจริญเติบโต เช่น การเดินทางท่องเที่ยวของชาวยุโรป การเดินทางแบบส่วนตัว มีเป็นจำนวนมากในช่วงวันหยุดพักผ่อนหรือสุดสัปดาห์ เนื่องจากถนนหนทางเชื่อมติดต่อกันโดยตลอด ประมาณได้ว่าประชากรทุกๆ 1,000 คนในประเทศสหรัฐอเมริกา

มีรถยนต์ส่วนตัว 600 คน ในเยอรมนีตะวันตก (ปี 1990) มีรถยนต์ส่วนตัว 500 คน ในประเทศอังกฤษและประเทศในยุโรปอื่นๆ มีรถยนต์ส่วนตัว 400 คน (Middleton, 1994) การเดินทางส่วนตัวเป็นอุปสงค์ที่แตกต่างกันมาก มีราคาหลากหลายตามอุปสงค์ของลูกค้า นอกจากนี้การมีรถยนต์ส่วนตัวจะทำให้เกิดเสรีภาพในการเดินทางทั้งในเรื่องการเตรียมการ เวลาและสถานที่ มีการวางแผนการเดินทางให้เหมาะสมกับสภาวะส่วนตัวมากขึ้น และอาจจะทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวได้ เช่น จากการหยุดพักผ่อนานๆ ในช่วงฤดูร้อนมาเป็นการท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสั้นๆ ทำให้มีโอกาสเดินทางได้บ่อยขึ้น หรือ เดินทางแบบเข้าไปเย็นกลับ แทน

9. ปัจจัยทางเทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคมขนส่ง

เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมขนส่งสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจองและการออกบัตรโดยสารโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ลูกค้าได้รับความชัดเจน และรวดเร็วในการซื้อ นอกจากนี้คือการใช้คอมพิวเตอร์ในธุรกิจโรงแรม เช่น การเข้าพัก การคืนห้องพัก การเก็บเงินค่าที่พัก การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยย่อมแสดงถึงระดับมาตรฐานในการให้บริการและช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจได้รวดเร็วขึ้นว่าจะเลือกใช้บริการของธุรกิจที่ได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด

การจัดการด้านอุปสงค์และด้านอุปทานของการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของนักท่องเที่ยว การจ้างงาน ระดับค่าครองชีพทั้งในเมืองที่เป็นต้นทางและเมืองปลายทางต่างๆ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ปัจจัยทางด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ อุปนิสัยการเดินทาง การรับรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ระยะเวลาว่าง สุขภาพ เป็นต้น
3. ปัจจัยภายนอกอื่นๆ เช่น การมีอยู่ของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภูมิอากาศ ภาวะเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ กฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้นหากแหล่งท่องเที่ยวใดแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งประสงค์จะให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาพักผ่อนแล้ว แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ควรศึกษาและควบคุมปัจจัยที่ควบคุมปัจจัยที่ควบคุมได้ ให้ส่งผลบวกต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากพยายามสร้างเงื่อนไขทางด้านอุปสงค์ที่ช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการแล้ว การจัดการทางอุปทานที่ดีก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและบอกต่อไปยังนักท่องเที่ยวรายอื่นๆ ได้เสนอให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการบริหารตามสายการผลิตที่ดี กล่าวคือ มีการบริหาร

จุดต่างๆ ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวตามกระแสการไหลเวียนของนักท่องเที่ยว (เช่น ควรมีการบริหาร การให้บริการนักท่องเที่ยวตั้งแต่ที่สนามบิน ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว การเดินทางไปยังที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร ตัวแทนท่องเที่ยว บริษัทรถเช่า จุดท่องเที่ยวต่างๆ ไปจนกระทั่งถึงโรงพยาบาล) ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพอใจสูงสุดในการท่องเที่ยว

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยว

การตลาดการท่องเที่ยว (Marketing of Tourism) เป็นการตลาดระดับจุลภาค หรือ การตลาดของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่างๆ กันดังนี้ (ฉลองศรี พิมล สมพงษ์, 2542)

วินิจ วีรยางกูร ได้ให้ความหมายว่า “ปรัชญาทางการจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการ ของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ กำลังอยู่ในความต้องการเพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุดในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้” (วินิจ วีรยางกูร, 2532)

ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ ได้ให้ความหมาย “การศึกษาองค์ประกอบ (การผลิตและการ บริโภคสินค้าและบริการ) ทางการท่องเที่ยว เพื่อใช้กำหนดลู่ทางในการพัฒนาสินค้าทางการ ท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดนักท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ อุปสงค์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Demand) และอุปทานทางการท่องเที่ยว (Tourism Supply)” (ธรรมบุญ ประจวบ เหมาะ, 2529)

Alastair M. Morrison ได้ให้ความหมายว่า “กระบวนการจัดการแผนงานอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการต้อนรับ ที่กระทำอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่องการวิจัย การปฏิบัติการ การ ควบคุม และประเมินกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความจำเป็น ความต้องการ ความพอใจของ ลูกค้า และบรรจวัตถุประสงค์ขององค์การ” Morrison ได้เน้นว่า แผนงานตลาดจะประสบ ความสำเร็จอย่างสูงสุด ด้วยความพยายามของบุคลากรในองค์การทุกคน (Morrison, 1989)

องค์การท่องเที่ยวแห่งโลก (World Tourism Organization) ได้ให้ความหมายว่า “ปรัชญา ของการจัดการให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการวิจัย การพยากรณ์ และการเลือก ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับตลาด โดยบรรจวัตถุประสงค์และให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด แก่องค์การ” (Coltman, 1989)

Middleton ได้ให้ความหมายว่า “การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว (อุปสงค์) และการจัดองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (อุปทาน) ให้สอดคล้องกับอุปสงค์โดยให้ความสำคัญของส่วนประสมการตลาด เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง” (Middleton, 1994)

ส่วนประสมการตลาด) หมายถึง ปัจจัยทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ บริษัทต้องใช้ร่วมกันเพื่อสนองความต้องการของลูกค้า ได้แก่

1. ผลិតภัณฑ์ ประกอบด้วย รูปลักษณ์ คุณภาพ รูปแบบ ขนาด ตราสินค้า การบรรจุหีบห่อ ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ สายลิตภัณฑ์ การรับประกัน การติดตั้ง การให้บริการ ฯลฯ
2. ราคา ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการตั้งราคา วิธีการตั้งราคา นโยบายและกลยุทธ์ราคา ฯลฯ
3. การจัดจำหน่าย ประกอบด้วย ช่องทางการจัดจำหน่าย และการกระจายสินค้า
4. การส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย การโฆษณา การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ การขายโดยใช้พนักงานขาย และการส่งเสริมการขาย

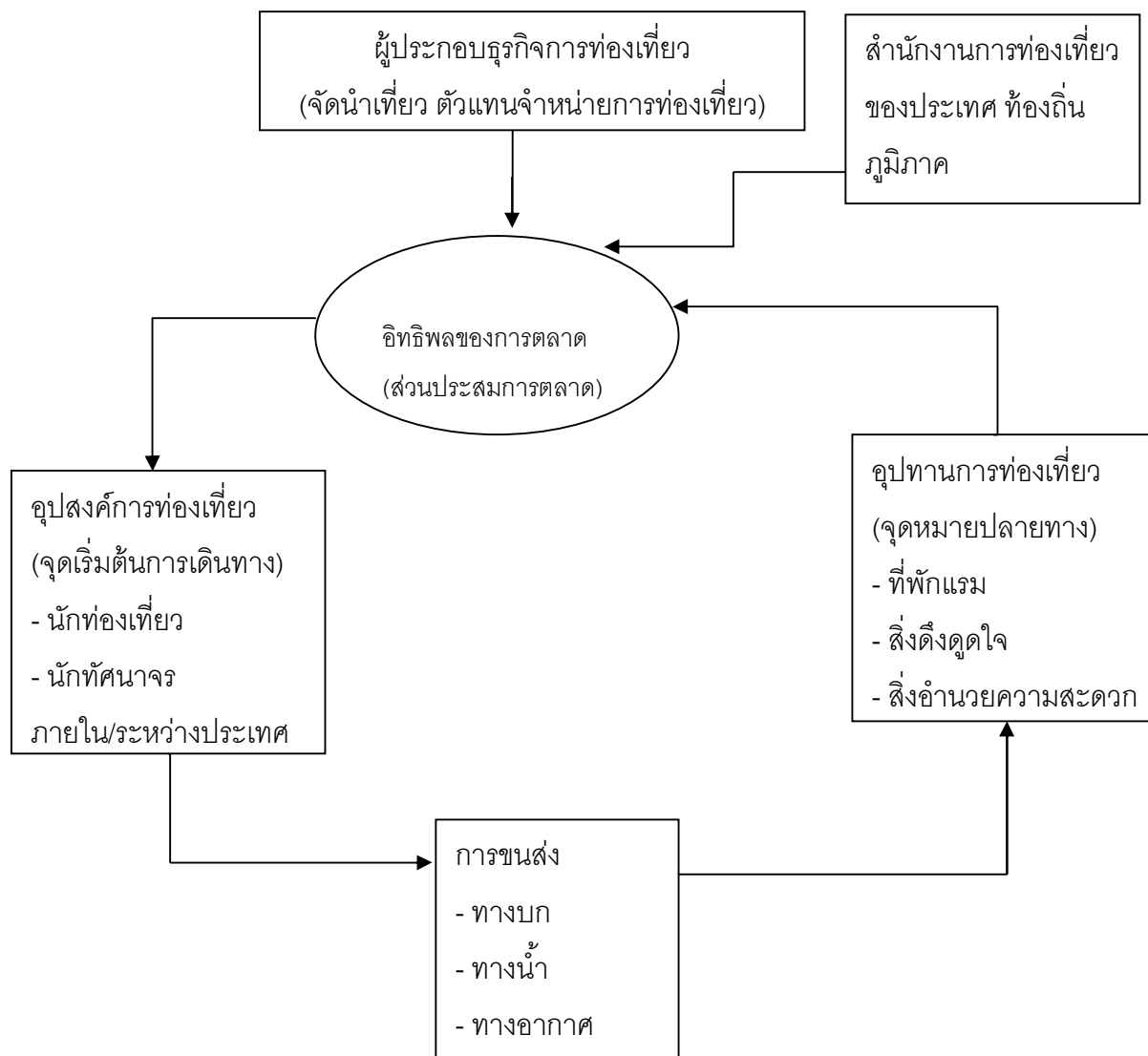
ส่วนประสมการตลาดนี้ถือว่าเป็นปัจจัยภายใน และเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่บริษัทสามารถควบคุมได้ ซึ่งถ้าใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย และสัมพันธ์กับปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ก็จะประสบความสำเร็จในการจำหน่ายสินค้าและบริการ เป็นที่พอใจของผู้บริโภคและเหนือกว่าคู่แข่ง

สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม นอกจากจะใช้ส่วนประสมทางการตลาดข้างต้นแล้ว เช่น บุคลากร การบรรจุหีบห่อ หรือการนำเสนอสินค้าและบริการที่จัดรวมไว้อย่างดี การจัดโปรแกรมตามความต้องการของนักท่องเที่ยว การประสานงานกันระหว่างองค์กรธุรกิจ ดังนั้น ส่วนประสมทางการตลาดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และโรงแรม อาจเป็น 8 Ps หรือมากกว่านั้น

บทบาทของการตลาดต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จากคำจำกัดความของการตลาดการท่องเที่ยวของ Middleton ที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว การจัดหาสินค้าและบริการของผู้จัดบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องใช้ส่วนประสมการตลาดมาเป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญนั้น ทำให้เห็นบทบาทและความสำคัญของส่วนประสมการตลาดมากขึ้น ซึ่งทำให้ทั้งอุปสงค์ และอุปทาน มีความสอดคล้องต้องกัน

แผนภาพข้างล่างนี้จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยว และ อิทธิพลของการตลาด การรู้ถึงความต้องการและพฤติกรรมการซื้อของนักท่องเที่ยวทุกประเภท มีความสำคัญต่อการจัดหาสินค้าและบริการ ให้ตรงกับความต้องการนั้นๆ มากที่สุด ถ้านักท่องเที่ยว เดินทางมาส่วนตัว อาจได้รับอิทธิพลจากการตลาดน้อยเพราะนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะวางแผนการเดินทางเอง แต่นักท่องเที่ยวที่ซื้อทัวร์เหมา จะต้องเดินทางท่องเที่ยวตามรายการและเวลาที่ผู้ประกอบการธุรกิจจัดนำเที่ยวเป็นผู้กำหนดตั้งแต่การไ้ยานพาหนะ ที่พัก การมาชมสถานที่และ บริโภคกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ จัดหาสินค้าและบริการตามรายการจำเป็นต้องใช้ ส่วนประสมของการตลาดมาเป็นอิทธิพลทางการตลาด ที่ทำให้อุปสงค์และอุปทานสอดคล้องกัน กระตุ้นและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางมากขึ้น ทั้งนี้สำนักงานการท่องเที่ยวของ รัฐ ก็มีบทบาทสำคัญในการวางแผน กำหนดนโยบาย และกลยุทธ์การตลาดทั้งตลาดต่างประเทศ และตลาดในประเทศ (National Ecotourism Strategy, 1994)

ภาพที่ 20 ที่มา : ดัดแปลงจาก Middleton (1994). Marketing in Travel and Tourism. p.11.

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การตลาดเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวใช้ในการจัดอุปทานและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด นอกเหนือจากการใช้กลยุทธ์ 4 Ps แล้ว การวิจัยตลาด และการพยากรณ์ยังช่วยให้ทราบความต้องการและแนวโน้มในการบริโภคของนักท่องเที่ยว แนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว วงจรชีวิตของทรัพยากรการท่องเที่ยว ความหลากหลายและสมบูรณ์ของข้อมูลที่สำคัญต้องให้นักท่องเที่ยว จึงนับว่างานการตลาดเป็นเครื่องมือสำคัญที่สร้างแรงจูงใจให้คนอยากเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น จนทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโตมากกว่าอุตสาหกรรมใด ๆ ในปัจจุบัน

ลักษณะของการตลาดการท่องเที่ยว

ตลาดการท่องเที่ยวเป็นตลาดบริการที่ลูกค้ามีอิสระในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการมากที่สุด องค์ประกอบของตลาดมีลักษณะเฉพาะดังนี้

1. ผู้ซื้อ ได้แก่ นักท่องเที่ยว ทักคนจร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงสูงมาก เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ราคาการท่องเที่ยว ฤดูกาล สมัยนิยม รสนิยม ทักษะคติ ประสบการณ์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว และเหตุการณ์สำคัญอื่นๆ ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ แต่อาจสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะมีผลกระทบอะไรบ้างต่อตลาดการท่องเที่ยวและทำให้การวางแผนการตลาดมีความลำบากมากขึ้น ผู้วางแผนงานจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของตลาด และเตรียมกิจกรรมทางการตลาด เพื่อแก้ไขสถานการณ์ทางการตลาดที่อาจเปลี่ยนแปลงไป

2. ผู้ขาย ได้แก่ ผู้ประกอบการจัดหาสินค้าและบริการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคในการแปรรูปสินค้าและบริการ เช่น ที่พักโรงแรม การเดินทางโดยเครื่องบิน การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การเข้าชมการแสดงในสถานที่และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และสินค้าบริการอื่นๆ ในสายของสินค้าเดียวกัน และขายสินค้าให้แก่กลุ่มผู้ซื้อดังนี้คือ การขายตรงให้นักท่องเที่ยว การขายให้แก่ผู้ผลิตรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย และการขายให้แก่บริษัทตัวแทนจำหน่าย ผู้ผลิตรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย และบริษัทตัวแทนจำหน่ายจะเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

3. สินค้าและบริการ สินค้าในตลาดการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

3.1 สินค้าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล เขตรักษาพันธุ์พืช และสัตว์ป่า ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ฯลฯ

3.2 สินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกเป็นหลายชนิด ได้แก่

3.2.1 สิ่งก่อสร้างที่สำคัญ เช่น อนุสาวรีย์ทางประวัติศาสตร์ วัด โบสถ์ สถานที่สำคัญทางศาสนา ศิลปะ สถาปัตยกรรม พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ สวนสนุก ท่าเรือ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

3.2.2 สิ่งดึงดูดใจทางด้านวัฒนธรรมและสังคม ทั้งรูปธรรมและนามธรรม เช่น ศาสนา ภาษาเทศกาล ประเพณี ศิลปหัตถกรรม สิ่งบันเทิงต่างๆ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม อาหาร การแต่งกาย ทศนคติ ความเชื่อ ฯลฯ

3.2.3 สินค้าและบริการที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ได้แก่ สายการบินและการขนส่ง ที่พักแรม อาหารและเครื่องดื่ม การจําหน่ายสินค้าของที่ระลึก กิจกรรมการท่องเที่ยว บันเทิงและพักผ่อน ฯลฯ

ลักษณะเฉพาะของสินค้าการท่องเที่ยว แตกต่างจากสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไปอย่างชัดเจนดังนี้

1. สินค้ามีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้อง หรือสัมผัสก่อนการตัดสินใจซื้อได้ เช่น การเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ลูกค้าจะซื้อจากจินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว และประสบการณ์

2. สินค้ามีเอกลักษณ์ มีเฉพาะแบบเดียวไม่เหมือนใคร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ หรือสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอาจมีบางส่วนที่สร้างเลียนแบบจนดูเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันได้ แต่ผู้ขายก็ต้องพยายามเลือกสรรใช้กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่างในตัวสินค้าให้มีความแปลกแตกต่างจากสินค้าของคู่แข่ง และอยู่ในความนิยมของลูกค้าเพื่อรักษาตลาดไว้

3. การผลิตและบริโภคสินค้าเกิดขึ้นในเวลาและสถานที่เดียวกัน เช่น การเดินทางโดยเครื่องบินการเข้าพักในโรงแรม ลูกค้าจะสามารถบริโภคได้ในเวลาและสถานที่ที่กำหนดเท่านั้น

4. กระบวนการซื้อขายสินค้าและบริการไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่น การซื้อรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย ผู้ประกอบธุรกิจจําหน่ายต้องให้บริการตั้งแต่เริ่มออกเดินทางจนกลับถึงบ้าน หรือกลับมาถึงจุดเริ่มต้นของการเดินทาง กระบวนการซื้อขายจึงสิ้นสุด การ

เดินทางโดยเครื่องบิน และการเข้าพักในโรงแรมก็เช่นเดียวกัน ผู้ซื้อได้รับการบริการตลอดเวลาการบริโภคสินค้านั้น

5. สินค้ามีลักษณะ “เน่าเสีย” ถ้าลูกค้าไม่มาบริโภคหรือใช้บริการในเวลาที่กำหนด เช่น การยกเลิกการเดินทางของกลุ่มทัวร์ สินค้าและบริการจะถูกทิ้งไปเฉยๆ เป็นลูกโซ่ ตั้งแต่การยกเลิกเที่ยวบินโรงแรม ร้านอาหาร และการนำชมสถานที่ต่างๆ ถ้าไม่มีลูกค้าอื่นมาซื้อสินค้าและบริการทันในเวลานั้นสินค้าบริการนั้นก็เสียไปเลย รายได้สูญเปล่า ไม่มีโอกาสในการขายมากเหมือนสินค้าอื่น

6. สินค้าการท่องเที่ยวจะขายได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฤดูกาล สภาพภูมิอากาศ เช่น ที่พักแรมตามสถานที่ตากอากาศชายทะเลจะเต็มเฉพาะฤดูร้อน ในฤดูหนาวแทบไม่มีคนเข้าพัก ความต้องการเดินทางโดยเที่ยวบินวันจันทร์หรือวันศุกร์ จะมากกว่าเที่ยวบินวันอังคารถึงวันพฤหัสบดี

7. การซื้อขายสินค้าการท่องเที่ยวมักเป็นการซื้อขายร่วมกันในคราวเดียวกัน ถึงแม้จะต่างเจ้าของกัน จึงต้องการความร่วมมือทางธุรกิจสูง เช่น การซื้อขายตั๋วเครื่องบินและบริการเรือสำราญ และการซื้อขายสินค้าการท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่ง ก่อให้เกิดการซื้อขายสินค้าและบริการทางตรงและทางอ้อม เช่น การเดินทางโดยเรือสำราญ ลูกค้าต้องการสินค้าและบริการอื่นๆ ที่ทำเรือที่จอดแวะ เช่น การเที่ยวชมสถานที่ รถยนต์รับจ้าง ร้านขายสินค้าของที่ระลึก

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว คือ การกระทำหรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวแสดงออกมาทางร่างกาย ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการท่องเที่ยว เช่น จำนวนวันพักของนักท่องเที่ยว เพื่อนร่วมเดินทาง รูปแบบการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว เป็นต้น พฤติกรรมนักท่องเที่ยวถูกกำหนดจากสิ่งกระตุ้น ความปรารถนา ความต้องการ และความคาดหวังของบุคคลต่างๆ ในสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่

1. สิ่งกระตุ้นในการเดินทาง เช่น สิ่งต่างๆ ที่กระตุ้นความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น การแนะนำจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น บริษัทนำเที่ยว หน่วยงานรัฐบาล
2. ข้อกำหนดของบุคคลในสังคม เป็นลักษณะของข้อบังคับในการตั้งวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยวในรูปแบบที่แตกต่างกัน

3. การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบภายนอก กำหนดความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวในการให้บริการของผู้ประกอบการ ภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่ผ่านมาของนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดทางด้านราคาและเวลา เป็นต้น

นักท่องเที่ยวเป็นผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าและบริการแตกต่างจากการบริโภคสินค้าจำเป็นและสินค้าอุตสาหกรรมทั่วไป ผู้ประกอบการธุรกิจจำเป็นต้องค้นหา หรือวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมอย่างไร ก่อนและหลังการใช้บริการอย่างไร เพื่อช่วยให้ฝ่ายการตลาดสามารถจัดกลยุทธ์และกิจกรรมทางการตลาดให้ตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

คำถาม 7 คำถามที่นิยมใช้ค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบด้วย 6 Ws และ 1 H ได้แก่ 6 Ws คือ Who, Who, What, Why, When, Where และ 1 H คือ How คำตอบที่ต้องการทราบเพื่อรู้จักพฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบด้วย 7 Os คือ Occupants, Objectives, Organizations, Occasions, Outlets และ Operations สามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550)

ตารางที่ 1 พฤติกรรมผู้บริโภค

คำถาม	คำตอบ	กลยุทธ์ในแผนงานตลาด
1. ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market)	ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย (Occupants) ได้แก่ ประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จิตวิทยา พฤติกรรมผู้บริโภค	กลยุทธ์ 4 Ps หรือมากกว่า Product, Price, Place Promotion ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy?)	สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Objects) ได้แก่ สินค้าและบริการ คุณสมบัติและองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product Components)	กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategies) ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ การบริการ บุคลากร ภาพลักษณ์
3. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy?)	วัตถุประสงค์ในการซื้อ (Objective) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ได้แก่	กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) ศึกษาเหตุจูงใจในการซื้อปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว

คำถาม	คำตอบ	กลยุทธ์ในแผนงานตลาด
	ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และปัจจัยเฉพาะบุคคล	
4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying?)	บทบาทของกลุ่มต่างๆ (Organizations) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย ผู้ริเริ่ม ผู้มีอิทธิพล ผู้ตัดสินใจซื้อ ผู้ซื้อ และผู้ใช้	กลยุทธ์การโฆษณา และการส่งเสริมการตลาด (Advertising and Promotion Strategies) โดยใช้กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มเป้าหมายเป็นแนวทางสร้างสรรค์การโฆษณา และเลือกใช้สื่อโฆษณาให้เหมาะสม กับกลุ่ม(นักทองเที่ยว)
5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy?)	โอกาสในการซื้อ (Occasions) ช่วงฤดูกาลของปี ฤดูกาลท่องเที่ยว เทศกาล โอกาสพิเศษ วันหยุด เวลาว่าง	กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) เช่น ส่งเสริมการตลาดนอกฤดูกาลท่องเที่ยว การส่งเสริมการขายความร่วมมือระหว่างธุรกิจ (Partnership)
6. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy?)	แหล่งหรือสถานที่จำหน่าย (Outlets) เช่น สำนักงาน ตัวแทนจำหน่าย ฯลฯ	กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) โดยผ่านสถาบันการค้าส่ง สถาบันการค้าปลีก และช่องทางพิเศษ อื่นๆ
7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy?)	ขั้นตอน (Operations) ในการตัดสินใจซื้อ การรับรู้ปัญหาหรือความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินผลพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อ ความรู้สึกหลังการซื้อ	กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) และราคาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจซื้อ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

ผลิตผลของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ บริการซึ่งลูกค้าจะเลือกซื้อเมื่อเกิดความพึงพอใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการมีดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539)

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดให้ผู้คนเดินทางมาเยือนท้องถิ่นนั้นๆ อันจะมีสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งงานเทศกาลและงานประเพณีประจำปีที่มีอยู่ในท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำน้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยานสวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลทراب เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) เป็นต้น

1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนาได้แก่ วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ ศาสนสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน

1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของงานพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตเช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบทศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่/สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมือง

2. ความปลอดภัย ในการตัดสินใจเลือกจุดหมายการเดินทางการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นประการสำคัญ มาตรการรักษาความปลอดภัยจึงต้องมีประสิทธิภาพและทั่วถึงทุกแหล่งท่องเที่ยว

3. โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีรถโดยสาร ท่าเรือ ไฟฟ้า น้ำ ประปา ระบบสื่อสาร ที่ทันสมัย เป็นต้น โดยปกติแล้ว รัฐจะต้องเป็นผู้ลงทุนจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกสบายของประชาชนในท้องถิ่น หรือหากเป็นการลงทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประชาชนในท้องถิ่นก็ควรเป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างถาวร

4. สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสถานที่ หรือบริการ ที่ส่วนใหญ่ เอกชนจะเป็นผู้จัดหาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในรูปแบบการประกอบการทางธุรกิจแต่ก็มีบริการของรัฐอยู่ในบางส่วนด้วย

5. การคมนาคม เมื่อผู้ซื้อเดินทางมาซื้อบริการถึงที่ผลิต การคมนาคมขนส่งทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศจะต้องสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย 3 ทางคือ

5.1 ทางบก มีถนนที่พาหนะต่างๆผ่านเข้า-ออก ได้สะดวก หรือมีบริการรถไฟ

5.2 ทางน้ำ มีท่าเทียบเรือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ

5.3 ทางอากาศ มีท่าอากาศยานทันสมัย มีสายการบินมาลงมาก

6. พืชการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร มีการผ่อนคลายระเบียบพืชการเข้าเมืองให้สะดวก รวดเร็ว มีบริการให้ข่าวสาร บริการจองห้องพัก บริการขนส่งผู้ที่พัก เป็นต้น

7. ที่พัก มีโรงแรมระดับต่างๆ ให้เลือก มีอัตราค่าที่พักเหมาะสมกับคุณภาพ สะอาดและมีบริการตามมาตรฐานสากล

8. ร้านอาหาร นอกจากจะมีอาหารให้เลือกหลายชนิดแล้ว จะต้องถูกสุขลักษณะ มีบริการที่สุภาพ และมีการกำหนดราคาที่เหมาะสม

9. บริการนำเที่ยว มีบริการนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีอัธยาศัยไมตรี และมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว

10. สินค้าของที่ระลึก จะต้องมีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคา รวมทั้งการส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อที่สวยงาม การโฆษณา เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์

11. ภาพลักษณ์ เป็นตัวกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยว หากมีภาพลักษณ์ว่าเป็นดินแดนแห่งความฝันของผู้ขายนักท่องเที่ยว ที่สนใจก็จะเป็นกลุ่มชายรักสนุก จึงควรฟื้นฟูภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมด้วยมรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นดินแดนแห่งความเพลิดเพลินในการจับจ่ายทั้งสินค้าพื้นเมือง และสินค้าพื้นเมือง และสินค้าปลอดอากร

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นวิธีที่จะนำให้แหล่งท่องเที่ยวของเราเป็นที่รู้จัก และสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Destination Development)

Kotler (อ้างอิงใน Richardson and Fluker. 2004) ให้ความหมาย แหล่งท่องเที่ยว ว่า สถานที่ทั้งในสภาพที่เป็นจริงและสภาพตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจแบ่งได้หลายระดับ เช่น ในระดับสถานที่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ หรือแม้กระทั่งระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม

ก็ตามเพื่อความสะดวก องค์การท่องเที่ยวโลกได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกตามระดับของการบริหารประเทศ กล่าวคือ แบ่งออกเป็นระดับตามหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และทวีปตามลำดับ

Middeton (อ้างอิงใน Richarson and Fluker. 2004) ได้ให้มุมมองว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. จุดที่น่าสนใจ ได้แก่ จุดที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม พิพิธภัณฑสถาน ศูนย์การค้า สวนสนุก เป็นต้น
2. สาธารณูปโภค ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร คมนาคมขนส่ง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น
3. การเข้าถึง ได้แก่ ความง่ายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการมีทางเลือกในการเดินทางที่หลากหลาย
4. ภาพลักษณ์ ได้แก่ ความคิดและความเชื่อของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว
5. ราคา ซึ่งครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมด ทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าเข้าชม ซึ่งราคาของแหล่งท่องเที่ยวเดียวกันก็อาจแตกต่างกันได้ตามระดับของการเดินทางและการพำนักรหรือแม้กระทั่งตามฤดูกาลของการท่องเที่ยว

การบริหารธุรกิจบริการแบบประสมประสาน 8 ประการ หมายถึงการวางแผนและการบริหารกิจกรรมการตลาด การปฏิบัติการ และทรัพยากรมนุษย์ โดยให้มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีเพื่อให้บรรลุความสำเร็จของธุรกิจ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ หมายถึง ทุกส่วนประกอบของการให้บริการที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ซึ่งแสดงถึงผลประโยชน์ที่ลูกค้าต้องการและเป็นการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า ในเรื่องของบริการนั้นจะต้องเน้นที่ประโยชน์หลัก ที่จะได้รับจากผลิตภัณฑ์หลัก และยังต้องพิจารณา ถึงประโยชน์เพิ่มเติมที่จะได้รับจากผลิตภัณฑ์เสริมด้วย

2. การจัดจำหน่าย พื้นที่ในเว็บไซต์ และเวลาให้บริการ เป็นการตัดสินใจว่าจะส่งมอบบริการให้กับลูกค้าเมื่อใด ควรใช้เวลาเท่าใดในการส่งมอบบริการที่ไหน ผลการตัดสินใจด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อย่างไร การตัดสินใจว่าจะใช้ช่องทางการจัดจำหน่าย ทางด้านกายภาพ เช่น จัดจำหน่าย โดยบริษัทตัวแทนจำหน่าย และ (หรือ) ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการตัดสินใจทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจบริการ การให้บริการข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต จะใช้ฐานข้อมูลที่ส่งมอบผ่านพื้นที่ในเว็บไซต์ในคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ ช่วยอำนวยความสะดวก

ให้กับลูกค้าโดยไม่คำนึงถึงสถานที่ และเวลาธุรกิจสามารถส่งมอบบริการไปยังลูกค้าโดยตรง ในการให้บริการและการติดต่อกับลูกค้าจะต้องคำนึงความคาดหวังของลูกค้า ในด้านความเร็ว และความสะดวกซึ่งเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การส่งมอบบริการให้กับผู้บริโภค

3. การส่งเสริมการตลาดและการให้ความรู้กับลูกค้า เป็นกิจกรรมการสื่อสารและการออกแบบสิ่งจูงใจเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าสำหรับการให้บริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4. พนักงาน พนักงานผู้ให้บริการเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจบริการพนักงานสามารถสร้างการรับรู้ เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการให้กับลูกค้า กล่าวคือ ลูกค้ามักจะพิจารณาถึงคุณภาพการให้บริการ จากการประเมินสิ่งที่เขารับรู้ในบริการที่ได้รับจากพนักงาน ดังนั้นธุรกิจให้บริการที่ประสบความสำเร็จจะต้องให้ความพยายามอย่างมากในการวางแผนด้านกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนา และการจูงใจ พนักงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นพนักงานที่ติดต่อกับลูกค้าโดยตรงหรือพนักงานในสำนักงานที่ทำหน้าที่ด้านบริหารและด้านอื่นๆด้วย

5. ราคาและค่าใช้จ่ายอื่นๆของผู้ใช้บริการ เป็นค่าใช้จ่ายในรูปของเงิน เวลา และความพยายามที่เกิดขึ้นในการซื้อและให้บริการของลูกค้า

6. กระบวนการ เป็นวิธีการดำเนินการหรือการปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับขั้นตอนที่จำเป็นของการให้บริการ กล่าวคือ การสร้างและการส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้าจะต้องอาศัยการออกแบบและปฏิบัติตามกระบวนการที่มีประสิทธิผลในกระบวนการจะอธิบายลักษณะและขั้นตอนในระบบการปฏิบัติงานทางด้านบริการ ซึ่งการออกแบบระบบที่ไม่ดีอาจจะทำให้ลูกค้าได้รับบริการล่าช้าได้ โดยกระบวนการในการบริหารประกอบด้วย

6.1 กระบวนการให้บริการโดยบุคคล เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับเวลาและการเคลื่อนไหวของพนักงาน เช่น ขั้นตอนการเสิร์ฟอาหาร และเครื่องดื่มนบนเครื่องบิน เป็นต้น

6.2 กระบวนการให้บริการเพื่อให้ลูกค้า เป็นขั้นตอนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ลูกค้าได้เป็นเจ้าของบริการนั้น เช่น ระบบการจองตั๋วระบบการจัดคิวต่างๆ เป็นต้น

6.3 กระบวนการจัดสิ่งกระตุ้นทางด้านความคิด เป็นการปฏิบัติการ โดยมุ่งให้เกิดทัศนคติที่ดีในจิตใจของลูกค้า เช่น การอธิบายถึงผลประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับจากการใช้บัตรเครดิต

6.4 กระบวนการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ เป็นการให้บริการทางด้านข้อมูลกับลูกค้า เช่น การให้คำแนะนำหรือการให้ข้อมูลโดยการสาธิตในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉินแก่ผู้โดยสารขณะอยู่บนเครื่องบิน

7. การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ เป็นสิ่งจูงใจที่สามารถมองเห็นได้ ซึ่งจะไปสู่คุณภาพในการให้บริการ

8. การเพิ่มผลผลิต และคุณภาพ นี่ การเพิ่มผลผลิต เป็นวิธีการใช้ปัจจัยนำเข้า ในการให้บริการเพื่อแปรสภาพเป็นผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลูกค้า ดังนั้นผลผลิต ก็คือ ประสิทธิภาพของผู้ให้บริการ กล่าวคือ เป็นผลประโยชน์ที่ส่งมอบให้กับลูกค้า ส่วนปัจจัยนำเข้า ก็คือปัจจัยการผลิตที่ผู้ให้บริการใช้ ซึ่งเป็นต้นทุนของผู้ให้บริการ โดยจะนำมาเป็นแนวทางในการตั้งราคาซึ่งถือเป็นต้นทุนของลูกค้า โดยจะต้องให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกว่าได้รับความประหยัดหรือ ประสิทธิภาพ) ส่วนคุณภาพ เป็นระดับบริการที่สามารถตอบสนองของความจำเป็น ความต้องการ และความคาดหวังของลูกค้า ได้ ซึ่งคุณภาพการให้บริการจะต้องพิจารณาต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเชื่อถือได้ เป็นความสามารถในการให้บริการตามที่สัญญาไว้อย่างมีคุณภาพและถูกต้องแม่นยำ
2. การตอบสนองอย่างรวดเร็ว เป็นความเต็มใจที่ช่วยเหลือและให้บริการแก่ลูกค้าอย่างกระตือรือร้น
3. ความมั่นใจได้ เป็นการแสดงถึงความรู้และมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการที่ทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นในบริการที่ได้รับ
4. ความเห็นใจ การเข้าถึงจิตใจ เป็นการดูแลเอาใจใส่และให้ความสนใจที่ผู้ให้บริการมีต่อผู้ใช้บริการ
5. ลักษณะทางกายภาพ เป็นลักษณะที่ปรากฏให้เห็นหรือสิ่งที่สามารถจับต้องได้ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ อาคารสถานที่ บุคคล เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐกานต์ โรจนุตมะ (2542) การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร ในการศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในประเทศนี้ ได้แยกวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในระยะเวลาต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางจากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานครจำนวน 372 คนในปี พ.ศ.2541 แล้วใช้แบบจำลองโลจิตและแบบจำลองการถดถอยในการวิเคราะห์ จากผลการศึกษาโดยแบบจำลองโลจิต (Logit Model) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวกรุงเทพมหานครคือรายได้ของครอบครัวนักท่องเที่ยวและรูปแบบการเดินทาง โดยรายได้ของครอบครัวนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กับอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวกรุงเทพมหานคร ส่วนรูปแบบการเดินทางที่มีบทบาทในการกำหนดอุปสงค์ดังกล่าวคือ รูปแบบการเดินทางด้วยตนเอง แต่เมื่อพิจารณาในกรอบเวลาที่ลดลง และมีปัจจัยตัวอื่น ๆ ที่มีผลกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น คือ ฤดูกาลและขนาดของครอบครัว สำหรับตัวแปรอื่น ๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ไม่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์ดังกล่าว และจากแบบจำลองการถดถอย (Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร คือ ภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวเดินทางไป และรายได้ของนักท่องเที่ยวของครอบครัวนักท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก สำหรับอายุและอาชีพของนักท่องเที่ยว จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ สำหรับตัวแปรรายได้ของครอบครัวของนักท่องเที่ยว แม้จะไม่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวมากนัก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น ๆ พบว่ารายได้ของครอบครัวของนักท่องเที่ยวยังมีความสำคัญ ในการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยนี้ในทิศทางบวก ส่วนตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้จะไม่มีความสำคัญในการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการวางนโยบายส่งเสริมอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานครได้ โดยอาศัยกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มผู้มีรายได้ครอบครัวค่อนข้างสูงกลุ่มผู้มีอายุค่อนข้างมาก และกลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

นรินาถ แก้วประเสริฐ (2549) การศึกษาวิจัยเรื่องอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางสู่อินโดจีน มุ่งที่จะศึกษาบทบาทของภาครัฐบาล และภาคเอกชนในการส่งเสริมประเทศไทยเป็นประตูหรือศูนย์กลางการท่องเที่ยวสู่อินโดจีน และศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของ

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางสู่อินโดจีน และหาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย จากประโยชน์การเป็นประตูสู่อินโดจีนให้สอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ มีระยะเวลาวันพักและใช้จ่ายในประเทศไทยมากขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) สำหรับการศึกษภาพรวมถึงบทบาทของภาครัฐบาลในการส่งเสริมไทยเป็นประตูหรือศูนย์กลางการท่องเที่ยวสู่อินโดจีน และข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยข้อมูลปฐมภูมิแบ่งออกเป็น การศึกษาบทบาทของภาคเอกชนในการส่งเสริมไทยเป็นประตูหรือศูนย์กลางการท่องเที่ยวสู่อินโดจีน ออกแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอินโดจีน 3 กลุ่ม คือกลุ่มธุรกิจบริการการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กลุ่มธุรกิจโรงแรมและที่พัก และกลุ่มธุรกิจสายการบิน และการศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางสู่อินโดจีน โดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว 10 สัญชาติ จำนวน 634 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis) ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า ภาครัฐบาลมีบทบาทนำทั้งในกรอบความร่วมมือในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวสู่อินโดจีนโดยผ่านทางโครงการเศรษฐกิจความร่วมมือในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-regional Economic Cooperation-GMS-EC) และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยเป็นประตูและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวสู่อินโดจีน สำหรับภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยในการให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโครงการ GMS-EC และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่อินโดจีน ยังต้องอาศัยการชี้แนะและการส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐบาลอยู่ ดังนั้น ในการศึกษาี้แนะนำให้ภาครัฐบาลและภาคเอกชนร่วมมือกันศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว และเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อมได้มีการพัฒนาและมีความรู้ด้านการท่องเที่ยว ร่วมกันกำหนดจุดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการบริการให้สอดคล้องกับลักษณะของภูมิภาค และประการสำคัญคือต้องสร้างความร่วมมือกันทำการตลาดและเร่งส่งเสริมการทำประชาสัมพันธ์ร่วมกันให้มากขึ้น สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในอินโดจีน พบว่า ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเฉพาะประเทศในอินโดจีน คือ เพศ อายุ อาชีพ รสนิยม ระยะเวลาที่กำหนดในการ

พักผ่อน ค่าตัวเครื่องบิน ค่าที่พัก ค่าอาหาร รายได้ สถานที่ท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยว ความปลอดภัย แรงต้านในการท่องเที่ยวไทย เส้นทางการบิน ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม และรูปแบบการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมและสมมติฐานของการวิจัย สำหรับอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางทั้งประเทศไทยและประเทศ อินโดจีนนั้นพบว่า ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวทั้งประเทศไทยและอินโดจีน คือ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพสมรส รสนิยม ระยะเวลาที่กำหนดในการพักผ่อน ค่าที่พัก ค่าอาหาร รายได้ สถานที่ท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยว การรับรู้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไทย-อินโดจีน ความปลอดภัย ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจโรงแรมที่พัก รูปแบบการเดินทาง และประสบการณ์ในการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมและสมมติฐานของการวิจัย สำหรับแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยจากประโยชน์การเป็นประตูสู่อินโดจีนนั้น ในระดับพหุภาคีเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการขายร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศในอินโดจีน ในระดับทวิภาคีเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม และในการจำแนกตามแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในประเทศนั้นๆ โดยการนำผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาการดำเนินงานของภาครัฐและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาประเทศไทยเป็นประตูสู่อินโดจีน รวมทั้งนำผลการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางสู่ประเทศในอินโดจีน มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

บุญพิเชษฐ จันทรเมือง (2553) การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอก ในเกาะรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวของพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์ 7 วัด ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว และนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว ในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์ พระอารามหลวง 7 วัด ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรมหาวิหาร และวัดบวรนิเวศราช

วิหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ พระภิกษุ เจ้าอาวาส พระ เจ้าหน้าที่ของวัดพระอารามหลวง หรือ คณะกรรมการของพระอารามหลวง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจทรัพยากร การท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ทรัพยากร ทางวัฒนธรรมในพระอารามหลวงชั้นเอก ทุกวัด มีศักยภาพโดดเด่น ซึ่งทางภาครัฐพร้อมให้การสนับสนุน ภาคเอกชนมีความสนใจร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวยังปลาบปลื้มในความงดงามของพระอาราม แต่ในด้านการบริการ การท่องเที่ยวของพระอาราม 5 วัด ยังไม่ได้มาตรฐาน ยกเว้นวัดพระศรีรัตนศาสดารามและวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เนื่องจากความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่เหมาะสมในทิศทางเดียวกันได้ ระหว่างแนวคิดการอนุรักษ์กับแนวคิดเพื่อการพัฒนา วัดเพื่อบริการท่องเที่ยวรวมถึงการใช้อำนาจบริหารสิ่งต่าง ๆ ของวัด แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้พระอารามหลวงนั้น ควรเน้น การชื่นชมศิลปกรรมต่าง ๆ การนมัสการไหว้พระ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การฝึกสมาธิภาวนาในวันหยุดและวันพักผ่อน สิ่งที่นักท่องเที่ยวควรได้รับในการมาท่องเที่ยวของวัดที่ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจเพื่อมาตรฐานแรงจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการสาธารณูปโภค

นันทรัตน์ นามบุรี และคณะ (2550) ศึกษาเรื่อง การปรับปรุงแผนการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เพื่อสนองความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา 14 จังหวัดของภาคใต้ พบว่า สถานการณ์ท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากภัยธรรมชาติ และการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ มักเป็นโปรแกรมที่มีเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหวะปักชำ ๆ ทำให้เป็นที่น่าใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเที่ยวซ้ำ ดังนั้น การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยวอิสระ และนักท่องเที่ยวกลุ่มทัวร์ ควรออกแบบโปรแกรมให้ผสมผสานกับการท่องเที่ยวในเส้นทางธรรมชาติ และเส้นทางวัฒนธรรม ควรมีระยะเวลา 1 วัน 2 วัน และ 3 วัน เพื่อพอเหมาะกับจุดแวะพัก

ปวิท วิชชุลดา (2539) การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย วัดอุปสงค์ของการศึกษานี้ จะเป็นการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อย้ายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยได้กำหนดขอบเขตประเทศที่ทำการศึกษาโดยจะคัดเลือกตัวแทนประเทศแรก ประเทศที่สองของแต่ละภูมิภาค ที่ทำรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยว จากการพิจารณาได้คัดเลือกตัวแทนประเทศศึกษา 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศ

ออสเตรเลีย นอกจากนี้การศึกษารวมไปถึงการศึกษาดลาดการท่องเที่ยวของไทย และกรณีศึกษาของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั้ง 6 ประเทศอีกด้วย การศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาในช่วงปี 2522-2537 รวมทั้งสิ้น 16 ปี ซึ่งนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้แบบจำลองของสมการถดถอยเชิงซ้อนเพื่อนำมาวัดขนาดผลกระทบจากตัวแปรที่กำหนดไว้ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยกำหนดตัวแปรตาม คือ รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ทำการศึกษาทั้ง 6 ประเทศ และตัวแปรอิสระได้แก่ รายได้ประชาชาติของประเทศนักท่องเที่ยวดัชนีราคาผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่ทำการศึกษา อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอัตราค่าโดยสารเครื่องบินระหว่างประเทศที่ทำการศึกษากับประเทศไทย งบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่แต่ละประเทศที่ทำการศึกษา พบว่าปัจจัยทางด้านรายได้มีนัยสำคัญทางสถิติกับทุกประเทศที่ทำการศึกษาและเมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นพบว่าค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์การท่องเที่ยวต่อปัจจัยรายได้ของประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศเยอรมนี มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 3.83 2.16 2.06 1.48 และ 1.08 ตามลำดับ ซึ่งได้ค่าความยืดหยุ่นมาก อันแสดงให้เห็นว่า ประเทศดังกล่าวพิจารณาว่าการท่องเที่ยวเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยซึ่งจะมีระดับที่แตกต่างกันไป สำหรับในกรณีของประเทศมาเลเซียพบว่าได้ค่าความยืดหยุ่นดังกล่าวเท่ากับ 0.55 ซึ่งถือว่ามีค่าความยืดหยุ่นน้อยอันแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย พิจารณาว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นสินค้าปกติ ปัจจัยผันแปรทางด้านดัชนีราคาผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติกับประเทศออสเตรเลียเพียงประเทศเดียวโดยมีค่ายืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวต่อปัจจัยดังกล่าวเท่ากับ 1.90 ปัจจัยผันแปรทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราพบว่าปัจจัยดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติกับประเทศออสเตรเลียประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีโดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.16 1.98 และ 1.70 ตามลำดับปัจจัยทางด้านอัตราค่าโดยสารเครื่องบินพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติกับนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ โดยค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยนี้เท่ากับ -3.29 และ -2.16 สำหรับปัจจัยทางด้านงบประมาณการท่องเที่ยวพบว่าปัจจัยนี้มีนัยสำคัญทางสถิติและอธิบายได้ดีที่สุด ในกรณีของนักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประเทศทั้ง 3 มีค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์การท่องเที่ยวต่อปัจจัยนี้เท่ากับ 0.51 0.3 และ 0.21 เป็นค่าความยืดหยุ่นต่ำ ซึ่งอธิบายได้ว่าปัจจัยนี้มีผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มากนัก

วคิน ปัญญาอุตรตระกูล (2550) การศึกษาวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ระยองวัฒนธรรมโดยมีพื้นที่การวิจัย คือจังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และสุโขทัย โดยได้ผลสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ 1) ศึกษาสำรวจข้อมูลอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม พบว่า ด้านอุปทานการท่องเที่ยวมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น ทั้งสิ้น 154 แห่ง โดยอาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มประวัติศาสตร์ 106 แห่ง และกลุ่มประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมที่สำคัญ 48 แห่ง ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวมีผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีโอกาสขยายตัวเนื่องจากมีปริมาณการกลับมาเที่ยวครั้งที่ 2 และ 3 โดยมีความสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวแบบใหม่ ที่สร้างตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุกในรูปแบบ “แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง” ภายใต้อุดมการณ์ร่วมกัน ที่มีลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภายใต้อุดมการณ์ แดนตำนาน แหล่งวีรกรรมและคนกล้า 2) โดยกำหนดมาตรฐานในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและจัดลำดับความสำคัญเพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยวสามารถจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวได้เป็น 3 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่หลัก จำนวน 22 แห่ง 1 พื้นที่รอง 3) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยพิจารณาจากการจัดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพื้นที่ต่าง ๆ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาสู่การจัดเส้นทางนำเที่ยวจำนวน 51 เส้นทาง เป็นกลุ่มตำนาน 11 เส้นทาง กลุ่มประวัติศาสตร์ 21 เส้นทาง กลุ่มวัฒนธรรม 19 เส้นทาง 4) ศึกษาเชิงปฏิบัติการแนวทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของประชาคมรอบอุทยานประวัติศาสตร์ ณ บ้านนาต้นจั่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลจากการศึกษาพบว่าชุมชนมีศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านทรัพยากรและด้านประชาคมในชุมชน โดยเน้นการพัฒนาเพื่อ การค้นหาทีมงาน เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเรียนรู้ และประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตลอดจนพัฒนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทีมงานกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือการ พัฒนาบ้านนาต้นจั่นเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว “Village Based Tourism” ตัวอย่าง โดยมี 5 กลยุทธ์ และ 19 โครงการ โดยโครงการวิจัยได้ดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เป็นโครงการต้นแบบ จำนวน 5 โครงการ

อรพิน สันติธีรากุล และคณะ (2550) การศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่อตอบสนองความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา 15 จังหวัดภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสำรวจและจำแนกโปรแกรมการท่องเที่ยวของ

ภาคเหนือในปัจจุบันว่ามีอะไรบ้าง ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภาคเหนือ และเสนอแนะโปรแกรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีระยะเวลาเดินทาง 1,2 และ 3 วัน ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวแบบอิสระและแบบกลุ่ม การดำเนินการวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจาก 2 กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มที่ 1 ได้แก่ บริษัทธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโปรแกรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันและโปรแกรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ และกลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภาคเหนือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่าโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบัน เสนอแหล่งท่องเที่ยวที่กระจุกตัวอยู่ในภาคเหนือตอนบน และโปรแกรมการท่องเที่ยวมักเป็นแบบเชิงผสมมากกว่าเชิงเดี่ยว หลังจากคัดเลือกและจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่แล้ว โปรแกรมการท่องเที่ยวก็ยังคงกระจุกตัวอยู่ในภาคเหนือตอนบนเช่นเดิม และผลการวิจัยยังพบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบอิสระและแบบกลุ่มมีข้อแตกต่างที่แรก ส่วนนักท่องเที่ยวแบบให้มีความสำคัญด้านความปลอดภัยในการเดินทางเป็นลำดับแรก นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค

เสื่อมโทรม และสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นระเบียบสวยงาม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามคำถามการวิจัยโดยมีข้อมูลประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

คำถามการวิจัยข้อที่ 1. อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแต่ละส่วนดังนี้

1. ประชาชนในท้องถิ่น เลือกตัวแทนประชาชนโดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Random Sampling) จากประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษาพื้นที่ละ 20 คน
2. ผู้นำชุมชนท้องถิ่น เลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พื้นที่ละ 10 คน
3. บุคคลในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว เลือกตัวแทนผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยเลือกใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยมีเจตนาที่จะเลือกตัวอย่างจากผู้ประกอบการ เรือโดยสาร ร้านอาหาร/ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว และโรงแรม/ที่พักที่ดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ละ 10 คน
4. บุคคลในหน่วยงานราชการ โดยผู้วิจัยคัดเลือกบุคลากรภาครัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยมีเจตนาที่จะเลือกตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพื้นที่ละ 10 คน
5. นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ผู้วิจัยเลือกระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ($\alpha=0.05$) จากจำนวนประชากรเป้าหมาย (N) ทั้งหมด 290,857 คน ได้ตัวอย่างมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 400 คน ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้ (อ้างอิงจาก

http://www.tourism.go.th/2009/upload/filecenter/file/stat_2553/may_53/guest%20south%20oct-dec2009.xls)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรเป้าหมาย

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามจากการทบทวนเอกสารวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเนื้อหาจะครอบคลุมความสัมพันธ์ทางด้านอุปสงค์ และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. สำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. การสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง
4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและไม่เป็นทางการ
5. การสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ของนักท่องเที่ยว
6. การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางด้านอุปสงค์ และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่มที่สำคัญคือ 1) กลุ่มผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ประชาชนรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว และหน่วยงานของรัฐ 2) นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ด้วยตนเองจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้นำไปทดลองในกลุ่มที่ใกล้เคียงกับ

ประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ และสมบูรณ์ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อนำมาพิจารณากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่วิจัย
3. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัย และสรุปแนวคิดในการวิจัย
4. สร้างเครื่องมือตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยลักษณะของเครื่องมือแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว
 - ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพระเก็จอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - ส่วนที่ 4 ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเก็จอาจารย์
5. นำแบบสอบถามที่สร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและตรวจสอบเพื่อปรับปรุงและแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้
6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มโดยใช้ t-test , การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้ F-test และ การทดสอบเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์โดยใช้ Chi-square
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

คำถามการวิจัยข้อที่ 2. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยภาคีที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 3 ได้แก่ บุคคลในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 4 ได้แก่ บุคคลในหน่วยงานราชการ จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มย่อยและทำการสรุปผลร่วมกับผู้สนทนาในแต่ละประเด็นโดยยึดหลัก คำถามดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
2. ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแล การดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - 1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน 2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก 3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม
3. ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชปหมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถ สร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว และองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งประวัติศาสตร์นั้นๆ ให้มีความสำคัญ และมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำถามการวิจัยข้อที่ 3. เส้นทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 3 หน่วยงานของรัฐ จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 4 ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 5 เจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการของจังหวัด จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 6 ชมรมพระเครื่องนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาเส้นทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลสรุปไปสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาเส้นทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำถามวิจัยข้อที่ 4. โปรแกรมการท่องเที่ยวนักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งสิ้น 7 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการของจังหวัด จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 5 หน่วยงานของรัฐ จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 6 ชมรมพระเครื่องนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 7 นักท่องเที่ยวทดลอง จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาโปรแกรมการท่องเที่ยวนักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช การทดลองนำเที่ยวในโปรแกรมการท่องเที่ยวนักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และแบบสอบถามเพื่อประเมินผลความพึงพอใจการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิจัยเรื่องการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัยกำหนดกระบวนการในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 21 กระบวนการในการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของนครศรีธรรมราช ด้านอุปสงค์ (Demand) ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การศึกษาสัดส่วนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว วันพักเฉลี่ย พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว เป็นต้น ด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว (Supply) ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ได้แก่ การศึกษาเรื่องความพร้อมของชุมชน เพื่อความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว เช่น บุคลากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและอื่น ๆ เพื่อเสนอขายเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเพื่อสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 1. อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและไม่เป็นทางการ กับผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว และเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน เพื่อให้ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางด้านอุปสงค์ และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยได้ผลการศึกษาดังนี้

รายละเอียดของผลการศึกษาแบ่ง ออกเป็น 7 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว
2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยว
3. ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. วิเคราะห์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
6. การวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยว
7. การทดสอบเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ การรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 เพศของนักท่องเที่ยว

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	188	47.0
2. หญิง	212	53.0
รวม	400	100

นักท่องเที่ยวที่นิยมไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 3 อายุของนักท่องเที่ยว

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 15 ปี	7	1.8
2. 16-25 ปี	77	19.3
3. 26-35 ปี	121	30.3
4. 36-45 ปี	109	27.3
5. 46-60 ปี	72	18.0
6. 61 ปีขึ้นไป	14	3.5
รวม	400	100.0

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี – 60 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 26-45 ปี เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4 การศึกษาของนักท่องเที่ยว

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	32	8.0
มัธยมศึกษา	86	21.5
อนุปริญญา/ปวส.	45	11.3
ปริญญาตรี	196	49.0
ปริญญาโท	39	9.8
สูงกว่าปริญญาโท	2	.5
รวม	400	100.0

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาไปจนถึงสูงกว่าปริญญาโท ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 5 อาชีพของนักท่องเที่ยว

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	23.3
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	96	24.0
รับจ้าง	80	20.0
นักเรียน/นักศึกษา	63	15.8
เกษตรกร	48	12.0
เกษียณอายุ	18	4.5
อื่น ๆ ระบุ	2	.5
รวม	400	100.0

อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มมีรายได้แน่นอน เช่น ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง มีถึงร้อยละ 67.3 กลุ่มที่สองมีรายได้ไม่แน่นอนได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา เกษตรกร เกษียณอายุ และอาชีพอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 32.7

ตารางที่ 6 ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยว

ภูมิฐานะ	จำนวน	ร้อยละ
1. กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	37	9.3
2. ภาคเหนือ	10	2.5
3. ภาคกลาง	27	6.8
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	1.5
5. ภาคตะวันออก	3	.8
6. ภาคใต้	315	78.8
7. ภาคตะวันตก	2	.5
รวม	400	100.0

ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวจะมีภูมิฐานะอยู่ในภาคใต้เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 7 รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยว

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	112	28.0
2. 10,000 - 20,000 บาท	112	28.0
3. 20,001 - 30,000 บาท	69	17.3
4. 30,001 - 40,000 บาท	45	11.3
5. 40,001 - 50,000 บาท	26	6.5
6. มากกว่า 50,000 บาท	36	9.0
รวม	400	100.0

รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 56 จะมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท

ตารางที่ 8 สถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยว

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
1. โสด	175	43.8
2. สมรส มีบุตร	179	44.8
3. สมรส ไม่มีบุตร	39	9.8
4. หย่าร้าง/แยกกัน	7	1.8
รวม	400	100.0

สถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดกับสถานภาพสมรสแบบมีบุตร ใกล้เคียงกัน

2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 9 วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมายังจังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	152	38.0
ศึกษาประวัติศาสตร์ /ไหว้พระ	164	41.0
เยี่ยมญาติหรือเพื่อน	70	17.5
ทัศนศึกษา	5	1.3
ประชุม/สัมมนา	3	.8
เป็นทางผ่าน ระบุจังหวัด	5	1.3
อื่น ๆ ระบุ	1	0.3
รวม	400	100.0

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไปเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ /ไหว้พระและการท่องเที่ยว/พักผ่อน มีร้อยละ 79 รองลงมา เดินทางมาเยี่ยมญาติ ส่วนวัตถุประสงค์อื่น ๆ มีไม่มากนัก

ตารางที่ 10 เหตุผลที่ท่านตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เหตุผลที่ท่านตัดสินใจเลือก	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายถูก	17	4.3
มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	148	37.0
อยู่ใกล้ภูมิลำเนา	203	50.8
แหล่งท่องเที่ยวมีมาก	9	2.3
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวก	10	2.5
สถานที่พักมีราคาที่เหมาะสม	8	2.0
อื่น ๆ ระบุ	5	1.3
รวม	400	100.0

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เหตุผลส่วนใหญ่อยู่ใกล้ภูมิลำเนา ร้อยละ 50.8 รองลงมาคือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ส่วนประเด็นอื่น ๆ รวมกันแล้วไม่เกินร้อยละ 15

ตารางที่ 11 ในการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ท่านใช้พาหนะใด

ชนิดพาหนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. รถส่วนตัว	358	89.5
2. รถโดยสาร	31	7.8
3. เครื่องบิน	9	2.3
4. รถไฟ	2	.5
รวม	400	100.0

การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 12 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางคนเดียว	23	5.8
กลุ่มเพื่อน	62	15.5
ครอบครัว	280	70.0
มากับทัวร์	4	1.0
ญาติ	31	7.8
รวม	400	100.0

ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระ เกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปกลับกลุ่ม ครอบครัว และเพื่อน รวมกันสูงถึงร้อยละ 85.5

ตารางที่ 13 การเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านใช้บริการของใคร

การใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1. มาท่องเที่ยวเอง	361	90.3
2. เพื่อน ๆ	32	8.0
3. บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูมิลำเนาของท่าน	5	1.3
4. บริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ	2	.5
รวม	400	100.0

การใช้บริการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากจะใช้บริการตนเองเป็นส่วนใหญ่ ใช้บริการจากเพื่อน ๆ บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูมิลำเนาและบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูมิลำเนา และบริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ ตามลำดับ

ตารางที่ 14 สถานที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืนคือที่ใด

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
โรงแรม	104	26.0
บังกะโล, รีสอร์ท	31	7.8
วัด	8	2.0
บ้านญาติ	230	57.5
บ้านเพื่อน	13	3.3
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	7	1.8
อื่น ๆ ระบุ	7	1.8
รวม	400	100.0

สถานที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืนในการเดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะนิยมพักที่บ้านญาติ โรงแรม บังกะโล รีสอร์ท บ้านเพื่อนพักในที่พักรักษาอุทยานแห่งชาติ และอื่น ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ทานพักค้างคืนกี่คืน

การพัก	จำนวน	ร้อยละ
ไป – กลับ	207	51.8
1 คืน	69	17.3
2 คืน	32	8.0
3 คืน	64	16.0
4 คืน	22	5.5
อื่น ๆ ระบุ	6	1.5
รวม	400	100.0

การพักค้างคืนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวครึ่งหนึ่งจะนิยมไป-กลับ ร้อยละ 51.8 ส่วนอีกครึ่งหนึ่งค้าง 1-4 คืน ร้อยละ 49.2

ตารางที่ 16 ท่านักเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาใด

ช่วงเวลา	จำนวน	ร้อยละ
1. วันหยุดติดต่อกันหลายวัน	154	38.5
2. วันเสาร์ – อาทิตย์	61	15.3
3. วันธรรมดา	10	2.5
4. ทุกโอกาสตามความสะดวก	175	43.8
รวม	400	100.0

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักจะนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวในทุกโอกาสตามความสะดวก ในวันหยุดติดต่อกันหลายวัน และ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันธรรมดา ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ท่านทราบข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชจากแหล่งใด

มูลเหตุในการมาเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
คำแนะนำจากบริษัทนำเที่ยว	15	3.8
คำแนะนำจาก ททท.	10	2.5
คำแนะนำจากหนังสือ	36	9.0
คำแนะนำจากวิทยุ, โทรทัศน์	22	5.5
คำเล่าลือเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	119	29.8
อินเทอร์เน็ต	26	6.5
เพื่อนหรือญาติ	171	42.8
อื่น ๆ ระบุ	1	.3
รวม	400	100.0

มูลเหตุในการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ จากเพื่อนหรือญาติเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ คำเล่าลือเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 18 กิจกรรมที่ท่านเลือกทำระหว่างท่องเที่ยว

กิจกรรม	เลือก	ร้อยละ	ไม่เลือก	ร้อยละ
1. นอนพักผ่อน	107	26.8	293	73.3
2. ชี้อภัยยาน	21	5.3	379	94.8
3. ศึกษาธรรมชาติ	98	24.5	302	75.5
4. ส่องสัตว์ ดูนก	29	7.3	371	92.8
5. เดินป่า	26	6.5	374	93.5
6. ดำน้ำ ว่ายน้ำ	24	6.0	376	94.0
7. ชมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	127	31.8	273	68.3
8. ชมโบราณสถานและประวัติศาสตร์	206	51.5	194	48.5
9. รับประทานอาหาร	179	44.8	221	55.3
10. เลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง	138	34.5	262	65.5
11. ชมวิถีชาวบ้าน ชุมชนเมือง	62	15.5	338	84.5
12. เที่ยวชมถ้ำ	47	11.8	353	88.3
13. เที่ยวน้ำตก	91	22.8	309	77.3
14. พักแรมในชุมชน (Home Stay)	13	3.3	387	96.8
15. ชมศูนย์สาธิตหัตถกรรม	27	6.8	373	93.3
16. อื่น ๆ ระบุ	4	1.0	396	99.0

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำระหว่างท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า เกินร้อยละ 30 ชมโบราณสถานและประวัติศาสตร์ รับประทานอาหาร ชมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง

ตารางที่ 19 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 2,500 บาท	147	36.8
2. 2,500 - 5,000 บาท	143	35.8
3. 5,001 - 7,500 บาท	44	11.0
4. 7,501 - 10,000 บาท	63	15.8
5. อื่น ๆ ระบุ	3	0.8
รวม	400	100.0

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 72.6 มีงบประมาณในการใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 2,500 ถึง 5,000 บาท

3. ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 20 ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

พระเกจิอาจารย์	รู้จัก	ร้อยละ	ไม่รู้จัก	ร้อยละ
1. พ่อท่าน คล้าย วาจาสิทธิ์	353	88.3	47	11.8
2. หลวงปู่เขียว วัดหรงบน	68	17.0	332	83.0
3. พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง	111	27.8	289	72.3
4. พ่อท่านซัง วัดวัวหล่ง	78	19.5	322	80.5
5. หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอขนอม	237	59.3	163	40.8
6. อื่น ๆ ระบุ	22	5.5	378	94.5

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.3 รู้จักพ่อท่าน คล้าย วาจาสิทธิ์ รองลงมา ร้อยละ 59.3 รู้จัก หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอขนอม พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง พ่อท่านซัง วัดวัวหล่ง หลวงปู่เขียว วัดหรงบน และ อื่น ๆ ระบุ เช่น พ่อท่านเอี่ยม พ่อท่านสังข์ พ่อท่านม่วย ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ท่านเคยไปสักการะพระเกจิอาจารย์ในตัวเลือกข้อ 1 หรือไม่

ท่านเคยไปสักการะพระเกจิอาจารย์ในตัวเลือกข้อ 1 หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	123	30.8
เคย	277	69.3
รวม	400	100.0

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยสักการะพระเกจิอาจารย์ ร้อยละ 69.3

ตารางที่ 22 ท่านคาดว่าจะใช้เวลาในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์

ท่านคาดว่าจะใช้เวลาในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์	จำนวน	ร้อยละ
1 - 3 ชั่วโมง	366	91.5
4 - 6 ชั่วโมง	31	7.8
7 - 9 ชั่วโมง	2	.5
อื่น ๆ	1	.3
รวม	400	100.0

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 3 ชั่วโมงในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์ ร้อยละ 91.5

ตารางที่ 23 ท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่

กลับ/ไม่กลับ	จำนวน	ร้อยละ
1. กลับ	387	96.8
2. ไม่กลับ	13	3.3
รวม	400	100.0

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96 ขึ้นไป มีความตั้งใจกลับมาเที่ยวอีก

4. วิเคราะห์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 24 ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในวัด เช่น ประเพณี	4.04	.69	มาก
การจัดโซนพื้นที่ภายในวัด	3.82	.73	มาก
บริการด้านการคมนาคมขนส่ง	3.76	.75	มาก
เส้นทางเดินเท้าเพื่อศึกษาภายในวัด	3.83	.75	มาก
การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายแนะนำ สถานที่ภายในวัด	3.83	.78	มาก
สถานที่เช่าบูชาพระวัตถุมงคลและศูนย์บริการข้อมูล แก่นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไป	3.84	.87	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	3.77	.85	มาก
บริการนำเที่ยวภายในวัด เช่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น	3.60	.92	มาก
ระบบรักษาความปลอดภัยแก่ผู้มาท่องเที่ยว	3.77	.87	มาก
ที่พักอันเหมาะสม ให้แก่ผู้ต้องการพักค้างแรม	3.71	.84	มาก
ร้านสวัสดิการบริการเครื่องดื่ม ของที่ระลึก	3.82	.76	มาก
ศูนย์วิสาสด์ทางการท่องเที่ยว	3.87	.77	มาก
ค่าเฉลี่ยความคาดหวังรวม	3.80	.64	มาก

สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด
นครศรีธรรมราชรวมทั้ง 12 ข้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์

ความคาดหวัง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในวัด เช่น ประเพณี	1											
การจัดโซนพื้นที่ภายในวัด	.535	1										
บริการด้านการคมนาคมขนส่ง	.497	.730	1									
เส้นทางเดินเท้าเพื่อศึกษาภายในวัด	.456	.722	.759	1								
การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายแนะนำสถานที่ภายในวัด	.528	.606	.683	.716	1							
สถานที่เชาบูชาพระวัตถุมงคลและศูนย์บริการข้อมูล แก่นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไป	.374	.622	.579	.570	.547	1						
สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	.455	.581	.602	.643	.621	.478	1					
บริการนำเที่ยวภายในวัด เช่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น	.402	.610	.635	.656	.666	.507	.700	1				
ระบบรักษาความปลอดภัยแก่ผู้มาท่องเที่ยว	.412	.571	.611	.597	.681	.479	.730	.730	1			
ที่พักอันเหมาะสม ให้แก่ผู้ต้องการพักค้างแรม	.462	.557	.632	.621	.646	.493	.720	.778	.753	1		
ร้านสวัสดิการบริการเครื่องดื่ม ของที่ระลึก	.476	.559	.617	.648	.664	.585	.644	.697	.712	.781	1	
สุนทรียศาสตร์ทางการท่องเที่ยว	.509	.642	.616	.662	.648	.532	.706	.658	.698	.698	.751	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

พบว่า มี 56 ใน 67 คู่ จากข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกเกิน 0.50 นั้นแสดงว่าการตอบคำถามเรื่องความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างมาก ส่วนที่เหลืออีก 11 คู่ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกแต่ไม่เกิน 0.50 อย่างไรก็ตาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกคู่

6.การวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 26 ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์
ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	P-value	ผลการทดสอบ
ชาย	188	3.8147	.66852	.198	.843	ไม่แตกต่างกัน
หญิง	212	3.8019	.62687			

พบว่า เพศที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยวมากกว่าสองกลุ่มเป็นดังนี้

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยววิถีการะ
พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

แหล่งความ แปรปรวน	Df	ss	MS	F	P-value	ผลการ ทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	5	3.952	.790	1.916	.091	ไม่แตกต่างกัน
ภายในกลุ่ม	394	162.554	.413			
รวม	399	166.505				

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยววิถีการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส พบว่า P-value มากกว่า .05 ทุกกลุ่ม สรุปได้พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรสที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยววิถีการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. การทดสอบเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ การรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

การทดสอบ การเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-Square เพื่อทดสอบการรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่า การรู้จักพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ขึ้นกับภูมิภาค เพราะ P-value น้อยกว่า .05 แต่สำหรับพระเกจิอาจารย์รูปอื่นๆ ไม่ขึ้นกับภูมิภาค

คำถามการวิจัยข้อที่ 2. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะหลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ณ บ้านแหลมประทับ อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 12 คน ได้แก่

1. นางสาวจิตรา บางข้า	ประธานกลุ่มโฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ
2. นางนงเยาว์ เย็นรัตน์สมบุญ	สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ
3. นางอาญา เขยกลิ้น	สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ
4. นางถนอมศรี พิสุทธิกฤตยา	สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ
5. นางปรานี วงศ์โสภา	สมาชิกกลุ่มเรือหางยาว
6. นางจิระพันธ์ สุรินทร์วงศ์	สมาชิกกลุ่มเรือหางยาว
7. นางจิรา สีนทอง	สมาชิกกลุ่มเรือหางยาว
8. นายสมทรง บางข้า	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแหลมประทับ
9. นางวรรณิ์ สุกใส	สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ
10. นางลำยอง สมใจหมาย	สมาชิกกลุ่มเรือหางยาว
11. นายอาด สมใจหมาย	สมาชิกกลุ่มเรือหางยาว
12. นางสมทรง	สมาชิกกลุ่มมอสม.

สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การเตรียมความพร้อมของชุมชน ชุมชนมีการจัดทำเอกสารแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวผ่านแผ่นพับ และเว็บไซต์ของเทศบาลท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับเทศบาลท้องถิ่น มีหน่วยงานของรัฐได้จัดอบรมให้

ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว เช่น การสนทนาภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยว มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวต่อเรือโดยสารไม่เกิน 7 คนต่อลำ การเตือนนักท่องเที่ยว มีการเตรียมการความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุทางน้ำด้วยรถยนต์ เป็นต้น มีการจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารตามสั่ง เป็นต้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำจำนวน 4 ห้อง สถานที่จอดรถ เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประเพณีท้องถิ่น เช่น เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น และชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น มีการนำเที่ยวโดยเรือหางยาว การให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยมีประชุมเดือนละ 1 ครั้ง มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยวเช่น กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มประมง กลุ่มธนาคารปูม้า กลุ่มทรัพยากรชายฝั่ง เป็นต้น โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เช่น กะปิ ปลาเค็ม กุ้งแห้ง อาหารตามสั่ง เป็นต้น ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์ มีสมาชิก 7 คน และชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น เรือนำเที่ยวจำนวนสมาชิก 50 ครั้วเรือน

ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เช่น ปลาโลมาสีชมพู หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยเจดีย์ปะการัง เป็นต้น พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และความสวยงามทางระบบนิเวศวิทยา แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของนักท่องเที่ยวทั่วประเทศ มีกิจกรรมและประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น ทำบุญมนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ทุกวันที่ 11 เมษายน ของทุกปี และมีกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น เทศบาลตำบลทองเนียน อำเภอนอม การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) โรงไฟฟ้าชนอม เป็นต้น

2. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดพระธาตุน้อย อำเภอฉวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช

จากการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ในวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2554 ณ ภูมิจำอวาสวัดธาตุน้อย (พระราชพุทธิรังษี) อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 11 คน ได้แก่

1. พระราชพุทธิรังษี	เจ้าอวาสวัดธาตุน้อย
2. นายอมร สมวงศ์	กำนัน
3. นายอุสาค มณีโชติ	ผู้ใหญ่บ้าน
4. นางเกสร สุวรรณมณี	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5. นายประสพ งามพร้อม	ผู้ใหญ่บ้าน
6. นายสุรเชษฐ์ อาญา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
7. นายอำนาจ นุรี	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
8. นายเจริญ มรกตเขียว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
9. นายสมหมาย เงินก้อน	ผู้ใหญ่บ้าน
10. นายอวยชัย นาคราช	ผู้ใหญ่บ้าน
11. นายเชาวลิต ลิมน้อย	สมาชิก อบต.

สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การเตรียมความพร้อมของชุมชน มีการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ประวัติพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ หน่วยงานของรัฐได้จัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น อปพร.หมู่บ้าน เป็นต้น มีการจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารตามสั่ง ขนม น้ำดื่ม เป็นต้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ เป็นต้น การจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประเพณีท้องถิ่น เช่น เทศกาลเดือนสิบ วันปีใหม่ ประเพณีทางศาสนาที่สำคัญ เป็นต้น และชุมชนบริเวณหมู่บ้านใกล้เคียงมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารบริเวณที่หน้าวัดธาตุน้อย เช่น อาหารว่าง ขนม เครื่องดื่ม อาหารตามสั่ง เป็นต้น

ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เช่น พระศรีระพ่ท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ เจดีย์องค์พระธาตุ พระนอน เจ้าแม่กวนอิม อุโบสถศรีวิชัย พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง เป็นต้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวยังมีความสมบูรณ์และความสวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไม่เหมือนที่ใดในประเทศ นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวยังมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ และมีวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีการสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อเนื่อง เช่น เทศกาลทอดกฐินประจำปี (เสาร์ที่ 2 ของเดือนออกพรรษา) งานแห่ผ้าขึ้นธาตุ (เดือน 4 ของทุกปี) เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลเดือนสิบ เป็นต้น

3. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะหลวงปู่เชียว วัดทรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ในวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2554 ณ ภูมิจำอวาสวัดทรงบน (พระอธิการสมนึก จนฺทมโม) อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 12 คน ได้แก่

1. พระอธิการสมนึก	เจ้าอาวาสวัดทรงบน
2. นายสมจิตร นาแก้ว	กรรมการหมู่บ้าน
3. นายนุสิทธิ์ บุญชูวงศ์	สมาชิก อบต.
4. นายบำรุง มานพ	กรรมการหมู่บ้าน
5. นางประถม ชายวงศ์	ประชาชนในท้องถิ่น
6. นายสำราญ กาลคลอด	สมาชิก อบต.
7. นายสุธี บุญชูวงศ์	กรรมการหมู่บ้าน
8. นายสมบุญ รามแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน
9. นายแหลมศักดิ์ บางแก้ว	กรรมการหมู่บ้าน
10. นายสากล บัวหลวง	กรรมการหมู่บ้าน
11. นายประสิทธิ์ สุขศิลป์	รองนายก อบต. บางศาลา
12. นายสมเกียรติ เอี่ยมเพ็ง	กรรมการวัด

สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การเตรียมความพร้อมของชุมชน มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น อบพร. ประจำหมู่บ้านในช่วงเทศกาลที่สำคัญ มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับ

นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ จำนวน 20 ห้อง สถานที่จอดรถ เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประเพณีท้องถิ่น เช่น เทศกาลเดือนสิบ เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น และชุมชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวภายในวัด

ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีความสมบูรณ์ความสวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม เช่น พระศรีระหลวงปู่เขี้ยว โบสถ์ เป็นต้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของนักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ มีประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและมีการสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อเนื่อง เช่น ทำบุญรอบปีหลวงปู่เขี้ยว (เดือน 7 ขึ้น 1 ค่ำ ของทุกปี) การทำบุญเกราะเพชร เป้ายันต์ (เดือน 6 ของทุกปี) สวดนพเคราะห์ทุกปี (ช่วงเวลาขึ้นอยู่กับฤกษ์เคราะห์ของปีนั้น) การทำบุญเดือนสิบ เป็นต้น

4. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง อำเภออร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ในวันที่ 1 มกราคม 2554 ณ วัดถลุงทอง อำเภออร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 13 คน ได้แก่

1. พระครูพิทักษ์เจติยานุการ	เจ้าอาวาสวัดถลุงทอง
2. นายอนุชา โฉลาพฤกษ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายสง่า ศรีจรุง	ผู้ใหญ่บ้าน
4. นางชุลีพร จรูญรัตน์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5. นายทนต์ กัณหะวงส์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
6. นายวิรัตน์ วรรณสุข	ประชาชนในท้องถิ่น
7. นายโกวิท ประทุมมาศ	ประชาชนในท้องถิ่น
8. จ.ส.ต.ผิน ดวงฤทธิ์	ประชาชนในท้องถิ่น
9. นางกัลยา สีนะทิพย์	ประชาชนในท้องถิ่น
10. นายสุเทพ ขำดำ	ประชาชนในท้องถิ่น
11. นางอุไร สุวรรณ	ประชาชนในท้องถิ่น
12. นายประสงค์ คงแก้ว	ประชาชนในท้องถิ่น
13. นางสุภารัตน์ รัตนสมบูรณ์	เจ้าหน้าที่สอ.บ้านถลุงทอง

สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การเตรียมความพร้อมของชุมชน มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น ป้อมรักษาความปลอดภัย อปพร.ในหมู่บ้าน เป็นต้น มีการจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารตามสั่ง เป็นต้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ จำนวน 15 ห้อง สถานที่จอดรถ เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประเพณีท้องถิ่น เช่น เทศกาลเดือนสิบ ประเพณีทางศาสนา เป็นต้น โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหาร เช่น ร้านอาหารตามสั่ง ขนม เครื่องดื่ม เป็นต้น

ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีความสมบูรณ์และความสวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม เช่น พระศรีระพ่ท่านคลั่ง พิพิธภัณฑิ์กระดูก เป็นต้น โดยแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของนักท่องเที่ยวทั่วประเทศ มี ประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และมีการสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อเนื่อง เช่น ประเพณีให้ทานไฟครอบรอบมรณะพ่ท่านคลั่ง (วันที่ 21 มกราคม ของทุกปี) ประเพณีทางศาสนา ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ประเพณีชักพระ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

5. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพ่ท่านช้ง วัดวังหวง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสนทนากลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ในวันที่ 2 มกราคม 2554 ณ วัดวังหวง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน ได้แก่

1. พระเมธี ธานิรัตน์	พระ วัดวังหวง
2. นายณรงค์ธรรม สุวรรณปาน	กรรมการวัด
3. นายเอี่ยม	กรรมการวัด
4. นายดำ	ประชาชนในท้องถิ่น
5. นายองอาจ	ประชาชนในท้องถิ่น

สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การเตรียมความพร้อมของชุมชน มีการจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ประวัติพ่อท่านช้ง วัดวังหวัง มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตามเทศกาลที่สำคัญ เช่น อปพร.หมู่บ้าน เป็นต้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีเดือนสิบ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทางศาสนา เป็นต้น โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมีความสมบูรณ์และความสวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม เช่น พระครูพ่อท่านช้ง ภูฎิเกา เป็นต้น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีเดือนสิบ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทางศาสนา เป็นต้น และมีการสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อเนื่อง

การเปรียบเทียบศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของจังหวัด นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 28 ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของจังหวัดนครศรีธรรมราช

รายการ / กิจกรรม	หลวงปู่ทวด เหยียบน้ำ ทะเลจืด เกาะนุ้ย อ.ขนอม จ.นครศรีฯ		พ่อท่าน คล้าย วาจาสิทธิ์ วัดธาตุน้อย		หลวง ปู่เขียว วัดทรงบน อ.ปากพนัง จ.นครศรีฯ		พ่อท่านช้ง วัดวัวหล่ง อ.ร่อน พิบูลย์ จ.นครศรีฯ		พ่อท่านคลั่ง วัดลุงทอง อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีฯ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
1.การเตรียมความพร้อมของชุมชน										
1.1 การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่ สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว	✓		✓			✓	✓			✓
1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กร บริหารส่วนตำบล	✓			✓		✓		✓		✓
1.3 การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำ เที่ยว	✓		✓			✓		✓		✓
1.4 การกำหนดมาตรการในการรักษาความ ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓	
1.5 การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่ง ท่องเที่ยว	✓		✓			✓		✓	✓	
1.6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ	✓		✓		✓		✓		✓	
1.7 การจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับ ประเพณีท้องถิ่น	✓		✓		✓		✓		✓	
1.8 ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษา แหล่งท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓	
2. ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว										
2.1 ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓
2.2 ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวใน ท้องถิ่นของตน	✓			✓		✓		✓		✓
2.3 ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓
2.4 ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการ วางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓

รายการ / กิจกรรม	หลวงปู่ทวด เหยียบน้ำ ทะเลจืด เกาะนุ้ย อ.ชนอม จ.นครศรีฯ		พ่อท่าน คล้าย วาจาสิทธิ์ วัดธาตุน้อย		หลวง ปู่เขียว วัดทรงบน อ.ปากพนัง จ.นครศรีฯ		พ่อท่านช้ง วัดวัวหล่ง อ.ร่อน พิบูลย์ จ.นครศรีฯ		พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีฯ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
2.5 ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้า พื้นเมือง	✓		✓			✓		✓	✓	
2.6 ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง		✓		✓		✓		✓		✓
2.7 ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์	✓			✓		✓		✓		✓
2.8 ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการใน กิจกรรมการท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓
3.ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓	
3.1 แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์และมี คุณค่าทางประวัติศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓	
3.2 แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และความ สวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม	✓		✓		✓		✓		✓	
3.3 แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของ นักท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓	
3.4 มีวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูด นักท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓	
3.5 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก		✓	✓			✓	✓			✓
3.6 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว ให้กับนักท่องเที่ยว	✓		✓			✓		✓		✓
3.7 การสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ ต่อเนื่อง	✓		✓		✓		✓		✓	
3.8 มีกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงาน เอกชน ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓

ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ศึกษา 5 แห่ง พบว่าศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันไปดังนี้ คือ

1. สถานที่สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ย อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

- 1.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว มีการปฏิบัติทุกองค์ประกอบและดัชนี
- 1.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
- 1.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยความสะดวก

2. สถานที่สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

- 2.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล
- 2.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 7 ประการ คือ
 1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
 2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
 3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
 4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
 5. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
 6. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
 7. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

3. สถานที่สักการะหลวงพ่อเขียว วัดทรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 4 ประการ คือ

1. การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
2. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล
3. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว
4. การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

3.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 8 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง
6. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก
2. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
3. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับ

พัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

4. สถานที่สักการะพ่от่านซัง วัดว้าวหลุง อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

4.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล
2. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว
3. การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

4.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 8 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง
6. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 2 ประการ คือ

1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
2. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

5. สถานที่สักการะพ่от่านคลั่ง วัดถลุงทอง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

5.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
2. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล
3. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว

5.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
6. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
7. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก
2. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
3. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

คำถามวิจัยข้อที่ 3. เส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร

สรุปการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยว และปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2554 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้องปทุมรัตน์ โรงแรมทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น 13 คน ดังต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล	อาชีพ/ตำแหน่ง
1. นายสุเทพ เกื้อสังข์	สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นครศรีธรรมราช
2. นายสุทธิ ศิลสมัย	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา นครศรีธรรมราช
3. นางสุจิตรา บางข้า	41/3 ม. 5 ต.ท้องเนียน อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช
4. นางกาญจนา จันท์ทอง	40 ม. 5 ต.ท้องเนียน อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช
5. นางวรรณฯ ยังเขียว	32/2 ม. 5 ต.ท้องเนียน อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช
6. นางจิระพันธ์ สุริทรวงศ์	44 ม. 5 ต.ท้องเนียน อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช
7. นางนงเยาว์ เย็นรัตนสมบูรณ์	51/1ม. 5 ต.ท้องเนียน อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช
8. นายวิชาญ ขาวหมดจด	27/3 ม. 1 ต.หินตก อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
9. นายไพรัตน์ จรูญรัตน์	53/1 ม. 1 ต.หินตก อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
10. นายอนุชา ไอลาพฤกษ์	16 ม. 1 ต.หินตก อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
11. นางฐิติพร จรูญรัตน์	53/1 ม. 1 ต.หินตก อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
12. นางจิราพร ศรีนวลชาติ	57/5 ม. 1 ต.หินตก อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
13. นายณัฐรินทร์ วงศ์ภิรพัทธ์	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา นครศรีธรรมราช

ซึ่งมติที่ประชุมได้เสนอเส้นทางท่องเที่ยวและปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เหมาะสมดังนี้

เส้นทางที่ 1 สงขลา - นครศรีธรรมราช

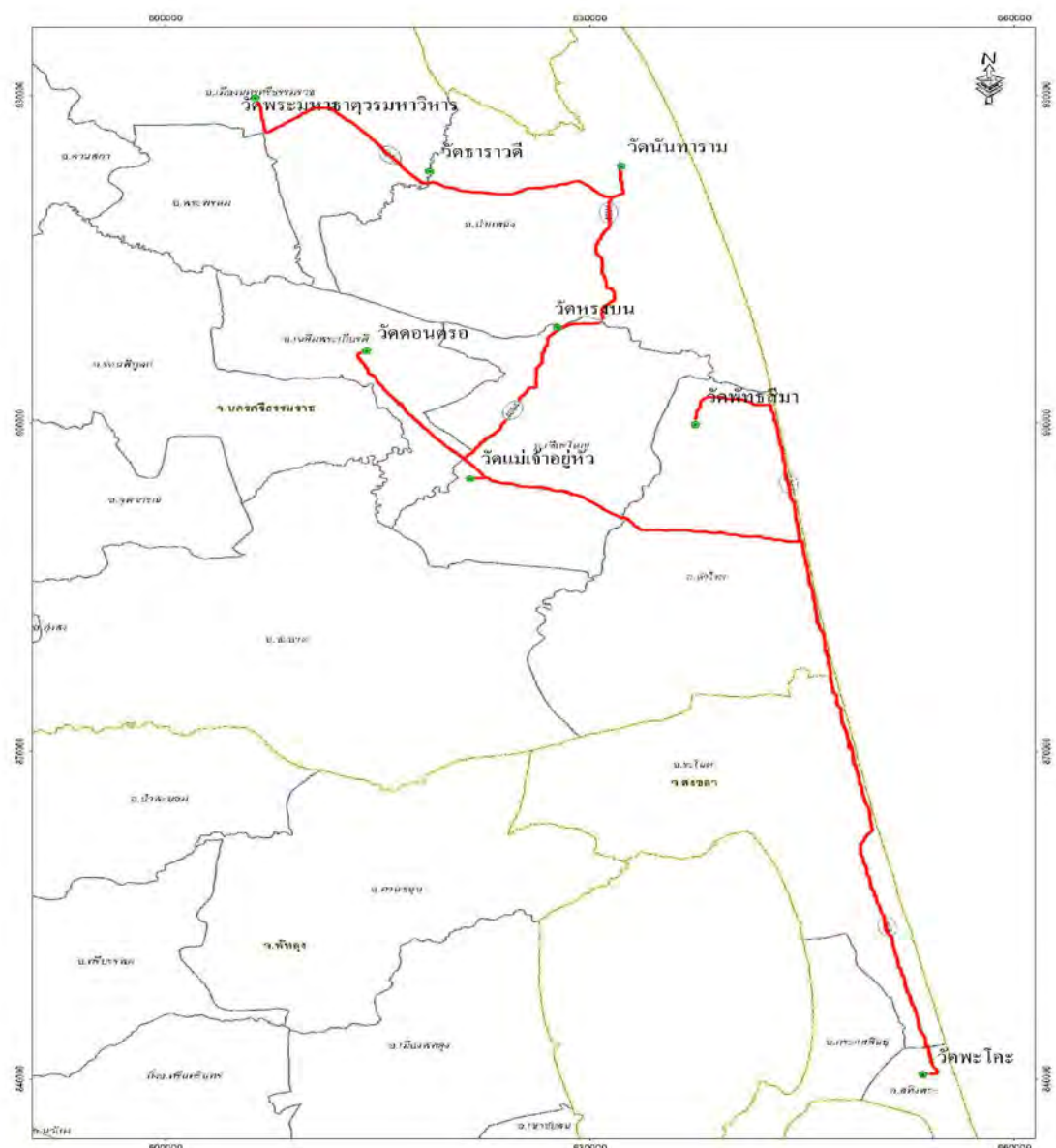
เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ. สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทลุง (สักการะหลวงปู่หนูจัน) จ.นครศรีธรรมราช วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลือดขาว) วัดทรงคน (สักการะพ่อท่านเขียว) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เที่ยวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี (สักการะหลวงปู่เกลี่ยม) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านม้วย) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 22 เส้นทางที่ 1 สงขลา-นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 2 สงขลา - นครศรีธรรมราช

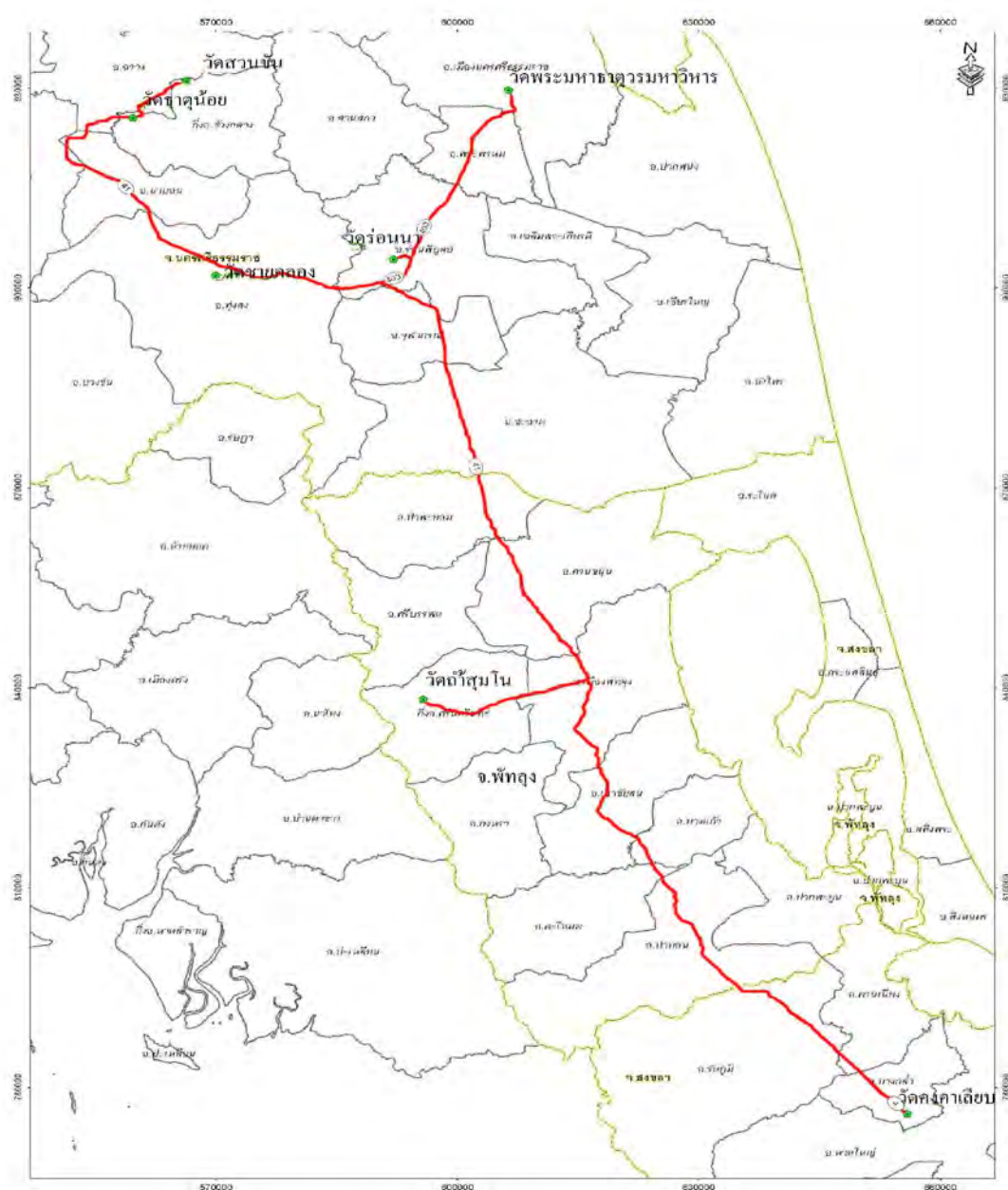
เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ.สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทลุง
 สี่มา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ. นครศรีธรรมราช สักการะศาลหลวงตันไทร วัดดอนตรอ
 (สักการะพ่อท่านสังข์) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนาง
 เลือดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเชียว) ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอัน
 เนื่องมาจากพระราชดำริ เทียบชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดนันทาราม (สักการะ
 หลวงพ่อผุด) วัดธาราวดี (สักการะพ่อท่านจวบ) สักการะองค์ท้าวจุตราม รามเทพ วัดพระ
 มหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 23 เส้นทางที่ 2 สงขลา-นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 3 หาดใหญ่ –พัทลุง - นครศรีธรรมราช

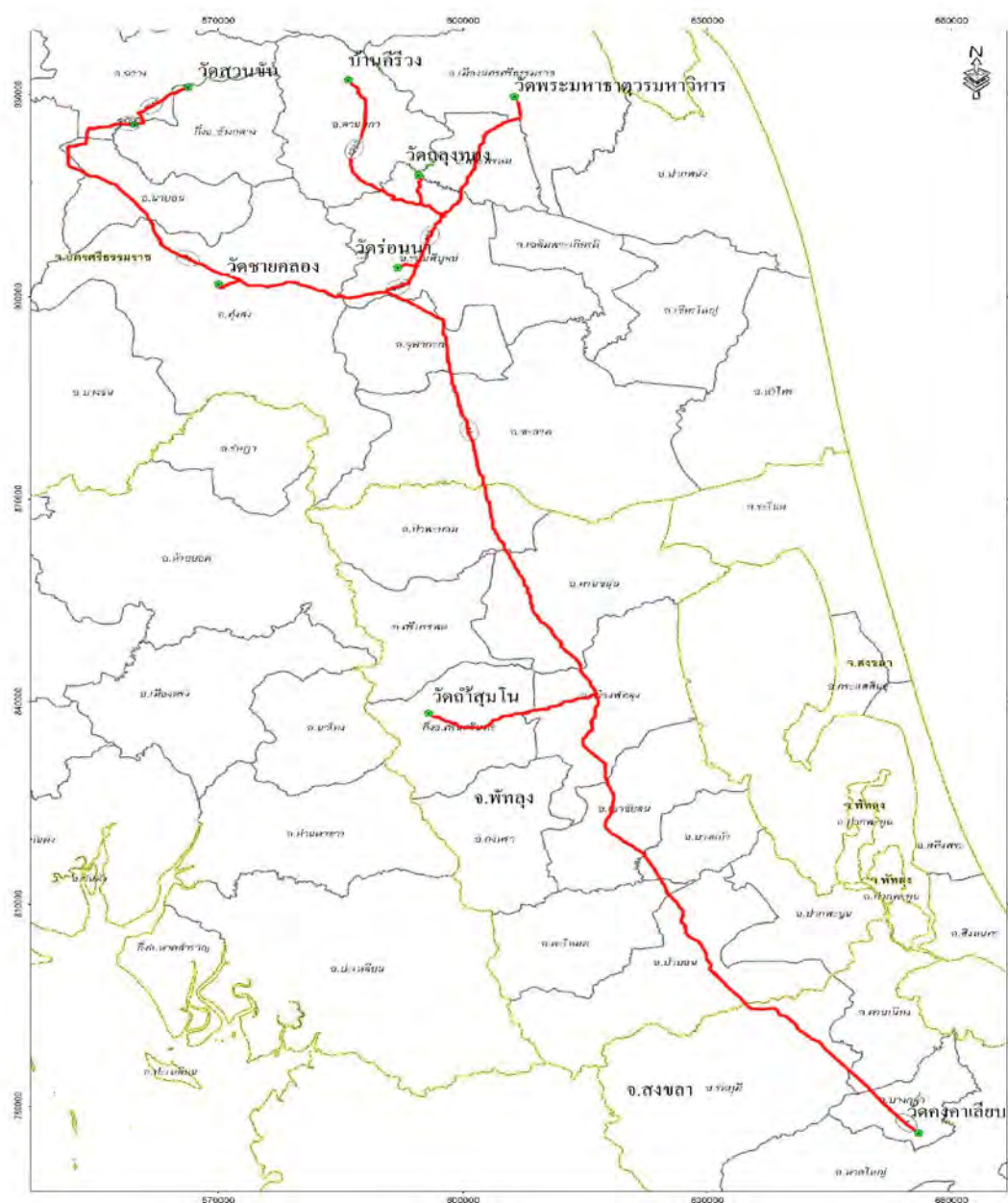
เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเฟื่อง)อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนใน จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านชัง) จ. นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐี) วัดเทพพนมเชือก (ถ้ำพระราหู) มณัสการเจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่อดำ อ.ทุ่งสง วัดชายนคอง (สักการะพ่อท่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 24 เส้นทางที่ 3 หาดใหญ่ –พัทลุง - นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 4 หาดใหญ่-พัทลุง - นครศรีธรรมราช

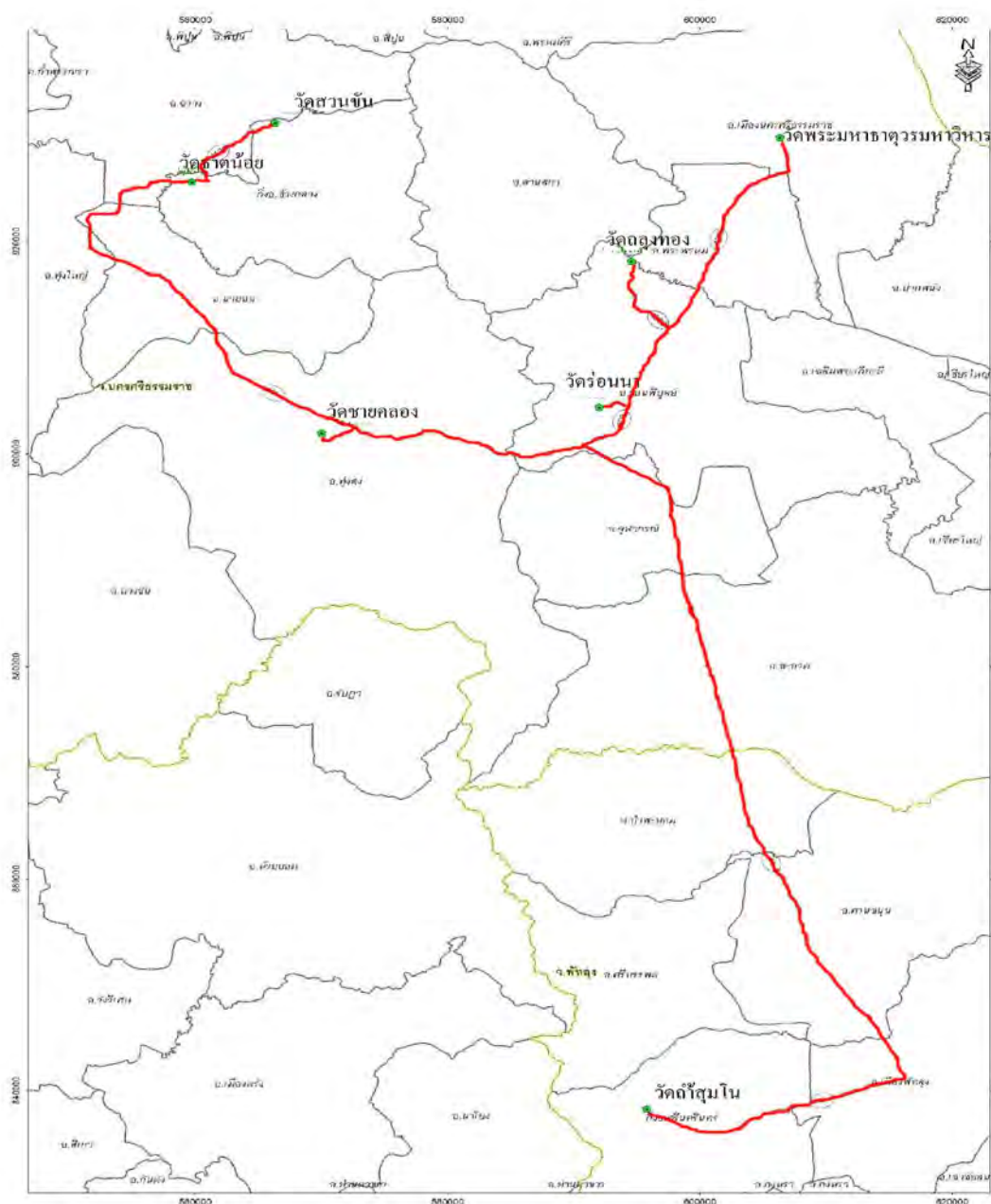
เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเฟื่อง) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนใน จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านชัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐี) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง(สักการะพ่อท่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง สักการะองค์ท้าวจตุรรม รมเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 25 เส้นทางที่ 4 หาดใหญ่-พัทลุง - นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 5 พัทลุง - นครศรีธรรมราช

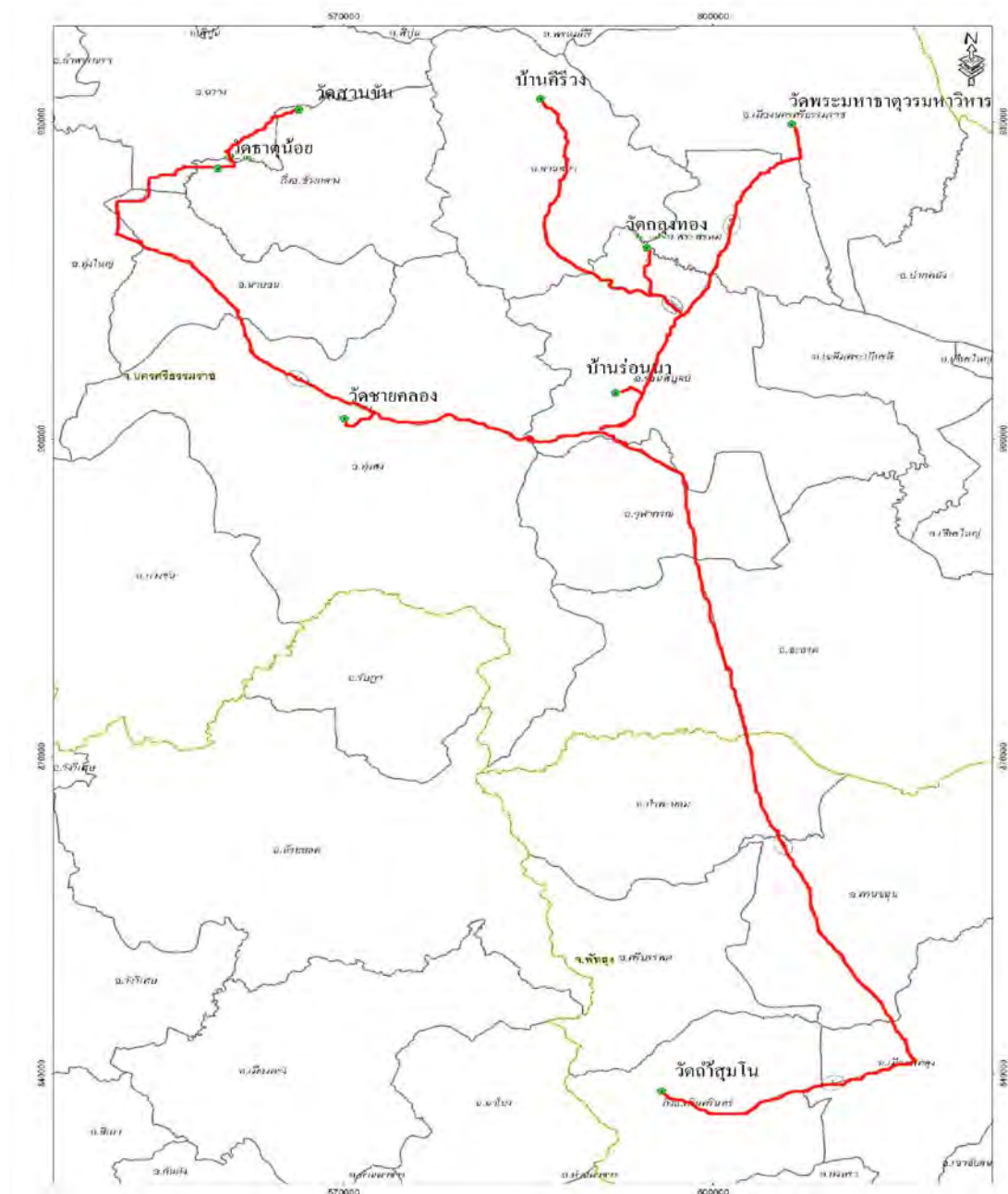
เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง(สักการะพ่อท่านช้าง) จ. นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐี) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มณัสการ เจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่อโต อ.ทุ่งสง วัดช่ายคลอง (สักการะพ่อท่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะ องค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

ภาพที่ 26 เส้นทางที่ 5 พัทลุง - นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 6 พัทลุง – นครศรีธรรมราช

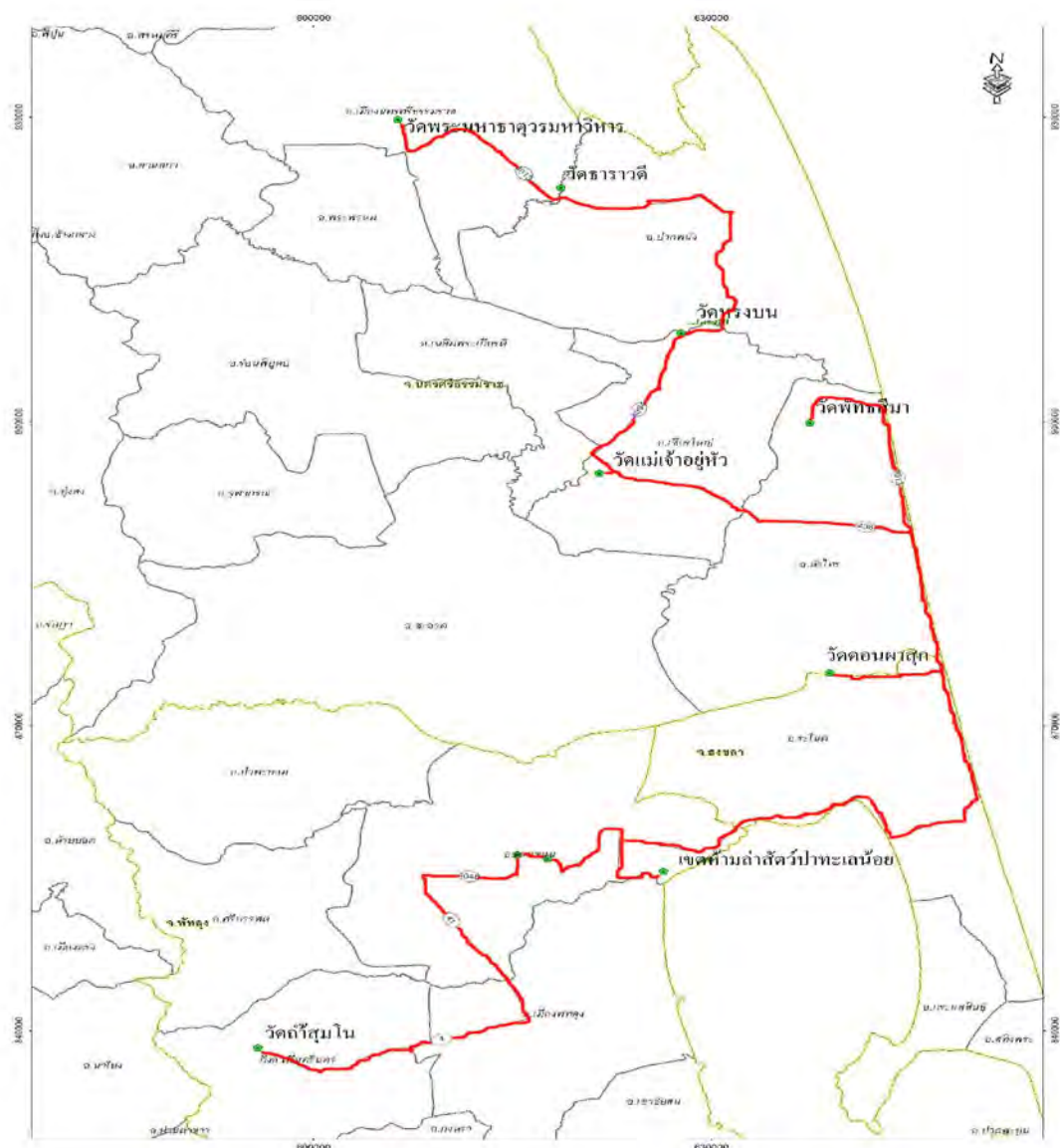
เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านซัง) อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐี) วัดเทพพนมเชือก (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อท่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง อ.ลานสกา สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 27 เส้นทางที่ 6 พัทลุง - นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 7 พัทลุง – นครศรีธรรมราช

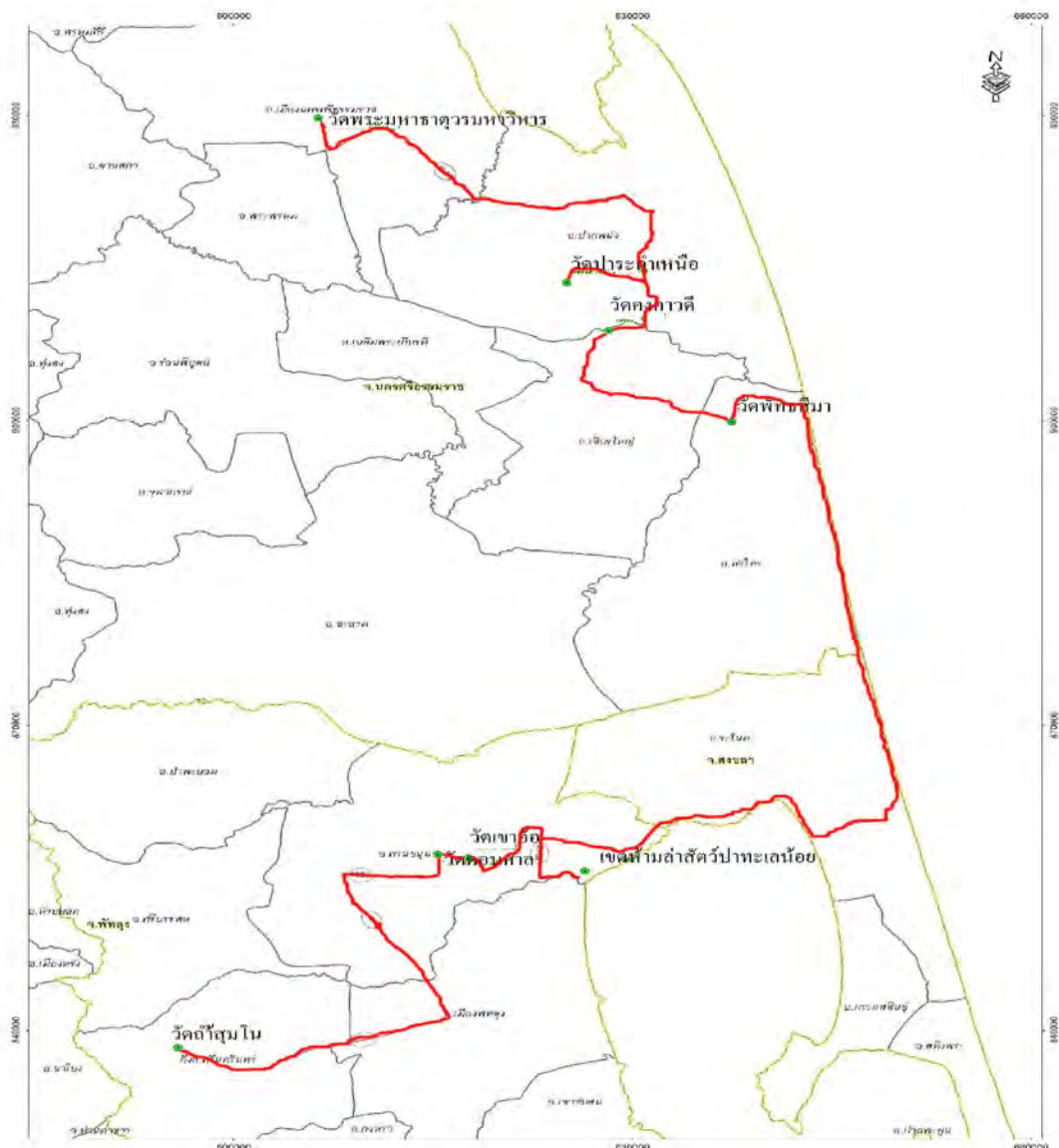
เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ (สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อย และสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดดอนผาสูก (สักการะพ่อท่านเลื่อน) จ.นครศรีธรรมราช วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) สักการะศาลหลวงตันไทร วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลือดขาว) อ.เชียรใหญ่ วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) เทียนชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น ปากพั้ง วัดธาราวดี (สักการะพ่อท่านจบ) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 28 เส้นทางที่ 7 พัทลุง – นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 8 พัทลุง – นครศรีธรรมราช

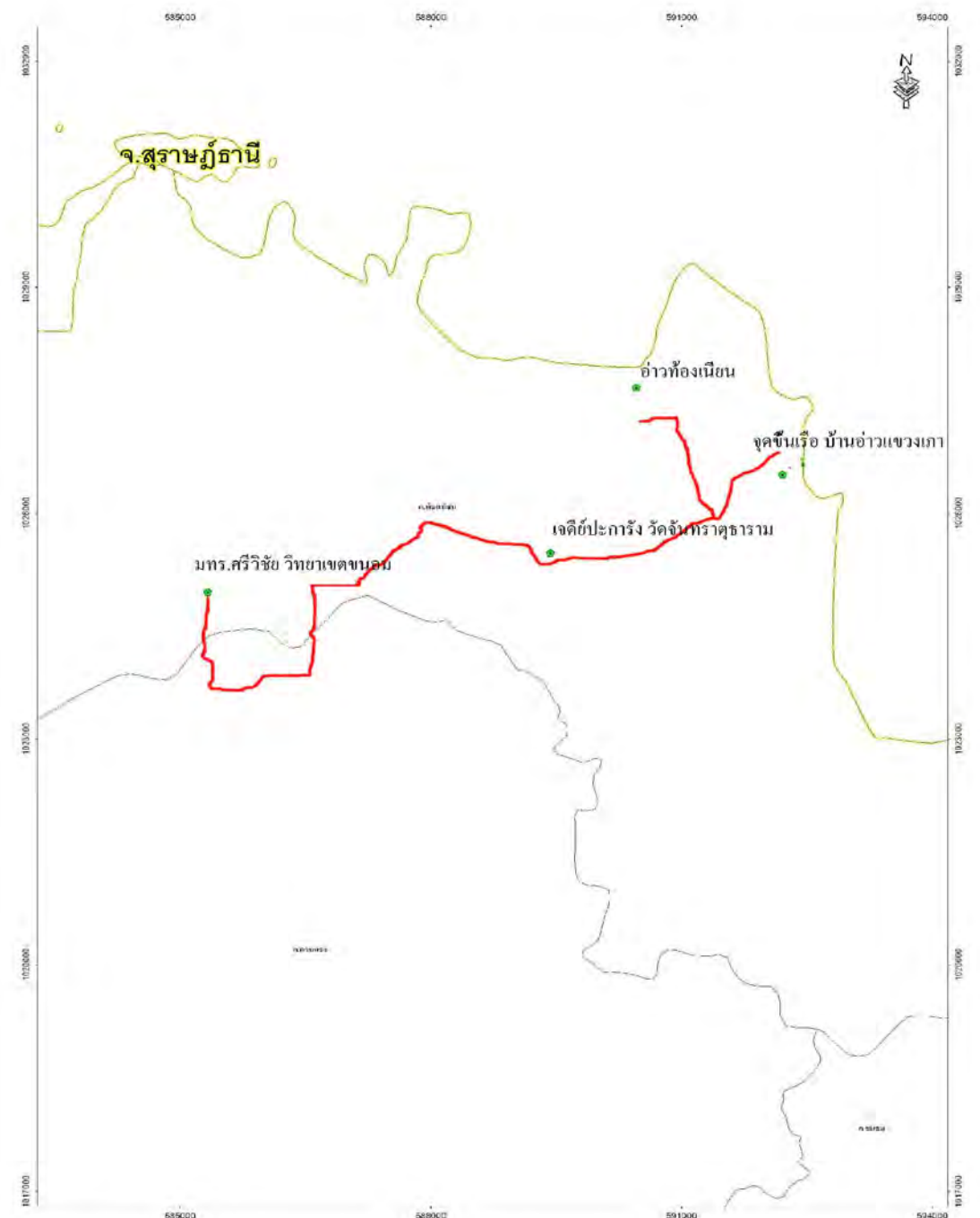
เริ่มจากวัดถ้ำสุมน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ(สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า)
วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อยและสินค้า OTOP
ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดพัทธสีมา(สักการะหลวงพ่อบุญจัน) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่าน
เอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ เทียวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงควาดี(สักการะหลวงพ่อก
เอี่ยม) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านมุ่ย)สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 29 เส้นทางที่ 8 พัทลุง - นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 9 อ่าวทองชิง- โลมาสีชมพู-มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

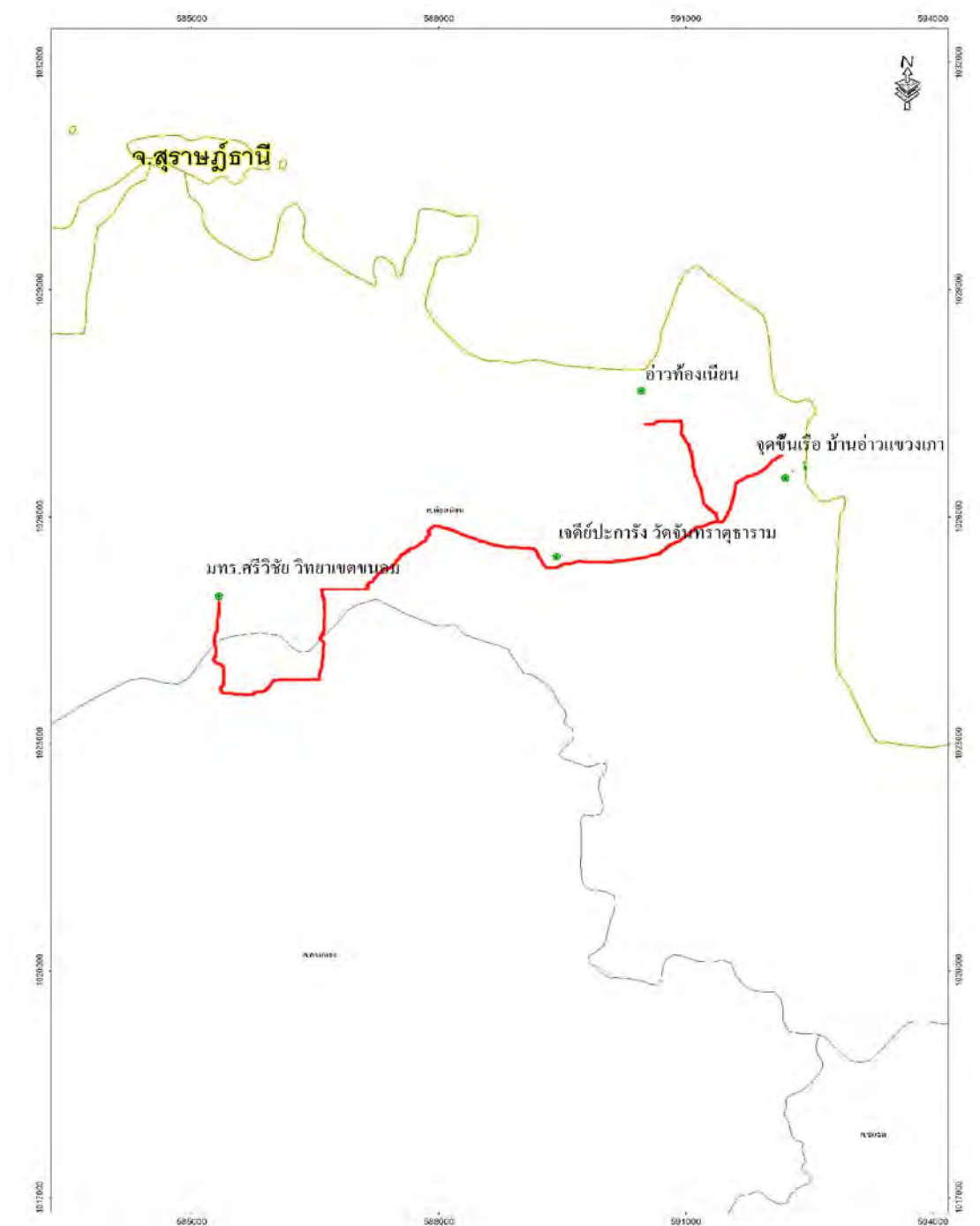
เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีวิชัย วิทยาเขตขนอม วัดจันทราศุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวทองชิง จุดขึ้นเรือบ้านอ่าวแขวงเภา (โดยชมรมกลุ่มประมงรักษ์บ้านเกิด) ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเล (เกาะนุ้ยนอก)

ภาพที่ 30 เส้นทางที่ 9 อ่าวทองชิง- โลมาสีชมพู-มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

เส้นทางที่ 10 อ่าวทองเนียน- โลมาสีชมพู-มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิทยาเขตหนอง จันทราตุธรรม (เจดีย์ปะการัง)
ชมความงามอ่าวทองเนียน จุดขึ้นเรือ บ้านอ่าวแขวงเก่า ชมความงาม Pancake rock
(เขาพับ ผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเล (เกาะนุ้ยนอก)

ภาพที่ 31 เส้นทางที่ 10 อ่าวทองเนียน- โลมาสีชมพู-มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

สรุปภาพรวมเส้นทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ พอสังเขปได้ดังนี้

เส้นทางที่ 1 จังหวัดสงขลา – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ. สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ.นครศรีธรรมราช วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะ พระนางเลียดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียบชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี (สักการะหลวงพ่อกะลือ) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านม้วย) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 2 จังหวัดสงขลา – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ.สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ. นครศรีธรรมราช สักการะศาลหลวงตันไทร วัดดอนตรอ (สักการะพ่อท่านสังข์) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลียดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียบชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดนันทาราม (สักการะหลวงพ่อดุจด) วัดธาราวดี (สักการะพ่อท่านจป) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 3 หาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเฟื่อง) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนิ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านชัง) จ. นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่ศรีษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มนัสการเจ้าแม่กวนอิม มนัสการองค์หลวงพ่อดิ อ.ทุ่งสง วัดช่ายคลอง (สักการะพ่อท่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 4 หาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเฟื่อง) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนิ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านชัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่ศรีษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อท่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 5 จังหวัดพัทลุง – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนิ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง(สักการะพ่อท่านซัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มณัสการเจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่อโต อ.ทุ่งสง วัดชายนคลง (สักการะพ่อท่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 6 จังหวัดพัทลุง – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนิ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อ ท่านซัง) อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อท่านคลั่ง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง อ.ลานสกา สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 7 จังหวัดพัทลุง – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนิ จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ (สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อย และสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดดอนผาสุก (สักการะพ่อท่านเลือน) จ.นครศรีธรรมราช วัดพัทลุงสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจัน) สักการะศาลหลวงตันไทร วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลือดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) เทียวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดธาราวดี (สักการะพ่อท่านจบ) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 8 จังหวัดพัทลุง – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนิ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ(สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อยและสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดพัทลุงสีมา(สักการะหลวงพ่อบุญจัน) วัดบางเนียน (สักการะ พ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี(สักการะหลวงพ่อกเลี่ยม) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านม่วย) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เส้นทางที่ 9 เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตขอนแก่น วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวทองชิง จุดขึ้นเรือบ้านอ่าวแขวงภา (โดยชมรมกลุ่มประมงรักษ์บ้านเกิด) ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)

เส้นทางที่ 10 เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตขอนแก่น วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวทองเนียน จุดขึ้นเรือบ้านแหลมประทับ (โดยชมรมบ้านแหลมประทับ) ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)

ปฏิทินการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

เดือนมกราคม

งานบุญประเพณี ทำบุญให้ทานไฟ เพื่อรำลึกถึงอดีตเจ้าอาวาสวัดถลุงทอง พ่อท่านคลั่ง จันทรสิริ (21 มกราคม ของทุกปี) ซึ่งชาวบ้านจะร่วมกันทำขนมพื้นบ้านบริเวณหน้าวัดถลุงทอง ตอนกลางคืนจะมีงานมหรสพพื้นบ้าน

เดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม

วันมาฆบูชา (เดือน 3) งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร งานบุญประเพณีอันยิ่งใหญ่ของชาวนครศรีธรรมราช ที่มีชื่อเสียง แห่ผ้าขึ้นธาตุ หรือห่มผ้าพระบรมธาตุ เจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ คูบ้านคูเมืองชาวนครศรีธรรมราช

27 มีนาคม ของทุกปี งานแห่ผ้าห่มธาตุน้อย วัดธาตุน้อย บูชาพ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์ ซึ่งวันดังกล่าวเป็นวันคล้ายวันเกิดของพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์

เดือนเมษายน - มิถุนายน

11 เมษายน ของทุกปี งานบุญหลวงปู่ทวด เขยิบน้ำทะเลเจ็ด เกาะนุ้ยนอก อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ชมโลมาสีชมพู ชมบ่อน้ำจืดกลางทะเล โดยชาวบ้านเชื่อว่าเป็นบริเวณที่ หลวงปู่ทวดได้เคยมาเขยิบน้ำทะเลให้กลายเป็นน้ำจืดตามตำนาน (กิน เพียว ฟรี โดยชุมชนบ้านแหลมประทับ อำเภอขนอม)

เทศกาลสงกรานต์ (10-17 เมษายน ของทุกปี) งานประเพณีรดน้ำพระประธาน รูปเหมือนหลวงปู่เขี้ยว อิทมณี วัดหรงบน

เทศกาลสงกรานต์ งานประเพณีรดน้ำ สักการะพ่อท่านชัง วัดวัวหลุง

เทศกาลสงกรานต์ (15 เมษายน) งานประเพณีรดน้ำ สักการะพ่อท่านคลั่ง จันทรสิริ

วันวิสาขบูชา (เดือน 6) งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร งานบุญประเพณีอันยิ่งใหญ่ของชาวนครศรีธรรมราช ที่มีชื่อเสียง แห่ผ้าขึ้นธาตุ หรือห่มผ้าพระบรมธาตุ เจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ คูบ้านคูเมืองชาวนครศรีธรรมราช

เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

เดือน 7 ขึ้น 1 ค่ำ (ประมาณเดือนกรกฎาคม) งานประเพณีทำบุญครอบรอบปีหลวงปู่เขียว
อิหม่ณี วัดหรงบน

เดือน 7 ตรงกับวันเสาร์ (หลังงานประเพณีทำบุญครอบรอบปีหลวงปู่เขียว วัดหรงบน)
พิธีเป่ายันต์เกราะเพชร วัดหรงบน เจ้าอาวาสพระอาจารย์สมนึก จนฺทมฺโม ศิษย์สืบทอด
พุทธาคมหลวงปู่เขียว อิหม่ณี วัดหรงบน และวิชาเป่ายันต์เกราะเพชรสายวิชาหลวงพ่อปาน
วัดบางนมโค เป็นงานใหญ่ประจำปี

แรม 1 ค่ำ เดือน 8 (วันเข้าพรรษา) ตักบาตรรูปเทียน ประเพณีเก่าแก่คู่วัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร

แรม 1 ค่ำ เดือน 8 (วันเข้าพรรษา) แห่เทียนเข้าพรรษาวัดถลุงทอง

แรม 1 ค่ำ เดือน 8 (วันเข้าพรรษา) แห่เทียนเข้าพรรษาวัดวัวหลุง

เดือนกันยายน -ธันวาคม

แรม14-15 ค่ำ เดือน 10 งานบุญสารทเดือนสิบ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณ
บรรพชน มีการยกหมฺรับเพื่อทำบุญตามวัดต่างๆ เช่น วัดถลุงทอง วัดวัวหลุง วัดธาตุน้อย
ขบวนแห่หมฺรับ ณ วัดพระวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

แรม 1 ค่ำ เดือน 11 (วันออกพรรษา) งานประเพณีลากพระ โดยพุทธศาสนิกชนพร้อม
ใจกันอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือรต หรือล้อเลื่อน แล้วแห่ชัก
ลากไปตามลำน้ำหรือตามถนนหนทาง

เสาร์ที่ 2 ของวันออกพรรษา งานบุญกฐิน วัดธาตุน้อย จ.นครศรีธรรมราช

แรม 1 ค่ำ เดือน 11 - ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 งานบุญกฐินถือเป็นทานที่พิเศษยิ่งกว่าทาน
อื่นใด ด้วยเป็นทั้ง "กาลทาน" และ "สังฆทาน" นับเป็นทานชนิดเดียวที่ผู้ให้(ศุภัสถ์)และผู้รับ
(พระสงฆ์) ได้บุญด้วยกันทั้งสองฝ่าย

คำถามวิจัยข้อที่ 4. โปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาโดยจัดประชุม ระดมความคิดเห็น จากเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ประชาชนใน ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล และจากผลการประเมินโปรแกรมการท่องเที่ยวหลังจากทดลอง นำเที่ยวกับนักท่องเที่ยว มีโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเป็นดังนี้ คือ

ตารางที่ 29 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 1

โปรแกรมที่ 1 : 2 วัน 1 คืน สงขลา - นครศรีธรรมราช	
เวลา	โปรแกรมการเดินทาง
วันแรก	
ช่วงเช้า	ทุกท่านพร้อมกันที่จุดนัดหมายพร้อมออกเดินทาง เดินทางมาถึงวัดพะโคะ สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เป็น วัดจำพรรษาของสมเด็จพระพะโคะ หรือหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด พร้อมทั้งรับประทานอาหารเช้า (อาหารกล่อง มื้อที่ 1) ● วัดพัทธสีมา สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์ เป็นพระนักพัฒนา และ ปฏิบัติธรรมมีความคิดมีสายตาอันยาวไกล ท่านได้ใช้ชีวิตอุทิศเพื่อ การพระศาสนา และการศึกษาอย่างแท้จริง และท่านมิได้ละเว้นการ บำเพ็ญเพียร ทางด้านสมณวิปัสสนากรรมฐาน ● วัดแม่เจ้าอยู่หัว สักการะพระนางเลียดชาวเป็นผู้ที่มีบารมีสูง เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และมโนธรรมทุกประการ มีเมตตา จิตที่มั่นคง อย่างสม่ำเสมอ ● วัดทรงบน สักการะพ่อท่านเขียว เป็นผู้รู้วาระจิต รู้กำหนดวัน มรณภาพ ปัจจุบันสรีระอันอมตะของท่านแข็งเป็นหิน ประดิษฐานอยู่ ในหีบแก้วที่วัดทรงบน พักรับประทานอาหารกลางวัน หนีผัดปากพวง (มื้อที่ 2)

ช่วงบ่าย	● ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ● เทียวชมตลาด 100 ปีปากพนังตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ● ชมบ้านนกนางแอ่น หรือคอนโดนก เป็นแหล่งอาศัยของนกนางแอ่น ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ในการสร้างรังเทียมคล้ายถ้ำ เพื่อให้นกเหล่านั้นเข้ามาสร้างรัง และเจ้าของคอนโดนก ก็เอารังนกไปขายจนมีรายได้ร่ำรวย ● วัดธาราวดี สักการะพ่อท่านจวบ นับเป็นหมอกระดุกที่ทรงความรู้ความสามารถและคุณธรรม การปฏิบัติภารกิจด้วยความเสียสละ อุดหนุน ด้วยเมตตาธรรมไม่เลือกเพศ วัย อาชีพ และศาสนา มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ● วัดคงคาดี สักการะหลวงพ่อกะลิ้ม ท่านเป็นศิษย์เอกหลวงพ่อเขียววัดทรงบน เด่นเรื่องเมตตามหานิยม และแคล้วคลาด ● วัดป่าระกำเหนือ สักการะพ่อท่านม่วย พระวิปัสสนาธุระ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เจริญครัดในพระธรรมวินัยเป็นเลิศ นอกจากนั้นยังมีความรู้ด้านต่าง ๆ อีกมาก เป็นหมอยาสมุนไพร เป็นผู้รู้เวทมนต์คาถา เป็นพระนักเทศน์ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่เคารพนับถือของคนทั่วไป วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ พร้อมทั้งรับประทานอาหารมื้อเย็น ณ ปากนครซีฟู้ด (มื้อที่3)
ช่วงเย็น	เข้าสู่ที่พักท่านสามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย
วันที่สอง	
ช่วงเช้า	บริการอาหารเช้า ณ ที่พัก (มื้อที่4) ● วัดถลุงทอง สักการะพ่อท่านคลึง นับว่าเป็นอริยะสงฆ์แดนทักษิณอีกองค์หนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตร้อยกว่าปีของท่านมีแต่เมตตาธรรม ● วัดธาตุน้อย สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ พระนักพัฒนาผู้นำในการสร้างวัดพระเจดีย์ พระพุทธรูป และร่วมกันในการปฏิสังขรณ์บูรณะ ศาสนสถานเป็นจำนวนมาก

	● มณัสการเจ้าแม่กวนอิม ณ ศาลเจ้าแม่กวนอิม ● มณัสการองค์หลวงพ่อดิ ณ ศาลเจ้าแม่กวนอิม
	รับประทานอาหารเที่ยง ณ เรือนผักกูด (มือที่5)
ช่วงบ่าย	● วัดร่อนนา พระคู่บ้านคู่เมืองชาวร่อนพิบูลย์และใกล้เคียง ● วัดเทพพนมเชือด ภายในวัดมีถ้ำพระราหู เป็นถ้ำหินปูนลักษณะเหมือนปากราหู มีหยดน้ำไหลออกมาจากผนังถ้ำ จึงมีการทำบ่อน้ำเพื่อรองรับน้ำที่ไหลออกไปทำเป็นน้ำพระพุทธรณ์ถ้ำพระราหู มี 2 ถ้ำ ถ้ำที่ 1 มีขนาดใหญ่ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะท้องถิ่น จำนวน 12 องค์ ซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างพร้อมกันในสมัยที่สร้างพระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช ราวพุทธศตวรรษที่ 18 ถ้ำที่ 2 จะมีขนาดเล็กกว่าถ้ำที่ 1 สันนิษฐานว่าถ้ำพระราหูจะเป็นที่พักแรมของคนสมัยก่อนตอนเดินทาง เพราะอยู่ในเส้นทางเดินโบราณและมีหลักฐานปรากฏอยู่ ● วัดวัวหลุง สักการะพ่อด่านซัง เป็นพระเกจิอาจารย์สายเขาอ้อ มีความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์มาก โดยเฉพาะด้านอยู่ยงคงกระพันที่มีประสบการณ์ เป็นอีกเหรียญหนึ่งที่คนภาคใต้เสาะแสวงหากันมาก เป็นเหรียญที่หายากและมีความนิยมสูง
	คณะออกเดินทางกลับสงขลา
	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพพร้อมความประทับใจ
ราคาต่อหัว : 1,990 บาท	
ที่พัก : โรงแรมทวินโลตัส	

ตารางที่ 30 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 2

โปรแกรมที่ 2 : 2 วัน 1 คืน หาดใหญ่ - พัทลุง – นครศรีธรรมราช	
เวลา	โปรแกรมการเดินทาง
วันแรก	
ช่วงเช้า	ทุกท่านพร้อมกันที่จุดนัดหมาย (หาดใหญ่) พร้อมออกเดินทาง
	เดินทางมาถึง วัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเพื่อง) พระเกจิอาจารย์ทางภาคใต้องค์หนึ่งที่ชาวบ้านนับถือเป็นอย่างมาก ท่านได้สร้างพระเครื่องเนื้อดินเผา พิมพ์พระชินราชด้านหลังเขียน ตัวอักษร “ฟ” ซึ่งปัจจุบันถือเป็นพระเครื่องยอดนิยมของภาคใต้ พร้อมรับประทานอาหารเช้า (อาหารกล่อง มื้อที่ 1)
	● วัดเขาอ้อ สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า เป็นสุดยอดปรมาจารย์ สำนักเขาอ้อ ท่านมีวิชาคาถาอาคม ลึกล้ำมาก ● วัดดอนศาลา สักการะพระอาจารย์เอียด เป็นยอด พระเกจิอาจารย์ แห่งสำนักเขาอ้อเป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา
	หลังจากนั้นทำท่านศึกษาวิถีชุมชน ทะเลน้อย และสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง
ช่วงบ่าย	พักรับประทานอาหารกลางวัน (มื้อที่ 2) ณ ทะเลน้อย
	● วัดวังหวง สักการะพ่อท่านชัง เป็นพระเกจิอาจารย์สายเขาอ้อ มีความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์มาก โดยเฉพาะด้านอยู่ยงคงกระพันที่มี ประสบการณ์ เป็นอีกเหรียญหนึ่งที่คนภาคใต้เสาะแสวงหากันมาก เป็นเหรียญที่หายากและมีค่านิยมสูง ● วัดกลุ่ทอง สักการะพ่อท่านคลั่ง นับว่าเป็นอริยะสงฆ์แดน ทักษิณอีกองค์หนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตร่ายกว่าปีของ ท่านมีแต่เมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้ไปกราบท่าน ● วัดธาตุน้อย สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ พระนักพัฒนา ผู้นำในการสร้างวัดพระเจดีย์ พระพุทธรูป และร่วมกันในการ

	ปฏิสังขรณ์บูรณะ ศาสนสถานเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นนำท่านสู่บ้านคีรีวงศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศ
ช่วงเย็น	สักการะองค์ท้าวจตุรรม งามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พร้อมทั้งรับประทานอาหารมื้อเย็น อาหารซีฟู้ด (มื้อที่3) เข้าสู่ที่พักท่านสามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย
วันที่สอง	
ช่วงเช้า	บริการอาหารเช้า ณ ที่พัก (มื้อที่4) ● วัดคงคาหวดี สักการะหลวงพ่อกะเลี่ยม ท่านเป็นศิษย์เอก หลวงพ่อเขียว วัดทรงบน เด่นเรื่องเมตตามหานิยม และ แคล้วคลาด ● วัดป่าระกำเหนือ สักการะพ่อท่านม้าย พระวิปัสสนาธุระ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เคร่งครัดในพระธรรมวินัยเป็นเลิศ นอกจากนั้นยังมีความรู้ด้านต่าง ๆ อีกมาก เป็นหมอยาสมุนไพร เป็นผู้รู้เวทมนต์คาถา เป็นพระนักเทศน์ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ● วัดธาราวดี สักการะพ่อท่านจบ นับเป็นหมอกระดุกที่ทรงความรู้ความสามารถและคุณธรรม การปฏิบัติภารกิจด้วยความเสียสละ อุดหนุน ด้วยเมตตาธรรมไม่เลือกเพศ วัย อาชีพ และ ศาสนา มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ● ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ● เที่ยวชมตลาด 100 ปีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ● ชมบ้านนกนางแอ่น หรือคอนโดนก เป็นแหล่งอาศัยของนกนางแอ่น ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ในการสร้างรังเทียมคล้ายถ้ำ เพื่อให้นกเหล่านั้นเข้ามาสร้างรัง และเจ้าของคอนโดนก ก็เอารังนกไปขายจนมีรายได้ร่ำรวย
ช่วงบ่าย	รับประทานอาหารเช้า (มื้อที่5) หมี่ผัดปากพนัง ● วัดพัทธสีมา สักการะหลวงพ่อนุจัน เป็นพระนักพัฒนา และปฏิบัติธรรมไปพร้อม ๆ กัน มีความคิดมีสายตาวไกล ท่านได้ใช้ชีวิตอุทิศเพื่อการพระศาสนา และการศึกษาอย่างแท้จริง

	และท่านมิได้ละเว้นการบำเพ็ญเพียร ทางด้านสมถวิปัสสนากรรมฐาน อีกด้วย ● วัดแม่เจ้าอยู่หัว สักการะพระนางเลือดขาวเป็นผู้ที่มีบารมีสูง เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และมโนธรรมทุกประการ มีเมตตา จิตที่มั่นคง อย่างสม่ำเสมอ ● วัดทรงบน สักการะพ่อท่านเขียว เป็นผู้รู้วาระจิต รู้กำหนดวัน มรณภาพ ปัจจุบันสรีระอันอมตะของท่านแข็งเป็นหิน ประดิษฐานอยู่ในหีบแก้วที่วัดทรงบน ● วัดบางเนียน สักการะ พ่อท่านเอี่ยม ท่านเป็นพระเกจิอาจารย์ เพชรน้ำหนึ่งของภาคใต้ ที่มีตบะบารอันสูงยิ่ง วัดอุ้มงคลที่พ่อท่าน เอี่ยมอธิษฐานจิตหรือปลุกเสกจะมีอิทธิปาฏิหาริย์และ ประสพการณ์ ทางด้านคงกระพัน แคล้วคลาด คุ้มครอง โชคลาภ และเมตตาตามหา นิยม คณะออกเดินทางกลับหาดใหญ่สวัสดิภาพพร้อมความประทับใจ
ราคาต่อหัว : 1,990 บาท	
ที่พัก : โรงแรมทวินโลตัส	

ตารางที่ 31 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 3

โปรแกรมที่ 3 : 3 วัน 2 คืน หาดใหญ่ - พัทลุง – นครศรีธรรมราช	
เวลา	โปรแกรมการเดินทาง
วันแรก	
ช่วงเช้า	ทุกท่านพร้อมกันที่จุดนัดหมาย (พัทลุง) พร้อมออกเดินทาง
	● วัดถ้ำสุมนิ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง เป็นสถานที่วิปัสสนาปฏิบัติธรรม ของพุทธศาสนิกชนที่มีชื่อเสียงโด่งดังในกลุ่มของผู้ที่แสวงธรรม ● วัดเขาอ้อ สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า เป็นสุดยอดปรมาจารย์สำนักเขาอ้อ ท่านมีวิชาคาถาอาคม ลึกล้ำมาก ● วัดดอนศาลา สักการะพระอาจารย์เอียด เป็นยอดพระเกจิอาจารย์ แห่งสำนักเขาอ้อเป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา ต่อบุคคลอย่างเสมอ
	● หลังจากนั้นทำท่านศึกษาวิถีชุมชน ทะเลน้อย และสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง
	พักรับประทานอาหารกลางวัน (มื้อที่ 1) ณ ทะเลน้อย
ช่วงบ่าย	● วัดวังหวง สักการะพ่อท่านชัง เป็นพระเกจิอาจารย์สายเขาอ้อ มีความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์มาก โดยเฉพาะด้านอยู่ยงคงกระพันที่มีประสบการณ์ เป็นอีกเหรียญหนึ่งที่คนภาคใต้เสาะแสวงหากันมาก เป็นเหรียญที่หายากและมีค่านิยมสูง ● วัดถลุงทอง สักการะพ่อท่านคลิ้ง นับว่าเป็นอริยะสงฆ์แดนทักษิณอีกองค์หนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตร้อยกว่าปีของท่านมีแต่เมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้ไปกราบท่าน ● วัดธาตุน้อย สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ เป็นผู้นำในการสร้างวัดพระเจดีย์ พระพุทธรูป และร่วมกันในการปฏิสังขรณ์บูรณะศาสนสถานเป็นจำนวนมาก
	พร้อมทั้งรับประทานอาหารมื้อเย็น อาหารซีฟู้ด (มื้อที่3)
	เข้าสู่ที่พักโฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ ท่านสามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย

วันที่สอง	
ช่วงเช้า	บริการอาหารเช้า ณ ที่พัก (มือที่4)
	นำท่านล่องเรือที่บ้านแหลมประทับ อ.ชนอม (โดยชมรมบ้านแหลมประทับ)ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)
ช่วงบ่าย	รับประทานอาหารเที่ยง (มือที่5) ณ บ้านแหลมประทับ
	คณะออกเดินทางไปยัง วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) โบราณสถานเก่าแก่ของเมืองชนอม เชื่อกันว่ามีอายุมากกว่า 1000 ปี ประดิษฐานอยู่บนยอดเขาธาตุ สร้างขึ้นโดยนำหินปะการัง มีพระพุทธรูปแกะสลักด้วยหินทรายแดง ● วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ
วันที่สาม	
ช่วงเช้า	บริการอาหารเช้า ณ ที่พัก (มือที่ 6)
	●วัดคงคาหวดี สักการะหลวงพ่อกะลิอ้อม ท่านเป็นศิษย์เอกหลวงพ่อยะยว วัดทรงบน เด่นเรื่องเมตตามหานิยม และ แคล้วคลาด ●วัดป่าระกำเหนือ สักการะพ่อบ้านม้าย พระวิปัสสนาธุระ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เกร่งครัดในพระธรรมวินัยเป็นเลิศ นอกจากนั้นยังมีความรู้ด้านต่าง ๆ อีกมาก เป็นหมอยาสมุนไพร เป็นผู้รู้เวทมนต์คาถาเป็นพระนักเทศน์ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ●วัดธาราวดี สักการะพ่อบ้านจบ นับเป็นหมอกระดุกที่ทรงความรู้ความสามารถและคุณธรรม การปฏิบัติภารกิจด้วยความเสียสละ อดทน ด้วยเมตตาธรรมไม่เลือกเพศ วัย อาชีพ และศาสนา มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ●ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ●เที่ยวชมตลาดปากพนัง 100 ปีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ●ชมบ้านนกนางแอ่น หรือคอนโดนก เป็นแหล่งอาศัยของนกนางแอ่น ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ในการสร้างรังเทียมคล้ายถ้ำเพื่อให้นกเหล่านั้นเข้ามาสร้างรัง และเจ้าของคอนโดนก ก็เอารัง

	นกอไปขายจนมีรายได้อำรวย
ช่วงบ่าย	รับประทานอาหารเที่ยง (มื้อที่5)
	● วัดพัทธสีมา สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์ เป็นพระนักพัฒนา และปฏิบัติธรรมไปพร้อม ๆ กัน มีความคิดมีสายตาวินิจฉัย ท่านได้ใช้ชีวิตอุทิศเพื่อการพระศาสนา และการศึกษาอย่างแท้จริง และท่านมิได้ละเว้นการบำเพ็ญเพียร ทางด้านสมถวิปัสสนา กัมมัฏฐาน อีกด้วย ● วัดแม่เจ้าอยู่หัว สักการะพระนางเลียดชาวเป็นผู้ที่มีบารมีสูง เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และมโนธรรมทุกประการ มีเมตตาจิตที่มั่นคง อย่างสม่ำเสมอ ● วัดทรงบน สักการะพ่อท่านเขียว เป็นผู้รู้วาระจิต รู้กำหนดวันมรณภาพ ปัจจุบันสรีระอันอมตะของท่านแข็งเป็นหิน ประดิษฐานอยู่ในหีบแก้วที่วัดทรงบน ● วัดบางเนียน สักการะ พ่อท่านเอี่ยม ท่านเป็นพระเกจิอาจารย์เพชรน้ำหนึ่งของภาคใต้ ที่มีตบะบารมีอันสูงยิ่ง วัดอุ้มงคที่พ่อท่านเอี่ยมอธิษฐานจิตหรือปลุกเสกจะมีอิทธิปาฏิหาริย์และ ประสพการณ์ทางด้านคงกระพัน แคล้วคลาด คุ้มครอง โชคลาภ และเมตตาเมตตา
	คณะออกเดินทางกลับหาดใหญ่สวัสดิภาพพร้อมความประทับใจ
ราคาต่อหัว : 3,299 บาท	
ที่พัก : โฮมสเตย์บ้านแหลมประทับ/โรงแรมทวินโลตัส	

ตารางที่ 32 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 4

โปรแกรมที่ 4 : 1 วัน นครศรีธรรมราช	
เวลา	โปรแกรมการเดินทาง
วันแรก	
ช่วงเช้า	ทุกท่านพร้อมกันที่จุดนัดหมาย วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ) พร้อมออกเดินทาง ● วัดวังก์หล่ง สักการะพ่อท่านช้ง เป็นพระเกจิอาจารย์สายเขาอ้อ มีความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์มาก โดยเฉพาะด้านอยู่ยงคงกระพันที่มีประสบการณ์ เป็นอีกเหรียญหนึ่งที่คนภาคใต้เสาะแสวงหากันมาก เป็นเหรียญที่หายากและมีค่านิยมสูง ● วัดถลุงทอง สักการะพ่อท่านคลั่ง นับว่าเป็นอริยะสงฆ์แดนทักษิณอีกองค์หนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตร้อยละ 1 ของท่านมีแต่เมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้ไปกราบท่าน ● พร้อมรับประทานอาหารเช้า (อาหารกล่อง มื้อที่ 1) ● วัดธาตุน้อย สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ เป็นผู้ดำเนินการสร้างวัดพระเจดีย์ พระพุทธรูป และร่วมกันในการปฏิสังขรณ์บูรณะศาสนสถานเป็นจำนวนมาก ● หลังจากนั้นนำท่านสู่บ้านคีรีวงศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.นครศรีธรรมราช ● รับประทานอาหารกลางวัน ขนมจีนเมืองคอน มื้อที่ 2
ช่วงบ่าย	นำท่านลงเรือที่บ้านแหลมประทับ อ.ขนอม (โดยชมรมบ้านแหลมประทับ)ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก) คณะออกเดินทางไปยังวัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) โบราณสถานเก่าแก่ของเมืองขนอม เชื่อกันว่ามีอายุมากกว่า 1000 ปี ประดิษฐานอยู่บนยอดเขาธาตุ ในวัดจันทราตุธาราม
ช่วงเย็น	เข้าสู่ที่พักท่านสามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย
ราคาต่อหัว : 999 บาท	

ตารางที่ 33 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่ 5

โปรแกรมที่ 5 : 1 วัน นครศรีธรรมราช	
เวลา	โปรแกรมการเดินทาง
วันแรก	
ช่วงเช้า	ทุกท่านพร้อมกันที่จุดนัดหมาย วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (สักการะองค์ท้าวสุคาม งามเทพ) พร้อมออกเดินทาง ● พร้อมรับประทานอาหารเช้า (อาหารกล่อง มื้อที่ 1)
	คณะออกเดินทางไปยัง วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) โบราณสถานเก่าแก่ของเมืองขนอม เชื่อกันว่ามีอายุมากกว่า 1000 ปี ประดิษฐานอยู่บนยอดเขาธาตุ สร้างขึ้นโดยนำหินปะการัง มีพระพุทธรูปแกะสลักด้วยหินทรายแดง
	ล่องเรือที่ บ้านแหลมประทับ อ.ขนอม (โดยชมรมบ้านแหลมประทับ) ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเล (เกาะนุ้ยนอก) ● รับประทานอาหารกลางวัน (มื้อที่ 2) ณ บ้านแหลมประทับ
ช่วงบ่าย	● วัดธาราวดี สักการะพ่อท่านจบ นับเป็นหมอกระดุกที่ทรงความรู้ความสามารถและคุณธรรม ● วัดทรงบน สักการะพ่อท่านเขียว เป็นผู้รู้วาระจิต รู้กำหนดวันมรณภาพ ปัจจุบันสรีระอันอมตะของท่านแข็งเป็นหิน ประดิษฐานอยู่ในหีบแก้วที่วัดทรงบน ● วัดบางเนียน สักการะพ่อท่านเอี่ยม ท่านเป็นพระเกจิอาจารย์เพชรน้ำหนึ่งของภาคใต้
	● ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เทียวชมตลาด 100 ปีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ● ชมบ้านนกนางแอ่น หรือคอนโดนก เป็นแหล่งอาศัยของนกนางแอ่น ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ในการสร้างรังเทียมคล้ายถ้ำให้นกอาศัยแล้ว ก็เอารังนกไปขายจนมีรายได้ร่ำรวย
ช่วงเย็น	เข้าสู่ที่พักท่านสามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย
ราคาต่อหัว : 999 บาท	

การทดลองนำเที่ยวตามเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช

ผลการประเมินความพึงพอใจ หลังการทดลองนำเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวกลุ่มเข้าร่วม 27 คน การประเมินผลโดยใช้แบบการสอบถามประเมินความพอใจ และการสังเกตพฤติกรรม สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

ตารางที่ 39 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน
เพศ	
1. ชาย	6
2. หญิง	21
การศึกษา	
1. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า	22
2.ปริญญาตรี	4
3. ปริญญาโทหรือสูงกว่า	1
อายุ (เฉลี่ย)	55

นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเป็นเพศหญิง มากกว่าเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า และนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายมีอายุเฉลี่ย 55 ปี

การประเมินความพึงพอใจพึงการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยได้กำหนดค่าคะแนนความพึงพอใจดังนี้คือ (5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย และ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด) ในแต่ละด้าน โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ของค่าความพึงพอใจเป็นดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.81 ถึง 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ย 2.61 ถึง 3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41 ถึง 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 ถึง 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

ตารางที่ 40 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. สนุกทริยศาสตร์ทางการท่องเที่ยว	4.03	0.78
2. ความเหมาะสมวัดที่นำเสนอเพื่อการท่องเที่ยว	4.20	0.61
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเดินทาง	3.75	1.02
4. การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว	3.85	1.04
5. กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว	3.65	0.78
6. จุดแวะพัก (วัด หรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง)	4.10	0.67
7. สินค้า ของฝาก ของพื้นเมือง	4.00	0.88
8. ความเหมาะสมของเส้นทางในการเดินทางโดยรวม	4.20	0.77
9. ความคุ้มค่าการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์	4.40	0.30
10. ความพึงพอใจต่อท่องเที่ยวโดยภาพรวม	4.06	0.31
ค่าเฉลี่ยรวม	4.02	0.71

การประเมินความพึงพอใจการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่ทดลองท่องเที่ยวตามเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.40 คือ ความคุ้มค่าการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ รองลงมาคือค่าเฉลี่ย 4.20 สองประเด็น คือ ความเหมาะสมวัดที่นำเสนอเพื่อการท่องเที่ยว และ ความเหมาะสมของเส้นทางในการเดินทางโดยรวมลำดับต่อมาคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่ทดลองท่องเที่ยว การประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับค่าความพึงพอใจเฉลี่ยทั้ง 10 เรื่อง เท่ากับ 4.02 ดังนั้น โดยภาพรวมในการประเมินความพึงพอใจการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความพึงพอใจมาก

จากคำถามปลายเปิดและการสังเกตพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างมาก เพราะเป็นการท่องเที่ยวอิงกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ และวัดรวมทั้งพระเกจิอาจารย์ที่นำเสนอเป็นจุดแวะพัก พระเกจิอาจารย์บางรูปเป็นรู้จักและบางรูปไม่รู้จัก นักท่องเที่ยวหลายคนจะไม่เคยมีโอกาสมารับไหว้ พอมีการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ขึ้นมาทำ

ให้มีโอกาสได้มากราบไหว้พระเกจิอาจารย์เหล่านั้น นอกจากได้กราบไหว้พระแล้วยังพึงพอใจกับเส้นทางและจุดและพักเพื่อชมทัศนียภาพ และได้สัมผัสกับแหล่งเที่ยวเชื่อมโยง ส่วนข้อคิดเห็นในเชิงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ไม่ควรเร่งรีบมากเกินไป ถึงแม้พระเกจิอาจารย์ที่ไปกราบไหว้ท่านมรณภาพไปแล้ว แต่ทางนักท่องเที่ยวต้องการพบเจ้าอาวาสหรือหรือพระที่พรรษาสูงมาให้ศีลพรเพื่อเป็นสิริมงคลกับชีวิตต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราชมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะ พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของ จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสักการะพระเกจิอาจารย์ของ จังหวัดนครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูล ปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็น ผู้นำชุมชน บุคคล จากภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากการวิจัยเอกสารต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป SPSS ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มโดยใช้ t-test , การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้ F-test และ การทดสอบเปรียบเทียบ ระดับความสัมพันธ์โดยใช้ Chi-square และสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ เนื้อหา (Contents analysis)

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

มีผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาแบ่ง ออกเป็น 7 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่นิยมไปท่องเที่ยวสักการะ พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จะเป็น นักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 26-45 ปี เป็น ส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาดั้งแต่ประถมศึกษาไปจนถึงสูงกว่าปริญญาโท ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มมีรายได้แน่นอน เช่น ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง มีถึงร้อยละ 67.3 กลุ่มที่สองมีรายได้ไม่แน่นอนได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา เกษตรกร เกษียณอายุ และอาชีพอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 32.7 ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวจะมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 56 จะมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท สถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดกับสถานภาพสมรส แบบมีบุตรใกล้เคียงกัน

2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยว จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพฤติกรรมของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไปเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ /ไหว้พระและการท่องเที่ยว/พักผ่อน มีร้อยละ 79 รองลงมา เดินทางมาเยี่ยมญาติ ส่วนวัตถุประสงค์อื่น ๆ มีไม่มากนัก เหตุผลส่วนใหญ่อยู่ใกล้ภูมิลำเนา ร้อยละ 50.8 รองลงมาคือมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ส่วนประเด็นอื่น ๆ รวมกันแล้วไม่เกินร้อยละ 15 การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปกลับกลุ่ม ครอบครัว และเพื่อนรวมกันสูงถึงร้อยละ 85.5 การใช้บริการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากจะใช้บริการตนเองเป็นส่วนใหญ่ ใช้บริการจากเพื่อน ๆ บริษัทนำเที่ยว ในจังหวัดภูมิลำเนาและบริษัทนำเที่ยว ในจังหวัดภูมิลำเนา และบริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ ตามลำดับ สถานที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืนในการเดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะนิยมพักที่บ้านญาติ โรงแรม บังกะโล รีสอร์ท บ้านเพื่อนพักในที่พักรูขุยานแห่งชาติ และอื่น ๆ ตามลำดับการพักค้างคืนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวครึ่งหนึ่งจะนิยมไป-กลับ ร้อยละ 51.8 ส่วนอีกครึ่งหนึ่งค้าง 1-4 คืน ร้อยละ

49.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักจะนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวในทุกโอกาสตามความสะดวก ในวันหยุดติดต่อกันหลายวัน และ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันธรรมดาตามลำดับ มูลเหตุในการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ จากเพื่อนหรือญาติเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ คำเล่าลือเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำระหว่างท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกินร้อยละ 30 ชมโบราณสถานและประวัติศาสตร์ รับประทานอาหาร ชมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 72.6 มีงบประมาณในการใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 2,500 ถึง 5,000 บาท

3. ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.3 รู้จักพ่อท่าน คล้าย วาจาสิทธิ์ รองลงมาร้อยละ 59.3 รู้จัก หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอขนอม พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง พ่อท่านชัง วัดวังหลุม หลวงปู่เขียว วัดทรงบน และอื่น ๆ ระบุ เช่น พ่อท่านสังข์ พ่อท่านมุย ตามลำดับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยสักการะพระเกจิอาจารย์ ร้อยละ 69.3 นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 3 ชั่วโมงในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์ ร้อยละ 91.5 นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96 ขึ้นไป มีความตั้งใจกลับมาเที่ยวอีก

4. วิเคราะห์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชรวมทั้ง 12 ข้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามี 56 ใน 67 คู่ จากตัวแปรความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กันในทิศ

ทางบวกเกิน 0.50 ส่วนที่เหลือ อีก 11 คู่ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกแต่ไม่เกิน 0.50 อย่างไรก็ตาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกคู่

6. การวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยว พบว่า เพศที่ต่างกันมีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยว มากกว่าสองกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส พบว่า P-value มากกว่า .05 ทุกกลุ่ม สรุปได้พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรสที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. การทดสอบเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ การรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภูมิภาคของนักท่องเที่ยว การทดสอบ การเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-Square โดยทดสอบการรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่า การรู้จักพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ขึ้นกับภูมิภาค เพราะ P-value น้อยกว่า .05 แต่สำหรับพระเกจิอาจารย์ท่านอื่น ๆ ไม่ขึ้นกับภูมิภาค

5.1.2 ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ศึกษา 5 แหล่ง พบว่าศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันไปดังนี้ คือ

1. สถานที่สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ย อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว มีการปฏิบัติทุกองค์ประกอบและดัชนี

1.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน

1.3. ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยความสะดวก

2. สถานที่สักการะพ่อน่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

2.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

2.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว

2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว

4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน

6. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์

7. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

3. สถานที่สักการะหลวงพ่อเขียว วัดหรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 4 ประการ คือ

1. การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

2. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

3. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว

4. การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

3.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 8 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว

2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว

4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง

6. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน

7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์

8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก

2. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

3. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

4. สถานที่สักการะพ่от่านซัง วัดว้าวหลุง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า

4.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

2. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว

3. การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

4.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 8 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง
6. การมีรายได้จากการแสดงศิลปพื้นเมืองของชุมชน
7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 2 ประการ คือ

1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
 2. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน
5. สถานที่สักการะพ่от่านคลั่ง วัดถลุงทอง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า

5.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
2. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล
3. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว

5.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
6. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
7. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.1.3 เส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมี 10 เส้นทาง ดังนี้คือ

1. เส้นทางสงขลา – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ.สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ.นครศรีธรรมราช วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลือดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี (สักการะหลวงพ่อกะลือ) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านม้วย) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
2. เส้นทางสงขลา – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ.สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ. นครศรีธรรมราช สักการะศาลหลวงตันไทร วัดดอนตรอ (สักการะพ่อท่านสังข์) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลือดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียวชมตลาด 100

ปี ชมบ้านนกนางแอ่น วัดนันทาราม (สักการะหลวงพ่อดุตุ) วัดธาราวดี (สักการะพ่อด่านจบ)
สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

3. เส้นทางหาดใหญ่ – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อดุตุ) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนโน จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อด่านซัง) จ. นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มณัสการเจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่อดุตุ อ.ทุ่งสง วัดช่ายคลอง (สักการะพ่อด่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

4. เส้นทางหาดใหญ่ – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อดุตุ) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนโน จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อด่านซัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อด่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

5. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.คีรี นครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อด่านซัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มณัสการเจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่อดุตุ อ.ทุ่งสง วัดช่ายคลอง (สักการะพ่อด่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

6. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.คีรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อด่านซัง) อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อด่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (พ่อด่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง อ.ลานสกา สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

7. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ (สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อย และสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดดอนผาสุก (สักการะพ่อด่านเลื่อน)

จ.นครศรีธรรมราช วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) สักการะศาลหลวงตันไทร วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลือดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) เทียนชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดธาววดี (สักการะพ่อท่านจวบ) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

8. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน
อ. ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ(สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อยและสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดพัทธสีมา(สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) วัดบางเนี่ยน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียนชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี (สักการะหลวงพ่อกะเลียม) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านม่วย) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

9. เส้นทางขนอม – เกาะนุ้ยนอก เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช วิทยาเขตขนอม วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวท้องชิง จุดขึ้นเรือบ้านอ่าวแขวงเภา (โดยชมรมกลุ่มประมงรักษ์บ้านเกิด) ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)

10. เส้นทางขนอม – เกาะนุ้ยนอก เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช วิทยาเขตขนอม วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวท้องเนี่ยน จุดขึ้นเรือบ้านแหลมประทับ (โดยชมรมบ้านแหลมประทับ ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)

โปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง พบว่า โปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง มี 10 โปรแกรม ดังนี้คือ

โปรแกรมที่ 1 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดพะโค – วัดพัทธสีมา – วัดแม่เจ้าอยู่หัว วัดทรงบน -ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ -ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น – วัดธาววดี- วัดคงคาดี- วัดป่าระกำเหนือ – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

โปรแกรมที่ 2 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดพะโค – วัดร่อนนา – วัดเทพพนมเชือก วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร – บ้านแหลมประทับ Pancake rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก – วัดจันทราตุธาราม

โปรแกรมที่ 3 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดคงคาเลียบ – วัดวัวหลุง – วัดร่อนนา วัดเทพพนมเชือก - วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร - บ้านแหลมประทับ- Pancake rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก – วัดจันทราตุธาราม

โปรแกรมที่ 4 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดคงคาเลียบ – วัดวัวหลุง – วัดร่อนนา- วัดเทพพนมเชือก - วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร – ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น วัดพัทธสีมา-วัดแม่เจ้าอยู่หัว – วัดทรงบน - วัดบางเนียน

โปรแกรมที่ 5 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดคงคาเลียบ – วัดเขาอ้อ – วัดดอนศาลา- วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดคงคาดี- วัดป่าระกำเหนือ -วัดธาราวดี -ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น - วัดพัทธสีมา- วัดแม่เจ้าอยู่หัว – วัดทรงบน - วัดบางเนียน

โปรแกรมที่ 6 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดถ้ำสุมนิ – วัดเขาอ้อ – วัดดอนศาลา- ทะเลน้อย - วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดจันทราตุธาราม – บ้านแหลมประทับ- Pancake rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก

โปรแกรมที่ 7 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดเขาอ้อ – วัดดอนศาลา- ทะเลน้อย – วัดวัวหลุง- วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง - วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดคงคาดี – วัดแม่เจ้าอยู่หัว – วัดทรงบน - วัดบางเนียน

โปรแกรมที่ 8 ระยะเวลา 1 วัน เริ่มจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดวัวหลุง – วัดถลุงทอง – วัดบางเนียน -วัดแม่เจ้าอยู่หัว- วัดทรงบน - ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น - วัดธาราวดี- วัดคงคาดี – วัดป่าระกำเหนือ

โปรแกรมที่ 9 ระยะเวลา 1 วัน เริ่มจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดวังก์ – วัดถลุงทอง –วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง- วัดจันทราตุธาราม – บ้านแหลมประทับ- Pancake rock – โลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก

โปรแกรมที่ 10 ระยะเวลา 1 วัน เริ่มจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร– บ้านแหลมประทับ- Pancake rock – โลมาสีชมพู - มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก - วัดจันทราตุธาราม- วัดธาราวดี - วัดหรงบน -ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี บ้านนกนางแอ่น - วัดบางเนี่ยน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวและงานเทศกาล ประเพณีตามสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งด้านวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตและแผ่นพับ เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและมาท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอีกทางหนึ่ง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนท้องถิ่นรอบ ๆ

3. การจัดการรักษาความสะอาดของสถานที่อย่างจริงจัง และเร่งรณรงค์ให้มีการสร้างจิตสำนึกให้กับเจ้าบ้าน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาดและอนุรักษ์ธรรมชาติ

4. ควรจัดให้มีห้องน้ำและให้มีการรักษาความสะอาดอย่างเข้มงวด

5. จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2539). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่ง. (2531). อุปสงค์การท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว, 7, 23-36.
- ณัฐกานต์ โรจนุตมะ. (2542). การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศ. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ. (2529). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2546). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินาถ แก้วประเสริฐ. (2549). อุปสงค์การท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางสู่อินโดจีน. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นันทรัตน์ นามบุรี และคณะ. (2550). การปรับปรุงแผนการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่อสนองความต้องการ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้. งานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บุญพิเชษฐ์ จันทรเมือง. (2553). การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอก ในเกาะรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2539). มาช่วยกันส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กันเถอะ. จุลสารการท่องเที่ยว. 15(1) : 53-56.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด. จุลสารการท่องเที่ยว. 18(1): 10 – 18.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรสแอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ปวิท วิชชุลดา. (2539). การศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย. งานวิจัย.

วศิน ปัญญาอุตตระกุล. (2550). ศึกษาวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ระบียงวัฒนธรรมโดยมีพื้นที่การวิจัย. งานวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

วินิจ วีรยางกูร. (2532). การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

อรพิน สันติธีรากุล และคณะ. (2550). การศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงแผนการตลาดท่องเที่ยวสำเร็จเพื่อตอบสนองความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา 15 จังหวัดภาคเหนือ. งานวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

Coltman, Michael M. (1989). Tourism Marketing. New York : Van Nostrand Reinhold.

GLOBE. (1990). An Action Strategy for Sustainable Tourism. Ottawa : Tourism Canada.
Harvey M. Rubenstein.

Middleton, Victor T.C. (1994). Marketing in Travel and Tourism. 2nd ed. Oxford: Heinemann
Professional Publishing

National Ecotourism Strategy. (1994). Commonwealth Department of Tourism.

Shirley Eber. (1993). Beyond the Green, Horizon : Principles for Sustainable Tourism.
Washington D.C. : World Wildlife Fund. USDA Forest Service.

World Tourism Organization. (1997). Tourism 2020 Vision. Madrid : WTO

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

บทความวิจัย

การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
Tourism routes management of famous priest in Nakhon Sri Thammarat province

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล

ชัยรัตน์ จุสปาโล

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Sujitraporn Jussapalo

Chairat Jussapalo

Hatyai University

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น และการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ชุด ส่วนข้อมูลทุติยภูมิศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์ ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบ t-test สำหรับเพศ , F-test สำหรับอายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส และการเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-Square ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่รู้จักพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด พ่อท่านคลิ่ง วัดถลุงทอง พ่อท่านช้ง วัดวัวหล่ง หลวงปู่เขียว วัดหรงบน ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 3 ชั่วโมงในการสักการะ และมีความตั้งใจกลับมาสักการะพระเกจิอาจารย์อีก การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส พบว่า ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ทางสถิติ ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 แหล่ง พบว่าศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแตกต่างกันตามเอกลักษณ์ และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่งผลต่อสภาพความพร้อมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนการกำหนดเส้นทางและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสมจำนวน 10 เส้นทาง โดยแบ่งเป็นเส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อมโยงไปยังจังหวัดสงขลา จำนวน 2 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง และหาดใหญ่ จำนวน 2 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 เส้นทาง เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์จากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังเกาะนุ้ยนอก จำนวน 2 เส้นทาง โดยมีปฏิทินการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมและเทศกาลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอด 12 เดือน มีโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสมจำนวน 5 โปรแกรม โดยแบ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 2 วัน 1 คืน จำนวน 2 โปรแกรม โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 3 วัน 2 คืน จำนวน 1 โปรแกรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 1 วัน จำนวน 2 โปรแกรม

คำหลัก : พระเกจิอาจารย์ เส้นทางและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป

This research was aimed to study Tourism routes management of famous priest in Nakhon Srithammarat province . The objectives were (1) to investigate the demand and supply through tourists' behavior, (2) to study the potentiality of managing tourist destinations, (3) to specify the routes and create tourism calendars, (4) to write tour programs and engage to the nearby destinations. The primary sources of data were from group interviews, brainstorming among TAT staff, and Nakorn Sri Thammarat Province Sport and Recreational Center, tourism entrepreneurs, community leaders, local people, and four hundred sets of questionnaires from Thai tourists, while the secondary sources of data were various types of documents. The social science quantitative analysis was used to analyze the data, and the statistical procedures used were percentage, means, standard deviation, correlation coefficient, T-test, for genders, F-test; for ages, education, careers, home towns, salary, and marital status, and Chi-Square, for comparing relationship levels. The content analysis was used to analyze the qualitative data. The research revealed the followings.

The demand and supply of Tourism routes management of famous priest in Nakhon Sri Thammarat provincewere found that most tourists were acquainted with Tan Por Khai Wachasit, Hlounng Pu Thuot Hyiap Nam Tale Chut, Tan Khling Wat Thalung Thong, Tan Sung Wat Wuo Hlung, Hlounng Pu Kheow Wat Hrong Bon respectively. Most tourists spent one to three hours for worshipping and intended to return. The analysis of variance on the expectations of worshipping varied by genders, ages, education, careers, home towns, salary, and marital status was found that it was not statically significantly different at 0.05. The potentiality of managing worship destinations in five focal areas was found that it was differentiated by local uniqueness and historical values, affected community's management. Choosing the routes and setting up tourism calendars were found that there were ten appropriate routes: two were linked to Songkhla Province, two were linked to Phattalung Province and Hatyai, four were linked to Phattalung Province, and another two were linked to Kor Nuai Nok. The tourism calendars were organized according to tradition, culture, and local festivals related to annual activities. There were five appropriate tour programs which were two days and one night package tour, 2 programs, three days and two night package tour, 1 programsand a round- trip package tour, 2 programs.

บทนำ

นครศรีธรรมราช เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชุมชน้ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัดมากศิลป์ ครบสิ้นทั้งปวง ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่จะทราบดีว่านี่คือคำขวัญเมืองนครศรีธรรมราช จากคำขวัญที่ว่าเมืองประวัติศาสตร์นั้น นครศรีธรรมราชมีโบราณสถานและโบราณวัตถุกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด การศึกษาชีวประวัติพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ว่าจะเป็นการสร้างพระเครื่อง กรรมวิธีในการสร้างมวลสาร ประวัติการค้นพบ รวมถึงประวัติของวัดที่เกี่ยวข้องหรือคุณวิเศษของพระเกจิอาจารย์จากเหตุการณ์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จนไปถึงการแจกจ่ายซึ่งทำให้ "พระเครื่อง" มี "ประวัติ" และเป็นศาสตร์ "ความจริงของการดำรงอยู่" มากกว่าการเป็นเพียงวัตถุและอำนาจลึกลับที่จับต้องไม่ได้เท่านั้น นครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นหัวเมืองขนาดใหญ่มีพระเกจิอาจารย์ดัง ๆ มากมาย เช่น พ่อท่านชัง วัดวังหวะ, พ่อท่านเขียว วัดทรงบน, พ่อท่านคล้าย วัดสวนขัน, พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง และหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เป็นต้น

การจัดทำเส้นทางแนะนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือหลักแนวคิด Slow Travel คือ การท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาหลักธรรมคำสอนตลอดจนสามารถน้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติภาวนาในชีวิตประจำวันได้ คณะผู้วิจัยมุ่งหวังให้การจัดการเส้นทางแนะนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ดังในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้และอนุรักษ์ประวัติศาสตร์สำคัญของท้องถิ่น โดยเน้นความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช
3. เพื่อกำหนดเส้นทางทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะ พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย 5 พื้นที่ คือ

1. หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก อำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช
2. พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดพระธาตุน้อย อำเภอฉวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช
3. พ่อท่านเขียว วัดหรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. พ่อท่านคลิ้ง วัดถลุงทอง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. พ่อท่านชัง วัดวังหวะ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อการวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในลักษณะมีโครงสร้าง (Structured interview) กับกลุ่มตัวอย่างโดยเนื้อหาจะครอบคลุมความสัมพันธ์ทางด้านอุปสงค์ และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. การจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาเส้นทางทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. การจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

5. การทดลองนำเที่ยวในโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
6. การประเมินความพึงพอใจการทดลองนำเที่ยว

สรุปผลการศึกษา

1. อุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 7 ส่วน คือ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่นิยมไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15-60 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 26-45 ปี เป็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาไปจนถึงสูงกว่าปริญญาโท ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มมีรายได้แน่นอน เช่น ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง มีถึงร้อยละ 67.3 กลุ่มที่สองมีรายได้ไม่แน่นอนได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา เกษตรกร เกษียณอายุ และอาชีพอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 32.7 ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวจะมีภูมิสำเนาอยู่ในภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 56 จะมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท สถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดกับสถานภาพสมรส แบบมีบุตร ใกล้เคียงกัน

1.2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยว จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไปเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ /ไหว้พระ และการท่องเที่ยว/พักผ่อน มีร้อยละ 79 รองลงมา เดินทางมาเยี่ยมญาติ ส่วนวัตถุประสงค์อื่น ๆ มีไม่มากนัก เหตุผลส่วนใหญ่อยู่ใกล้ภูมิสำเนา ร้อยละ 50.8 รองลงมาคือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ส่วนประเด็นอื่น ๆ รวมกันแล้วไม่เกินร้อยละ 15 การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะ

การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปกลับ กลุ่ม ครอบครัว และเพื่อน รวมกันสูงถึงร้อยละ 85.5 การใช้บริการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยว ส่วนมากจะใช้บริการตนเองเป็นส่วนใหญ่ ใช้บริการจากเพื่อน ๆ บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูมิลำเนา และบริษัทนำเที่ยว ในจังหวัดภูมิลำเนา และบริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ ตามลำดับ สถานที่ที่ นักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืนในการเดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะนิยมพักที่บ้านญาติ โรงแรม บังกะโล รีสอร์ท บ้านเพื่อนพักในที่พักรูทย่านแห่งชาติ และอื่น ๆ ตามลำดับการพักค้างคืนของนักท่องเที่ยวที่ เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยว ครั้งหนึ่งจะนิยมไป-กลับ ร้อยละ 51.8 ส่วนอีกครึ่งหนึ่งค้าง 1-4 คืน ร้อยละ 49.2 นักท่องเที่ยวที่ เดินทางไปท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักจะนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวในทุกโอกาสตามความสะดวก ในวันหยุดติดต่อกันหลายวัน และ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันธรรมดาตามลำดับ เหตุในการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ จากเพื่อนหรือญาติเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ คำเล่าลือ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำระหว่างท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกินร้อยละ 30 ชมโบราณสถานและประวัติศาสตร์ รับประทานอาหาร ชมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวใน แต่ละครั้งของนักท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 72.6 มีงบประมาณในการใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 2,500 ถึง 5,000 บาท

1.3 ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวที่ เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.3 รู้จักพ่อท่าน คล้าย วาจาสิทธิ์ รองลงมาร้อยละ 59.3 รู้จัก หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอนม พ่อท่านคลิ่ง วัดถลุงทอง พ่อท่านชัง วัดวังหว้า หลวงปู่เขียว วัดทรงบน และอื่น ๆ ระบุ เช่น พ่อท่านสังข์ พ่อท่านมุย ตามลำดับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยสักการะพระเกจิอาจารย์ ร้อยละ 69.3 นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 3 ชั่วโมงในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์ ร้อยละ 91.5 นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96 ขึ้นไป มีความตั้งใจกลับมาเที่ยวอีก

1.4 วิเคราะห์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสักการะ พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชรวมทั้ง 12 ข้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 มีความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก

1.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามี 56 ใน 67 คู่ จากตัวแปรความคาดหวังต่อการท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกเกิน 0.50 ส่วนที่เหลือ อีก 11 คู่ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกแต่ไม่เกิน 0.50 อย่างไรก็ตาม พบว่าค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกคู่

1.6 การวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระ เกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยว พบว่า เพศที่ต่างกันมี ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อ การท่องเที่ยวสักการะ พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับสถานภาพของนักท่องเที่ยว มากกว่าสองกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวสักการะพระ เกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ รายได้ต่อ เดือน และสถานภาพสมรส พบว่า P-value มากกว่า .05 ทุกกลุ่ม สรุปได้พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรสที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยว สักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.7 การทดสอบเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ การรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช กับภูมิภาคของนักท่องเที่ยว การทดสอบ การเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-Square โดยทดสอบการรู้จักพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช กับ ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่า การรู้จักพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ขึ้นกับภูมิภาค เพราะ P-value น้อยกว่า .05 แต่สำหรับพระเกจิอาจารย์ท่านอื่น ๆ ไม่ขึ้นกับภูมิภาค

2. ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะ พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ศึกษา 5 แหล่ง พบว่าศักยภาพการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันไปดังนี้ คือ

1. สถานที่สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ย อำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า

1.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว มีการปฏิบัติทุกองค์ประกอบและดัชนี

1.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การมีรายได้จากการแสดงศิลปพื้นเมืองของชุมชน

1.3. ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยความสะดวก

2. สถานที่สักการะพ่อกำนันคล้าย วาจาสิทธิ์ วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

2.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

2.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว

2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว

4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5. การมีรายได้จากการแสดงศิลปพื้นเมืองของชุมชน

6. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์

7. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 1 ประการ คือ การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

3. สถานที่สักการะหลวงปู่เขียว วัดทรงบน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 4 ประการ คือ

1. การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

2. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล
3. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว
4. การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

3.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 8 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง
6. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก
2. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
3. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

4. สถานที่สักการะพ่อนานซัง วัดวัดหลวง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า

4.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

2. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว

3. การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว

4.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 8 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว

2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว

4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง

6. การมีรายได้จากการแสดงศิลปพื้นเมืองของชุมชน

7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์

8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.3 ศักยภาพในการดึงดูดและรองรับการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 2 ประการ คือ

1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

2. การได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวจากกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน

5. สถานที่สักการะพ่от่านคลิ่ง วัดถลุงทอง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า

5.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 3 ประการ คือ

1. การจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

2. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

3. การจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยว

5.2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ไม่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการกับองค์ประกอบและดัชนี 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน
3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. การมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมืองของชุมชน
6. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์
7. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. เส้นทางท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมี 10 เส้นทาง ดังนี้คือ

1. เส้นทางสงขลา – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ. สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ.นครศรีธรรมราช วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลียดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวงตันไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี (สักการะหลวงพ่อกะเลียม) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อท่านม้วย) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
2. เส้นทางสงขลา – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดพะโคะ (สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด) อ. สทิงพระ จ.สงขลา วัดพัทธสีมา (สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) จ. นครศรีธรรมราช สักการะศาลหลวงตันไทร วัดดอนตรอ (สักการะพ่อท่านสังข์) วัดบางเนียน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลียดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียวชมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดนันทาราม (สักการะหลวงพ่อดุตุ) วัดธาราวดี (สักการะพ่อท่านจบ) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

3. เส้นทางหาดใหญ่ – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเฟื่อง) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนโน จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านซัง) จ. นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มณัสการเจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่โต อ.ทุ่งสง วัดช่ายคลอง (สักการะพ่อท่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

4. เส้นทางหาดใหญ่ – นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดคงคาเลียบ (สักการะหลวงพ่อเฟื่อง) อ. บางกล่ำ จ.สงขลา วัดถ้ำสุมนโน จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านซัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อท่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

5. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านซัง) จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) มณัสการเจ้าแม่กวนอิม มณัสการองค์หลวงพ่โต อ.ทุ่งสง วัดช่ายคลอง (สักการะพ่อท่านลอย) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

6. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดวังหวง (สักการะพ่อท่านซัง) อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช วัดร่อนนา (สักการะพระแม่เศรษฐิ) วัดเทพพนมเขียด (ถ้ำพระราหู) วัดถลุงทอง (สักการะพ่อท่านคลึง) วัดธาตุน้อย (สักการะพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) วัดสวนขัน (พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ศึกษาวิถีชีวิตและสินค้า OTOP ระดับประเทศบ้านคีรีวง อ.ลานสกา สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

7. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมนโน จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ (สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะพระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อย และสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง วัดดอนผาสูก (สักการะพ่อท่านเลื่อน) จ.นครศรีธรรมราช วัดพัทลีมา (สักการะหลวงพ่หนูจัน) สักการะศาลหลวงตันไทร วัดแม่เจ้าอยู่หัว (สักการะพระนางเลียดขาว) วัดทรงบน (สักการะพ่อท่านเขียว) เทียนฆมตลาด 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดธาราวดี (สักการะพ่อท่านจบ) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

8. เส้นทางหาดใหญ่ – พัทลุง- นครศรีธรรมราช เริ่มจากวัดถ้ำสุมน
 อ. ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง วัดเขาอ้อ(สักการะพระอาจารย์ทองเฒ่า) วัดดอนศาลา (สักการะ
 พระอาจารย์เอียด) ศึกษาวิถีชุมชนทะเลน้อยและสินค้า OTOP ระดับประเทศ จ.พัทลุง
 วัดพัทธสีมา(สักการะหลวงพ่อบุญจันทร์) วัดบางเนี่ยน (สักการะพ่อท่านเอี่ยม) สักการะศาลหลวง
 ต้นไทร ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทียนชมตลาด
 100 ปี ชุมบ้านนกนางแอ่น วัดคงคาดี(สักการะหลวงพ่อกะลือ) วัดป่าระกำเหนือ (สักการะพ่อ
 ท่านมู๋) สักการะองค์ท้าวจตุรรม รามเทพ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง
 จ.นครศรีธรรมราช

9. เส้นทางขนอม – เกาะนุ้ยนอก เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช วิทยาเขต
 ขนอม วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวท้องชิง จุดขึ้นเรือบ้านอ่าวแขวงเภา
 (โดยชมรมกลุ่มประมงรักษ์บ้านเกิด) ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมาสีชมพู
 มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)

10. เส้นทางขนอม – เกาะนุ้ยนอก เริ่มจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช วิทยาเขต
 ขนอม วัดจันทราตุธาราม (เจดีย์ปะการัง) ชมความงามอ่าวท้องเนียน จุดขึ้นเรือบ้านแหลม
 ประทับ (โดยชมรมบ้านแหลมประทับ ชมความงาม Pancake rock (เขาพับผ้า) ชมโลมา
 สีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (เกาะนุ้ยนอก)

**4. โปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อ
 เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง พบว่า โปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระ
 เกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง มี 10
 โปรแกรม ดังนี้คือ**

โปรแกรมที่ 1 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดพะโค – วัดพัทธสีมา – วัดแม่เจ้าอยู่หัว
 วัดทรงบน -ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ -ตลาด 100 ปี –
 บ้านนกนางแอ่น – วัดธาราวดี- วัดคงคาดี- วัดป่าระกำเหนือ – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

โปรแกรมที่ 2 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดพะโค – วัดร่อนนา – วัดเทพพนมเชือก
 วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร – บ้านแหลมประทับ
 Pancake rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก –
 วัดจันทราตุธาราม

โปรแกรมที่ 3 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดคงคาเลียบ – วัดวัวหลุง – วัดร่อนนา
 วัดเทพพนมเชือก - วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร -

บ้านแหลมประทับ- Pancake rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด
เกาะนุ้ยนอก – วัดจันทราตุธาราม

โปรแกรมที่ 4 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดคงคาเลียบ – วัดวัหุลง – วัดร่อนนา-
วัดเทพพนมเชือด - วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร – ศึกษา
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น
วัดพัทธสีมา-วัดแม่เจ้าอยู่หัว – วัดทรงบน - วัดบางเนียน

โปรแกรมที่ 5 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดคงคาเลียบ – วัดเขาอ้อ – วัดดอน
ศาลา- วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง – วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดคงคาดี-
วัดป่าระกำเหนือ –วัดธาราวดี -ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ - ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น - วัดพัทธสีมา- วัดแม่เจ้าอยู่หัว – วัดทรงบน -
วัดบางเนียน

โปรแกรมที่ 6 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดถ้ำสุมนิ – วัดเขาอ้อ – วัดดอนศาลา-
ทะเลน้อย - วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดจันทราตุธาราม – บ้านแหลมประทับ- Pancake
rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก

โปรแกรมที่ 7 ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เริ่มจากวัดเขาอ้อ – วัดดอนศาลา- ทะเลน้อย –
วัดวัหุลง- วัดถลุงทอง - วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง - วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดคงคาดี –
วัดแม่เจ้าอยู่หัว – วัดทรงบน - วัดบางเนียน

โปรแกรมที่ 8 ระยะเวลา 1 วัน เริ่มจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดวัหุลง –
วัดถลุงทอง – วัดบางเนียน -วัดแม่เจ้าอยู่หัว- วัดทรงบน - ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปาก
พนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี – บ้านนกนางแอ่น - วัดธาราวดี- วัดคงคาดี –
วัดป่าระกำเหนือ

โปรแกรมที่ 9 ระยะเวลา 1 วัน เริ่มจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร –วัดวัหุลง –
วัดถลุงทอง –วัดธาตุน้อย - บ้านคีรีวง– วัดจันทราตุธาราม – บ้านแหลมประทับ- Pancake rock –
โลมาสีชมพู มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก

โปรแกรมที่ 10 ระยะเวลา 1 วัน เริ่มจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร– บ้านแหลม
ประทับ- Pancake rock – โลมาสีชมพู – มนัสการหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เกาะนุ้ยนอก -
วัดจันทราตุธาราม- วัดธาราวดี - วัดทรงบน -ศึกษาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ - ตลาด 100 ปี บ้านนกนางแอ่น - วัดบางเนียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวและงานเทศกาล ประเพณีตามสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งด้านวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตและแผ่นพับ เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและมาท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอีกทางหนึ่ง
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนท้องถิ่นรอบ ๆ
3. การจัดการรักษาความสะอาดของสถานที่อย่างจริงจัง และเร่งรณรงค์ให้มีการสร้างจิตสำนึกให้กับเจ้าบ้าน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาดและอนุรักษ์ธรรมชาติ
4. ควรจัดให้มีห้องน้ำและให้มีการรักษาความสะอาดอย่างเข้มงวด
5. จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2539). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทรัตน์ นามบุรี และคณะ. (2550). การปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่อสนองความต้องการ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้. งานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บุญพิเชษฐ จันทรเมือง. (2553). การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอก ในเกาะรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- Coltman, Michael M. (1989). Tourism Marketing. New York : Van Nostrand Reinhold.
- Middleton, Victor T.C. (1994). Marketing in Travel and Tourism. 2nd ed. Oxford: Heinemann Professional Publishing

ภาคผนวก ข.

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1.ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น 2.สำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว 3.สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายและสนทนากลุ่ม 4.วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อหาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์	1. ได้ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว 2.ทราบศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว 3.รายงานความก้าวหน้า	1.ได้ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว 2.ทราบศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว 3.รายงานความก้าวหน้า	ข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2	100%
1.จัดประชุมระดมความเห็นเพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวและปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ 2.สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็น 3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	1.ได้เส้นทางทางการท่องเที่ยว 2.ได้ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว	1.ได้เส้นทางทางการท่องเที่ยว 2.ได้ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว	ข้อ 3	100%

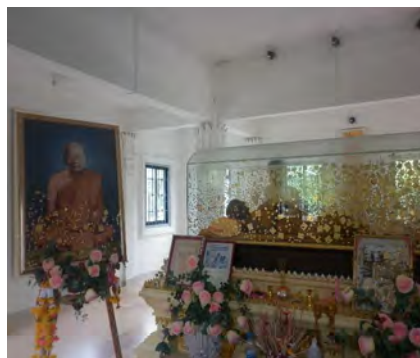
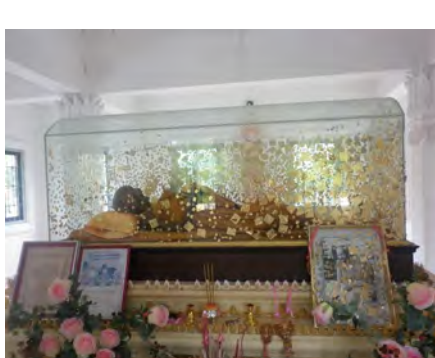
ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1.จัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาโปรแกรมการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ 2.สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็น 3.การทดลองนำเที่ยวในโปรแกรม 4. ประเมินความพึงพอใจ 5.วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	1.ได้โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 2.รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ 3. บทความวิจัย	1.ได้โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป 2.รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ 3. บทความวิจัย	ข้อที่4	100%

ภาคผนวก ค.
ภาพกิจกรรมการวิจัย

สำรวจสภาพปัจจุบันวัดวังหวง

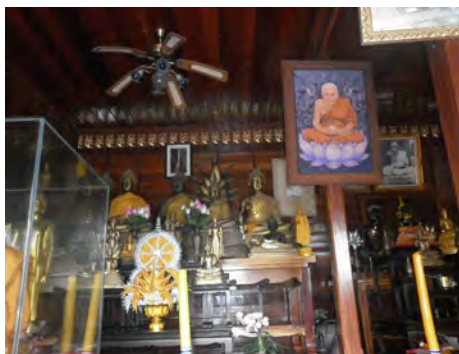
สำรวจสภาพปัจจุบันวัดถลุงทอง

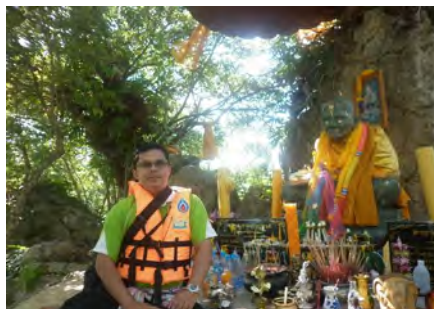
สำรวจสภาพปัจจุบันวัดธาตุน้อย

สำรวจสภาพปัจจุบันวัดทรงบน

สำรวจสภาพปัจจุบันสถานที่สักการะหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอขนอม

สัมภาษณ์เชิงลึก

สัมภาษณ์เชิงลึก

การสนทนากลุ่มวัดทรงบน

การสนทนากลุ่มวัดธาตุน้อย

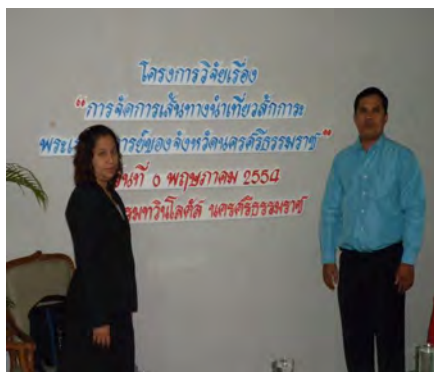
การสนทนากลุ่มวัดถลุงทอง

การสนทนากลุ่มบ้านแหลมประทับ

ประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยว

ประชุมระดมความคิดเกี่ยวกับโปรแกรมการท่องเที่ยว

การทดลองเที่ยว

การทดลองเที่ยว

ภาคผนวก ค.
แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เรื่อง การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้วัตถุประสงค์ เพื่อทราบความต้องการในการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
- ส่วนที่ 4 ความคาดหวังของท่านเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

คำชี้แจง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงโดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมคำลงในช่องว่าง โปรดตอบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 15 ปี

☐ 16-25 ปี

☐ 26- 35 ปี

☐ 36-45 ปี

☐ 46-60 ปี

☐ 61 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษา
☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ สูงกว่าปริญญาโท

4. อาชีพ

☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ รับจ้าง	☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ เกษตรกร	☐ เกษียณอายุ
☐ อื่น ๆ ระบุ	

5. ภูมิลำเนา

☐ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	☐ ภาคเหนือ
☐ ภาคกลาง	☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
☐ ภาคตะวันออก	☐ ภาคใต้
☐ ภาคตะวันตก	

6. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 10,000 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท	☐ 30,001 – 40,000 บาท
☐ 40,001 – 50,000 บาท	☐ มากกว่า 50,000 บาท

7. สถานภาพสมรส

☐ โสด	☐ สมรส มีบุตร
☐ สมรส ไม่มีบุตร	☐ หย่าร้าง/แยกกัน
☐ อื่น ๆ ระบุ	

ส่วนที่ 2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมายังจังหวัดนครศรีธรรมราช

☐ ท่องเที่ยว/พักผ่อน	☐ ศึกษาประวัติศาสตร์ /ไหว้พระ
☐ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน	☐ ทักนศึกษา
☐ ประชุม/สัมมนา	☐ เป็นทางผ่าน ระบุจังหวัด.....
☐ อื่น ๆ ระบุ	

2. เหตุผลที่ท่านตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช

☐ ค่าใช้จ่ายถูก	☐ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ
☐ อยู่ใกล้ภูมิลำเนา	☐ แหล่งท่องเที่ยวมีมาก
☐ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวก	☐ สถานที่พักมีราคาที่เหมาะสม
☐ อื่น ๆ ระบุ	

3. ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

☐ เดินทางคนเดียว	☐ กลุ่มเพื่อน
☐ ครอบครัว	☐ มากับทัวร์
☐ ญาติ	☐ อื่น ๆ ระบุ

4. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช

☐ รถส่วนตัว	☐ รถโดยสาร
☐ เครื่องบิน	☐ รถไฟ
☐ อื่น ๆ ระบุ	

5. การมาท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านใช้บริการของใคร

☐ มาท่องเที่ยวเอง	☐ เพื่อน ๆ
☐ บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูมิลำเนาของท่าน	☐ บริษัทนำเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว
☐ บริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ	☐ อื่น ๆ ระบุ

6. สถานที่ที่ท่านต้องการพักค้างคืนคือที่ใด

☐ โรงแรม	☐ บังกะโล, รีสอร์ท	☐ วัด
☐ บ้านญาติ	☐ บ้านเพื่อน	☐ เต้นท์
☐ ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	☐ อื่น ๆ ระบุ	

7. ท่านพักค้างคืนกี่คืน

☐ ไป – กลับ☐ 1 คืน☐ 2 คืน☐ 3 คืน☐ 4 คืน☐ อื่น ๆ ระบุ

8. ท่านมักเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาใด

☐ วันหยุดติดต่อกหลายวัน☐ วันเสาร์ – อาทิตย์☐ วันธรรมดา☐ ทุกโอกาสตามความสะดวก

9. ท่านทราบข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชจากแหล่งใด

☐ คำแนะนำจากบริษัทนำเที่ยว☐ คำแนะนำจาก ททท.☐ คำแนะนำจากหนังสือ☐ คำแนะนำจากวิทยุ, โทรทัศน์☐ คำเล่าลือเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว☐ อินเทอร์เน็ต☐ เพื่อนหรือญาติ☐ อื่น ๆ ระบุ

10. กิจกรรมที่ท่านเลือกทำระหว่างท่องเที่ยวได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ นอนพักผ่อน☐ ชี้อภัยยาน☐ ศึกษาธรรมชาติ☐ ส่องสัตว์ ดูนก☐ เดินป่า☐ ดำน้ำ ว่ายน้ำ☐ ชมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น☐ ชมโบราณสถานและประวัติศาสตร์☐ รับประทานอาหาร☐ เลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง☐ ชมวิถีชาวบ้าน ชุมชนเมือง☐ เที่ยวชมถ้ำ☐ เที่ยวน้ำตก☐ พักแรมในชุมชน (Home Stay)☐ ชมศูนย์สาธิตหัตถกรรม☐ อื่น ๆ ระบุ

11. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของท่านแต่ละครั้งประมาณเท่าไร

☐ น้อยกว่า 2,500 บาท☐ 2,500 – 5,000 บาท☐ 5,001 – 7,500 บาท☐ 7,501 – 10,000 บาท☐ อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. พระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ท่านรู้จัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์	☐ หลวงปู่เขียว วัดหรงบน
☐ พ่อท่านคลั่ง วัดถลุงทอง	☐ พ่อท่านซัง วัดวัวหล่ง
☐ หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด อำเภอขนอม	☐ อื่น ๆ ระบุ
2. ท่านเคยไปสักการะพระเกจิอาจารย์ในตัวเลือกข้อ 1 หรือไม่

☐ ไม่เคย (ข้ามไปทำส่วนที่ 4 หน้า 5)
☐ เคย โปรดระบุ.....ครั้ง (กรุณาทำต่อในข้อ 3, 4 และ ส่วนที่ 4 หน้า 5)
3. ท่านคาดว่าจะใช้เวลาในการเข้าเที่ยวชมสักการะพระเกจิอาจารย์

☐ 1 - 3 ชั่วโมง	☐ 4 - 6 ชั่วโมง
☐ 7 - 9 ชั่วโมง	☐ อื่น ๆ
4. ท่านต้องการจะกลับมาสักการะพระเกจิอาจารย์อีกหรือไม่

☐ ต้องการ เพราะ.....
☐ ไม่ต้องการ เพราะ.....

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังของท่านต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช (กรุณา ✓ ในช่องระดับความคาดหวัง)

ความคาดหวัง	ระดับความคาดหวัง				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในวัด เช่น ประเพณี					
2. การจัดโซนพื้นที่ภายในวัด					
3. บริการด้านการคมนาคมขนส่ง					
4. เส้นทางเดินเท้าเพื่อศึกษาภายในวัด					
5. การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว เช่น ป้าย แนะนำสถานที่ภายในวัด					
6. สถานที่เข้าบูชาพระวัตถุมงคลและศูนย์บริการข้อมูล แก่นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไป					
7. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ					
8. บริการนำเที่ยวภายในวัด เช่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น					
9. ระบบรักษาความปลอดภัยแก่ผู้มาท่องเที่ยว					
10. ที่พักอันเหมาะสม ให้แก่ผู้ต้องการพักค้างแรม					
11. ร้านสวัสดิการบริการเครื่องดื่ม ของที่ระลึก					
12. ศูนย์วิสาาสตร์ทางการท่องเที่ยว					

ความคาดหวังที่ท่านมีต่อการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
(โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
แบบการสนทนากลุ่ม

แบบสนทนากลุ่มนักท่องเที่ยว

เรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือไม่

.....

.....

.....

.....

2. แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และความสวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

3. แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของนักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

.....

4. ชุมชนมีวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

.....

5. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกหรือไม่

.....

.....

.....

.....

6. มีความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

.....

7. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

.....

8. มีการสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อเนื่องหรือไม่

.....

.....

.....

.....

9. มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ มีความเหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

10. การจัดพื้นที่สำหรับร้านสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

11. ข้อมูลหรือคำแนะนำเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

การสนทนากลุ่ม
เรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

.....

ส่วนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

1. มีการจัดทำเอกสารหรือสื่อแนะนำเพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวหรือไม่
.....
.....
.....
2. มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลหรือไม่
.....
.....
.....
3. มีการจัดอบรมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยวหรือไม่
.....
.....
.....
4. มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
.....
.....
.....
5. มีการจัดพื้นที่สำหรับร้านค้า/ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว
.....
.....
.....

6. มีการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับประเพณีท้องถิ่น

.....

.....

.....

7. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา

1. ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการกับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

2. ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

.....

.....

.....

3. ชุมชนมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

5. ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง

.....

.....

.....

6. ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง

.....

.....

.....

7. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์

.....

.....

.....

8. ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา

1. แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือไม่

.....

.....

.....

2. แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และความสวยงามทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมหรือไม่

.....

.....

.....

3. แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของนักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

4. ชุมชนมีวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

5. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกหรือไม่

.....

.....

.....

6. มีความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

7. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

.....

8. มีการสืบสานกิจกรรมการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อเนื่องหรือไม่

.....

.....

.....

9. มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ หรือไม่

.....

.....

.....

10. มีกลุ่มองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย
งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว หรือไม่

.....

.....

.....

11. ข้อมูลหรือคำแนะนำเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ประวัติผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ

ชื่อ - นามสกุล นางสุจิตราภรณ์ จุสปาโล

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอก

งานวิจัยที่ได้ดำเนินการ 2545-ปัจจุบัน มีดังนี้

1. เรื่อง “ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มเขาเทวดา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา”

สถานะ - หัวหน้าโครงการวิจัย

ปีที่ดำเนินการ - 2545-2546

แหล่งทุนวิจัย - มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

งบประมาณแผ่นดิน -

2. เรื่อง “รูปแบบการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้และเชื่อมโยง

ในอุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ :

นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล และสงขลา.”

สถานะ - หัวหน้าโครงการวิจัย

ปีที่ดำเนินการ - กุมภาพันธ์ 2551- มีนาคม 2552

แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

งบประมาณแผ่นดิน - 2551

การเผยแพร่ 1. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และตีพิมพ์ Proceeding of

Thailand Research Symposium. Abstract, pp. 204-205.

2. เอกสารประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ

มหาวิทยาลัยขอนแก่นประจำปี 2553 ครั้งที่ 2 โดย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทความวิจัย. หน้า 407-410.

3. เรื่อง “การสร้างโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก อำเภอละงู และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชายเลนบ้านคลองลิ้น อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสตูล.”

สถานะ - เป็นผู้ร่วมโครงการวิจัย
ปีที่ดำเนินการ - กันยายน 2551 - กันยายน 2552
แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
งบประมาณแผ่นดิน - 2551

การเผยแพร่ 1. เอกสารประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2553 ครั้งที่ 2 โดย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทความวิจัย. หน้า 84-88.

2. ตีพิมพ์ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 โดย สมาคมนักวิชาการการท่องเที่ยว(ประเทศไทย) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยสยาม. บทความวิจัย. หน้า 57-61.

4. เรื่อง “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล”

สถานะ - หัวหน้าโครงการวิจัย
ปีที่ดำเนินการ - เมษายน 2553 - เมษายน 2554
แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)
งบประมาณแผ่นดิน - 2553

5. เรื่อง “การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช”

สถานะ - หัวหน้าโครงการวิจัย
ปีที่ดำเนินการ - มิถุนายน 2553 - กรกฎาคม 2554
แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
งบประมาณแผ่นดิน - 2553

2. ผู้ร่วมวิจัย

2.1 ชื่อ – นามสกุล นายชัยรัตน์ จุสปาโล

ตำแหน่งปัจจุบัน คณบดี คณะบริหารธุรกิจ

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

125-502 ถนนพลพิชัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอก งานวิจัยที่ได้ดำเนินการ 2545-ปัจจุบัน มีดังนี้

1. เรื่อง “ความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศกับกลยุทธ์
ธุรกิจ และผลที่มีต่อประสิทธิผลการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การธุรกิจไทย ”

สถานะ - เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

ปีที่ดำเนินการ - กันยายน 2550 - กันยายน 2552

แหล่งทุนวิจัย - มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

งบประมาณแผ่นดิน -

การเผยแพร่ - ตีพิมพ์ในเอกสารการประชุมวิชาการการจัดการธุรกิจ ครั้งที่ 3 จัดโดย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- Chairat Jussapalao, Somboonwan Satyarakwit

and Parin Fuangvut (2010). “Measurement and Model of Information Technology Strategy and Business Strategy Alignment.” Proceedings of The 4th International Conference on Operations and Supply Chain Management, in Hong Kong & Guangzhou, China, by Indiana University, The Chinese University of Hong Kong and South China University. pp. 334-339.

2. เรื่อง “สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มความต้องการบุคลากรที่มี
ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ของจังหวัดสงขลา”

สถานะ - เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

ปีที่ดำเนินการ - 2546-2547

แหล่งทุนวิจัย - มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

งบประมาณแผ่นดิน -

การเผยแพร่ -

3. เรื่อง “รูปแบบการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงในอุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 5 จังหวัดในภาคใต้ : นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สตูล และสงขลา.”

สถานะ - เป็นผู้ร่วมโครงการวิจัย
ปีที่ดำเนินการ - มกราคม 2551- เมษายน 2552
แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
งบประมาณแผ่นดิน - พ.ศ. 2551

การเผยแพร่ 1. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และตีพิมพ์ Proceeding of Thailand Research Symposium. Abstract, pp. 204-205.

2. เอกสารประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2553 ครั้งที่ 2 โดย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทความวิจัย. หน้า 407-410.

4. เรื่อง “การสร้างโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก อำเภอละงู และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชายเลนบ้านคลองลิ้น อำเภอนาทม จังหวัดสตูล.”

สถานะ - เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย
ปีที่ดำเนินการ - กันยายน 2550 - กันยายน 2552
แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
งบประมาณแผ่นดิน -2550

การเผยแพร่ 1. เอกสารประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2553 ครั้งที่ 2 โดย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทความวิจัย. หน้า 84-88.

2. ตีพิมพ์ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 โดย สมาคมนักวิชาการการท่องเที่ยว(ประเทศไทย) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยสยาม. บทความวิจัย. หน้า 57-61.

5. เรื่อง “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล”

สถานะ - เป็นผู้ร่วมโครงการวิจัย
ปีที่ดำเนินการ - เมษายน 2553 - เมษายน 2554
แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)
งบประมาณแผ่นดิน -2553

6. เรื่อง“การจัดการเส้นทางนำเที่ยวสักการะพระเกจิอาจารย์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช”

- สถานะ - เป็นผู้ร่วมโครงการวิจัย
- ปีที่ดำเนินการ - มิถุนายน 2553 - กรกฎาคม 2554
- แหล่งทุนวิจัย - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- งบประมาณแผ่นดิน -2553